

നളചരിതം ആട്ടക്കഥ

(ഒന്നാം ഭാഗം)

ഉണ്ണായിവാരുർ.

വട്ടപ്പറമ്പിൽ ഗോപിനാഥപിള്ള

പ്രസാധകർ:-

എസ്. എച്ച്. ബുക്സ് പ്രൈവറ്റ് ലിമിറ്റഡ്

ചെന്നൈ.

നളചരിതം ആട്ടക്കഥ

(ഒന്നാം ഭാഗം)

ഉണ്ണായിവാരുർ.

പ്രസംഗകർ:-

എസ്. എച്ച്. ബുക്ക് ഡിപ്പോ
ചങ്ങനാശേരി.

(MALAYALAM)

NALA CHARITHAM

ATTAKKATHA

(FIRST DAY)

Edited by

Vattapparampil

GOPINATHA PILLAI, M. A., B. Ed.

Bishop Moor College, Mavelikkara

First Published 1974 July

Copies: 1000

Printed at S. V. PRESS

Changanacherry.

Copy Right

P. Lalithamma B. Sc; B. Ed.

Price Rs. 3 - 50

Publishers

S. H. BOOK DEPOT

CHANGANACHERRY.

ദിനമുഖം.

പൗരസ്ത്യർ കലാസാമാന്യത്തെ ദൃശ്യം, ശ്രവ്യം, എന്നു രണ്ടായിത്തരിച്ചിട്ടുണ്ടു്. നേത്രാചാര മനസ്സിനാനന്ദം നല്കുന്നവ ദൃശ്യകലകളും ശ്രോത്രമാർഗ്ഗേണ രസിക്കേണ്ടവ ശ്രവ്യകലകളുമാകുന്നു.

ദൃശ്യകലാപ്രസ്ഥാനത്തെ നാട്യം, നൃത്തം, ഗൃത്യം എന്നു മൂന്നായി വിഭജിച്ചിരിക്കുന്നു. വാക്യാത്മാഭിനയവും തന്മൂലം സാശ്രവ്യവുമായിട്ടുള്ളതു് നാട്യം; നാടകാഭിഭാഷകളെങ്കിലും, ചാക്യാർകളുതു്, പാഠകം, മുതലായവയും നാട്യത്തിൽ പെടും. പാദാത്മാഭിനയ പ്രധാനവും അതുകൊണ്ടു് ഭാവാശ്രവ്യവുമാണു് നൃത്തം; നടന്മാർ രംഗത്തു വേഷമണിഞ്ഞു വന്നു് പാട്ടിന്റെ അർത്ഥം വ്യക്തമാകത്തക്കവണ്ണം പദപ്രതി ഹസ്തമുദ്ര കാട്ടുകയും സ്ഥായിഭാവം വികാശത്തെ സന്ദർഭാനുസരണമായി ഭാവരസങ്ങളെ സ്സൂരിപ്പിക്കുകയും പാടുകൊണ്ടു താളം ചവിട്ടുകയും ഏകകാലത്തിൽ ചെയ്യുന്നതെന്നാണു് നൃത്യത്തിന്റെ വ്യവസ്ഥ. കഥകളി നൃത്യവിഭാഗത്തിൽപെട്ട ഒരു കലയാണു്. കരചരണ വിക്ഷേപങ്ങൾ വഴിയായി നിർവ്വഹിക്കുന്ന താളലയാശ്രയമായ നൃത്തമെന്നാണു് നൃത്തം; മയൂരനൃത്തം, വ്യായനൃത്തം മുതലായ നൃത്തവിശേഷങ്ങൾ ഇതിൽ പെടും.

ചില ആട്ടക്കഥാകർത്താക്കൾ കഥകളിയെ, 'നാടകം' നാട്യപ്രബന്ധം, എന്നിങ്ങനെയാണു് വ്യവഹരിക്കുന്നതു്. 'ഭക്ഷയാഗ നാട്യപ്രബന്ധം,' 'ശ്രവചരിത ധമദ്യ നാടകം' 'പ്രലംബഭാഗത്തേയ് വധ പ്രബന്ധം,' 'കൃഷ്ണാർജ്ജുനീയ വിജയം' എന്നീ പ്രബന്ധം മത്സ്യവല്ലഭജയാഖ്യ നാടകം മുതലായവ നോക്കുക. നാട്യ നൃത്യങ്ങൾക്കു് അഭിനയം കല്പിച്ചുകൊണ്ടുള്ള പ്രസ്താവങ്ങളാണിവയെന്നു കരുതിയാൽ മതി.

അഭിനയത്തിനു് ആംഗികം, വാചികം, സാത്വികം, ആ

ഹാര്യം എന്ന് നാലു വിഭാഗങ്ങളുണ്ട്. ആംഗ്ലിക്യംഗങ്ങളുടെ സഹായത്തോടെ നിർമ്മിക്കുന്ന അടിസ്ഥാനത്തിൽ ആംഗ്ലിക്യം വാക്കുകൾക്കാണ് ആശയപ്രകാരം നിർവ്വഹിച്ചുകൊണ്ടു നടത്തുന്ന അഭിനയം 'വാചികം'; സ്വയംനിർവ്വഹിക്കുകയും, സഞ്ചാരിഭാവമുള്ളവരും ആശയങ്ങൾ സ്വീകരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നത് 'സാത്വികം'; വേഷഭൂഷാദികൾ നല്ലവണ്ണത്തിൽ സ്വന്തം മറച്ചുകൊള്ളാത്ത അഭിനയം 'ആഹാര്യം'.

കഥകളിയുടെ ഉത്പത്തിശാസ്ത്രത്തിൽ അത് വാചികാഭിനയ പ്രധാനമായിരുന്നെന്ന് ആംഗ്ലിക് സാത്വികാഭിനയങ്ങൾക്ക് മുകളിലും താഴെയും വരുന്നതിനുവേണ്ടി കോശക്രമം, വാചികം പിന്നണിയിലേക്ക് മാറ്റപ്പെട്ടു. അങ്ങനെ ആംഗ്ലിക് ആശയവിനിമയത്തിനും രസഭാവചിഹ്നങ്ങളുടെ പരിസ്ഥിതിയെത്തീർത്തു വഴി തെളിച്ചു.

അതിപ്രാചീന കാലം മുതൽ തന്നെ കേരളത്തിൽ പല കലകളും അഭിനയരൂപങ്ങളിൽ ആവിർഭവിച്ചിട്ടുണ്ട്. ദ്രോളപ്പാട്ട്, നമ്പ്യാൻ പാട്ട്, ഗരുഡൻ പറക്കൽ, പാവക്കുത്ത്, കറവർകളി തിരുവാതിരക്കളി, മർഗ്ഗം കളി, കോലം തുള്ളൽ, ഐവർ നാടകം, തിറയാട്ടം, പടയബി, മുടിനേറ്റ; കോലം തുള്ളൽ, മോഹിനിയാട്ടം, മുതലായവ ഒരു കാലത്തു കേരളത്തിൽ പ്രചാര പ്രചാരത്തിലിരുന്ന ദൃശ്യകലകളാണ്.

കേരളത്തിൽ നിലവിലിരുന്ന പല പ്രാചീന ദൃശ്യകലകളും കഥകളിയുടെ ഉത്പത്തി വികാസങ്ങൾക്കു സഹായിച്ചിട്ടുണ്ട്. ചാക്യാർകുത്ത്, കൂടിയാട്ടം, അപ്പുപടി എന്നീ കലകളേഴും കഥകളിക്കുള്ള ആധർമ്മ്യം വളരെയൊന്നാണ്. അഭിനയം, നൃത്തം, മൃദം, വേഷം മുതലായവയെല്ലാം കൂടിയാട്ടത്തിനോടൊന്നായമണ്ണ്.കഥകളിയിലെ വേഷങ്ങളുടെ മട്ടും അഭിനയരീതിയും കൈമുദ്രകളും മറ്റു സകല ചടങ്ങുകളും കൂടിയാട്ടം എന്ന നാടകാഭിനയത്തിന്റെ ഒരു നേർപകർപ്പാണെന്നു പറയാം. കഥകളിയോടു് അത്യന്തം സാദൃശ്യമുള്ള ഒരു നൃത്യകലയാണ് കണ്ണാടകശേഷത്തു നേടിയുള്ള യക്ഷഗാനം. യക്ഷഗാനം. ചുരുങ്ങിയത്.

നാന്നൂറുകൊല്ലങ്ങൾക്കു മുമ്പ് നിലവിലുണ്ടായിരുന്നതായി ലക്ഷ്യങ്ങളുണ്ട്. വേഷവിധാനത്തിലും അഭിനയ സ്വഭാവത്തിലും ഇതും കഥകളിലും ഒന്നു തന്നെയാണെന്നു വേണം പറയുവാൻ (a)

“ഇന്നു നാം കഥകളിയിൽ കാണുന്ന കലാവിശേഷങ്ങളോരോന്നും അക്കാലത്തു് നമ്മുടെ നാട്ടിലുണ്ടായിരുന്ന ഓരോ മാതൃകകളിൽനിന്നു പോന്നു വന്നതാണ്. നൃത്തം, നാടൻ നൃത്തങ്ങളിൽനിന്നു്; വാദ്യവും അവിടെ നിന്നുതന്നെ; വേഷം നാടോടി നാടകങ്ങളായ മുടിയേറ്റു്, തിറയാട്ടം, കോലം തുളുൽ തുടങ്ങിയവയിൽനിന്നും; നൃത്യവും നാട്യവും കേരളത്തിലെ സംസ്കൃത നാടകാഭിനയമായ കൂടിയാട്ടത്തിൽനിന്നും. ഗീതം; അപ്പുപടി സ്വഭാവത്തെ അനുകരിച്ചു്; സാഹിത്യം അതുവരെയുണ്ടായിരുന്ന മണിപ്രവാള ശാഖയെയും പാട്ടുസ്വഭാവത്തെയും കൂട്ടിക്കലർത്തിക്കൊണ്ടു്; ഇങ്ങനെ ഏതംശത്തിനും കഥകളി ഒരു ജാതി കലയോടു്, അല്ലെങ്കിൽ മറ്റൊന്നിനോടു്, കടപ്പെട്ടാണു നിലന്നതു്” (b)

രാമനാട്ടം

കുറുപ്പുരുവന്മാരുടെയും മറ്റുപ്രസ്ഥാനങ്ങളുടെയും ഉത്പത്തിക്കു പിന്നിൽ ഐതിഹ്യത്തിന്റെ ഒരു പരിവേഷം സൃഷ്ടിച്ചു് മറ്റൊരു കൂട്ടാനുള്ള ഒരു പ്രവണത ലോകസാധാരണമാണു്. കേരളീയരിൽ ഈ പ്രവണത കേരള കൂട്ടത്തിൽ കാണാം. കഥകളിയുടെ പിന്നിലും ഒരൈതിഹ്യം സ്ഥലം പിടിച്ചിട്ടുണ്ടു്.

കോഴിക്കോടു് സാമൂതിരി കൊട്ടാരക്കു രാജാവിന്റെ ആവശ്യപ്രകാരം കൃഷ്ണനാട്ടം അയച്ചുകൊടുത്തില്ല. അതിനാൽ കൃഷ്ണനാട്ടത്തിനു ബലമായി കൊട്ടാരക്കര രാജാവു നിർബിച്ചതാണു്

(a) കേരളത്തിലെ നടനകല

പി. എം. കുട്ടികൃഷ്ണമേനോൻ (പേജ് 7.)

(b) സാഹിത്യപരിത്രം പ്രസ്ഥാനങ്ങളിലൂടെ (ഒന്നാം പതിപ്പ്)

ഡോ എസ്. കെ നാഗർ (പേജ് 555)

ത്രേ രാമനാട്ടം. രാമനാട്ടത്തിന്റെ വികസിത രൂപമാണ് കഥകളിയെന്നത്രേ പലരുടെയും അഭിപ്രായം.

കഥകളിയുടെ ഉത്പത്തിയെക്കുറിച്ച് ശ്രീ. വി. എം. കുട്ടി കൃഷ്ണമേനോൻ പുറപ്പെടുവിച്ചിട്ടുള്ള അഭിപ്രായം ഇങ്ങനെയാണ്:- 'രാമനാട്ടം' കൃഷ്ണനാട്ടത്തിനു പിന്മുറയായതാണെന്നതിനു വിശ്വാസയോഗ്യമായ തെളിവു ഇതേവരേയും ആരും ഹാജരാക്കിയിട്ടില്ല.....അപ്പുപടിയാട്ടത്തിൽ നിന്നും കൃഷ്ണനാട്ടമുണ്ടായെന്നു പറയുന്നതുപോലെ തന്നെ അസംബന്ധമായ അഭ്യുഹമാണ് കൃഷ്ണനാട്ടത്തിൽ നിന്നു കഥകളിയുണ്ടായി എന്നത്. അതിനാൽ 'ആട്ട'മെന്നു പറഞ്ഞു വന്നിരുന്ന താണ്ഡവനൃത്യം കേരളത്തിൽ പ്രാചീന കാലം മുതൽക്കു ഉണ്ടായിരുന്നുവെന്നും, അർവാചീന സാഹിത്യഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ ആവിർഭാവത്തോടുകൂടി പണ്ടു കാലത്തു് അതിനായി ഉപയോഗിച്ചിരുന്ന നാട്യസാഹിത്യം നമുക്കു നഷ്ടമായിപ്പോയെന്നും മാത്രമേ ഉൾക്കിടവാൻ വഴിയുള്ളൂ. മുമ്പുണ്ടായിരുന്ന ആട്ടത്തിൽ കൃഷ്ണകഥ കൂട്ടിച്ചേർത്തപ്പോൾ കൃഷ്ണനാട്ടവും, രാമകഥ ചേർത്തപ്പോൾ രാമനാട്ടവും; അഷ്ടപദിയായപ്പോൾ അഷ്ടപദിയാട്ടവും ഉണ്ടായി എന്നു മാത്രം..... ഒരു പ്രത്യേക ഗ്രന്ഥ സമ്പുക്കത്തെ സംബന്ധിച്ചല്ലാതെ പലതും പലകഥകളും കൂട്ടിച്ചേർത്തപ്പോൾ 'ആട്ടക്കഥ' അല്ലെങ്കിൽ 'കഥകളി' എന്ന സാമാന്യനാമവുമായി' (a)

കൊല്ലവർഷം 840-നും 845-നും ഇടയ്ക്കാകണം രാമായണം ആട്ടക്കഥ അഥവാ രാമനാട്ടത്തിന്റെ സാഹിത്യസ്വരൂപം ഉടലെടുത്തത്. കൊ. വ. 829-യനു 20-ാം തീയതി കോഴിക്കോട്ടു മാന്വേദ രാജാവു 'കൃഷ്ണഗീതി' (കൃഷ്ണനാട്ടത്തിന്റെ സാഹിത്യരൂപം) പുത്തിയാക്കിയതായി ഗ്രന്ഥാവസാനത്തിൽ കാണുന്ന 'ഗ്രാഹ്യസ്തതിർഗാഥകൈ:' എന്ന കലിദാസ സൂചനകൊണ്ടു മനസ്സിലാക്കാം. സംസ്കൃതഭാഷയിൽ രചിച്ച 'കൃഷ്ണഗീതി' അവതാരം കാളിയ മർദ്ദനം, രാസക്രീഡ, കംസധധം, സ്വയംവരം, ബാണയുദ്ധം, വിവിദധം, സ്വർഗ്ഗാരോഹണം എന്നിങ്ങനെ എട്ടു കഥകളാക്കി വിഭജിച്ചിരിക്കുന്നു. കഥയുടെ വിഭജനക്രമത്തിൽ

ഈ രീതിയാണ് രാമായണം ആട്ടക്കഥയിലും കാണുന്നത്. (പുത്രകാമേഷ്വി, സീതാസ്വയംവരം, വീക്ഷിന്നാഭിഷേകം, ഖര വധം, ബാലിവധം, തോരണയുദ്ധം, സേതുബന്ധനം, യുദ്ധം) കൃഷ്ണനാട്ടത്തിലെ ഭാഷ സംസ്കൃതവും, രാമായണം ആട്ടക്കഥയിലേയ്ക്ക് ഭണിപ്രവാളവുമാണ്.

രാമായണം ആട്ടക്കഥയുടെ കർത്താവ്.

വഞ്ചിരാജാവായ ഒരു വീര കേരളവർമ്മയുടെ അനന്തരവനായ ഒരു ബാലവീര കേരളവർമ്മയാണ് രാമനാട്ടത്തിന്റെ കർത്താവെന്നു പുത്രകാമേഷ്വിയിലെ ഒരു ശ്ലോകത്തിൽ നിന്നു മനസ്സിലാക്കാം.

“പ്രാപ്താനന്തലനശ്രിയഃ പ്രിയത്വ
ശ്രീരോഹിണീജന്മനോ
വഞ്ചികുമാര വീരകേരളവിഭോ-
രാജന്യസ്വസ്തൃ നനാ
ശിഷ്യേണ പ്രവരേണ ശങ്കരകവേഃ
രാമായണം വർണ്യതേ
കാരണ്യേന കഥാഗുണേന കവയഃ
കർവന്തു തൽ കണ്ഠയോ?

ഇതിൽനിന്നു് ആട്ടക്കഥാകർത്താവു് ‘പ്രാപ്താനന്തലന ശ്രീയോടുക്കൂടി, രോഹിണീജന്മാവായ വഞ്ചികുമാര വീര കേരളവർമ്മയുടെ സഹോദരപുത്രം. ശങ്കരകവിയുടെ ശിഷ്യനാണെന്നു മനസ്സിലാക്കാം. കൊ. വ 852-ൽ ഉദ്ധയൻ രാണിയോടു പടവെഴിയ ഒരു വീരകേരളവർമ്മ ഇളയീടുത്തു സ്വരൂപത്തിലുണ്ടായിരുന്നു. “വഞ്ചിരാജവംശത്തിന്റെ ഒരു ശാഖയാണ് ഇളയീടുത്തു സ്വരൂപം” ആ സ്വരൂപം രണ്ടായിപ്പിരിഞ്ഞതിൽ ഒന്നാണ് കൊട്ടാരക്കര; മറേറതു് പേരകത്താവഴിയും. രാമനാട്ടത്തിൽ സ്മരിക്കുന്ന രോഹിണി തിരുനാവ വീര കേരളവർമ്മ പേരകത്താവഴിയിലെ രാജാവാണ്, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാഗിനേയനാണ്.

രാമനാട്ടകർത്താവെന്നും കിട്ടിയേടത്തോളം ലക്ഷ്യങ്ങൾ വച്ചു തീർത്തു പറയുവുന്നതാണ്." (2)

കഥകളിയുടെ ഉപജ്ഞാതാവു് കോട്ടയത്തുതമ്പുരാൻ?

രാമനാട്ടകർത്താവായ കേരളവർമ്മയെക്കുറിച്ചും കഥകളിയുടെ ഉപജ്ഞാതാവിനെക്കുറിച്ചും ശ്രീ ആറൂർ കൃഷ്ണപ്പിഷാരടി പുറപ്പെടുവിച്ചിട്ടുള്ള നൂതനാഭിപ്രായം ഇത്തരണത്തിൽ ശ്രദ്ധേയമാണ്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അഭിപ്രായം ഇങ്ങനെ സംഗ്രഹിക്കാം.

ഉമയമ്മറാണിയെ സഹായിക്കാൻ വേണമിട്ടിലെത്തിയ പടക്കൻ കോട്ടയത്തെ കേരളവർമ്മരാജാവിന്റെ ഉപദേശപ്രകാരം കോലത്തിരി രാജവംശത്തിന്റെ ആസ്സാമായ ചിറയ്ക്കൽ രാജകുടുംബത്തിൽനിന്നും റാണി രണ്ടു രാജകുമാരന്മാരെയും രണ്ടു രാജകുമാരിമാരെയും വഞ്ചിരാജകുടുംബത്തിലേയ്ക്കു് ഒത്തേടുത്തു. ഇങ്ങനെ ഒത്തേടുത്ത രാജ്ഞിയുടെ പുത്രനാണ് കൊട്ടാരക്കര പ്രദേശത്തെ രാജാവായിത്തീർന്നത്. ഇദ്ദേഹമായിരിക്കണം രാമനാട്ടകർത്താവായ കൊട്ടാരക്കര രാജാവു്. പുന്തപ്പനരിൽ മുത്ത ആളാണ് "വീരകേരള പിള്ള" എന്നും, "പ്രാപ്തനന്തചന്ദ്രശ്രീധര" എന്ന ഗ്ലോകത്തിൽ പ്രസ്തുതനായ ഉണ്ണിക്കോളവർമ്മ. ആ രാജാവിന്റെ രാജ്യഭാരം കൊ. വ. 893 മുതൽ 899 വരെ ആയിരിക്കണം. അതു കൊണ്ടു് രാമനാട്ടത്തിന്റെ നിർമ്മാണകാലം കൊ. വ. 894-നും 899-നും ഇടയ്ക്കായിരിക്കണം എന്നാണ് ആറൂർക്കുറുപ്പിന്റെ മതം.

"എന്തെങ്കിലും ഒരു പ്രസ്ഥാനവിശേഷത്തെ മാറുളളവർ അന്നു കനിക്കണമെങ്കിൽ ആ പ്രസ്ഥാനം ആദ്യമായി ഏർപ്പെടുത്തിയ ആളുടെ കൃതികൾക്കു് അതിനെ അനുകരിച്ചുണ്ടാക്കുന്ന കൃതികളെക്കാളധികം മേന്മയുണ്ടായിരിക്കുമെന്നുള്ളതാണ് സാമാന്യേന സ്വാഭാവികമായിട്ടുള്ളതു്"..... കഥകളിയുടെ കാര്യത്തിലും അങ്ങനെ

(2) സാ. പ. പ്രസ്ഥാനങ്ങളിലൂടെ

ഡാ. എസ്. കെ. നാണൂർ (വേലു 569)

തൃല്ലാതെ വ്യത്യസ്തമായിട്ടുണ്ടെന്നു ഡിപാരിപ്പൻ തക്ക തെളിവു മില്ല. ...കോട്ടയത്തുതമ്പുരാന്റെ നാലു കൃതികളെ കടന്നു നിൽക്കുന്നതത്രാമല്ല, അദ്ദേഹം ആട്ടെപ്പാൻ പാലും പേരും ഒരു കഥകളിഗ്രന്ഥവും ഇതുവരെ ഉണ്ടായിട്ടില്ലെന്നു തീർത്തു പറയാം ... ഇതല്ലാംകൂടി ആലാപിച്ചുനോക്കുമ്പോൾ കഥകളി എന്ന വിശിഷ്ട കലയുടെ ഉപജ്ഞാതാവ് ആ കോട്ടയത്തുതമ്പുരാൻ തന്നെയാണെന്നു തീർച്ചപ്പെടുത്തേണ്ടതായിട്ടാണിരിക്കുന്നത്'' (a)

ശ്രീ ആറ്റൂരിന്റെ ഈ യുക്തി അത്ര വലം തള്ളിക്കളയാവുന്നതല്ല. 'കഥകളിയുടെ ഉപജ്ഞാതൃ ചങ്ങനാശ്ശേരിയമ്മ! ഇതാണെങ്കിൽ ഉണ്ണായി വാര്യരെയും കഥകളിയുടെ ഉപജ്ഞാതാവായി നോക്കാം.' എന്നൊക്കെ ചിലർ ചോദിക്കുമ്പോൾ, എന്നാൽ നളചരിതം ആട്ടെപ്പാൽ കേട്ടും കൃതികളെഴുതാൻ സാഹിത്യമുഖ്യമേകൂട്ടമുള്ള കഥകളി എന്ന നിലയിൽ നിന്നു പലി പൈതൃകങ്ങൾ നളചരിതത്തിനുണ്ടു്. (ശ്രീ കണ്ണിണി വാസുദേവൻ നമ്പൂതിരിയുടെ 'പുറപ്പാട്ട്' എന്ന പുസ്തകത്തിലെ, 'നളചരിതം അനുബന്ധം' എന്ന ലേഖനം നോക്കുക.)

ശങ്കരകവി

"പ്രാപ്തനാത്മാവനശ്രീഃ എന്ന ശ്ലോകത്തിലെ ശങ്കരകവി ആരെന്നു നോക്കാം. കൊ. വ. ഏഴാം ശതകത്തിൽ കോലത്തുളിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന പുനത്തിന്റെ സമകാലികനായ ശങ്കരനാഥരിയാണു് "ഈ ശങ്കരകവി"-എന്നാണു് ശിരോമണി പി. കൃഷ്ണൻനായരുടെ അഭിപ്രായം. ആ ശങ്കരകവിയുടെ കാലം നാമായെന്നു ആട്ടെപ്പാലയുടെ നിർമ്മാണകാലത്തിന്നും പത്തിരട്ടറുവർഷം മുമ്പാണു്. അതുകൊണ്ടു് ശ്രീ കൃഷ്ണൻനായരുടെ വാദം അംഗീകരിക്കാൻ വിഷമമുണ്ടു്.

എളയിടത്തു സ്വരൂപത്തിലെ കുടുംബഗുരുക്കന്മാരായ വെങ്കലത്താഴാനാരിൽപെട്ട ഒരു ശങ്കരനാശാനാണു് ഈ ശങ്കരകവിയെന്നു് ആ കുടുംബത്തിലെ ഇപ്പാഴത്തെ ഒരു മനോഹര ശ്രീ, പത്തനംപുഴയിൽനിന്നു കിട്ടിയ തെളിവുലഭിച്ചുകൊണ്ടു് ശ്രീ മാവേലിക്കര ജി. കൃഷ്ണപിള്ള തന്റെ കഥകളി എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ

കോട്ടയം കഥകൾ അവതാരിക (ആറ്റൂർ) (പേജ് 19)

ചൂണ്ടിക്കാട്ടുന്നു. വെങ്കലത്താഴാക്കാൻ പരമ്പരയോ സംസ്കൃത പണ്ഡിതന്മാരും മഹാവിദ്വാന്മാരുമായിരുന്നു. ശ്രീ കൃഷ്ണപിള്ളയുടെ അഭിപ്രായം ഏറെക്കുറെ യുക്തി ഭദ്രമായിത്തോന്നുന്നു. (2)

കഥകളിയുടെ വളർച്ച

കേരളത്തിൽ അക്കാലത്തു നടപ്പിലിരുന്ന ദൃശ്യകലകളിൽ നിന്നും ആവശ്യമുള്ളതൊക്കെ കൊട്ടാരക്കരത്തമ്പുരാൻ സ്വീകരിച്ചു. രാമനാട്ടത്തിന്റെ ഉത്ഭവവഴിയിൽ അത് വാചികാഭിനയ പ്രധാനമായിരുന്നു. ഇന്നത്തെപ്പോലെ ആംഗികാഭിനയത്തിനു ചിട്ടപ്പെടുത്തിയ ഹസ്തമുദ്രകളും അന്നില്ലായിരുന്നു.

രാമനാട്ടത്തെ പരിഷ്ക്കരിച്ച് ഇന്നത്തെ കഥകളിയുടെ ഏകദേശരൂപത്തിലാക്കിയത് വെട്ടത്തുനാട്ടു രാജാവാണ്. മുഖത്തു മനയോല തേക്കുക, കിരീടം കുപ്പായം എന്നിവ ആഹാര്യശോഭാ സംവർദ്ധകമായ രീതിയിൽ മാറുക, മേളത്തിന് ചെണ്ട ഉപയോഗിക്കുക, കൂടിയട്ടത്തിലെ പാക്യാന്മാരുടെ മുദ്രകൾ പദാത്ഥാഭിനയത്തിന് സന്ദർഭാനുസരണം ഉപയോഗിക്കുക, പിന്നണിയിൽനിന്നു പാടാൻ ഭാഗവതരെ ഏർപ്പെടുത്തുക, തുടങ്ങി നിരവധി പരിഷ്ക്കാരങ്ങൾ വെട്ടത്തുനാട്ടു രാജാവു വരുത്തി. കോട്ട മട്ടെന്നും, വെട്ടത്തു സമ്പ്രദായമെന്നും ഈ പരിഷ്കാരങ്ങളറിയപ്പെടുന്നു.

വെട്ടത്തുസമ്പ്രദായത്തെ കാവോചിതമാംവണ്ണം പരിഷ്ക്കരിച്ച് കഥകളിയെ നൃത്യകലയോടടുപ്പിച്ചത് കപ്പിങ്ങാട്ടു നമ്പൂതിരിയാണ്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രധാനപരിഷ്ക്കാരങ്ങൾ ഇങ്ങനെ സംഗ്രഹിക്കാം:— “വേഷത്തിനനുസരിച്ചു കുപ്പായങ്ങൾ നടപ്പിലാക്കി. തോടയം, പുറപ്പാട്, മൗന ഭൂതൻ എന്നീ ചടങ്ങുകൾ കൂടിയട്ടം കൃഷ്ണനാട്ടം എന്നിവയെ അനുകരിച്ചു നടപ്പാക്കി. കരന്തിവേഷത്തെ കലാകരന്തി, നെട്ടം കരന്തി എന്നു രണ്ടായിത്തീരിച്ചു; കലാശം പരിഷ്ക്കരിച്ചു കൂടിയട്ടക്കാരുടെ മുദ്രകൾ സ്വീകരിച്ചു കഥകളി പദാത്ഥാഭിനയമാക്കി മാറ്റി.”

(2) കഥകളി-മാവേലിക്കര ജി. കൃഷ്ണപിള്ള (പേജ് 69-73)

കല്ലടിക്കോടൻ രീതിയെന്നറിയപ്പെടുന്ന പരിഷ്ക്കാരമാണ് ടത്തത്. നാളിതുവരെ എല്ലാവരും ധരിച്ചിരുന്നതുപോലെ കല്ലടിക്കോടനെന്ന് ഒരില്ലമോ കല്ലടിക്കോട്ട നമ്പൂതിരിയെന്ന് ഒരാളോ ഇല്ലായിരുന്നുവെന്ന് ഗവേഷണഫലമായി തെളിഞ്ഞിട്ടുണ്ടെന്ന് ശ്രീ കെ പി. എസ്സ്. മേനോൻ 'കഥകളിരംഗം' എന്ന തന്റെ ഗ്രന്ഥത്തിൽ അസന്ദിഗ്ദ്ധമായി പ്രതിപാദിച്ചിരിക്കുന്നു. കല്ലടിക്കോടൻ രീതിയെപ്പറ്റി ശ്രീ കെ. പി. എസ്സ്. മേനോന്റെ അഭിപ്രായം ശ്രീ കെ. ആർ. പിഷാരടി 'നമ്മുടെ ദൃശ്യ കല' എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ ചേർത്തിരിക്കുന്നത് താഴെക്കൊടുക്കുന്നു.

"കോട്ടയം കഥകളികളുടെ കർത്താവായ തമ്പുരാന്റെ കാലത്തു" എന്നും പ്രസിദ്ധനായ നടൻ പെരുമ്പടപ്പുപ്പിലെ രാമനാട്ടു കളിയോഗത്തിലെ ആദ്യവസ്ഥാ വേഷക്കാരനും ആശാനുമായിരുന്ന വെള്ളാട്ടു ചാത്തുപ്പണിക്കരായിരുന്നു. കോട്ടയം തമ്പുരാൻ ആവശ്യപ്പെട്ടപ്രകാരം പണിക്കരെ അങ്ങോട്ടയച്ചുകൊടുത്തു. കവി ശിരോമണിയായ രാമുരാനും നടന കോവിദനായ പണിക്കരും ചേർന്നതിന്റെ പരിണതഫലമാണ് ഇന്ന് നിലവിലിരിക്കുന്നതും കല്ലടിക്കോടനെന്ന് അറിയപ്പെടുന്നതുമായ കഥകളി രീതി.

കോട്ടയം തമ്പുരാന്റെ കാലശേഷം പണിക്കർ കുതിര വട്ടത്തുനായരുടെ ആശ്രിതനായി കല്ലടിക്കോട്ട താമസിച്ചിരുന്നപ്പോഴാണ്, ശിഷ്യന്മാരെ പുതുതായാവിഷ്ക്കരിച്ച രീതിയിൽ അഭ്യസിപ്പിച്ചത്. ആ ശിഷ്യരും അവരുടെ പരമ്പരയുമാണ് പ്രസ്തുത രീതിക്ക് പ്രചാരവും പ്രസിദ്ധിയും വരുത്തി കല്ലടിക്കോടൻ രീതിയെന്നു പേരുണ്ടാക്കിയത്.

തമ്പുരാനും പണിക്കരുംകൂടി, നിലവിലുണ്ടായിരുന്ന വെട്ടുതുരരിതിയിൽ വരുത്തിയ മാറ്റങ്ങളും, വേഷവിധാനത്തെയും പ്രയോഗത്തെയും സ്വർശിച്ചിട്ടുണ്ട്. കിരീടത്തെ അധികമാകർഷകമാക്കിത്തീർക്കുക, കൃഷ്ണന്റെ കിരീടം കൃഷ്ണനാട്ടത്തിലെപ്പോലെയാക്കുക, അതുതന്നെ രാമലക്ഷ്മണന്മാർക്കും കശലവന്മാർക്കും മതിയെന്നു നിശ്ചയിക്കുക, വെളുത്ത ഉത്തരീയത്തിനു പുറമേ ചുവന്ന ഉത്തരീയംകൂടി വേണമെന്നേർപ്പെടുത്തുക ബാലിക്ക്—ഇതായി.

മുൻ പണിക്കരുടെ ഒന്നാംതരം വേഷം ചെയ്യുന്നതാണിത്. വേഷം ചെയ്ത തീരുമാനിക്കുക എന്നിവയ്ക്കായിരുന്നു വേഷത്തെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളമുള്ള മാറ്റങ്ങൾ പ്രയോജനപരമായി പെട്ടെന്നു സമ്പ്രദായത്തെ പുഷ്പപ്പെടുത്തി; താളമേളസഹിതമുള്ള നൃത്തരൂപങ്ങളെ അഭിനയത്തിനു സഹകാരികളാക്കി ഭാവഭിനയത്തിനു വൈശിഷ്ട്യം ആകർഷകതയും പർജ്ജിപ്പിച്ചു. അംഗപ്രത്യേകഭാവപ്രകാശിനയത്തെയാകട്ടെ ശാസ്ത്രീയരീതിയിൽ പഠിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇതിന്റെയെല്ലാം ഫലമായി രാമനാട്ടക്കളി കഥകളിയായി പരിണമിക്കുകയും ചെയ്തു.

കൊല്ലവർഷം ൨൫൫൦ പതിനൊന്നാം ശതകങ്ങൾ കഥകളിയുടെ സുവർണ്ണദശയായിരുന്നു. അക്കാലത്തെ മഹാരാജാക്കന്മാരും കളിബന്ദുക്കന്മാരായി, കഥകളിയുടെ വളർച്ചയ്ക്കു പലതരത്തിൽ താങ്ങും തണലുമായി വന്നിട്ടു. ഇടക്കു 'ലത്തു' കഥകളിക്കുണ്ടായ തളർച്ച തീർത്തുചരിക്കാൻ ബദ്ധകളെന്നായി മുമ്പോട്ടു വന്നതു മഹാകവി വള്ളത്തോളായിരുന്നു. മഹാകവിയും കലാമണ്ഡലവും കൂടി കഥകളിക്ക് ലോകാന്തര പ്രശസ്തി നേടിപ്പോയതു ശ്രീ എം. കെ. കെ. നായർ കഥകളിക്ക് രാഷ്ട്രാന്തര പ്രശസ്തി നേടിപ്പോയതിലേക്കായിട്ടു സേവനവും ഇത്തരത്തിൽ സ്മരണീയമാണ്. കേരളസംസ്കാരപരിപോഷണത്തിന് മുൻനിൽക്കൊടുത്തുകൊണ്ടും സംസ്ഥാപിതമായ കേരള സർവ്വകലാശാല കഥകളിയോടു കൂടുന്ന 'അലാസതാചിലസിതം' കേരളീയക്കാരനും അപമാനകരമാണ്.

സാഹിത്യസ്വരൂപം

കഥകളി എന്ന ദൃശ്യകലയ്ക്കുവേണ്ടി രൂപംകൊണ്ട സാഹിത്യരൂപമാണ് ആട്ടക്കഥ. എണ്ണത്തിൽ കൂടുതലുണ്ടെങ്കിലും ഗുണം തികഞ്ഞവ നന്നേ കുറവാണ്. ശ്ലോകങ്ങൾ, പദങ്ങൾ, ഭാഗങ്ങൾ എന്നിവ ഇടകലർന്നാണ് ആട്ടക്കഥയുടെ സ്വരൂപം. ഭൂതഭാവികഥകളെ ബന്ധിപ്പിക്കുന്നതിനും, രംഗനിർദ്ദേശം ചെയ്യുന്നതിനും

(2) നമ്മുടെ ദൃശ്യകല - കെ. ആർ. വിഷ്ണുദാസി (പേജ 98)

നും, കഥാപാത്രങ്ങളെ അവതരിപ്പിക്കുന്നതിനും കഥകളിയിൽ ശ്ലോകങ്ങളുപയോഗിക്കുന്നു, ചില ശ്ലോകങ്ങൾ അഭിനയിക്കാനുണ്ടാവും, മിക്കവാറും ശ്ലോകങ്ങൾ കവിവാക്യങ്ങളായിരിക്കും. പ്രായേണ, മണിപ്പവാളുമോ സംസ്കൃതമോ ആയിരിക്കും 'ശ്ലോകങ്ങൾ'.

പടർച്ചകളെല്ലാം കഥാപാത്രങ്ങളുടെ സംഭാഷണങ്ങളായിരിക്കും. വളരെ അപൂർവ്വമായി ചില പദങ്ങൾ കവി വാക്യമായും നളചരിതം (മുനാംഭിവസം) നരകാസുരവധം, പാഞ്ചാലി സ്വയംവരം എന്നീ ആട്ടക്കഥകളിൽ കണ്ടിട്ടുണ്ട്. കാരോ പദത്തിനും പല്ലവി, അനുപല്ലവി, ചരണം എന്നിങ്ങനെ മൂന്നു വിഭാഗങ്ങളുണ്ട്. പദം ഓഗവതർ പാട്ടുസ്വരം നടന്മാർ ഹസ്തമുദ്ര കോട്ടി അഭിനയിക്കുന്നു.

ഉഭയ ഭാഷാസമ്മിശ്രവും സംഗീതാത്മകവുമായ ഒരുതരം നീണ്ട പദ്യങ്ങളാണ് ഭണ്ഡകങ്ങൾ. അനവധി സംവത്സരങ്ങളിൽ നടക്കുന്ന കഥയുടെ സംക്ഷേപ കഥനം, വർണ്ണന, ചില സംഭവങ്ങളുടെ വിവരണം മുതലായവ ഭണ്ഡകരൂപത്തിലാണ് വതരിപ്പിക്കുന്നത്. ചില ഭണ്ഡകങ്ങൾ അഭിനയപ്രധാനങ്ങളാണ്.

നളചരിതം, സുന്ദരിസ്വയംവരം മുതലായ ചില കഥകളികളിൽ ചുണ്ണികാരീതിയിലുള്ള സംസ്കൃതവാക്യങ്ങളും കാണാം. സംസ്കൃത നാടകങ്ങളിൽ മദ്ധ്യമ നീച കഥാപാത്രങ്ങൾപ്രകൃത ഭാഷ ഉപയോഗിക്കുന്ന രീതി ചില ആട്ടക്കഥാകർത്താക്കൾ സ്വീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്. അംബരീഷചരിതം, ദുര്യോധനവധം, കാലഭക്തവധം മുതലായവയിൽ ഉദാഹരണങ്ങൾ കാണാം.

കഥകളിപ്പട്ടഭ്യാസം

കേളി

കഥകളി ഒരു സ്ഥലത്തുണ്ടെന്നു് മനസ്സിലാക്കുന്ന രേഖമാണു് കേളി:

അനുഭവകേളി

അനുഭവത്തു വിളക്കു വച്ചതിനുശേഷം ചെണ്ടയൊഴിച്ചുള്ള വാദ്യോപകരണങ്ങൾകൊണ്ടുള്ള മേളമാണ് അനുഭവകേളി. കേളി കൈ, ശുദ്ധമദ്ദളം, ഗണപതിക്കൊട്ട്, മദ്ദളക്കേളി എന്നീ പേരുകളും ഇതിനുണ്ട്.

തോടയം

അനുഭവകേളിക്കുശേഷം, തിരശ്ശീല പീടിച്ചു കളിപ്പതിനെ നിർവ്വഹിപ്പനപരിസമാപ്തിക്കുള്ള ഈശ്വരപ്രാർത്ഥനയാണ് ഈ ചടങ്ങ്. കോട്ടയത്തുതമ്പുരാൻ കാത്തിരിക്കുന്നതും രചിച്ച ഗാനങ്ങളാണ് തോടയത്തിനുപയോഗിക്കുന്നത്. വേഷം ധരിച്ച രണ്ടു കുട്ടിത്തരം വേഷക്കാർ ഗാനത്തിനൊത്തു തിരശ്ശീലയ്ക്കുള്ളിൽ നിൽക്കുന്നു. ചെറിയ ഇഷ്ടദേവത വന്ദനം നടത്തുന്നു. ഈ ചടങ്ങ് ഇപ്പോൾ അപൂർവ്വം ചില കഥകളിയരങ്ങളിലേ കാണുന്നുള്ളു.

വന്ദനശ്ലോകം

തോടയം കഴിഞ്ഞാലുടൻ പാട്ടുകാർ വന്ദനശ്ലോകം ചൊല്ലി സ്തുതിക്കുന്നു.

പുറപ്പാട്ട്

വന്ദനശ്ലോകം കഴിഞ്ഞു കഥയിലെ പ്രാരംഭപദ്യം ഭാഗവതർ ആലപിക്കുന്നതോടെ പ്രധാന കഥാപാത്രത്തിന്റെ പുറപ്പാടായി. മിക്കവാറും കഥകളിൽ നായികനായകനാണു പുറപ്പാട്ട് നിർവ്വഹിക്കുന്നത്. പുറപ്പാടിന്റെ സമയം മുതൽ ചെണ്ട ഉപയോഗിച്ചുതുടങ്ങും. പുറപ്പാടിന്റെ രണ്ടാംഘട്ടത്തിൽ കഥാനായക ഗുണപ്രകീർത്തനങ്ങൾ ഉൾക്കൊള്ളുന്ന നിലപ്പാട്ട് ഭാഗവതർ ആലപിക്കുന്നു.

മഞ്ജുതര

മഞ്ജുതര എന്ന അഷ്ടപദി ഗീതം ഭാഗവതർ ആലപിക്കാനാണിതിനുപുറപ്പാട്ട് നിർവ്വഹിക്കുന്ന വേഷം രംഗത്തുനി

ന്നു മറയ്ക്കുന്നു. അനന്തം മഞ്ജുതര വിവിധ രംഗങ്ങളിൽ ഭാഗ
വതർ ആലപിക്കുന്നു. ഈ സമയം നേളക്കാരുടെ വൈദഗ്ദ്ധ്യപ്രക
ടത്തിനുകൂടിയുള്ളതാകയാൽ 'മേല്പാ'മെന്നും ഈ ചടങ്ങിനു പേ
രുണ്ട്.

കഥാരംഗം

മഞ്ജുതരസ്തദേശം കഥയ്ക്കനുസരിച്ച് കഥാപാത്രങ്ങൾ
പ്രവേശിക്കുന്നു. കഥാപാത്രങ്ങളുടെ തിരനോട്ടത്തിന് മേല്പാ,
ആലപനം, ശംഖനാദം എന്നിവയുണ്ടായിരിക്കും.

വേഷവിഭജനം:-

സത്യരജസ്സമോ ഗുണങ്ങളെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയാണ് കഥ
കുതിയിലെ വേഷ വിഭജനം. വേഷങ്ങളെ പൊതുവേ, തേപ്പ്,
കുരി, താടി, മിന്നക്കു എന്നിങ്ങനെ നാലു തിരിച്ചിരിക്കുന്നു.

തേപ്പ്, പച്ചയെന്നും - കത്തിയെന്നും രണ്ടു തരത്തിലുണ്ട്.
സത്യഗുണപ്രധാനികളായ വേഷങ്ങളാണിത് പച്ച. ശ്രീരാ
മൻ, ശ്രീകൃഷ്ണൻ, അർജുനൻ, ബ്രഹ്മൻ, മുതലായവരുടെ വേഷം
പച്ചയാണ്.

രജോഗുണ പ്രധാനികളും തമപ്രഭാവത്താലായ കഥാപാ
ത്രങ്ങൾക്കു കത്തിവേഷമാണ്. കത്തിവേഷങ്ങളുടെ നാസികാ
ഗുത്തം നെറ്റിയിലും ഓരോ ചട്ടിപ്പാ പിടിപ്പിച്ചിരിക്കും.

കത്തിവേഷങ്ങളിൽ ശ്രംഗാരപ്പടമുള്ളവയെ കുറും കത്തിയെ
ന്നും, അല്ലാത്തവയെ നെടുങ്കത്തിയെന്നും പറയും. ദുര്യോധനൻ
രാവണൻ, മുതലായവർ കുറും കത്തിയും ദുസ്സാസനൻ, ചേടോത്
കപൻ, കാലകേയൻ, ഹിരണ്യംബൻ മുതലായവർ നെടുങ്കത്തിയു
മാണ്. ഇപ്പോൾ വടക്കൻ രീതിയനുസരിച്ച് ദുസ്സാസനന് ചു
വന്ന താടിയാണ് പതിവ്.

കത്തിലും വീതിയിലുമുള്ള കൃത്രിമത്താടി വച്ചുകെട്ടുന്ന
വേഷങ്ങൾക്കാണ് താടിയെന്ന പദയുക്തം. സത്യരജസ്സമോ ഗു
ണ പ്രകൃതികളനുസരിച്ച് പെരുളത്താടി ചുവന്ന താടി, കറുത്ത

താടി എന്നു മൂന്നു വിഭാഗങ്ങൾ ഇതിനുണ്ട്. ഹനുമാൻ; നരസിംഹം മുതലായവ മെള്ളത്താടിയും, ഒഴുസനൻ, ത്രിഗുണൻ, ബാലി, വീരഭദ്രൻ, മുതലായവർ ചുവന്ന താടിയും, കലി കറുത്ത താടിയുമാണ്. ഹനുമാൻ നന്ദികേശ്വരൻ മുതലായവർ കുറിച്ചാമരത്തിനു പകരം (കഥകളിയിലെ ഏറ്റവും വലിയ കീരീടം) വട്ടമുടിയുമാണ് വരിക്കുന്നത്.

തമോമണ പ്രധാനികളുടെ വേഷമാണ് കരി. നക്രതുണ്ഡി ശൂർപ്പണഖ, പുതന, സിംഹിക മുതലായ സ്ത്രീകളുടെയും കാട്ടാളന്റെയും വേഷം കരിയാണ്.

മുനിമാർ, സ്ത്രീവേഷക്കാരും, ബ്രാഹ്മണർ, ഭൂതന്മാർ മുതലായവർ മിനുക്കുവേഷങ്ങളാണ്.

ഭീരു, ഹംസം, ഗരുഡൻ, കൃത്യ, ഭദ്രകാളി മുതലായ വേഷങ്ങൾ ഈ വിഭജനക്രമത്തിൽ പെടാത്ത പ്രത്യേകതരം വേഷങ്ങളാണ്. കഥകളിയിലെ വിനോദ കഥാപാത്രമാണ് ഭീരു. കൂടിയാട്ടത്തിലെ വിദൂഷകന്റെ സ്ഥാനമാണ് ഭീരുവിന് കഥകളിയിലുള്ളത്.

ചെണ്ട, ശുദ്ധമട്ടളം, ചേങ്കില, ഇലത്താളം എന്നീ വാദ്യങ്ങളാണ് കഥകളിക്കുപയോഗിക്കുന്നത്. രാക്ഷസികളല്ലാത്തുള്ള സ്ത്രീ കഥാപാത്രങ്ങൾക്ക് ചെണ്ട ഉപയോഗിക്കാറില്ല. ചമ്പ, ചെമ്പട, ത്രിപുട, പഞ്ചാരി, അടന്ത, മുറിയടന്ത, എന്നീ താളങ്ങളാണ് കഥകളിയിൽ സർവ്വസാധാരണമായുപയോഗിക്കുന്നത്.

അർജീനയം:-

ഇളകിയാട്ടമെന്നും, ചൊല്ലിയാട്ടമെന്നും രണ്ടു രീതിയിലുണ്ട് അർജീനയം; ഭാഗവതരുടെ പാട്ടിനനുസരിച്ച് മുദ്രക്കൈകാണിച്ച് നടന്മാർ അർജീനയിക്കുന്നത് ചൊല്ലിയാട്ടം. വിളംബകാലത്തിലുള്ള ചൊല്ലിയാട്ടത്തിന് പതിഞ്ഞാട്ടമെന്നും, മദ്ധ്യകാലത്തിലുള്ളതിന് ഇടത്താട്ടമെന്നും ദ്രുതകാലത്തിലുള്ളതിന് മുറുകിയാട്ടമെന്നും പറയാം. ശുഭഗന്ധർവ്വങ്ങൾ പതിഞ്ഞാട്ടത്തിനും, നാഭാഷണാദികൾ ഇടത്താട്ടത്തിനും, ഘോഷവും മുറുകിയാട്ടത്തിനും ഉപയോഗിക്കുന്നു.

നും ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരും. ചെല്ലപ്പിള്ളിയിൽനിന്നും ഇദ്ദേഹം മുൻപ്. പിൻപും മനോധർമ്മ മാതാമഹാജനാരുടെ ഇടയിൽ. യഥാ, വനവർണ്ണന, ചന്ദ്രോദയം, വസന്തം, സാമന്തം തുടങ്ങി നിരവധി വാഷങ്ങളും ഇദ്ദേഹിയാട്ടത്തിൽ പരയാഗിക്കുകയും ചെയ്തു. പ്രസിദ്ധങ്ങളായ ചില ശ്ലോകങ്ങളും കാവ്യസമർപ്പങ്ങളും ഇദ്ദേഹിയാട്ടത്തിൽ വേണ്ടി നടന്നു ചിട്ടപ്പെടുത്തി വെച്ചിരിക്കും.

കമലഭരണം, കേകി, തൃശ്ശിക്കിടൻ, നിന്നം, അഷ്ടകലാശം, രഥാമാതാക്കൾ, പടപ്പുറപ്പട്ടം, ഏകലോചനം, സാമജികം, അജഗാഭവളിതം, മുതലായവ കഥകളിയിലെ അത്യന്ത സുരണ്ടളായ പ്രകടന വൈചിത്ര്യങ്ങളാണ്.

കഥകളി സംഗീതം.

സോപാനരീതിയിൽ ആലപിക്കേണ്ട ഒന്നാണ് കഥകളി സംഗീതം. തുണഗീത വാദ്യരൂപമായ താമ്രശ്രീകത്തിൽ സഹായകമായി ഇതു വർത്തിക്കുന്നു. 'പാണ്ടളുടെ സാഹിത്യം ഗീതം ഭാഗഗാഭിരൂപം പൂർണ്ണമായി ആലീക്കിക്കാൻ സോപാനരീതിയിൽ സൗകര്യം കൂടുതലുണ്ട്. അതിന്റെ ശുദ്ധിയും വൃത്തിയും കണ്ടുവേണ്ടതാണ്' കഥകളിപ്പാണ്ടങ്ങളിലും അതതു രാഗത്തിൽ അനുഗുണമായ രീതിയിൽ രാഗം, താളം, ശബ്ദം, പാകം, മുതലായവ സമഞ്ജസമായി സംയോജിപ്പിച്ചു രചിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള മനോഹരങ്ങളായ അഭിനയഗാനങ്ങളാണ്.' സോപാനമട്ടിൽ ആലപിക്കുകിലെ ഇപ്രകാരം ഭാവപ്രകാശകത്വം പൂർണ്ണമായി സാധിക്കും. തുണ തുത്യ നാട്യങ്ങൾക്കും, താളമേളങ്ങൾക്കും പോഷകമായി വർത്തിക്കുന്ന ഒരു രീതിയാണ് സോപാനം. (a)

അയ്യക്കഥയും നാടകവും

കഥകളിയും നാടകവും ദൃശ്യകലയാണെന്ന കാര്യത്തിൽ മാത്രമേ ഇവയ്ക്കിടയിൽ സാമ്യമുള്ളൂ. നാടകം വാക്യാത്മാഭിന

(a) കഥകളിനിരൂപണം. അമ്പലവൃഴ രാമവർമ്മ

(പേജ് 54, 55, 56)

തൃപ്ത നരകവും കഥകളി പദാർത്ഥമാണത്രയപ്രധാനമായ
 തൃപ്തമാണ്. കഥകളിയിൽ ഭാവാനന്തരം നാടക
 രസം രസാനന്തരമാണ് പ്രസക്തി. കഥകളി വാചിക
 ഭാവന ശൂന്യമാണെങ്കിൽ നാടകം അങ്ങനെയല്ല.

നാടകങ്ങളിൽ കഥ പ്രസിദ്ധമായിരിക്കണമെന്നും മുഖാടി
 പഞ്ചസന്ധികൾ ഘടിപ്പിച്ചിരിക്കണമെന്നും നിർബന്ധമുണ്ട്.
 കഥകളിയിലെ ഇതിവൃത്തം പുരാണേതിഹാസ പ്രസിദ്ധങ്ങളായിരിക്കും. നാടകങ്ങളിൽ അംഗിയായ രസം ശുഭാർത്ഥ വീര
 കരുണാദികളിൽ ഒന്നായിരിക്കണം. നിർവഹണ സന്ധിയിൽ
 അതുതം വേണം. അഞ്ചുതൽ പത്തുവരെ അങ്കങ്ങളുണ്ടായി
 രിക്കണം. 'നായകൻ' ധീരോദാത്തനും അതിപ്രതാപഗുണവാ
 നും, വിഖ്യാതവംശനും ധരാപാലനുമായിരിക്കണം. ഈ വ
 ക കാര്യങ്ങളെല്ലാം കഥകളിയിൽ നിർബന്ധമില്ല.

'ദുരാഹധാനം, വധം, യുദ്ധം
 രാജ്യഭംഗം വിദ്വേഷം
 വിവാഹം, ഭോജനം, ശാപം
 തൃപ്തസംഗ്രഹം രതം
 ദാരുണമോ, നവഭംഗം
 ലജ്ജാകരണമന്യവും
 ശയനാധര പാനാദി
 നഗ്നാഭ്യവശോധനം
 രംഗത്തു വർജ്ജ്യമാം സ്നാനം
 കഠിനഭക്തകാ ചാർത്തലം''

(സാഹിത്യദർപ്പണം VI-ാം പരിച്ഛേദം.)

ഇങ്ങനെ നാടകത്തിൽ നിഷിദ്ധമെന്നു കല്പിച്ചിട്ടുള്ള കാര്യങ്ങൾ കഥകളിയിൽ വർജ്ജ്യവുമല്ല.

കഥകളി പരിഷ്കരണം

കഥകളി പരിഷ്കരണത്തെ സംബന്ധിച്ചു വളരെയധികം നിർദ്ദേശങ്ങൾ ഇതിനകം പുറത്തു വന്നിട്ടുണ്ട്. കഥകളി

യുടെ ഇന്നു പരെയുള്ള ചരിത്രം പരിശോധിച്ചാൽ കാലാനുക്രമമായ നിരവധി പരിഷ്കാരങ്ങൾക്കു് അതു വിധേയമായിട്ടുണ്ടെന്നു കാണാം. കഥകളി ഓരോ തവണ പരിഷ്കാരത്തിന്നു വിധേയമായപ്പോഴും അതല്ലാം കഥകളിയെന്ന കലാരൂപത്തിന്നു് അഴകു മിഴിവു വർദ്ധിപ്പിക്കാൻ പോന്ന തരത്തിലായിരുന്നു. കഥകളിയുടെ തനിമയെ വികൃതപ്പെടുത്താത്ത രീതിയിലുള്ള ഏതു തരം പരിഷ്കാരവും എന്നു സവീകാര്യമാണു്.

എല്ലാ ക്ലിപ്തങ്ങളു കലകൾക്കും ഒരു പ്രത്യേകതയുണ്ടു്. ഒരു പരിധി കഴിഞ്ഞാൽ ഒരു തരത്തിലുള്ള പരിഷ്കാരത്തിന്നു അതു വഴങ്ങുകയല്ല. കഥകളി ഏതാക്കുന്ന ഇന്നു് ആ ഭിംഗത്തിലാണു്. പരിഷ്കാരമായിക്കൂതാൽ കഥകളിയുടെ സ്വഭാവം നശിപ്പിച്ചു് ആ വിഷയത്തെക്കുറിച്ചു മറ്റൊന്നാക്കിത്തീർക്കുന്ന പ്രവണത എന്തുകൊണ്ടു് അശാസ്ത്രപൂർവ്വം കഥകളിയെ ബാലേയാക്കി മാറ്റിക്കളയും എന്നു വാദിക്കുന്നവർ കഥകളിയും ബാലേയും രണ്ടു വ്യത്യസ്ത കലാരൂപങ്ങളാണെന്നും, വിഭിന്ന സാംസ്കാരിക പശ്ചാത്തലമെന്നുള്ളതാണെന്നും സാങ്കല്പികമായി മറന്നുകളയുന്നു.

മൂന്നു നാലു മണ്ഡലത്തോളമായി ആട്ടു കാക്കു ക, സ്ത്രീകൾ തന്നെ സ്ത്രീവേഷം കെട്ടുക, നിലവിലുള്ളവർ പകരം ചൈവദ്യുതദീപം ഉപയോഗിക്കുക, കഥാപാത്രത്തിന്നു യോജ്യമായ വിധത്തിൽ വേഷഭൂഷാഭികൃതിയിൽ ചില ചില്ലാ വ്യത്യസ്തങ്ങൾ വരുത്തുക, കഥാസംഗ്രഹങ്ങൾക്കു് നേട്ടിസ്കരം നോക്കുത വിതാണ, ചെറു് ഭൂഷാക്കള തുടങ്ങിയ ചൈവധാരാമാർഗ്ഗം പാട്ടെപ്പാവടം, കേൾക്കുത പണ്ണ, ഉച്ചാഷിണി ഘടിപ്പിക്കുക, കഥകൾ നല്ല പണ്ണം സംവിധാനം ചെയ്തു മനോഹരമാക്കുക, പുതിയപുതിയ കഥകൾ അപരിചിതമാക്കുക, സാഹിത്യഭംഗം നശിപ്പിക്കാതെ സാഹിത്യമാലയിലേക്കു പുതുപുതു ചേർക്കുക എന്നീ കഥകളിയിലെ അത്യാധുനിക പരിഷ്കാരങ്ങൾ. തിരനോട്ടത്തിന്നു മറ്റും ചൈവദ്യുതദീപങ്ങൾ പല അസങ്കല്പങ്ങളും സൃഷ്ടിക്കുമെന്നാണു് പ്രാമാണികരായ നടന്മാരുടെ അഭിപ്രായം. മുഖത്തെ ചായക്കുട്ടിന്നു് മിഴിവു നല്കാൻ നിലവിലുള്ളതിന്റെ ദീപത്തിന്നേക

കീഴ്വെളിച്ചവും ചായവും തമ്മിലുള്ള ബന്ധത്തെക്കുറിച്ച് ശീ-
ശ്വിയ വിജ്ഞാനം നേടിയിട്ടുള്ള പർശ്വതാപുർവ്വം ശ്രമിച്ചാൽ
ഇതെല്ലാം പരിഹരിക്കാം.

സമകാലിക പ്രശ്നങ്ങളെക്കുറിച്ചുള്ള കഥകൾക്കുപോലും കഥ
കളിയിൽപ്പെടുത്തണമെന്ന് ഫിലിം വാടിച്ച കേരളാർജ്ജ് ക
ഥകളിയിലെ വേഷം, രാഗസംവിധാനം, സാങ്കേതികത്വം,
മുതലായവ അത്തരം കഥകൾ കഥകളിരൂപത്തിലവതരിപ്പി-
ക്കാൻ സഹായകമല്ല. കഥകളി പരിഷ്ക്കാരത്തെക്കുറിച്ച് സ-
ജീവമായ ചർച്ച ഇപ്പോഴും നടന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു.

ഒന്നിന്റെ തന്മ മാറ്റുന്നു.

തെന്നായിന്നു പരിഷ്കൃതി' (2)

എന്നൊരു മഹാനടൻ വിലപിച്ചതുപോലെ, പരിഷ്കാ-
രം എന്നും സ്വാഗതാർഹം തന്നെയെങ്കിലും തന്മയും കഥക-
ളിയും, തനിമ നഷ്ടപ്പെടാതിരുന്നാൽ മതി.

നളചരിതം ആട്ടക്കഥ.

ഉണ്ണായിവാര്യർ.

നളചരിതം ആട്ടക്കഥയുടെ കണ്ഠാവായ ഉണ്ണായിവാര്യരു-
ടെ ജീവിതകാലം, പേരു, കൃതികൾ എന്നിവയെക്കുറിച്ച്
സംശയാതീതമായ തെളിവുകളൊന്നും ഇതേവരെ കിട്ടിയിട്ടി-
ല്ല. ഉണ്ണായിവാര്യരുടെ ജീവിതകാലത്തെയും മാറ്റം കുറിച്ചു്
ആഭ്യന്തരരണ്ടിപ്രായം പുറപ്പെടുവിച്ചതു് ഭാഷാപരിത്രകത്താ-
വായ പി. ഗോവിന്ദപ്പിള്ളയാണ്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അഭിപ്രാ-
യം താഴെച്ചേക്കുന്നു.

(2) മ. തുളുർ കണ്ണുപിള്ളപ്പണിക്കർ. കഥകളി പ്രകാശിക

“ഉണ്ണായി വാര്യർ ഉദ്ദേശം കൊല്ലം 915-ാമുണ്ടിത്തേ കൊച്ചി സംസ്ഥാനത്തുള്ള മുക്കുപ്പുരം കോവിലകത്തും വാതുക്കൽ ഇരിങ്ങാലക്കുട അംഗത്തിൽ ഇരിങ്ങാലക്കുട ക്ഷേത്രത്തിനു സമീപമുള്ള വാര്യത്തിൽ ജനിച്ചു. ബാല്യകാലത്തിലെ താമസവും വിദ്യാഭ്യാസവും ഇരിങ്ങാലക്കുടയായിരുന്നു. ഏകദേശം പ്രാപ്തിയായ സമയം തൃശ്ശിവപേരൂർ പോയി വിദ്യാഭ്യാസിച്ചു. 25 വയസ്സു പ്രായമായപ്പോൾ സംസ്കൃതത്തിൽ കാവ്യനാടകാലങ്കാരാദികളിൽ നല്ല പണ്ഡിതനായിത്തീർന്നു. അവിടെനിന്നും 940-ാമാണ്ടു തിരുവനന്തപുരത്തു വന്ന മഹാരാജാവിനെക്കണ്ടു താമസിച്ചിരുന്നു. ആ സമയം കുഞ്ചൻനമ്പ്യാരും തിരുവനന്തപുരത്തുണ്ടായിരുന്നു”

ഏ. ആർ. രാജരാജവർമ്മയും ആർ. നാരായണപ്പണിക്കരും ഭാഷാചരിത്രകാരന്റെ അഭിപ്രായത്തെ ഏറ്റക്കുറവും അംഗീകരിക്കുന്നവരാണ്.

മഹാകവി ഉള്ളൂരിന്റെ അഭിപ്രായം ഇങ്ങനെ സംഗ്രഹിക്കാം.

കൊച്ചി രാജ്യത്തിലെ ഇരിങ്ങാലക്കുട കൂടൽ മാണിക്യക്ഷേത്രത്തിനടുത്തു സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന അകത്തുടുവാരിയത്തായിരുന്നു ഉണ്ണായിവാര്യരുടെ ജനനം എന്നാണ് അറിവ്. അവിടെ അക്കാലത്തു ‘തെക്കേവാരിയമെന്നപേരിൽ മറ്റൊരു വാരിയും കൂടി ഉണ്ടായിരുന്നുവെന്നും ആ വാരിയത്തെ ഒരു ഗുഹയായിട്ടാണ് നമ്മുടെ മഹാകവി ജനിച്ചതെന്നും അദ്ദേഹത്തിന്റെ മരണത്തോടെ ആ കുടുംബം അന്യം നിന്നു പോകയാൽ അതിലെ വകകൾ അകത്തുടു വാരിയത്തേയ്ക്കു അടുങ്ങിയെന്നും ഒരു പക്ഷം നൽകിത്തന്നു. ഇതിനെപ്പറ്റി പണ്ഡിതനായി ഒന്നു പറയാൻ നിവൃത്തിയില്ല. എന്നാൽ കൂടൽ മാണിക്യക്ഷേത്രത്തിൽ മാലകെട്ടു പ്രവൃത്തിച്ചുള്ള വാരിയരുടെ കുടുംബം ഒന്നു മാത്രമേ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളുവെന്നും ആ കുട്ടു ബത്തിലെ രണ്ടു ഗുഹങ്ങളാണ് തെക്കേ വാര്യവും അകത്തുടുവാരിയവും എന്നും പറയാൻ കഴിയും. കുട്ടു നല്ലൂർ പടിഞ്ഞാറേപ്പാട്ടു വാര്യത്താണ് ഉണ്ണായി ജനിച്ചതെന്നും അദ്ദേഹത്തിന് ഇമ്പരള എന്ന കൂടി പേരുള്ള ഉണ്ണുലി വാസ്യൻ എന്ന ഒരു വന്ധ്യയായ ഭാഗിനേയിറങ്ങായിരുന്നുവെന്നും

ന്നും ആ ഭാഗിനേയിയെ വിവാഹം ചെയ്തത് ഇരിങ്ങാലക്കുട വാര്യത്തെ ഒരു വാരിയരായിരുന്നുവെന്നും പടിഞ്ഞാറേപ്പാട്ട് കുടുംബം അന്യംനിന്നതിനുമേൽ കട്ടനല്ലൂരിലെ കഴകപ്രവൃത്തി ഇരിങ്ങാലക്കുട വാര്യത്തേയ്ക്കു കീട്ടിയെന്നും ഒരു ഐതിഹ്യം തൃശ്ശൂരിനടുത്തുള്ള ചിലഗ്രാമവൃദ്ധന്മാർ പറയുന്നു, ഇരിങ്ങാലക്കുടക്കാർ ഈ ഐതിഹ്യത്തെ നിഷേധിക്കുന്നതുകൊണ്ടും മറ്റും ഇതൊരു കെട്ടുകഥയായേ ഉള്ളൂർ കരുതുന്നുള്ളൂ.

ഉണ്ണായിവാര്യർ രചിച്ച 'രാമചഞ്ചുശതി' എന്ന സംസ്കൃത കാവ്യത്തിലെ നല്ലൊത്തോമ്പതാം ഭാഗങ്ങളിലെ ഒരു ശ്ലോകത്തിന്റെ പൂർവാർദ്ധത്തിലെ 'പരിണമൽ പ്രസന്തേയ്യ' എന്ന വാചകം കലിദിന സൂചകമാണെങ്കിൽ ആ ഗ്രന്ഥം 798 ഇടവം 11.0. തീയതി നിർമ്മിച്ചതായിക്കരുതാം. അങ്ങനെ വരമ്പോരം കൊട്ടാർക്കരത്തമ്പുരാനും ഉണ്ണായിയും സമകാലികരെന്നു വരും; അതിനു വഴിയില്ല. അതുകൊണ്ടും 'പരിണമൽ പ്രസന്തേയ്യ' എന്നിടത്തു കലിദിനസൂചനയില്ല. അങ്ങനെ ഉണ്ണായി വാര്യരുടെ ജനനം 8-ാം ശതകത്തിലാവാൻ നിവൃത്തിയില്ല.

വാരിയർക്കു ഹരിഹരഭാഗവതർ എന്നൊരു ശിഷ്യനുണ്ടായിരുന്നു. ആ ഭാഗവതരുടെ ശിഷ്യനായിരുന്നു 102൧മാണ്ടു നാട്ടുനിയ സംഗീതകുശലനായ സ്വാതിതിരുനാളിന്റെ സമകാലികനായ മുവാറ്റുപുഴ രാമമംഗലത്തു ഗോവിന്ദനാഥർ വാര്യരുടെ ഭാഗിനേയിയായ ഉണ്ണുലി വാര്യന്മാർ 1026 ൽ തൃശൂർവച്ചുതീപ്പെട്ട കൊച്ചി മഹാരാജാവിന്റെ നേതൃഗ്രാമയായിരുന്ന രാമഞ്ചീര മഠത്തിൽ ഇക്കാര്യങ്ങളുടെ നാലിനായിരുന്നു. ഈ മതവും ഭാഷാചരിത്ര കത്താവിന്റെ അഭിപ്രായവും പരിശോധിച്ചാൽ ഉണ്ണായിവാര്യർ പത്താംശതകത്തിന്റെ തൃതീയപാദത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്നതായിക്കരുതാം. എന്നാൽ അതിനെതിരെ ചില അനിഷേധ്യങ്ങളായ തെളിവുകളുണ്ട്.

ഉണ്ണായിവാര്യരുടെ മരണത്തോടെ അടുത്തുള്ള വാരിയത്തേയ്ക്കു കട്ടനല്ലൂർ വാരിയത്തെ ഒരു വാരിയർ അവകാശിയായെന്നു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലോ. അതിനു രണ്ടു തലമുറയ്ക്കു മുമ്പാണു് ആ കുടുംബം

ത്തിൽ സുപ്രസിദ്ധ ജ്യോതിഷികനായ ഇടുണിക്കുണ്ട വാര്യർക്ക് മില്ല സിദ്ധിച്ചത്. അദ്ദേഹം 998-ൽ തന്റെ പുത്രനായ ശങ്കുവാര്യരെ ഭരതത്തുളള ഉണ്ണായിയുടെ കാലത്തിനും ഇടുണിക്കുണ്ട വാര്യരുടെ മൂപ്പിനുമിടയ്ക്കും മൂന്നു തലമുറകൾ കഴിഞ്ഞിരുന്നതിനാൽ 975-ാമുണ്ടിയ്ക്കല്ല കവിയുടെ ചരമമനുരൂപിക്കാം. കൗത്തിക തീര നന്ദിന്റെ കലേത്തു തിരുവനന്തപുരത്തുവെച്ചു ഉണ്ണായി വാര്യർ നളചരിതം നിർമ്മിച്ചുവെന്നു പറയുന്നതും ശരിയല്ല. കാരണം നളചരിതത്തിന്റെ ആമുഖ ശ്ലോകങ്ങളിലൊന്നും തിരുവനന്തപുരത്തെ ശ്രീ പത്മനാഭനെ സ്മരിക്കുന്നതേയില്ല. കലഭേദ തയ്യാറായ പഴയനൂർ ഭഗവതി ഇവിടങ്ങളിലേക്കുതേ പർ, തൃശ്ശൂർ വടക്കുന്നാഥൻ മുതലായവരെ സ്മരിക്കുന്നുണ്ടു്.

920-ാമാണ്ടു് തുലാത്തിൽ ശ്രീ പത്മനാഭസ്വാമിക്ഷേത്രത്തിലെ ഉത്സവത്തിന്നു് നളചരിതവും കളിപ്പിച്ചതായി രേഖയുണ്ടു്. കലേലവൃത്ത കർത്താവായ രാമപുരത്തു വാര്യരുടെ ഗുരുനാഥനായിരുന്നു ഉണ്ണായി എന്നൊരൈതിഹ്യമുണ്ടു്. രാമപുരത്തു വാര്യരുടെ ജനനം 878-ലാണു്. മേൽപ്പറഞ്ഞ ഐതിഹ്യം ശരിയാണെങ്കിൽ ഉണ്ണായിയുടെ ജനനം 850-ാമാണ്ടിടയ്ക്കാകുന്ന, ഇതിൽ നിന്നൊക്കെ ഉണ്ണായി വാര്യരുടെ കാലം 850-നും 930-നും ഇടയ്ക്കാണെന്നു മ.ത്ര. ൧-ാ-ന്റെ കഴിയാ.

മഹാകവി ഉള്ളൂരിന്റെ അഭിപ്രായം ഇന്നു് മിക്കവാറും എല്ലാ പണ്ഡിതന്മാരും അംഗീകരിക്കുന്നുണ്ടു്. ഉണ്ണായിവാര്യരും കണ്ണൻനമ്പ്യാരും സമകാലികരായിരുന്നാവാൻ അതിൽ വാര്യർ രാമൻ മഹാരാജാവിന്റെ കാലംവരെ ഇല്ലാതില്ല. 933-ൽ നാട്ടുനീങ്ങിയ മർത്താണ്ഡമൻ മഹാരാജാവിന്റെ കാലംവരെ ജീവിച്ചിരുന്നു എന്നുള്ള പ.ി. കെ. നാടകങ്ങളിലുള്ളതും മൂലവും ശരിയാവാം. അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ 919-മുതൽക്കു് മാർത്താണ്ഡവർമ്മ മഹാരാജാവിന്റെ ഭരണകാലമായി തിരുവനന്തപുരത്തു താമസിച്ചിരുന്ന നമ്പ്യാരെയും ഉണ്ണായിവാര്യരെയും സംബന്ധിച്ച ഐതിഹ്യങ്ങളെയും അവിശ്വസിക്കേണ്ട കാര്യമില്ല എന്നായാലും 915-ാ. മാണ്ടിടയ്ക്കാണു് ഉണ്ണായിവാര്യർ ജനിച്ചതെന്ന ഭാഷാപരശ്രവകാലത്തിന്റെ അഭിപ്രായത്തിന്നു് വേണ്ടത്ര പിൻബലമില്ല.

കാലത്തെ സംബന്ധിച്ചെന്നപ്പോലെ പേരിനെ സംബന്ധിച്ചും ഭിന്നാഭിപ്രായങ്ങൾ നിലവിലുണ്ട്.

“ചാമ്പലാകാരോ ഭജനവിമലാകാര കരണോ-
സ്സുഹം രാമോ രാമായണമണേ മേവം തവ പുഃ”

എന്ന രാമപഞ്ചശതീശ്ളോകത്തിൽനിന്നും തല്ലത്താവിൻ്റെ പേരു ‘രാമൻ’ എന്നു ഹിക്കാം. “‘രാമൻ’ ഉണ്ണിരാമനെന്ന് ഓമനപ്പേരായി മാറിയപ്പോൾ ഉണ്ണിരാമൻ ഉണ്ണാമനും, ഉണ്ണാമൻ ഉണ്ണാമിയും, ഉണ്ണാമി ഉണ്ണാവിയും, ഉണ്ണാവി ഉണ്ണായിയുമായി വിപരീണമത്തെ പ്രാപിച്ചു” രാമചര്യർ ഉണ്ണായി വാര്യരായിത്തീർന്നു” എന്നതാണ് ഉള്ളൂരിൻ്റെ മതം. ഉണ്ണായിയുടെ സാക്ഷാൽ നാമധേയം ‘രാമൻ’ എന്നായിരുന്നുവെന്നാണ് മഹാകവി വിശ്വസിക്കുന്നത്. ഉണ്ണിരാമൻ ‘ഉണ്ണാമൻ’ എന്നോ മറ്റോ ആകെയല്ലാതെ ഒരിക്കലും ഉണ്ണിരാമനോ, ഉണ്ണായിയോ ആയിത്തീരുകയില്ലെന്നും ആർ. നാരായണപ്പണിക്കർ വാദിക്കുന്നു. ഉണ്ണായിയും രാമനും രണ്ടു പേരായിക്കരുതുകയാണ് യുക്തമെന്നും, രാമൻ പക്ഷേ ഉണ്ണായിയുടെ തറവാട്ടിൽ ജനിച്ച കവിയാകുന്നതാണെന്നും വടക്കുംകൂർ അഭ്യൂഹിക്കുന്നു. ഇരു പേർ രാമനെന്നും വിളിച്ചിരുന്ന പേർ ഉണ്ണായിയെന്നുമായിരുന്നുവെന്നു സങ്കല്പിച്ചാൽ മതിയെന്നത്രേ കെ. വി. എം. ന്റെ അഭിപ്രായം. ഉണ്ണായിവാദ്യക്കു ‘രാമൻ’ എന്നൊരു നാമധേയം ഉണ്ടായിരുന്നു എന്നുള്ളതിനു യാതൊരു തെളിവും കിട്ടിയിട്ടില്ലെന്നാണ് ഡോ. ഗോദവർമ്മയുടെ വാദം.

രാമപഞ്ചശതി, (സംസ്കൃതം) ഗിരിജാ കല്യാണം, നളചരിതം. കഥകളി എന്നിവയാണ് ഉള്ളൂരിൻ്റെ പക്ഷത്തു് ഉണ്ണായിവാദ്യരുടെ കൃതികൾ. ഒരു സുഭദ്രാഹരണം കഥകളിയിലും വാദ്യർ രചിച്ചിട്ടുണ്ടെന്ന് മഹാകവി ഊഹിക്കുന്നു. ഗിരിജാകല്യാണം വാദ്യരുടെ കൃതിയല്ലെന്നാണ് ശ്രീ ആർ. നാരായണപ്പണിക്കർ ഡാ. ഗോദവർമ്മ, കട്ടികൃഷ്ണമുരാരീ, മുതലായവർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നത്. സാഹിത്യപഞ്ചാനനൻ പി. കെ. നാരായണപിള്ള, ശ്രീ വടക്കുംകൂർ രാജരാജവർമ്മ, കെ. വി. എം. എന്നിവർ ഉള്ളൂരിനെപ്പോലെ ഗിരിജാകല്യാണം മുതലായവ ഉണ്ണായിവാദ്യർ തന്നെയെന്നു വിശ്വസിക്കുന്നു.

ചുരുക്കത്തിൽ ഇന്നും വാസ്തവത്തെ ജീവിതകാലം, നാമകൃതികൾ എന്നിവയെക്കുറിച്ച് ഖണ്ഡിതമായ ഒരുപ്രയത്നം പ്രകടിപ്പിക്കാൻ വേണ്ടത്ര തെളിവുകൾ ലഭിച്ചിട്ടില്ല.

നളചരിതം—മൂലകഥ:

മഹാഭാരതം വനപർവത്തിൽ 52 മുതൽ 79 വരെയുള്ള അദ്ധ്യായങ്ങളിലാണ് നളചരിതം കഥ വിവരിച്ചിരിക്കുന്നത്. ആ കഥ ഇങ്ങനെ സംഗ്രഹിക്കാം:-

പണ്ടു നിഷധരാജ്യത്തു വീരഭടനാൻ പുത്രനായി നളൻ എന്നൊരു രാജാപുണ്ടായിരുന്നു. വേദവിത്തം ശൂന്യം, സുന്ദരനായ നളൻ അഷ്ടപ്രിയർ കൂടിയായിരുന്നു. അക്കാലത്തു വിദർഭ രാജാവായ ഭീമൻ മേന മഹർഷിയുടെ വരബലത്താൽ മേൻ, ഭാനൻ, മേനൻ എന്നു മൂന്നു പുത്രന്മാരും മേയന്തിയെന്നൊരു പുത്രിയും ജനിച്ചു. യൗവനപ്രാപ്തമായ മേയന്തിയുടെ സൗന്ദര്യത്തെ അതിശയിക്കാൻ അക്കാലത്തൊരു സ്ത്രീയുമില്ലായിരുന്നു. നളനും മേയന്തിയും പാസ്സാഗുണശുചനത്താൽ അനുരാഗരായിച്ചമഞ്ഞു. ഒരു ദിവസം കാമപീഡ സഹിക്കാതെ നളൻ പുതോട്ടത്തിലേയ്ക്കുപോയി. അവിടെച്ചു സ്വർണ്ണനിറത്തിലുള്ള ഹംസങ്ങളെക്കാണുകയും അവയിലൊന്നിനെ പിടിക്കുകയും ചെയ്തു. തന്നെക്കൊല്ലാതിരുന്നാൽ, മേയന്തിസന്നിധിയിലെത്തി നളഗുണങ്ങളറിയിച്ച് നളനോടുള്ള അപളുടെ പ്രേമം ദൃഢമാക്കാനെന്നു അറയന്നം അറിയിച്ചു. നളൻ ഹംസത്തെ വിട്ടു, അറയന്നം പറന്നു വിദർഭപുരിയിലെത്തി. തോഴികളെ സൂത്രത്തിലകറ്റിയിട്ട് നളന്റെ മേന്മകൾ അറയന്നം മേയന്തിയെ കേൾപ്പിച്ചു. മേയന്തി നളനെ മാത്രമേ വരിച്ചുവന്നു പറഞ്ഞു, വിവരം അറയന്നം നളനെയറിയിച്ചു.

യൗവനപ്രാപ്തമായ മേയന്തിയുടെ സ്വയംവരം നടത്താൻ ഭീമരാജാവു നിശ്ചയിച്ചു. രാജാക്കന്മാരെപ്പോലും ക്ഷണിച്ചു. പർവത മഹർഷിസമേതനായി സ്വർഗ്ഗത്തിലെത്തിയ നാരദ ഹർഷിയിൽ നിന്നും മേയന്തിസ്വയംവര കഥ ഇന്ദ്രനറിഞ്ഞു. മേയന്തിസ്വയംവരത്തിൽ പങ്കെടുക്കാൻ ഇന്ദ്രൻ, അഗ്നി, യമൻ മുതലാൻ എന്നിവർ പുറപ്പെട്ടു. മാർഗ്ഗമദ്ധ്യേ അച്ഛൻ നളനെക്കു

ണ്ടു. തങ്ങളിൽ ഒരാളെ മേയ്ക്കി വാർഷികം എന്ന മതത്യവ്യാപ്തിയിൽ നൽകി അദ്ദേഹം മേയ്ക്കിയിട്ടുള്ള സമീപത്തുള്ള യഥാസ്ഥാനം നൽകി ദേവന്മാരെ കൊണ്ടുവന്നു. ഇത്രാദികളുടെ അനുഗ്രഹത്താൽ അദ്ദേഹം പ്രസിദ്ധനായി അനുഗ്രഹത്തിൽ കടന്നു വാർഷികവേദം. സകലതാൽ നൽകി കഴിഞ്ഞു. ഒപ്പം അന്നത്തെ നൽകുന്ന സത്യവും സ്വകാര്യമായിട്ട് ആദ്യം അറിയിച്ചു. ലോകപാലന്മാരുടെ മുമ്പിൽ വെച്ചുതന്നെ അൻ നൽകി വരികുമെന്നു മേയ്ക്കി പറഞ്ഞു ഈ വിവരം നൽകി തിരിയെച്ചെന്ന് ഇത്രാദികളെ അറിയിച്ചു.

സ്വയംവര മണ്ഡപത്തിലെ പത്തു മേയ്ക്കി നൽകി പ്രസിദ്ധനായ അദ്ദേഹം നൽകിയിട്ടുള്ള യഥാസ്ഥാനം നൽകിയിട്ടുള്ള സതിയും കഴിഞ്ഞു. മേയ്ക്കിയിട്ടുള്ള കടന്നു പുറത്തുള്ള പ്രസിദ്ധനായി സത്യവേദം ദേവന്മാർ ദേവന്മാരെ പ്രദർശിപ്പിച്ചു. ഉടൻ നൽകി മേയ്ക്കി തിരിച്ചറിഞ്ഞു കലരിച്ചു വരിച്ചു. ഇപ്പോൾ ദേവന്മാർ ഇതരങ്ങളു വാർഷികം നൽകി നൽകി. മറഞ്ഞു. ഇതരങ്ങളെ നൽകി നൽകി നൽകി നൽകി.

ഇത്രാദികൾ മേയ്ക്കിയിട്ടുള്ള വർഷം കഴിഞ്ഞു സ്വകാര്യത്തെയും നൽകി. സ്വയംവരത്തിൽ വേണ്ടി പോകുന്ന കലരിയും ദാഹനവും കണ്ടു മേയ്ക്കിയിട്ടുള്ള സ്വയംവരം കഴിഞ്ഞു നൽകി കലരി പ്രദാനമായി.

“വാന്മാർ മദ്ധ്യേ നന്നവനെ
ബന്ധനാവായവരും വേട്ടയിൽ
അവരുകൾ വെട്ടാശിക്ഷ”

നൽകേണ്ടതാണ് എന്നായി കലരി.

സദാചാരനിരതനായ നൽകി ഉപദ്രവിച്ചെന്നു നൽകി നൽകി പറഞ്ഞു ഇത്രാദികൾ പോയി. ദാഹനത്തിന് സഹായത്തോടെ മേയ്ക്കിയും രാജ്യത്തെയും നൽകി നിന്നുകൊണ്ട് നൽകിയിട്ടുള്ളതാണ് കലരിയും യാത്രയായി.

വിധിപ്രകാരം പ്രജാപതിപാലനം ചെയ്തുകൊണ്ട് നൽകി മേയ്ക്കിയും സത്യം വാങ്ങി. അവിരേണ അവിഷ്കം ഇത്രാദി നൽകി നൽകി മകനും ഇത്രാദിയെന്നൊരു മകളുമുണ്ടായി.

മുൻനിശ്ചയപ്രകാരം കലിദാസന്മാർ നിഷധരാജ്യത്തെത്തി.
പത്രങ്ങളു വർഷം കലി അവിടെ ക്ഷാത്തിരുന്നു. ഒരിക്കൽ,

“മൂത്രം വിഴുത്തിക്കാൽ കഴുകാ-
താചമിച്ചിട്ടു നൈഷധൻ”-

സന്ധ്യാവന്ദനം ചെയ്തു. ആ തക്കം നോക്കി കലി നളനി
ലാഭമുണ്ടിച്ചു. അനന്തരം കലിപ്രേരിതനായ നളൻ പുഷ്പകര
നെ ചൂതിൻ വിളിച്ചു. പുഷ്പകരന്റെ പണയവസ്തു വൃഷഭ
വേഷം ധരിച്ച കലിയായിരുന്നു ദാഹരൻ അക്ഷങ്ങളിൽ കടന്നി
രുന്നു. നളന്റെ സമ്പത്തോരോന്നായി പുഷ്പകരൻ ലഭിച്ചുകൊ
ണ്ടിരുന്നു. മന്ത്രിമാരുടെയും സുഹൃത്തുക്കളുടെയും ഉപദേശമൊന്നും
നളൻ ചെവിക്കൊണ്ടില്ല. മേയന്തിയുടെ അഭ്യർത്ഥന പോലും
കൈക്കൊണ്ടില്ല. തന്റെ സന്താനങ്ങളെ വാർഷ്വേയൻ മുഖാന്തി
രും കണ്ഡിനത്തിലെത്തിച്ചു. അനന്തരം വാർഷ്വേയൻ അയോ
ദ്ധ്യയിലെത്തി ഋതുപണ്ണന്റെ സാരഥിയായി കഴിഞ്ഞുകൂടി.
ചൂതിലെല്ലാം പണയപ്പെട്ട നളനോടു “വയംകൂ സമ്മതമാണെ
ങ്കിൽ-പ്പണയം മേയന്തിയെ” എന്നായി പുഷ്പകരൻ. ഹൃദയം
തകന്ന നളൻ ഒന്നും മിണ്ടിയില്ല. ഏകവസ്ത്രനായ നളൻ പുറ
ത്തിറങ്ങി. ഭൈരവം ഭർത്താവിനെ പിന്തുടർന്നു. നഗരത്തിനു വെ
ളിയിൽ മൂന്നു ദിവസം അവർ പാർത്തു.

“നളൻ ലൗകികം ചെയ്താൽ
ആയവൻ വധ്യനാണു മേ”

എന്ന പുഷ്പകരന്റെ ആജ്ഞയേന്നു നളനെ ആരും സഹാ
യിച്ചില്ല. വനത്തിലെത്തിയ നളൻ ഭക്ഷണത്തിനുപേണ്ടി ചി
ല പൊൻ ചിറകുകളുള്ള പക്ഷികളെ ഉടുപന്ത്രം മുടി കടുക്കിലാ
ക്കാൻ നോക്കി. പക്ഷികൾ വസ്ത്രപൂമായി പറന്നുയർന്നു. നഗ്ന
നായി, തല കവിട്ടുനിന്ന നളനോടു പക്ഷികൾ-

“ഞങ്ങളെക്കുറിച്ചു ദുർബ്ബലേ
നിന്റെ വസ്ത്രം ഹരിക്കുവാൻ
വന്നതാം നി വസ്ത്രമോടു
പോന്നതിൽത്തെളിയായ്കയാൽ”-

എന്നു പറഞ്ഞു മറഞ്ഞു. നിസ്സഹായനായ നളൻ തന്നിൽനിന്നും മേയത്തിയെ വേർപെടുത്തി ഏതെങ്കിലും തരത്തിൽ രക്ഷിക്കാൻ നിശ്ചയിച്ചു, വിദേശ രാജ്യത്തേയ്ക്കുള്ള വഴി കാട്ടിക്കൊടുത്തെങ്കിലും ആ പതിവുത ദുഃഖാർത്തനായ നളനെ വേർപിരിയാൻ തയ്യാറായില്ല. വിശന്നു ക്ഷീണിച്ച അവർ വനത്തിൽക്കണ്ട ഒരു വഴിയമ്പലത്തിൽ കയറിക്കിടന്നു. മേയത്തി ക്ഷീണിച്ചുറങ്ങി. മേയത്തിയെ താൻപേക്ഷിച്ചാൽ അവളെങ്ങനെയും ബന്ധഗ്രഹത്തിലേത്തി രക്ഷപ്പെടാകാളെന്നും, തന്നോടൊപ്പം സഞ്ചരിച്ചാൽ അവൾ വളരെയധികം കഷ്ടപ്പെടുമെന്നും കരുതി, അവളുടെ വസ്ത്രത്തിൽ നിന്നും പകുതി കീറിയെടുത്തിട്ട്,

“ആദിത്യ വസു രാത്രനാർ
മരു ശാപികളും സദാ
നിന്നെക്കൊക്കും മഹാഭാഗേ
ധർമ്മസംപ്രതയാണു നീ”

എന്നു പ്രാർത്ഥിച്ചുകൊണ്ടു കലിബാധിതനായ നളൻ മേയത്തിയെ ഉപേക്ഷിച്ചു പോയി.

നിദ്ര വിട്ടുണർന്ന യൗമത്തി നളനെക്കാണാതെ ഹൃദയം പൊട്ടിക്കരഞ്ഞു. തന്റെ ഭർത്താവിനു മതിഭ്രമം വരുത്തിയ പാപബുദ്ധിയെ,

“ആരു പറിച്ചു കുറുത്താൽ
കേണ മാഴ്കുന്നു നൈഷധൻ
അവനീ ഞങ്ങളെക്കാളും-
മധികം സങ്കടപ്പെടും.
ആപ്പാപബുദ്ധി, നളനെ-
പ്രാപിയിങ്ങനെ യാക്കിയോർ
ഇതിലേറെസ്സങ്കടത്തിൽ
കഷ്ടപ്പെട്ടു കഴങ്ങിടും

എന്നു ശപിച്ചു. ഭർത്താവിനെത്തിരഞ്ഞു നടക്കുന്ന മേയത്തിയെ ഒരു പാമ്പു പിടിച്ചു വിഴുങ്ങാൻ തുടങ്ങി, യൗചരവശയാലെയൗമത്തിയുടെ കരച്ചിൽ കേട്ടു ഒരു കാട്ടാളൻ അവിടെയെത്തി,

പെരുമ്പാമ്പിനെക്കൊന്നു അവളെ രക്ഷിച്ചു. മൈയിയുടെ സൗന്ദര്യത്തിൽ മതിയായങ്ങിയ കൂട്ടാളി കഥപാഠനമായി മേയ്ക്കിയെ സമീപിച്ചു.

“നളനെ വിട്ടുനേണെ-
നളളിലോക്കായ് കിലിപ്പൊഴ
ഈ ക്ഷുദ്രനായിട്ടു. വേടൻ
ചത്തു വീണിടവേണമേ”

എന്നു മേയ്ക്കി മനസ്സിൽക്കരുതിയ മാത്രയിൽത്തന്നെ വേടൻ മരിച്ചു വീണു. അലഞ്ഞുതിരിഞ്ഞു ഭൂവിൽ അവൾ ഒരശ്രമത്തിൽ പെന്നുചെന്നു. വളരെവേഗംതന്നെ നളസമാഗവ്യം സമസ്തസുഖവും വന്നുപേരുമെന്നു മഹർഷിമാർ അനുഗ്രഹിച്ചു. അനന്തരം മാമുനികളും ആശ്രാവും അപ്രത്യക്ഷമായി. പിന്നീടു ഒരു നളി കടക്കുന്ന കച്ചവടസംഘത്തെ അവൾ കണ്ടുമുട്ടി. അവരോടു സംഭവിച്ചതൊക്കെപ്പറഞ്ഞു. സുബാഹുവന്ന ചേദി രാജാവിന്റെ രാജ്യത്തേയ്ക്കു പോകുന്ന ആ കച്ചവടസംഘത്തെ മേയ്ക്കിയും അനുഗമിച്ചു. മാർഗ്ഗാഭ്യേ ഒരു വനത്തിൽ കച്ചവടസംഘം വിശ്രമിച്ചു അപ്പോൾ കച്ചവടസംഘത്തിലുള്ള ഗജയുഥവും കാട്ടാനുള്ളപ്പം തമ്മിൽ ഏറ്റുമുട്ടി; ആ കോലാഹലത്തിനിടയിൽ കച്ചവടസംഘം താറുമാറായി ഈ കഷ്ടകാലത്തിനു കാരണം ‘വികൃതമാനുഷപുണ്യം’ തങ്ങളുടെ കൂട്ടത്തിൽ വന്നു കയറിയ മേയ്ക്കിയാണെന്നും അവളെ തീർച്ചയായും കൊല്ലണമെന്നുമായി കച്ചവടക്കാർ. ഇതറിഞ്ഞ മേയ്ക്കി “നാണിച്ചു പേടിപ്പഴുക്കുക. നോക്കിയോടിനാൾ” ഒരു വിധത്തിൽ അവൾ ചേദി രാജ്യത്തെത്തി. നഗരത്തിലെ കട്ടികൾ ഞ്ഞിയാണെന്നു പറഞ്ഞപഹസിച്ചുകൊണ്ടു അവളുടെ പിറകേ കൂടി. കൊട്ടാരത്തിനു മുകളിൽനിന്നു ഇതെല്ലാം കണ്ടുകൊണ്ടു നിന്നറാണി അവളെ കൊട്ടാരത്തിൽ വരുത്തി തന്റെ മകളായ സുനന്ദയുടെ ഒരു സൈരന്ദ്രിയെന്ന നിലയിൽ അവിടെ പാക്കാ നനുവദിച്ചു.

“എപ്പിലുണ്ണിലുങ്ങ കാല-
കഴുകിക്കു കയ്യിപ്പു ഞാൻ;

അന്യന്മാരും പുരുഷന്മാരും-
ഞാൻ മിണ്ടില്ലെന്ന് കേൾക്കും;
ഒരാളെന്നിൽ കാക്കു വെച്ചു-
ലവനേശ്വരൻ ചെയ്യണം;
ഒന്നാമതല്ലെന്ന് വെച്ചു-
നമ്മുടെയെന്നെവെന്ന് വെച്ചു."

എന്ന വ്യവസ്ഥയിന്മേൽ ഭയത്തിൽ അവിടെപ്പോയത്.

ഭയത്തിൽ ഉപേക്ഷിച്ചിട്ട് വന്നതിൽ അലഞ്ഞുതിരിഞ്ഞു നടന്ന നളൻ കാട്ടുതീയിൽപ്പെട്ടു വിലപിക്കുന്ന കാക്കോടുകൾ എന്ന സർപ്പത്തെക്കണ്ടു. നളനോട് ചെന്നു. ഉടനെ ആ ലോകസർപ്പം അംഗുഷ്ഠപ്രായമായി. കാട്ടുതീയിൽ നിന്നു പുറത്തുവെട്ടി സർപ്പം.

"തൻ കാലടികളെണ്ണിക്കൊ-
ണ്ടല്ല പോവുക നൈഷധാ
അങ്ങനെയൊന്നാൽ മഹാബാഹോ
പരം; ശ്രേയസ്സു ലഭിക്കേൻ"

എന്നു പറയുകയും നളൻ അത് അനുസരിക്കുകയും ചെയ്തു. 'ഭഗ' എന്ന പദം നളൻ പറഞ്ഞപ്പോൾ കാർക്കോടുകൾ നളനെ കിട്ടി. ഉടനെ നളന്റെ രൂപം പകർന്നു. കാർക്കോടുകൾ പറഞ്ഞു:-

"ഞാൻ കിട്ടിയതുകൊണ്ടുണ്ടായ വൈരൂപ്യം കൊണ്ട് അങ്ങനെയെ മറ്റുള്ളവർ തിരിച്ചറിയുകയില്ല; അങ്ങനെയെ വെച്ചിട്ട്, അങ്ങനെയെ ഉള്ളിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന ഭയം, ഈ നിമിഷം മുതൽ എന്റെ വിഷം നീറിക്കൊള്ളൂ. അത് അയാൾക്കുവേണ്ടിയിൽ അക്ഷവിപക്ഷനായ ലോകത്തിന്റെ രാജധാനിയിൽ ചെന്നു. 'ബാഹു കൻ' എന്ന പേരോടെ കഴിയണം. അക്ഷഭയ വിദ്യാലോകത്തോടെ അങ്ങനെയെ എഴുതുകയും ചെയ്തു. അവിടെ ഭയത്തിൽനിന്നുവെക്കുകയും ചെയ്തു. സ്വന്തം രൂപം കൈവന്നതെന്നു

ഗ്രഹിക്കുമ്പോൾ ഈ വസ്ത്രം ധരിക്കുക'' എന്നിട്ട് രണ്ടു വസ്ത്രങ്ങളും കൊടുത്തിട്ട് കാർക്കോടകൻ മറഞ്ഞു.

പത്തുദിവസം കഴിഞ്ഞു നളൻ കോസലത്തിലെത്തി. അവിടെ ജൂതപണ്ഠന്റെ സാരഥിയായി ബാഹു കസംജ്ഞനായി കഴിഞ്ഞുകൂടി. അവിടെവെച്ച് വാർഷ്വണ്ണേയനും ജീവലനം സൂചിത്തുക്കളായി. രാത്രിയിൽ പിരിവായിട്ട്,

''പൈദാഹിമായ് അളന്നോളം
പ്ലാവമെങ്ങു കിടപ്പതോ?
ആ മന്ദനെ സ്മരിച്ചും കൊ-
ണ്ടാരെണ്ണുവിച്ചിട്ടു നിതോ !''

എന്നു പറഞ്ഞു വിലപിക്കാറുണ്ടായിരുന്നു. ഏതാരുത്തിയെക്കുറിച്ചാണ് ബാഹു കൻ വിലപിക്കുന്നതെന്ന ജീവലന്റെ ചോദ്യത്തിന് നളകുമാരൻ ഉപത്തിൽ അവനോടു പറഞ്ഞു. ഭീമരാജാവ് നളമേയന്തിമാരെ അന്വേഷിച്ചു കണ്ടുപിടിക്കാൻ ബ്രാഹ്മണരെ എല്ലായിടത്തുയച്ചിരുന്നു. അവരിൽ സുഭദ്രവൻ എന്ന ബ്രാഹ്മണൻ ചേദിപ്പരിയിലെത്തി. ദമയന്തിയെ രതിരിച്ചറിഞ്ഞു. സത്യസമീകികളറിഞ്ഞ ചേദിരാജന്തി സപരിവാരം ദമയന്തിയെ കണ്ടിറങ്ങിയില്ലെങ്കിലും. പിതൃസമീപമെത്തിയപ്പോൾ നളനെ അന്വേഷിക്കാൻ ദമയന്തി രാജ്യത്തെല്ലായിടവും ജനയോഗങ്ങളിലും,

''എൻ വസ്ത്രാർദ്ധമെന്തു കൊ-
ണ്ടെങ്ങു പോയിതു ദുഷ്തനീ,
കാട്ടിൽ കിടന്നുറങ്ങീടും
പ്രിയയെ വിട്ടു ഹേ, പ്രിയ!
നീ കണ്ട മടുതാൻ നിൽപ്പു
നിന്നെത്താൻ കാത്തു കാണുവാം
ഏറ്റാമുറച്ചു. ടേറു ബാല
വസ്ത്രാർദ്ധം ചുറ്റിയങ്ങനെ,
അസ്സുകടത്താൻ കരയ്ക്കും''

മവളിൽച്ചെറു മന്ന! നീ
പ്രസാദിക്കേണമേ വീര,
മറുവാക്കരുളേണമേ."

ഈ വാക്കുകൾ ഉറക്കെപ്പറയണമെന്നും ഇതു കേട്ട് ഉത്തരം പറയുന്ന ആളെ സംബന്ധിച്ച വിവരം തന്നെ അറിയിക്കണമെന്നും പറഞ്ഞു നളംനേപഷണത്തിനു ബ്രാഹ്മണരെ നിരയാഗിച്ചു. പണ്ണാദൻ എന്ന ബ്രാഹ്മണൻ ഋതുപണ്ണസദസ്സിൽച്ചെന്ന് ഈ മൊഴി ചൊന്നപ്പോൾ, വിരൂപനായ ബാല്യകൻ രഹസ്യമായി ഇങ്ങനെ ഉത്തരം പറഞ്ഞു.

"വൈഷമ്യമെങ്കിലും ഗോപി.
ച്ചീട്ടമേ കലനാരികൾ
തന്നെത്താൻതന്നെ, സത്യം താൻ
ജയിപ്പുവാനസംശയം.
മത്താക്കൾ പൊകിലുമവർ
കോപിച്ചീടില്ലൊരിക്കലും.
പാതിവ്രത്യച്ചട്ടയിട്ടോർ
ജീവിക്കും വരനാരികൾ
വിഷമത്തിൽപ്പെട്ട മുറുമൻ
സുഖം കെട്ടുചെന്നവൻ,
അവൻ തൃജിക്കിലുമവ-
ളതിൽ കോപിച്ചുകൊള്ളൊലാ.
സൽക്കരിച്ചാലുമില്ലെന്നു-
വെച്ചാലും കാന്തനാവിധം
നാടംശ്രീയും പോയ വിശന്ന
സങ്കടത്തിലാണവൻ"

മേയന്തി, അമ്മയോടു വിവരമെല്ലാം പറഞ്ഞു. അച്ഛനറിയാതെ നളനെ കൊണ്ടുവരാൻ ഒരു രഹസ്യപരിപാടി മേയന്തി നിശ്ചയിച്ചു.

"നടത്തുന്നു മൈമിദമ-
യന്തി രണ്ടാം സന്ധ്യവരും,

രാജാക്കളുതീനെത്തുന്ന
രാജപുത്രരുമേവരും,
എന്നാൽ ഗണിച്ചുവെച്ചോരും
സമയം നാളെയെന്നതിൽ
സാധിക്കുമെങ്കിലങ്ങനും
പൊയ്ക്കൊരുകടന്നറിനമ്”.

എന്നു് ഋതുപണ്ണനെ അറിയിക്കണമെന്നു പറഞ്ഞു് സുഭദ്ര
നെ അയോദ്ധ്യയിലേക്കയച്ചു. വിവരമറിഞ്ഞ ഋതുപണ്ണൻ മേയ
നിയുടെ രണ്ടാം സ്വയംവരത്തിന്നു പോകാൻ തയ്യാറായി. തേരൊ
രക്കാൻ ബാഹുകനോടാജ്ഞാപിച്ചു. വളരെ മെലിഞ്ഞ രണ്ടു ക
തിരകളെപ്പുട്ടിയ രഥം കണ്ടപ്പോൾ, സമയത്തു് അയോദ്ധ്യാ
യിലെത്താൻ കഴിയുമോ എന്നു സന്ദേഹത്തോടെ ഋതുപണ്ണൻ തേ
രിൽക്കയറി. കൂടെ വാർഷ്വ ഭണ്ഡനുമുണ്ടായിരുന്നു. രഥവേഗം
അവരെ അതൃട്ടുതപ്പെടുത്തി. അശ്വഹൃദയജ്ഞനായ നളനായിരിക്ക
മോ ഈ സാരഥ്യം എന്നു് വാർഷ്വ ഭണ്ഡനൻ സംശയിച്ചു. കുറേ
ദൂരം ചെന്നപ്പോൾ ഋതുപണ്ണന്റെ ഉത്തരീയം വഴിയിൽ വീണു
പോയി. തേർ നിർത്താൻ ബാഹുകനോടു പറഞ്ഞു. “ഒരു യോ
ജന പോന്നല്ലോ—ദൂരം ചെന്നെടുക്കുവാൻ” എന്നു് ബാഹു
കൻ പറഞ്ഞു. വഴിക്ക് ഒരു താന്നിമരം കണ്ടപ്പോൾ അതി
ന്മേൽ ഇത്ര കാര്യം ഇലയുമുണ്ടെന്നു് ഋതുപണ്ണൻ ബാഹുകനോടു പ
റഞ്ഞു. അതു ശരിയാണോ എന്നെണ്ണിനോക്കുവാൻ നിശ്ചയിച്ചു.
അയോദ്ധ്യയിലെത്താൻ രാമസിക്കുമെന്നു രാജാവു ഭയപ്പെട്ടെങ്കി
ലും ഒടുവിൽ ബാഹുകനെ അതിന്നുവദിച്ചു. എണ്ണം ശരിയെന്നു
കണ്ടപ്പോൾ നളൻ അതൃട്ടുതപ്പട്ടു. ബാഹുകന്റെ അപേക്ഷപ്രകാ
രം അയാൾക്കു് ഋതുപണ്ണൻ അക്ഷഹൃദയം ഉപദേശിച്ചു. പകരം
സങ്കര്യംപോലെ അശ്വഹൃദയം ഉപദേശിച്ചു കൊടുക്കാമെന്നു ന
ളൻ നിശ്ചയിച്ചു.

അക്ഷഹൃദയം ലഭിച്ചതോടെ നളനെ ബാധിച്ചിരുന്ന കലി
ഉഗ്രമായ കാക്കോടകവിഷം ഛർദ്ദിച്ചുകൊണ്ടു, പുറത്തുവന്നു. ന
ളൻ കലിയെ ശപിക്കാനൊരുങ്ങിയെങ്കിലും, കലിയുടെ ക്ഷമാ
പണംകൊണ്ടു് നളനതു ചെങ്കിട്ട, സന്ധ്യയോടെ എല്ലാവരും
വിദീപപുരിയിലെത്തി.

തേക്കൊലി കേടുപ്പേറ്റം അതു നളന്റെ വർദ്ധനവാണ് മേയ്
 ന്നി തീർച്ചപ്പെടുത്തി: കണ്ഡിനത്തിൽ സ്വയംവരത്തിന്റെ യാ
 തൊരു ലക്ഷണവും ഗുരുപണ്ണൻ കണ്ടില്ല. ഗുരുപണ്ണൻ യഥോ
 ചിതം ഭീമാജാവും സ്വീകരിച്ചു. വാവിന്റെ കാരണമന്വേഷി
 ച്ചപ്പോൾ, താൻ വെറുതേ ഭീമനെയും മറ്റും കാരണാൻ വന്നതാ
 ണെന്ന് പറഞ്ഞു ബുദ്ധിമാനായ രാജാവു രക്ഷപ്പെട്ടു.

തേരിൽ ഗുരുപണ്ണൻ, വിരൂപനായ ബാഹുരൻ, വാർഷ്
 ണേയൻ എന്നിവരെ മാത്രമേ മേയ്നന്തി കണ്ടുള്ളൂ. നളനെക്കണ്ടില്ല.
 തോരോടിച്ചവൻ ആരെന്നറിയാൻ അവരും തോഴിയായ കേശിനി
 യെ അയച്ചു. പണ്ണാദൻ പറഞ്ഞ ആൾ തന്നെയാണ് സാരഥി
 യെന്ന് കേശിനി മേയ്നന്തിയെ അറിയിച്ചു. നളന്റെ പാപക
 വൈദ്യശേഖരവും മറ്റുമറിയാൻ വീണ്ടും കേശിനിയെ അയച്ചു.

“നിനച്ചവണ്ണവനും
 കിട്ടുന്നെഴു വലം ക്ഷണം

 പൂക്കൾ കൈക്കൊണ്ടവൻ മെല്ലെ
 മർദ്ദിച്ചു കൈകൾകൊണ്ടുവേറാ
 അവൻ മട്ടിച്ചു പൂഷ്പങ്ങൾ
 ഗൗരവാനിതീയായ വര
 വീണ്ടും സുഗന്ധമാണെന്നും
 വിടർന്നീടുന്ന കേവലം”

മുതലായ അളുതങ്ങൾ ആ സാരഥി കേട്ടുനവെന്നു തോഴി
 അറിയിച്ചു. ബാഹുരൻ പാപകംചെയ്ത മാംസംകൂടി വരുത്തിക്ക
 ിച്ചപ്പോൾ സുതൻ നളൻതന്നെയെന്ന് മേയ്നന്തിക്കു ബോധ്യമാ
 യി. ഉടനെ കേശിനിയോടൊത്തു് സ്വസ്ഥനാത്തവന്റെ ബാഹുര
 ന്റെ അടുത്തയ്ക്കയച്ചു. സുതൻ കട്ടികളെ ആലിംഗനം ചെയ്തുപൊ
 ക്കിക്കുറഞ്ഞു. ഇതെല്ലാം കേശിനി മേയ്നന്തിയെ അറിയിച്ചു. അന്
 തരം മാതാപിതാക്കളുടെ അനുവാദത്തോടെ ബാഹുരനെ മേയ്
 ന്നി സ്വഭവനത്തിൽ വരുത്തി. നളൻ ചെയ്ത കൊടുംചതിയെപ്പ
 റി ബാഹുരനോടു് മേയ്നന്തി അവലാതിപ്പെട്ടു. അതിനു്,

'എന്റെ രാജ്യം പോയതു ഞാൻ
തന്നിയെ ചെല്ലത്തല്ലെടോ
കലിചെല്ലത്തും ഭീരു
നിന്നെ ഞാൻ കൈവെടിഞ്ഞതും''

എന്നിങ്ങനെ സത്യാവസ്ഥകൾ മുഴുവൻ നളൻ മേയന്തിയെ അറിയിച്ചു. മേയന്തി രണ്ടാം സ്വയംവരത്തിന് സൈബിരിയെ പ്പോലെ തീരുമാനിച്ചത് ശരിയായോ എന്നു നളൻ ചോദിച്ചു. നളനെ കണ്ടുകിട്ടാൻവേണ്ടി ചെല്ല ഒരു വിദ്യയാണിതെന്നും അതു കൊണ്ട് തന്നിൽ ദോഷശങ്കയുണ്ടാകരുതെന്നും മേയന്തി പ്രതിവ ചിച്ചു ഉടൻതന്നെ,

'ഇവൾ ചെല്ലിട്ടില്ല പാപം
നള! നേരോതിട്ടു ഞാൻ.
രാജൻ! പാതിപ്രത്യനിധി
രക്ഷിച്ചു. മേയന്തി താൻ
മുറ്റാണ്ടിവരക്കു രക്ഷിച്ച
സാക്ഷിസ്ഥാനത്തു തെങ്ങോം
ഇതങ്ങേക്കാണതിന്നിവൾ
ചെല്ല നല്ലൊരു സൂത്രമാം
....
ഇതിലേതും ശങ്ക വേണ്ടോ

ഭാര്യയായ് ചേർന്നു കൊള്ളെടോ'

എന്നു അശ്വതിരി ഉണ്ടായി. ഉടനേതന്നെ കാർക്കോടകനെ സ്മരിച്ചുകൊണ്ട് നളൻ വസ്ത്രം ധരിച്ചപ്പോൾ പൂർവ്വരൂപം പ്രാ പിച്ഛം.

പിറേദിവസം രാവിലെ നളനും മേയന്തിയും ഭീമരാജാവി നെച്ചെന്നു കണ്ടു. എല്ലാവർക്കും സന്തോഷമായി. നളൻ ഋതുപ ണ്ണനും അശ്വഹൃദയം ഉപദേശിച്ച യാത്രയാക്കി. ഒരുമാസം കണ്ടാി നത്തിൽ പാത്തിട്ട് കുറച്ചു ഭേദമാരുമായി നിഷധരാജ്യത്തിലേ ങ്കു പോയി. പുഷകരനെ വീണ്ടും ചൂതിനു വിളിച്ചു. ദൂതത്തി നു ഭാവമില്ലെങ്കിൽ യുദ്ധത്തിനു തയ്യാറാവാൻ പറഞ്ഞു. താൻ ജയിക്കുമെന്ന വിശ്വാസത്തോടെ പുഷ്കരൻ ചൂതിനു തയ്യാറാ

ശ്രീ. കുറുക്കുളിക്കുതന്നെ പുഷ്പകരൻ നോക്കൂ. അയാളുടെ പ്രാണനും പണയത്തിലായി. ഒടുവിൽ മാപ്പ കൊടുത്തു പുഷ്പകരനെ പാഞ്ഞെടുത്തു. അനന്തരം ഭൈരവിയെയും കുട്ടികളെയും കൂട്ടിക്കൊണ്ടു വന്നു സസുഖം വളരെക്കാലം നൂർ രാജ്യം വാണു.

വൃതിയാനവും ഭയചിത്രവും

മൂലകഥയിൽനിന്നു പറയത്തക്ക മറ്റൊന്നും വശ്യർ വരുത്തിയിട്ടില്ല. ചില ചില്ലറ മാറ്റങ്ങളും കഥകളിയിൽ വരുത്തിയിട്ടുണ്ട്. ആ മാറ്റങ്ങളുടെ ഭയചിത്രം എത്രത്തോളം ഉണ്ടെന്നു നോക്കാം.

മേയത്തിയുടെ സ്വയംവരത്തിനു ദേവദാനവരാരെയും യക്ഷാദികളെയും വരുത്തിയതു ശ്രീ ഹർഷന്റെ നൈഷധീയ കാവ്യത്തെ അനുസരിച്ചാണ്. വേഷവൈവിധ്യമുള്ള കഥാപാത്രങ്ങളെ അവതരിപ്പിച്ചു കഥകളിയരങ്ങിനു കൊടുപ്പുകാൻ ഈ മാറ്റം സഹായകമായിട്ടുണ്ട്. സ്വയംവരമണ്ഡപത്തിൽ രാജാക്കന്മാരെ പരിചയപ്പെടുത്താൻ സരസ്വതിയെ നിയോഗിച്ചതും മൂലത്തിലില്ലാത്തതും നൈഷധീയ ചരിതത്തെ അനുകരിച്ച മെൽക്കാണ്. ദേവ ദാനവാദികൾക്കു പങ്കെടുക്കുന്ന ഒരു സദസ്സിൽ അവരെ പരിചയപ്പെടുത്താൻ സരസ്വതിയെ നിയോഗിച്ചതും അസ്ഥാനത്തായിട്ടില്ല.

ഭൂതനായിച്ചെന്ന നളൻ, താൻ നളനാണെന്ന വാസ്തവം ഭയത്തിനോടു തുറന്നു പറയുന്ന താൻതന്നെ മൂലം. കഥകളിയിലെ നളനെ ഭൈരവി തിരിച്ചറിയുന്നതായി വ്യക്തമാക്കിയിട്ടില്ല. ഭൂതനായി വന്നയാൾ തന്റെ സത്യാവസ്ഥ പറയാതിരിക്കുന്നതിലാണ് ഭൂതിന്റെ ഗൗരവം സ്ഥിതിചെയ്യുന്നത്. മാത്രമല്ല തന്നോടുള്ള ഭയത്തിന്റെ അനുരാഗഭർഷ്യം ഒരു പരീക്ഷിച്ചറിയുന്നതിനും തന്മൂലം നളൻ കഴിഞ്ഞു.

സ്വയംവരാവസാനത്തിൽ ചേർത്തിരിക്കുന്ന അസൂര രാക്ഷസ സംവാദം ഉണ്ണുമ്പോഴെ സ്വന്തം സൃഷ്ടിയായാണ്. തികച്ചും പതിഞ്ഞ മട്ടിൽ മുന്നോട്ടു നീങ്ങുന്ന രംഗങ്ങൾ ഒരു ശബ്ദമുഖരിതമാ

കുന്നതിനും സ്വാധാരണക്കാർക്ക് കൂടുതൽ രസിക്കുന്നതിനും ഈ മാറ്റം സഹായിക്കുന്നു.

കഥകളിയിൽ ആദ്യവും അവസാനവും നാദനെ പ്രവേശിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. നാദൻ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നത് നളൻ മേയന്തിയിൽ പ്രണയമുളവാകുന്നത്. ഭാരതത്തിൽ മേയന്തിസ്വയംവരവാർത്ത ഇന്ദ്രാദികളെ ധരിപ്പിക്കുന്ന കർമ്മമേ നാദനുള്ള. കഥകളിയിലാകട്ടെ കലഹം കൂടാതെ സ്വയംവരം നടത്തിക്കൊടുക്കാൻ നാദൻ ഇന്ദ്രാദികളെ പ്രേരിപ്പിക്കുന്നു. കഥാവസ്തുവിന് ഒരു നിർവാഹകനെ സമ്പാദിക്കുവാനാവാം നാദന്റെ ആദ്യവസാന പ്രവേശംകൊണ്ട് കവി ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്.

മുഖ കഥയിൽ കഥാരംഭത്തിൽ മാത്രമേ ഹംസം പ്രവേശിക്കുന്നുള്ളൂ. 'വധിയായ'ക പുഷ്പകരനെ' എന്ന ബ്രഹ്മസന്ദേശവുമായി ഹംസം കഥാവസാനത്തിലും ആട്ടക്കഥയിൽ പ്രവേശിക്കുന്നു. ഈ ബ്രഹ്മസന്ദേശത്തിന് മാത്രമായി ഹംസത്തെ വരുത്തേണ്ടിയിരുന്നില്ല. അതിന് നാദൻ മതിയായിരുന്നെങ്കിൽ പ്രായമുണ്ട്. മേയന്തിയുടെയും നളന്റെയും വിവാഹത്തിന് അതിപ്രധാനമായ ഒരു പങ്കു വഹിച്ച ഹംസം ആപത്തൊഴിഞ്ഞാനും കൈവന്ന ഒരു രംഗമുള്ളതായിരിക്കണം അദ്ദേഹം വീണ്ടും കാണുന്നതിൽ ഒരു പാതികേളിപ്പെട്ടു. കിരീടമുള്ള പാഞ്ചവെപിന്ദ്രത്തിനും ഹംസപ്രവേശം സഹായികമാണ്.

സ്വയംവരം കഴിഞ്ഞു മടങ്ങിപ്പോകുന്ന ഇന്ദ്രാദികൾ കലിയെ ഭരപരസമേതനായി കാണുന്നുവെന്നാണ് മുഖകഥ. ആട്ടക്കഥയിൽ കലിയെ മാത്രമാണ് കാണുന്നത്. കല്പിച്ചുകൂടി നളന്ദ്രാഹത്തിന് പുറപ്പെട്ട ഒരാളെപ്പോലെയാണ് കഥകളിയിലെ കലി പെരുമാറുന്നത്.

കലി പന്ത്രണ്ടു കൊല്ലം കാത്തിരുന്നു' നളനെ ബാധിച്ചതായാണ് ഭാരതത്തിലുള്ളത്. ഈ ഭാഗം ആട്ടക്കഥയിൽ വിട്ടുകൊടുത്തിരിക്കുന്നു. അതുപോലെ സാർവ്വതരികസംഭവത്തോടുകൂടി മേയന്തി സഞ്ചരിച്ചതും മാർഗ്ഗമധ്യേ ആപത്തു പിടിപെട്ടതും ഉണ്ണായിവാർദ്ദി ഉപേക്ഷിച്ചു. അഹിനയസ്തകര്യം, രസപുഷ്പി, കാലൈക്യം എന്നിവ കണക്കിലെടുത്തുകൊണ്ടാവാണം ഈ മാറ്റം ഉണ്ടാക്കു ക്കുവാൻ വേണ്ടത്.

കുടുംബത്തിൽ വന്നുചേർന്ന ബാഹ്യകർമ്മങ്ങൾക്കുവേണ്ടിയായ നല്ല നൈപുണിയിലുള്ളവർക്കുവേണ്ടി മേയ്ക്കൽ സ്വന്തം സന്താനങ്ങളെപ്പറ്റിത്തന്നെ നല്ലതായി മൂലകമായിട്ടുണ്ട്. വാഗ്ദർശനം അതുപോലെത്തന്നെ ഉണ്ടു്. കേവലം ഒരു സാധാരണയായതല്ല കലാനിയായ മേയ്ക്കൽ സ്വന്താനങ്ങളെ പഠിപ്പിച്ചതല്ലെന്ന് ഒട്ടും ഉപരിതലമല്ലേ.

മറ്റു ഭാഗങ്ങളിലെല്ലാം പുരാണകഥയെ മിക്കവാറും വാഗ്ദർശനം അനുസരിച്ചിട്ടുണ്ട്. പല ഭാഗങ്ങളും മൂലത്തിലെ നേർത്തളമുമാണ്. മേയ്ക്കൽ ബ്രാഹ്മണരോടു പഠിപ്പിച്ചതല്ലെന്ന് വാക്യങ്ങൾ, നല്ലതും ജീവനും തമ്മിലുള്ള സംവാദം എന്നീ ഭാഗങ്ങൾ അപ്പടി ആട്ടക്കയൽ സ്വീകരിച്ചിരിക്കുന്നു.

ആഖ്യാനപ്രധാനമാണ് മഹാഭാരതത്തിലെ നളചരിതം. അത് രംഗപ്രവേശത്തിനു യോജിച്ച വിധം സംസ്കരിച്ചെടുക്കുന്നതിൽ ഉണ്ണായിവാഗ്ദർശനം പ്രകടിപ്പിക്കുന്ന നാട്യകലാകൗശലം ശ്രദ്ധേയമാണ്. ഭാരതത്തിൽ 28 അദ്ധ്യായങ്ങളിലായി വ്യാപിച്ചു കിടക്കുന്ന വിപുലമായ ഒരു കഥ, അത്യന്തസൂക്ഷ്മതയോടെ സംഗ്രഹിച്ചു, നാലു ദിവസത്തെ ആട്ടക്കഥയാക്കി, അവതരിപ്പിക്കുന്നതിൽ ഉണ്ണായി വാഗ്ദർശനം അങ്ങനെയോ വിജയിച്ചിട്ടുണ്ട്. ശ്രീഹർഷന്റെ നൈഷധത്തോടു ഒന്നും രണ്ടും ദിവസത്തെ കഥകൾക്ക് വളരെയധികം ആധർമ്മ്യമുണ്ട്.

ഭാഷയിലെ നളചരിത സാഹിത്യം

നളചരിതത്തെ അടിസ്ഥാനമാക്കി വളരെയധികം കാവ്യങ്ങൾ ഭാഷയിലുണ്ടായിട്ടുണ്ട്. മഴമംഗലത്തിന്റെ ഭാഷാനൈഷധചമ്പു, കഞ്ചൻനമ്പ്യാരുടെ നളചരിതം കിളിപ്പാട്ട്, നളചരിതം തുളുക്കഥ, മാവേലിക്കര പുത്തൻ കൊട്ടാരത്തിൽ ഉദയവർമ്മസ്വാമിന്റെ നളകഥാസാരം. ആട്ടക്കഥ, ടി. സി. അച്യുതമേനോന്റെ സംഗീതനൈഷധം, എന്നിവ നളചരിതസംബന്ധിയായി രചിക്കപ്പെട്ട ഭാഷയിലെ പ്രമുഖ കൃതികളാണ്. പക്ഷേ അവയെല്ലാം തന്നെ ഉണ്ണായിവാഗ്ദർശനം നളചരിതം ആട്ടക്കഥയുടെ അടിസ്ഥാനം വരാനുള്ള യോഗ്യതയില്ല. ഈ കൃതികളുടെ താരതമ്യപഠനംകൊണ്ടു മാത്രമേ ഉണ്ണായിവാഗ്ദർശനം ഉത്തമംഗലമായിട്ടും കലാമണ്ഡലത്തെയും നമുക്കു മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിയൂ.

നളചരിതത്തിലെ കാവ്യശൈലി

ഒരു ദൃശ്യകാവ്യമെന്ന നിലയിലും ശ്രവ്യകാവ്യമെന്ന നിലയിലും ഇതരഭിന്നമായ വ്യക്തിത്വത്തോടു കൂടിയ ഒരുത്താ കൃതിയാണ് നളചരിതം ആട്ടക്കഥ. ശാസ്ത്രകാവ്യാഭികളിലുള്ള പരിചയവും അഭ്യാസബലവും ശിക്ഷാനൈപുണിയും നല്ലവണ്ണം നേടിയിരുന്ന പ്രതിഭാശാലിയായ ഒരു കവിയുടെ കലാവിത്തും നളചരിതത്തിൽ കാണാം. ഒരു കവിയുടെ വ്യക്തിപ്രഭാവമാണ് കാവ്യശൈലിയെ ഓജസ്സും സന്ദർഭവ്യക്തിത്വത്തിന്റേതാക്കുന്നതു്. ഈ വ്യക്തിവൈഭവത്തിന്റെ പരിസ്ഫുടനം, പദസന്നിവേശശീതി, ആശയാവിഷ്കരണ സമ്പ്രദായം, അലങ്കാരപ്രയോഗം മുതലായവയിൽ പ്രസ്താവ്യമായിക്കാണുകയും ചെയ്യും. ഉത്തമനായ ഒരു കവിയുടെ ശൈലി അയാളുടെ അന്തസ്സത്തയുടെ പ്രതിഫലനമായതു കൊണ്ടു് അത്തരം ശൈലികൾ അനുകരണാർഹമാണ്. നളചരിതം ആട്ടക്കഥയുടെ ശൈലീപരമായ സവിശേഷതകൾ എന്തൊക്കെയാണെന്നു നോക്കാം.

1. ഭാഷയും സാഹിത്യവും.

ഒരു പ്രത്യേക നിയമവും ഭാഷാ സംസ്കൃതമേളനത്തിൽ വാര്യർ ഭിക്ഷിച്ചിട്ടില്ല. മണിയും പ്രവാളവും നിര ക്ഷീരന്യായേനയല്ല തില തണ്ഡൂലന്യായത്തിലാണ് അദ്ദേഹം പലപ്പോഴും കൂട്ടിക്കലർത്തുന്നതു്. തേടിയ വള്ളി കാലിൽ ചുറ്റി എന്ന് മലയാളികൾക്കു ചിരപരിചിതമായ ശൈലി പോലും “മിളിതംപടയുഗളേ. നിഗളതയാ, മാർഗ്ഗിതയാ ലതയാ” എന്ന് പ്രൗഢസംസ്കൃതത്തിലാണ് അദ്ദേഹം തർജ്ജമ ചെയ്തിരിക്കുന്നതു്. “ഇപ്ഫരണ്ണാത്ത വഴി ഗപ്ഫര നീ” “ഇര്യത എല്ലാം ശോഭനവാണി മുദാം.” “നേണ് നേർപ്പകളും മമ സഹചാരി” തുടങ്ങി പലതരം വിവിധ പ്രയോഗങ്ങളും നളചരിതത്തിൽ സുലഭമായിക്കാണാം.

കഥകളിയിലെ പടത്തരം പ്രായേണ മണിപ്രവാളത്തിലോ മലയാളത്തിലോ ആയിരിക്കും. സംസ്കൃതത്തിലായിരിക്കും

മിക്കവർക്കും ശ്ലോകങ്ങൾ. ഈ നിയമമെന്തെന്നും വാക്യർ നമുചരിതി
ത്തിൽ പാലിച്ചിട്ടില്ല.

2 'തപ്പതോയ സിക്ത മാലതി വനം
നക്തമാല മസ്സമുലമിവ നളം'.

3 'പ്രകടിതമഭിമതമുതുപണ്ണ
വധു മണിഗുണഗണപുതകർണ്ണ'

തുടങ്ങിയ പദങ്ങൾ തനിസംസക്തത്തിലാണെങ്കിൽ,

3 'ഭഗവദോഷമതേഷാ ത്വന്ന രേഷോന്തരിശോക'
രജാവേശവശൈവാശാ വിശാമീശ! നിശാമധ്യേ-
പുന്ന പദത്തിൽ ഒന്നു രണ്ടു പദങ്ങളേ മലയാളമായുള്ളൂ

4 പുത്തൻ തേന്തൊഴിമാർകലത്തി നരിയോ-

രത്നംസമാം ഭൈരിതൻ
ചിത്തം അനന്ത പത്തിനഞ്ചവനരി-
ഞ്ഞിതമം കൃശാംഗ്യഗിര
അത്യന്തം ബത! മുഗ്ദ്ധയോടനുസരി-
ച്ചെല്ലാമറിഞ്ഞിട്ടുവാ-
നമ്യോഗിച്ച വിദഗ്ദ്ധനാം ചെമ്പരൻ
വൈദർഭിയോടുപിറാൻ

5 ഉണ്ണിന്നാസന കരഞ്ഞു നിന്ദ നിശ്ചി-
കൽ പേരുകില്ലാതെയായ്
ഭവണേനാകൊരാളിമുഖ്യകാരനേ-
രംനാസ്തി സകന്തിവം
കാണം പോന്നു പുറത്തു നിന്നു കരയ്ക്കും
ഭൈരി; നളന്നന്തികേ
താനം പൂഷകരനും തഭീയ വൃഷവും
നാലാമതില്ലാരുമേ.

6 എന്നിവണ്ണ ഉതു പണ്ണ ഭൂപനു പകർണ്ണ
ബാഹുകഗിരം തദാ,

"നന്നു നന്നു തവ നൈപുണം, സഹലമിനി-
നിക്കത്രപകാരമായ്"

എന്നു ചൊല്ലിയിടനന്യരാരുമറിയാതെ
തേർ കയറി മുപനം

മന്ദമെന്നി നട കൊണ്ടിതങ്ങു തറവേഗ-

കിട്ടുന്ന പാമ്പാവരുത്?

7 'മോദീച്ചേവം കുന്തർത്തു, വഭീവൊകീരവൻ,
ചുതിനായാഞ്ചെതിർത്തു

മോദീച്ചേ വന്നുതെറ്റു, പലത മിഥ നള-
ന്നന്ന ഭാഷ്യം പെരുത്തു,

ബാധിച്ചോനെക്കെട്ടത്തു; ബഹുജനനടപേ,
വൈരമുരക്കൊണ്ടെടുത്തു,
ശാസിപ്പാൻ വാളെടുത്തു, ചകിതമവരജം
പാശമാടൽപ്പെട്ടത്തു'

എന്നീ ശ്ലോകങ്ങൾ നല്ല മണിപ്രവാളത്തിലാണെങ്കിൽ,

8 'നവവിരഗഭയത്തും അനന്യം ചിന്തയത്തും
ജനിപ്പി ദമയത്തും ജാതതാപം വസത്തും
വ്യസനമകലയാവാൻ വീണിന്നൊക്കേ ദേവൻ
നളനഭജന ദാഹനാഴിപ്പാൻ ത്രാപാവൻ'

എന്നു മലയാളവും സംസ്കൃതവും തിരിച്ചറിയാൻ വയ്യാ-
ത്ത രീതിയിലുള്ള പ്രയോഗവും നളചരിതത്തിൽ സുഖമോണം.
തനിസ്സംസ്കൃതരീതിയിൽ രചിച്ചിട്ടുള്ള ശ്ലോകങ്ങളുടെ എണ്ണവും
ഒട്ടും കുറവല്ല. മറാട്ടിമലകളിൽ വളരെപ്പുരുക്കമായിക്കൊണ്ടാൻ
കഴിയുന്ന സംസ്കൃത ചുണ്ണികയും (നളചരിതം മൂന്നാം ദിവസം)
നളചരിതത്തിൽക്കൊന്നും.

മറോതൊരു മണിപ്രവാള കൃതിയേക്കാളും ശബ്ദപുഷ്ടിയും
അർത്ഥപുഷ്ടിയും നളചരിതത്തിനുണ്ട്. ശബ്ദാർത്ഥങ്ങളുടെ
സമീപീനമേളനം ഉത്തമ സംഹിത്യത്തിന്റെ ഒരു ഘടകമാണു-
ല്ലോ. ഉചിതപദങ്ങൾ തെരഞ്ഞെടുത്തു് ഭാവോന്മീലനത്തിനു
സഹായകമായ രീതിയിൽ മേളിപ്പിക്കാൻ നളചരിത കർത്താവി-
നു കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. അനന്യകാഠിന്യമാണു് നളചരിതത്തിലെ
പ്രധാന വൈകല്യം. സിന്ധുഗോപാർത്ഥതയും, നേയാർത്ഥത-
യും നളചരിതത്തിൽ വേണ്ടുവോളമുണ്ട്. നിരർത്ഥകപദ-
ങ്ങൾ വളരെ അപൂർവ്വമായേ വാര്യർ ഉപയോഗിച്ചിട്ടുള്ളൂ. അ-
തുകൊണ്ടു് സാധാരണ മലയാള കവിതയിൽ കാണുന്ന ബന്ധ-
ശൈലിപുറം നളചരിതത്തെ ബാധിച്ചിട്ടില്ല.

ഭാഷയിലെ വ്യാകരണ നിയമം ലംഘിച്ചതിനും ഉദാഹര-
ണങ്ങൾ കുറവല്ല. വിശേഷണ വിശേഷ്യങ്ങൾക്കു് ലംഗപദ-
ന വിഭക്തിപ്പെറ്റാത്തതും ചേണമെന്നതു് സംസ്കൃതഭാഷയിൽ അ-
ത്യന്താപേക്ഷിതമാണു്; ഭാഷയിൽ അതു് അനാവശ്യവുമെത്രു്.

എന്നാൽ സംസ്കൃതഭാഷയിലെ സവിശേഷത ഭാഷയിൽ സംക്രമിപ്പിക്കാൻ വാര്യർ മടിച്ചില്ല.

“നലമുള്ളൊരു നവഗുണപരിമളനെ
നളനെന്നൊരു റൂപനെ അവരം വരിച്ചു”

എന്ന ഭാഗത്തു് ‘നളനെന്ന റൂപൻ’ വിശേഷ്യവും, നവഗുണപരിമളനെ എന്നതു വിശേഷണവുമാണു്. ഭാഷാഭിതിയനുസരിച്ചു് വിശേഷണത്തിനു് വിഭക്തിപ്രത്യയം പേണ്ട; എന്നാൽ സംസ്കൃത രീതിയനുസരിച്ചു് വാര്യർ ഇവിടെ വിഭക്തിപ്രത്യയം പ്രയോഗിച്ചിരിക്കുന്നു. വിശേഷ്യത്തിനു മുഖ്യ വിശേഷണം പ്രയോഗിക്കുന്നതാണു് ഭാഷയിൽ നടപ്പു്. ഈ രീതി തെറ്റിച്ചു് വിശേഷ്യത്തിനു ശേഷം വിശേഷണം പ്രയോഗിച്ചിരിക്കുന്നതിനുദാഹരണമാണു് ‘ഭൂപാലാൻഡത്തിൽ ഞാൻ പിറന്നേനേ നല്ല’ എന്ന പ്രയോഗം. സംസ്കൃതത്തിൽ ഇതി ശബ്ദത്തിനു്, എന്തു എന്ന അർത്ഥത്തിനു പാദമേ, എന്ന വിചാരിച്ചു്, എന്ന കാരണത്താൽ എന്നല്ലാമർത്ഥമുണ്ടു്. ഭാഷയിലാകട്ടെ ‘എന്ന’ എന്ന നിപാതത്തിനു് വിശേഷാലർത്ഥമാണു് ഉണ്ടു്. വാര്യരുകളെ ‘എന്നതുനിമിത്തം’ എന്നർത്ഥം വരുത്തക്കവണ്ണം ‘എന്ന’ പ്രയോഗിച്ചതിനുദാഹരണമാണു് താഴെക്കൊടുക്കുന്നപദം.

“വിദർഭനേദിനി സുന്ദരി സന്തതം
മതി പ്രിയാസി വിലാസിനി മേ
പതി പ്രിയാചരണം വഹിതാ എന്ന തി.
പ്രായാസമൂതേ

ചതിപ്പതിന്നിവനാഗതനായി

‘അലക്ഷ്യം പരിഹാസ കലവികളാലേ’ എന്ന രീതിയിലുള്ള സംസ്കൃതശൈലികൾ, ചാം എന്ന മട്ടിൽ വർണ്ണലോപം ചെയ്ക, അറി’ എന്നിങ്ങനെ പ്രചുരപ്രചാരമല്ലാത്ത നിരോജകരൂപം ഉപയോഗിക്കു തുടങ്ങി പല സവിശേഷ പ്രയോഗങ്ങളും നളചരിതത്തിൽക്കാണാം. തോയം, കോളേ, മറുകി, ഒരു പോതു തുടങ്ങിയ ലുപ്തപുചാരമായ പല പദങ്ങളും നളചരിതത്തിലുണ്ടു്.

സുധകണക്കേ പദനിര കൈമുതലുള്ള വാര്യർക്കു് രൂപണസുഖമോയ ശബ്ദങ്ങൾ പ്രയോഗിക്കുന്നതിനു് ഒരു പ്രയാസവുമി

ല്ല. ആദിപ്രാസം, അന്ത്യപ്രാസം, അനുപ്രാസം, ചിതീയാക്ഷരപ്രാസം, യമകം എന്നിവ നളചരിതത്തിൽ സുലഭമായി ദീക്ഷിച്ചിട്ടുണ്ട്. ചില ഉദാഹരണങ്ങൾ താഴെക്കൊടുക്കുന്നു.

- 1) അകൃത്രിമഭൃതിരനവദ്വേയം,
അടുത്തുചെന്നിനിയനുപശ്യേയം
ആകൃതി കണ്ടാലതിരഭേയം
ആരാലിവരം തന്നധരം പേയം.
- 2) മതി മതി വിശങ്ക തവ
മമ ജനനി കൂവല്ലോ
മഹിമാതിരേകത്തിന്
മന്ദത പിണഞ്ഞു മമ.
- 3) പുരിതധനസന്ദോഹം
ദൂരവേ വെടിഞ്ഞു ഗേഹം
ഭൂരി ഭൃഷ്ടഗുസമൂഹം
പുക്കു വന നിവഹം
സാപി നാരീ സവ്യാമോഹം
കൈവെടിഞ്ഞാൽ കാന്തദേഹം
സമ്പത്തുണ്ടാ മിനിയെന്നുഹം
താദൃശം തങ്ങളിൽ സ്നേഹം.
- 4) അതിചണ്ഡ രിപുഷണ്ഡ ഗളവണ്ഡന പണ്ഡിത-
ഭൂജണ്ഡ, ഖലഭണ്ഡധര, മണ്ഡിത ഭൂവണ്ഡ.
- 5) വധിച്ചു കളവാണൊഴിച്ചതോന്നാ
പിണച്ച ചതിയെല്ലാം നിനച്ചൊളം-അസൽ-
ക്കരിച്ച ചതിച്ചുടൻ, ചിരിച്ചു നീ, നമ-
സ്കരിച്ചു പിന്നെ സ്തുതിച്ചു നീ.....
- 6) 'വാഹസം ഗ്രസിക്കുന്ന ചരണവും കാന്താ
മോഹസംവൃതമന്തഃകരണവും
സാഹസപ്രിയ, നീയെൻ മരണവും കേട്ടാൽ
സ്നേഹ സദൃശം ചെയ്ക സ്മരണവും.....
- 7) 'തവ തു മതം മമ വിദിതം
നല്ലതു ചൊല്ലുചതില്ലൊരു കില്ലിനി

ഉചിതം, തചിതം, ഷ്ചിതം, ജേതം
പ്രസിതം പ്രമിതം

രതിരണ വിഹരണ വിതരണചാനിവൻ

- 8) "അമൃതമിവ കിരന്തിമാന്തിഭാരം ഹരന്തി,
പിതൃഗിരമുദയന്തി. പ്രീതിപൂരം വചന്തി,
സപദി നിശ്ചയന്തി സ്ത്രേ വേദം ത്യജന്തി
വ്യധിത ച മഹന്തി വാസഭാരം വഹന്തി"

നളചരിതത്തിലെ ശബ്ദസൗകമര്യം സംഗീതത്തിന്റെ മാതൃ
വർദ്ധിപ്പിക്കുവാൻ വരെ സഹായം ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. * ശ്വാസം പോ
യാലും പ്രാസം വിടത്തക്കതാണ് വാദ്യം നശിപ്പിക്കുന്നതിനായി.
കൃഷ്ണനായർ പറയുന്നതിൽ അതിശയോക്തി വളരെയധികം പ്രാ
സത്തിൽപ്പെട്ട പദ്യങ്ങളും അത്മം ചക്രശാസം വലിക്കുന്നതു
കാണാം. വാദ്യം അത്മത്തിൽ വളരെ നിഷ്കർഷയുണ്ട്. എ
ന്നാൽ ശബ്ദത്തിലും ഒട്ടും കുറവല്ല. താളത്തിന്റെ മുറയ്ക്ക് പ്രാസം
കണക്കിനു വീണ്ടെക്കണ്ടിരിക്കണം. ശബ്ദം ഈ നിർബന്ധത്തി
നു കീഴ്വഴങ്ങിയില്ലെങ്കിൽ അത്ഭുതം പിടിച്ചു വലിച്ചിഴച്ചുകി
ലും വരുന്നതു്. ഈ സഹസത്തിൽ ശബ്ദങ്ങളുടെ വാലോ തലയോ
തന്നെയാ ഉത്തരം പായാലും വകയില്ല...രണ്ടാലക്ഷക്കൂട്ടിക്ക
ലത്തുപോലും പലമാതിരി ദർപ്പങ്ങളും നേരിടുന്നതാണ്. അതുക
ളെ തടയുതീർന്നു പ്രയോഗിക്കുന്നതിനു ഉണ്ണായി വാദ്യം മാത്രമേ
യൈശ്വര്യമുണ്ടാവുകയുള്ളൂ ...നളചരിതത്തിലെ ഭാഷ മനിയും പ്രവാ
ളവും കലർത്തി ചേർത്തല്ല, സംസാരകരമായ ചെമ്പും മലയാള
മാകുന്ന വെളുത്തീയവും ചേർത്തുണ്ടായ ഒരു ചെങ്കുഴമ്പ് ഭാഷയാ
ണ്. (എ. ആർ. രാജരാജവർമ്മ). (2)

വർണ്ണവസ്തുവിന്റെ സൂക്ഷ്മവും ചൈതന്യവുമായ ചിത്രം
അനുവാചകന്റെ മുമ്പിൽ പതിപ്പിക്കാനാണ് കവികൾ അലങ്കാ
രം പ്രയോഗിക്കുന്നത്. ഭൗതികവസ്തുവുമായും സർവ്വശക്തിയും ഉള്ള
കവികൾക്കു അലങ്കാരങ്ങൾ സാഹചര്യമായതാകാം. വിധം പ്ര
യോഗിക്കുവാൻ കഴിയുവാൻ അലങ്കാരത്തെ സംബന്ധിച്ചി
ടത്തോളം മിതമായിരിക്കണം. ആശയത്തിന്റെ ഒരു വിപുലരൂപ

ജം അലങ്കാരങ്ങളിലൂടെ ആവിഷ്കരിക്കാൻ നല്ലചരിത കർത്താവിനു കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്.

"അന്തിയാം പൊഴുതിലംബുജപനിക്കുള്ളോ—
രല്ലലെ അതിശയിച്ചൊന്നു ചേമനിക്കിപ്പോൾ"

എന്നു മേയനിയുടെ ഭർത്താവിരഹത്തിനു കണ്ണുപിടിച്ച സാദൃശ്യത്തിന്റെ ആലോചനാത്മതത്വവും ഭൂപിതൃബോധവും നോക്കുക.

"തപ്പതോയ സിമത മാലതി വനം
നകതമാല മന്യുമലമിവ നളം
ക്ഷുത്തുധാരത്തിലുപ്പുചിത്ത മാശ്രയി—
ച്ചത്തൽ മൂലം ചത്തുപോകിലും"

എന്ന ഭാഗത്തെ ഉപമാലങ്കാരം,

പ്രീതിപ്രഭേന്ദിന്നുരൂപണ്ണരാജേ
സ്ഫിത പ്രകാശേ നിഷയശേഷധീശേ
നിശാന്തശാന്തേ തത അവിരാസീ
ലാന്താമൃതാ വാങ് മയ കരുമീയം"

എന്നിടത്തെ രൂപകം,

"കിം കേതകങ്ങളിൽ മൃഗാങ്കുരദിക്കയപ്പി"

എന്നിടത്തെ ഉത്പ്രേക്ഷ

"പാമസം നിചയം വാണൊഴിഞ്ഞുവ
സേതു ബന്ധനോദ്യോമമെന്തോ"

എന്ന ഭാഗത്തെ ലളിതം, "വാഞ്ചം ദൈവഗതിക്കു നീക്കമൊരുനാളുണ്ടോ" എന്നിടത്തെ അത്മാർത്ഥന്യാസം തുടങ്ങിയവയെല്ലാം വാദ്യരുടെ അത്മാലങ്കാര പ്രയോഗ പട്ടത്തു് ഉത്തമമാദാഹരണങ്ങളാണു്. ശബ്ദാലങ്കാരത്തോടുള്ള വാദ്യരുടെ പക്ഷപാതിത്വം നേരത്തേ പറഞ്ഞു കഴിഞ്ഞു. "പ്രാസപ്രയാജകമായ പദങ്ങൾ സംസ്കൃതത്തിലേതായാലും ഭാഷയിലേതായാലും ശരി; താളത്തിനൊത്തു് കവിതാകാമിനിയുടെ അടിവയ്പനുസരിച്ചു് അകമ്പടി സേവിച്ചുകൊള്ളണം. മടിച്ചുനില്ക്കുന്നവയെ പിടിച്ചുകൊണ്ടുവന്നോ പകരം പുതുതായി സൃഷ്ടിച്ചു തന്നെയേ സമാനത്തു നിർത്തി തന്റെ ഇഷ്ടം സാധിച്ചുകൊള്ളും. അങ്ങനെ പിടിച്ചു

വലിച്ചുകൊണ്ടുവന്നിട്ടുവോര ചിലതു തലകീഴായിപ്പോകുകയോ കാലോ തലയോ മുറിഞ്ഞോ ചതഞ്ഞോ വിരൂപമാവുകയോ ചെയ്താലും അദ്ദേഹത്തിനു കൂസലില്ല" a (പി കൃഷ്ണൻനായർ)

ഭാവനരോധമായും ശക്തിയുക്തമായും സംഗീതസുഭഗമായും പാഠ്യകയായിരുന്നു വാര്യരുടെ രീതി.

"കനക്കുമേൽപ്പം സുധ കണക്കെപ്പേനിയും

അനർഗ്ഗളം യമകവു മനുപ്രാസമുപമാദി ഇനക്കും കലർന്നു രമ്യം." ആയിട്ടുള്ളതാണ് "നൽസാരസ്വത" മെന്ന് നളപരിതം ഒന്നാം ദിവസത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ സരസ്വതിയെക്കൊണ്ട് പറയിച്ചിരിക്കുന്ന അഭിപ്രായം. ഉത്തമസാഹിത്യത്തെ സംബന്ധിച്ച വാര്യരുടെ മതം തന്നെയാണ്.

രസപോഷണം

രസ സന്നിവേശത്തിലും ഉണ്ണായിവാര്യർ അങ്ങേയറ്റം ശ്രദ്ധ ചെലത്തിയിട്ടുണ്ട്. ശ്രംഗാരമാണ് നളപരിതത്തിലെ അംഗിയായ രസം. മറ്റു രസങ്ങൾ അംഗങ്ങളായി നിന്നുകൊണ്ട് ശ്രംഗാരരസത്തെ പോഷിപ്പിക്കുന്നു. ഹംസവിലാപം, മേയന്തിവിലാപം കലിവിലാപം എന്നിവിടങ്ങളിൽ കരുണം, രാക്ഷസദാനവ സംഭാഷണം, ചുതിരുവിളി, നാലാം ദിവസത്തിൽ പുഷ്കരനോടുള്ള പര്യവേഷണം, എന്നിവിടങ്ങളിൽ വീരം, കാട്ടാളവചനത്തിൽ ഹാസ്യം, കലിയോടുള്ള നളന്റെ ഭാഷണത്തിൽ രത്നം, മേയന്തിയുടെ പിന്തയിൽ ഭയാനകം, വാർഷ്വേയ വാക്യത്തിൽ അതുളതം എന്നിങ്ങനെ വിവിധരസങ്ങൾ ഏകാഹാരിയായ വിധം നളപരിതത്തിൽ കവി നിബന്ധിച്ചിരിക്കുന്നു.

പൂമാ സ്ഥലമാണ് മൂലഗ്രന്ഥത്തിലെ കഥാഗാത്രം. വാര്യർ അതിനെ കൃശകോളമായ ഒരു കലാശീലമാക്കിത്തീർത്തു. സംക്ഷേപന സാമർത്ഥ്യം ഏകാഗ്രഹായ പ്രതിപാദനത്തിലുള്ള കൗശലതയുമാണ് വാര്യരെ ഈ കലാസൃഷ്ടിക്കു പ്രാപ്തനാക്കിത്തീർത്തത്.

തികഞ്ഞ ഔചിത്യബോധം ഉണ്ടെങ്കിലേ കലാസുഭഗമായി സംക്ഷേപണ കൃത്യം നിർവ്വഹിക്കാൻ കഴിയൂ. ഔചിത്യം തന്നെയാണല്ലോ കാവ്യത്തിന്റെ ജീവനും. "വാദ്യർ നളചരിതം കഥയെ നാലു ഖണ്ഡങ്ങളുള്ള ഒരു കലാശില്പമാക്കി ചെപ്പിലടയ്ക്കത്തക്ക ഒരു രത്നാഭരണംപോലെ ...പ്രദർശിപ്പിച്ചു അതോടുകൂടി കവിതയുടെ ജീവാംശമായ ഭാവസംഹൃത്തിൽ സാന്ദ്രതയും ശക്തിയും വർദ്ധിച്ചു. ഈ സംക്ഷേപണ സാമർത്ഥ്യവും ഏകതാനതയും കഥാശരീരത്തിനു മാത്രമുള്ള ഗുണങ്ങളല്ല പ്രതിപാദന ശൈലിയുമാവസംഹൃത്തിനും കൊണ്ടു തിങ്ങിയിരുന്ന മുഴുവ്വട്ട് പോകുന്നത് മറ്റു കവികൾ ഒരു പടംകൊണ്ടുണ്ടാക്കുന്ന രസം ഉണ്ണായിവാദ്യർ ഒരു വാക്കുകൊണ്ടു സാധിക്കുന്നു. പരിമിതമായ പദസംഖ്യകൊണ്ടു പരമാവധി ആശയങ്ങളും വികാരങ്ങളും സംഹൃതിപ്പിക്കുന്ന രീതിയാണു് ഉണ്ണായിവാദ്യർക്കുള്ളതു്. ആ കവിതയുടെ ദർശനതന്ത്രമുള്ള മുഖ്യഹേതുവും അതുതന്നെ." (പി. കെ. പരമേശ്വരൻ നായർ)

കോട്ടയത്തുതമ്പുരാന്റെ കൃതികളാണു് സാഹിത്യഗുണത്തിൽ മറ്റൊല്ലാ ആട്ടക്കഥകളെക്കാളും മികച്ച നിലക്കണതെന്നൊരഭിപ്രായമുണ്ടു്. എന്നാൽ ഉണ്ണായിവാദ്യരുടെ ഉത്തുഗ്രമായ പ്രതിഭാ വിലാസമേ അപ്പാപ്പയോഗം തന്നെയോ രസനിബന്ധന പതുരതയോ പാത്രസൃഷ്ടിയിലെ പദോന്മത തമ്പുരാണിപ്പെന്നുള്ളതു് തർക്കവാസംഗതിയാണു്.

സംഗീതത്വമാകത

സാഹിത്യഗുണത്തിലെന്നപോലെ സംഗീതഗുണത്തിലും നളചരിതം കിടയറാ ഒരു കൃതിയാണെന്നു പറയാം. സംഗീതസ്വരമുള്ള പദങ്ങൾ മറ്റാട്ടക്കഥകളിൽ ധാരാളമായിരിക്കേണ്ടയ്ക്കാം. കോട്ടയത്തു തമ്പുരാന്റെപ്പോൾ ഊയിക്കുതീർന്നിറയുടെയും ആട്ടക്കഥകൾ സംഗീതമാധുരീയാൽ അനുഗ്രഹിതമാണു്. എന്നാൽ അവയിലെ മിക്ക ഗാനങ്ങളുടേയും കേവല പദസന്നിദ്ധത കൊണ്ടുള്ള ബാഹ്യസംഗീതത്വമാത്രം ഭാവാധിഷ്ഠിതമായ ആന്തരസംഗീതം അത്ര സംഹൃതിക്കണിയില്ല. 'ശബ്ദാകമ്പനമുള്ള പെരു വഴുവഴുപ്പു സാഹിത്യദാസന്റെ ശരീരമെ സംഗീതസുഖം, അതു് ചിലപ്പി

ശ്രാദ്ധരവിന്ദാസത്തിൽ നിന്നുണ്ടാകേണ്ട അത്മാഭിമുഖമായു
 ഒന്നാണു്", കവി ഹൃദയത്തിൽ തങ്ങിനിൽക്കുന്ന വികാരങ്ങളെ
 മോഹനപദങ്ങളിലൂടെ പ്രതിധ്വനിക്കുമ്പോൾ അനുവാചകഹൃദയ
 ത്തിന് അനുഭൂതമാകുന്ന ആത്മാർത്ഥതയായ സംഗീതം, സാ
 ക്ഷാൽ കവിതയുടെ സംഗീതം, നമുക്ക് ആസ്വദിക്കുവാൻ കഴി
 യുണ്ട്. പ്രിയമാനസം.....എന്ന പദംതന്നെ നോക്കുക. കർ
 ണ്ണാനന്ദകരവും മൃദലവുമായ സമ്മേളനം കൊണ്ടുതന്നെ അതു് സം
 ഗീതസുരഭിലമാണു്. അതുകൊണ്ടുമാത്രമല്ല ഈ വരികളെ സം
 ഗീതാത്മകമെന്നു പറയുന്നതു് തന്റെ ഹൃദയം കവൻ പ്രണയിനി
 യുടെ സമീപത്തേയ്ക്കു് അതുകൂലനായ ഒരു ദൂതൻ വശം ഒരു സന്ദേ
 ശം കൊടുത്തയയ്ക്കുമ്പോൾ വക്താവിനു് ഉപകർത്താവിന്റെ പേ
 രിൽ തോന്നുന്ന വാത്സല്യസൂചി, പ്രിയയെ പറയുന്ന സന്ദേ
 ശത്തിനു് അനുസൃതമായ ആശയസാക്ഷാത്കര്യം, ഒത്തിണങ്ങിയ
 ഹൃദയസ്പർശമായ സംഗീതാത്മകതയാണു് അതിൽ മുന്നിട്ടുനില്ക്കു
 ന്നതു്. പദങ്ങൾ രസാനുസാരിയായി തനിയെ വന്നു നിൽക്കേ
 യാണിവിടെ. അതുപോലെ സുന്ദരമായ ഒരു പദമാണു്-"അല
 സതാവിലസിതം" 'മണനിരണം' പററിപ്പോയ ഉപ
 ക്ഷയേയും അതിൽനിന്നുണ്ടായ ഹൃദയക്ഷീണത്തെയും ഇതിനേ
 കൾ പതിഞ്ഞ മട്ടിൽ, ഈ ഉചിതമായി ഹൃദയംഗമായി എ
 ങ്ങനെ പ്രദർശിപ്പിക്കാൻ കഴിയു? രോകാത്മകമായ സംഗീത
 ത്തിന്റെ സാമ്രീഭാവം നാം അവിടെ കാണുന്നു. മറാട്ടക്കഥാ
 കർത്താക്കളിൽനിന്നു് സംഗീതരസം കലൻ ആട്ടപ്പടങ്ങൽ പുറ
 പെട്ടപ്പോൾ, ഉണ്ണായി വാദ്യരീതിനിന്നു് ഹൃദയം തന്നെ സംഗീത
 മായുയർന്നു. "വിജനേ ബത....." 'യോമി യാമി...' 'ന
 റികാൻ കണ്ണി'... മുതലായവ എത്ര കേട്ടാലും മതിവരാത്ത സം
 ഗീതഭംഗി കലൻ പദങ്ങളാണു്.

ചർച്ചാസൂചി

ആട്ടക്കഥകളിലെ കഥാപാത്രങ്ങൾ പൊതുവേ നിർജീവ
 ങ്ങളും അനുവാചക ഹൃദയത്തിൽ വ്യക്തിമുദ്ര പതിപ്പിക്കാൻ കഴി
 വില്ലാത്ത രീതിയിൽ ചൈതന്യമുള്ളവയല്ലാത്തതു്. പ്രവൃത്തങ്ങളാ
 യ ഇതിവൃത്തങ്ങളെ ആശ്രയിച്ചു് ആട്ടക്കഥകൾ നിർമ്മിക്കുമ്പോൾ
 അദ്വൈതമുള്ള ഉത്കൃഷ്ടതയുള്ള മുഖഃസമുക്ത കഥാപാത്രങ്ങളുടെ പ്രകൃ

ശീഖൈശിഷ്യത്തിന്" കാവ്യഗുണമായി ഒരു നവീനരൂപം നൽകുവാനുള്ള കവികർമ്മത്തിന്റെ സാധ്യമാകുന്നു. പുരാണ കഥകളാകുമ്പോൾ, പാശ്ചാത്യ രീതിയിൽ ഒരു പശ്ചാത്തലം കവികൾക്കു നോക്കാനാവാൻ വലിച്ചിരിയ്ക്കും. എന്നാൽ, ആ പശ്ചാത്തലത്തിൽ പ്രശസ്തനായ പരിഷ്കൃതി വരുത്തി പ്രതിപാദ്യവിയ്ക്കുന്നതിന് അനുകൂലമായ സാധ്യത സമ്പാദിക്കുന്നതിലാണ് കവികളുടെ ഉപരിതലത്തെ പ്രകാശിപ്പിക്കുന്നത്. ഈ ശൈലിയിൽ ഉടനീളം ദീക്ഷിക്കുന്നതിൽ നളചരിതം ആദ്യമായിട്ടുള്ള കർത്താവ് അദ്ദേഹം വിജയിച്ചിട്ടുള്ള കാര്യത്തിൽ അർഹമല്ല. 'ഇതിവൃത്തത്തിന്റെ കാവ്യഗുണമായ സംസ്കരണത്തിലും കഥാപാത്രങ്ങളുടെ ചിന്തയേയും പ്രവൃത്തിയേയും പ്രേരിപ്പിക്കുന്ന ആന്തരപ്രകൃതിയുടെ പ്രതിഫലനത്തിലും രസസന്നിവേശത്തിലും നളചരിതം കഥകളിയിൽ പ്രത്യക്ഷമാകുന്ന ഉജ്ജ്വലിതാശയത്വം അത്യന്തം ശ്രദ്ധേയമാണ്' (ഡോ. ഗോദവർദ്ദ)

ആദ്യകാലത്തു കലാപരമായ കലാവിരുദ്ധ പാശ്ചാത്യരീതികളിൽ വാദം പ്രകടിപ്പിച്ചു. 'നളചരിതം കഥകളിയിലൂടെ അദ്ദേഹത്തിന് ചില ലോകതത്ത്വങ്ങൾ, ജീവിതസത്യങ്ങൾ; ആവിഷ്ക്കരിക്കാനുണ്ടായിരുന്നു. ഉള്ളിൽ തിങ്ങി വിങ്ങിയ അനുകൂതികളും വികാരങ്ങളും പ്രതിഫലിപ്പിക്കാനുണ്ടായിരുന്നു. കലാപൂർണ്ണമായ കലാശില്പത്തിലൂടെയും അതിനനുയോജ്യമായ പാശ്ചാത്യരീതിയിലൂടെയും വാദം ആവികാരങ്ങൾക്കും ആശയസംഹിതകൾക്കും രൂപം നൽകി.' (പി. കെ. പരമേശ്വരൻ നായർ).

പല ആദ്യകാലകർത്താക്കളും വാദം വെച്ചപ്പോൾ പുരാണ കഥകളെക്കുറിച്ച് കാവ്യനിമിതി നടത്തിയിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ വാദത്തിന്റെ വ്യക്തിമുദ്രകൊണ്ട് കഥാപാത്രങ്ങൾക്കു ലഭിച്ച നവരസം നൂറ്റാണ്ടുകളിലെ കഥാപാത്രങ്ങൾക്കു ലഭിക്കാത്തപോയി. അനുഭവബോധം കൊണ്ടാണ് കഥാപാത്രങ്ങൾക്ക് നൂതന ചൈതന്യം പകർന്നെടുക്കാൻ വാദം കഴിഞ്ഞത്. ഓരോ കഥാപാത്രത്തോടും വാദം സാക്ഷ്യം പ്രാപിക്കുന്നു.

മേയനിയുടെ സ്വഭാവവിശിഷ്ടതകൾ തന്നെ നോക്കുക 'തോട്ടേനേ ഞാൻ കൈകൾ കൊണ്ട്' എന്നിങ്ങനെ കൊണ്ട്

കൊണ്ടു ഹിംസയെപ്പറ്റിയിരുന്ന ബാലിക, പിന്നീട് പ്രിയയായ കൗമുദി, പ്രതിനായകന്മാരുടെ പ്രേമാർത്ഥനയെ നിർദ്ദാക്ഷിണ്യം തിരസ്കരിക്കുന്ന ധീരയുവതി, സ്വയംവര രംഗത്തു് ദേവന്മാരുടെ കൃത്രിമത്തിനു നേരെ 'ത്രിഭുവന സങ്കട ഹരരിവർ പോൽ' എന്നിങ്ങനെ ദേവനിതിയെ ഉപാലംഭനം ചെയ്യുന്ന അഗ്രജ്യ, ചുരുക്കത്തിൽ ആവുന്നത്ര വിലക്കിയിട്ടും അനുസരിക്കാതെ തോറ്റ സകലമുരുകേഷിപ്പിറങ്ങുന്ന നളനെ അനുഗമിച്ചു് സർവവിധ കഷ്ടതകളും ക്ഷമപൂർവ്വം സഹിക്കുന്ന സ്നേഹമയിയും സ്ഥിരചിത്തയുമായ ഭാര്യ, രണ്ടും സ്വയംചരവാർത്ഥ വിളംബരം ചെയ്തിച്ചു് നളന്റെ സമാഗമം സാധിക്കുന്ന നിശിതബുദ്ധിശാലിനിയും പ്രഗത്ഭമുമായ വനിത എന്നിങ്ങനെ പല നിലകളിലായി ഭയത്തിന്റെ സ്വഭാവത്തിന്റെ വിവിധചരങ്ങളെ പ്രസ്ഫുടമാക്കിയിരുന്നതിൽ, കഥാരചനയും പാത്രസൃഷ്ടിയും പരസ്പര പോഷകമായ വിധം മുണർന്നു കൊണ്ടുപോകുന്നതിനു് വര്യപ്പെട്ടു ചെയ്തവം ഗ്രഹിക്കേണ്ടതാകുന്നു.

മഹാസത്വതയുടെ മുരളീകരണമാണു നളൻ. സാധാരണ ആട്ടക്കഥകളിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്ന ഒരു കഥാപാത്രത്തിൽ നിന്നും ബഹുകാതം അകന്നിട്ടുള്ള ഒരു സംസ്കാര സമ്പന്നനായ ഒരാളാണു്, രതിലാലസനായി, ഭയത്തിസമതനായി, ഉപവനത്തിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്ന കഥാനായകൻ. വൃദ്ധനായ വരാടനെ കൊണ്ടുപോലും 'മാതാമഹാത്മ്യ വചാദിച്ചു പറഞ്ഞു' നമുക്കു ആട്ടക്കഥാകർത്താക്കൾ. അതാലോചിക്കുവാണു് വാര്യർ കഥാപാത്രനിർമ്മിതിയിൽ പ്രകടിപ്പിച്ച കലാമർമ്മത്തെ സുസ്സഷ്ടമാക്കുന്നതു്. ധീരോദ്ദാത്തനായ ഒരു നായകൻ, സാർവഭൗമത്വം നഷ്ടപ്പെട്ടിട്ടും കലുങ്ങാത്ത ഗംഭീരാശയൻ, പ്രിയവിരഹത്താൽ മനംനൊന്തു കേഴുന്ന ഹൃദയലു, കൗടൂബിയിൽ, പ്രഭവശിപ്പും കാർഷ്കേടകനെ രക്ഷിച്ച കരുണാർദ്രചിത്തൻ, കലിപ്രോണയാൽ മതികെട്ടുവൻ, കലയാവേശത്താൽ വികൃതഹൃദയൻ, വിധിവശാൽ ദാസ്യവൃത്തി അനുഷ്ഠിക്കേണ്ടിവന്നപ്പോഴും കലുങ്ങാത്ത സ്ഥിരചിത്തൻ, എന്നിങ്ങനെ നളന്റെ വ്യക്തിത്വത്തിന്റെ നാനാ മുഖങ്ങളേയും അനുവാചകർ കാട്ടിക്കൊടുക്കത്തക്കരീതിയിലാണു് നളനെ വാര്യർ അവതരിപ്പിക്കുന്നതു്. മഹാഭാരതത്തിൽ നരം

കാണുന്നതിൽനിന്നു് എത്രയോ ഭിന്നനും വ്യക്തി പ്രഭാവനുമായ ഒരു നളനെയൊന്നു നാം ആട്ടക്കഥയിൽ കാണുന്നതു്.

പേരുകൊണ്ടും സ്വഭാവംകൊണ്ടും ശുദ്ധിയായ ആളുകളുടെ നില കണ്ടറിഞ്ഞു ബഹുമാനിപ്പാനും സഹായിപ്പാനും സന്നദ്ധനായ സാർത്ഥവാഹകൻ, കരുണാർദ്രമനസ്കനും, ലോകോപകാരിയുമാണെങ്കിലും ലോകതത്ത്വങ്ങളിൽ അചഗാഹ, നേടിയ കാട്ടാളൻ പരപീഡനം പ്രതമായി നടക്കുന്ന കലി; അവന്റെ അന്തേഘാസിയാ പൃഷ്ഠകരൻ; നിഷ്കളങ്കയായ രാജമാതാവു്, പരമ്യയജ്ഞനും രസികനും സരസനുമായ ഹംസം; ഏഴുണ്ടലകിലും ഏഷണിപ്പ നടക്കുന്ന നാരദൻ; കടിലമതിയായ പൃഷ്ഠകരൻ, മൈകാമകനും ശുദ്ധാന്തഃകരണനുമായ ഋതുപണ്ണൻ, കർമ്മ കശലഭം, പരിണതപ്രജ്ഞനുമായ പർണ്ണാട സുഭവന്മാർ ഇങ്ങനെ എത്രയെത്ര കഥാപാത്രങ്ങളാണു് വൈചിത്ര്യവും വൈവിധ്യവുമർന്ന സ്വഭാവങ്ങളോടെ നളപരിതത്തിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നതു്. നിസ്സാര കഥാപാത്രം മുതൽക്കു് നായകസ്ഥാനികൻ വരെള്ള ആർക്കുണ്ടു് അവരവരുടേതായ വ്യക്തിത്വം. എല്ലാക്കഥാപാത്രങ്ങൾക്കും അഴകും മിഴിയും കെട്ടെത്തു് നിലനിന്നുക പ്രതിഭാധനനും ജീവിത നിരീക്ഷണപരനുമായ കവിമല്ലന്മാർക്കു് മാത്രം കഴിയുന്ന കവി കർമ്മമത്രെ.

ജീവിതത്തിലെ വിവിധ ഭാഗങ്ങളെ യഥോചിതം ആവിഷ്കരിക്കലാണു് സാഹിത്യത്തിന്റെ സർവ്വപ്രധാനമായ ധർമ്മം. കാവ്യത്തിന്റെ ആത്മാവായ രസഭാവവ്യത ഇതിനെ ആശ്രയിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇവിടെനിന്നാണു് നിർമ്മാണപാടവത്തിന്റെ മുർത്തിഭാവമായ കഥാപാത്രങ്ങൾ ഉടലെടുക്കുന്നതു്. കവിയർമ്മമായ സംസ്കാരപോഷണം ഇതിലൂടെയാണു് നിർവ്വഹിക്കപ്പെടുന്നതു്. ഇവിടെവെച്ചാണു് കവി ക്രാന്തദർശിയാകുന്നതു്. കഥാപാത്രസൃഷ്ടിയെക്കുറിച്ചു് ശ്രീ കുട്ടിക്കൃഷ്ണമാരാരുടെ വാക്കുകൾക്കുടി ഇവിടെ കുറിച്ചിട്ടുണ്ടു് — “വ്യാവഹാരികലോകത്തിൽ ആളുകളുടെ സ്വഭാവങ്ങളും വിവരങ്ങളും പ്രവൃത്തികളുമെല്ലാം പ്രത്യക്ഷത്തിൽ നാനാവിധങ്ങളായി കൂടിക്കഴങ്ങാണു് കിടക്കുന്നതു്. അവയെ വക തിരിച്ചു് ഏറ്റവുമധികം ഇണക്കമുള്ളതായ വാങ്മനഃകർമ്മങ്ങളെ തമ്മിൽച്ചേർത്തുവെച്ചു കാണിക്കലാണു് ഇതിലെ

കലാവിദ്യ. അങ്ങനെ ഇതിവൃത്തഗതിക്കു, കഥാപാത്രങ്ങളുടെ സ്വഭാവത്തിന് തമ്മിൽ ഏകാന്തമായ പൊരുത്തം വരുത്തുന്നതും ഇതിവൃത്തത്തിൽ കഥാപാത്രങ്ങളെ പ്രവൃത്തിപ്പിക്കുന്നതിനായി നോക്കുന്ന അയാളുടെ സ്വഭാവത്തെ വ്യക്തമാക്കുകയാണ്; അയാളുടെ വാക്കുകളും വിചാരങ്ങളും വിസ്തരിച്ചു കാണിക്കുവാനിതു. അതാണ് പാത്രസൃഷ്ടി; അതാണ് സഭാവ്യക്തിയും. ഈ പാത്രസൃഷ്ടിയിലുള്ള വൈചര്യം തന്നെയാണ് നളചരിതം ആട്ടാമെമ്പിൽ നാം കാണുന്നതും.

നാടകീയത

പ്രതിഭാശാലികളായ കലാകാരന്മാർക്ക് ഗതാനുഗതികൃതത്തിന്റെ സങ്കല്പപരമായതിൽനിന്നു ബോധപൂർവ്വം മാറി ഉത്തമകലാസൃഷ്ടികൾ നടത്താൻ കഴിയും. ഭാവനയുടെ സ്വതന്ത്രവും ഹാസ്യത്തെയും, വികാസത്തെയും കെട്ടിനിർത്തുന്ന മാമൂൽ നിയമങ്ങളെ അവർ അറിഞ്ഞു പിഴുത്തു വീട്ടി, തത്സമീപത്തു നവനവങ്ങളായ നിയമങ്ങളാൽ പ്രതിഷ്ഠിക്കുന്നു. അത്തരം കലാകാരന്മാരുടെ കലാസൃഷ്ടികൾ കാലത്തു്റെ പെരുവള്ളപ്പാച്ചിലിൽ കത്തിയൊലിച്ചു പോകാത്ത അക്ഷയഭാസ്സോടെ നിലനിൽക്കുകയും ചെയ്യും. അങ്ങനെയുള്ള ഒരു കൃതിയെത്ര ഉണ്ണായി വാര്യരുടെ നളചരിതം ആട്ടാമെമ്പിൽ

ഒരു തിരപ്പുറപ്പാട്ട്, ഗ്രാഹ്യരൂപം, പോരിനവിളി, യുദ്ധം, വധം, മംഗളം, ഏതാണ്ടിതേ മട്ടിലാണ് ബഹുഭാവിപക്ഷം ആട്ടാമെമ്പുകളുടെയും ഘടന. കഥാബോധത്തിന് വൈചിത്ര്യമോ, കഥാപാത്രങ്ങളോ വ്യക്തിത്വമോ മിക്ക കഥകളിലും കഷ്ടമായാണ്. കഥാപാത്രത്തിന്റെ സാമാധികമായ വളർച്ചയോ ഉപേക്ഷയോ സംഭവങ്ങളോ ഒന്നോ ഒരട്ടാമെമ്പിൽ അന്യോന്യമായി കറുത്തുപിടിച്ചു. എല്ലാം ഒരേ അപ്പിൽ വാൻ വീണവ; ഒരേ ആകൃതി; ഒരേ പ്രകൃതി. എന്നാൽ ഈ നിയമങ്ങളെക്കൊണ്ടും തീർത്തുക്കൊണ്ടും ഒരാണ് ഉണ്ണായിവാര്യരുടെ നളചരിതം ആട്ടാമെമ്പിൽ. അതിന്റെ ഘടനയ്ക്കു് കൂട്ടിച്ചേർത്തു നാടകത്തോടാണ്. മുഖം, പ്രതിമുഖം, ഗർഭം, വിമർശനം, എന്നിവയിലൂടെ വളർന്നു അതുതരത്തിലവസാനിക്കുന്ന നിർവഹണസന്ധിയോടുകൂടിയ ഒരു നാടകം.

കുത്തിന്റെ രൂപലേഖനമാണ് ഈ ആട്ടിമേയ്ക്കുള്ളത്. ഹംസം നളനോട് മേയ്ക്കുന്നതിനുള്ള സന്ദർഭം, എത്തിക്കുന്നതുപോലുള്ളതാണു മുഖസന്ധി; പുഷ്പകരന്റെ ചുറ്റുവരെ പ്രതിമുഖസന്ധി; ചുറ്റുമുതൽ മേയ്ക്കുന്നതിനായി വരുന്ന ഗർഭസന്ധി; അതുതന്നെ ജഗദുപസ്ഥി മേയ്ക്കുന്നതിനുള്ള രണ്ടാം സ്വയംവരത്തിനെത്തുന്നതുവരെ വിമർശനസന്ധി; അവിടം മുതൽ അപസാറം വരെ നിർവചനസന്ധി; എന്നിങ്ങനെ നാടകത്തിലെ സന്ധികൾ നളചരിതത്തിലും ഏകദേശം സമന്വയിപ്പിക്കാം.

ലേഖനത്തെ സംബന്ധിച്ചുള്ള സാമൂഹ്യ ചോദ്യങ്ങളെക്കുറിച്ചു ഗുഹനത്തിലും നളചരിതത്തിനും നാടകത്തോടു സാമ്യമുള്ളതല്ലെന്ന് നളചരിതത്തിലെ നായികാനായകന്മാർ, അവരുടെ ഉത്കർഷണരവേണി യതിക്കുന്ന നാടക ഹംസാദികൾ, പ്രതിനായകനായ കലാചാപരൻ, മുതലായവരുടെ പ്രവൃത്തികളുടെ ഹലമായി അവസാനത്തിൽ നായികാനായകന്മാരുടെ രതി എന്ന സ്ഥായിഭാവം പരിപൂർണ്ണമാകുന്നു. ഈ രതി നളമേയ്ക്കുന്നതിനുള്ള പരസ്പര ഗുണശ്രദ്ധയോടെ അല്ലാത്ത വികസിതമാണ്, ഹംസാദികൾക്കും, നാടകപരിശ്രമത്തിലും വർദ്ധനമാകുന്നു. ഇന്ദ്രാദികൾക്കുവേണ്ടി നളൻ നടത്തുന്ന ഭക്ത്യം മുതലായ തത്കാലിക തടസ്സങ്ങൾക്കു ശേഷം പൂർണ്ണമായി വികസിച്ചായി വിവാഹരംഗത്തിൽവെച്ചു ഫലപ്രാപ്തിയിലെത്തുന്നു. അനന്തരം കലിയുടെ ആവേശംകൊണ്ടുണ്ടായ മതിഭ്രമം നിമിത്തം രതി തിരസ്കൃതമാകുന്നു. പിന്നീട് തിരോഭൂതമായിത്തീർന്ന രതി, മഹർഷിമാരുടെ ആശീർവ്വനവും കാർഷ്വകന്റെ സഹായത്താലും ശക്തിമത്തായി പ്രത്യക്ഷമാകുന്നു. നളചരിതത്തിലെ പരസ്പരമാർത്ഥതയുടെ ആരതി സംഭോഗശൃംഗാരമായിത്തീർന്നു പരിണമിക്കുന്നു.

“ശിവ! ശിവ! എന്തു പെരുപ്പം ഞാൻ
എന്നെച്ചരിച്ചു കൊല്ലുന്നിതു കാണേണ്ടി”.

എന്ന ഹംസവിഭാവത്തിലേയും,

“അലസതാപിലസിതമതിനാൽ ഞാനറങ്ങിനേൻ
അലമലം പാറിഹാസ കലാപിളവാവേ”

എന്ന മേയ്ക്കുന്നതിനായി വിലാപത്തിലേയും കരുതും.

“പോരിലണഞ്ഞാലാരിലുണ്ടോ?”

ഭീരുത ചേതസി തേ?

പോരാളികളാശ്വതഥമ-

മംഗനമാർ ചരണങ്ങൾ വണങ്ങാമാ?

എന്ന ഭാഗത്തെ വീരം.

‘ദണ്ഡനീയതര, മന്നിൽ നീ സ്വദി
ഖണ്ഡനീയ ഗുഹ നിന്നു നീ ചപലമു
ഷണ്ഡ, നീച, ഖല, മന്ദ, നീയുഴരി
മണ്ടവാൻ കൊതിച്ചെങ്ങു നീ
അന്ധനായ് പുറപ്പെട്ടൊരു നിന്നെയുണ്ടെന്നു കൻ
വീളിക്കണു, വിരുന്നിന്മേൽ’

എന്ന കലിയോടുള്ള നളവാക്യത്തിലെ രത്നം.

‘ആരയ്യാ! ബാഹുകൻ ദേവരൂസുതനോ,
പാർക്കിലാരയ്യാ!’

എന്ന വാർഷ്ഠ്യേയ വാക്യത്തിലെ അതുതം തുടങ്ങിയ അംഗ
രസങ്ങളോടുകൂടിയ ശുഭാശ്വതത്തിന്റെ ഗതിയിൽ നാടകീയ
മായ ഒരു രാമനീയകം ദർശിക്കുവാൻ കഴിയും.

ഉചിതമായ കഥാപാത്രം, രസാപാഷണം, തുടങ്ങിയ അം
ഗങ്ങളിൽ മാത്രമല്ല നളവരിതത്തിലെ പാത്രസൃഷ്ടിയിലും നാട
കീയത നല്ലവണ്ണം പ്രതിഫലിക്കുന്നുണ്ട്. ഭിന്നപ്രകൃതികളും
ജീവിതത്തിന്റെ പല തലങ്ങളിൽ സാധാരണ കണ്ടുവരുന്നവരു
ടെ പ്രതീകങ്ങളുമാണ് നളവരിതത്തിലെ കഥാപാത്രങ്ങൾ. ന
ളൻ, ദമയന്തി, ഹംസം, നാരദൻ, ഇന്ദ്രാദികൾ, കലി, ദാപ
രൻ, പുഷ്പക്കരൻ, കാട്ടാളൻ, വനിഗന്ധർ, രാജമാതാവ്, സു
ദേവൻ, ഭീമരാജാവ്, കാക്കോടകൻ, ജഗദീശ്വരൻ, വാർഷ്ഠ്യൻ,
ജീവലൻ, പണ്ണാദൻ, കേശിനി എന്നീ കഥാപാത്രങ്ങളെല്ലാം
സവിശേഷമായ വ്യക്തിത്വത്തോടുകൂടിയവരാണ്.

പ്രഖ്യാതവംശജനും, രാജർഷിയും, ധീരോദാത്തനും, പ്രതാ
പപാരുഷമായ നളനാണ് നായകൻ. നാടകത്തിലെ നായകല
ക്ഷണം സർവ്വമാ നളനും യോജിക്കുന്നുണ്ട്. ഒരു സാധാരണ മനു
ഷ്യന്റെ ദുർബ്ബലപ്പടങ്ങളും കാവ്യകൃത്യമെങ്കിലുള്ള ഒരാളാണ്

ഉണ്ണായിയുടെ നളൻ, ലോകപരിവയം സിദ്ധിച്ചവനും, ഉഭയ രമനസ്കനാണു് കാട്ടാളൻ. സുഭേനാകളെ രസികനും യജമാന സ്നേഹിയുമായ ഒരുത്തൻ ബ്രഹ്മണനാണു്. ധീരോദ്ധതനാണു് പ്രതിനായകനായ കലി, മറാട്ടുമെങ്കിലെ നിജ്ജീ വങ്ങളായ കഥാപാത്രങ്ങളായി താരതമ്യം ചെയ്യുവാൻ നമുക്കു വാഗ്ദത്ത കഥാപാത്രസൃഷ്ടിക്കു പിന്നിലുള്ള സർഗ്ഗശക്തി മനസ്സിലാക്കുകയുള്ളു. നാനാ രസ തരംഗിതമായ അതിന്റെ പരിശുദ്ധി ഭംഗം നഷ്ടപ്പെടുത്താൻ തന്നെ വാഗ്ദത്ത അവതരിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടു്.

സംഭവവൈചിത്ര്യവും വികാരവൈചിത്ര്യവും ഒരു നാടകത്തിനത്യന്താവേക്ഷിതമാണു്. ഈ രണ്ടു ഘടകങ്ങളും നമുക്കു് ഉണ്ണായിയുടെ നളപരിതത്തിൽ ദർശിക്കാം. മറ്റു കഥകളിൽ കാണുന്ന വിരസമായ കഥാകഥന രീതിയല്ല വാഗ്ദത്ത സ്വീകരിച്ചിരിക്കുന്നതു്. ഓരോ സംഭവവും രംഗവും അതിനടുത്ത രംഗത്തെക്കുറിച്ച് ഭൂഷിക്കളിൽ ആകാംക്ഷയുളവാക്കാൻ പരസ്പരം രീതിയിലാണു് ഘടിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നതു്. കഥാവസാനംവരെ അനുവാചകരുടെ ഉത്കണ്ഠ സ്ഥിരമായി പിടിച്ചുനില്ക്കുവാൻ കവിക്ക് കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്.

'നളപരിതം കഥകളിലെ "കേരളത്തിന്റെ ശാകുന്തളം" എന്നു വിളിച്ചാൽ പോലും അധികപ്പററാവുകയില്ല. 'കഥകളിക്കാരനെന്നല്ല, മലയാള ഭാഷാഭിജ്ഞാനരാരാക്കെത്തെന്നയും നളപരിതത്തെ മികച്ച ഒരു ഉദാഹരണമായിട്ടേ എണ്ണിയിട്ടുള്ള ഞാൻ പറയുന്നു, അതൊരു കഥകളിയാണെന്നുള്ള വസ്തുത അങ്ങു മറന്നയ്ക്കു എന്നു്. ആ നാലു ദിവസത്തെ കഥ നാലു മണിക്കൂറുള്ള വാരിയർ നിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ള ഉപാധയെ മുറുപ്പിനെയിപ്പു നേക്കു അല്പം ചില ഭാഗങ്ങൾ ഉപേക്ഷിക്കേണ്ടിവന്നേക്കാം. അതാണു് അത്ര വലിയ മാറ്റങ്ങളല്ലല്ലോ. അങ്ങനെ അഭിനയിച്ചാൽ കാരം തീർന്നാൽ നാടകത്തിന്റെ അനുഭവമുണ്ടാകും. നിശ്ചയം. ഒരൊന്നാലും നാടകത്തിലെ പാത്രങ്ങൾക്കു് എത്രമാത്രം ചോകധർമ്മവും വ്യക്തിത്വവും ആ പശ്ചാത്തോഴ് അതെല്ലാം ദൃഢയ്ക്കിട്ടാക്കുകയുണ്ടാകും. സഭാധർമ്മം ഉടനീളം അതാതിന്റെ പാകത്തിൽ അഭിനയിച്ചു പ്പിന്നാൻ വാഗ്ദത്ത മാറിയില്ല. കഥ

യ്ക്കിട്ടാകെയും, രസഭാവങ്ങൾക്കു വീശേണ്ടിച്ചും, ഏകാഗ്രത ഭീക്ഷിക്കപ്പെടുന്നുണ്ട്. എന്തിനധികം? പ്രാകൃതമായ ഒരു ദൃശ്യകല അപരിഷ്കൃതമായൊരു നാടകമായിത്തീർന്നുവെന്നു ഏതതു വളർച്ചയെ വേണമെന്നുണ്ടോ. അപസ്മരവും ഒത്തിണങ്ങിപ്പോയതുകൂടിയാണു് നളചരിതം കഥകളി' (A)

നളചരിതം—കഥകളി എന്ന നിലയിൽ.

നളചരിതം ആട്ടക്കഥയുടെ സാഹിത്യഗുണത്തെ മുക്തകണ്ഠം പുറപ്പെടുവിക്കുന്ന സഹോദരരിൽ പലരും കഥകളിയെന്ന നിലയിൽ നളചരിതം ഒരു പരാജയമാണെന്നഭിപ്രായപ്പെടുന്നവരാണു്. സങ്കേത ജടിലമായ കഥകളിയ്ക്കു് ഒരുങ്ങാത്ത പലതും നളചരിതത്തിലുണ്ടെന്നാണവരുടെ അഭിപ്രായം.

കോട്ടം വിട്ടൊരു കോട്ടയം കഥകളം നാ...

ലഞ്ചാതെ വഞ്ചിശ്വരം.

ശ്രേഷ്ഠൻ തന്നുടെ നാലും; തമ്പിയുടെ

മുന്നോ നാക്കരീരൂൺറയും.

എന്ന പ്രസിദ്ധശ്ലോകത്തിൽ ഒരു പക്ഷേ നളചരിതം കഥകളിക്ക് സ്വരം കിട്ടാതെ പോയതും ഇതുകൊണ്ടാവാം. നളചരിതം അങ്ങനതു് ഒരു പരാജയമാണെന്നു പറയുന്നതിനുള്ള പ്രാധാന്യം കാര്യങ്ങൾ ഇങ്ങനെ സംഗ്രഹിക്കാം.

കോട്ടയം കഥകളം മറ്റും അഭിനയിച്ചു കാണുമ്പോഴുണ്ടാകുന്ന അനുഭവത്തിന്റെ ഒരു ചെറിയ അംശംപോലും നളചരിതം അഭിനയിച്ച കാണുമ്പോൾ ഉണ്ടാകാറില്ല. വേണ്ടതുപോലെ മുദ്ര കാണിച്ച ഫലിപ്പിക്കാൻ കഴിയാത്ത നിരവധി പദങ്ങൾ നളചരിതത്തിലുണ്ടു്. മുദ്ര കാണിക്കാനും, കാണിച്ചാൽ ഫലിപ്പിക്കാനും കഴിയാത്ത നിരവധി പദങ്ങൾ ഈ ആട്ടക്കഥയിൽ കാണാം. ഭാവങ്ങൾ നാറിനാറി അഭിനയിക്കുവാൻ സന്ദർഭമില്ലാത്തതുകൊണ്ടു് വിരസമായ പദങ്ങളും കുറച്ചുകൂടിയുണ്ടു്. 'മറീമാൻ കണ്ണി വിജനേ ബത' മുതലായ പദങ്ങൾ ഇരുന്നുകൊണ്ടാണഭിനയിക്കുന്നതു്. കഥകളിയിൽ പദാർത്ഥഭീനമായാണു്, വാക്യാർത്ഥ

(A) മുമ്പത്തെ നിലയിൽ (രണ്ടാം ഭാഗം) മുണ്ടുശ്ശേരി,

ഭീനയച്ഛ ഉള്ളിൽ. ഇതുകൊണ്ടുള്ള അഭിനയത്തിൽ തുണയ്ക്കു ത്വയ്ക്കും അപസരമിപ്പ (a) താളവട്ടങ്ങളിലൊതുങ്ങാത്തതു; താളപ്പട്ടം കഴിഞ്ഞു പച്ചിപ്പു നിട്ടിപ്പാടുകൾ പറ്റുമാണ് നളപരി തത്തിലെ മിക്ക പടങ്ങളും. "ഉദാത്തമായ അഭിനയത്തിനു പക യുള്ള കഥകളി കണ്ടാ കാണിരിക്കുന്ന പ്രേക്ഷകൻ ശ്രദ്ധ മറ്റൊ രിടത്തേയ്ക്കു പറ്റിപ്പോകുന്നില്ല. അതിനിട കിട്ടില്ല. നളപരിത ത്തിലെ മന, മടുപ്പിക്കുന്ന അഭിനയ പദ്ധതി അമാകുന്ന, കണ്ട കൊണ്ടിരിക്കുവാൻ കഴിയാത്തതു കൊണ്ടാണ് കാണികൾ ശ്രോ താക്കളായി മാറുന്നത്. ആട്ടത്തിനുള്ള ഈ കോട്ടമാണ് നളപ രിതപ്പടങ്ങളുടെ നേട്ടം" (പുറപ്പാട്-കമ്മിണി) കഥകളയിലെ സംഗീതം അഭിനയത്തെ മുൻനിർത്തിയുള്ളതാണ്. കഥകളി യിലെ പടങ്ങൾ ദൈർഘ്യം കൂടിയാൻ, അതു വിരസമാ കും കാരണം, പരന്നു തോറും വ്യത്യസ്തമായ ആലാപന സ്വീക രിക്കാൻ കഥകളിഗായകർ പകാശമില്ല. നളപരിതത്തിലെ ച രണങ്ങളുടെ എണ്ണം ഒന്നുകിൽ കൂടിയിരിക്കും. അല്ലെങ്കിൽ ദൈർ ഘ്യമേറിയതായിരിക്കും. ഇങ്ങനെ പല സങ്കേതികതകൾ കളമുള്ളതുകൊണ്ട് 'നളപരിതം' ഒരു കഥകളിയെന്ന നിലയിൽ പരാജയമാണെന്ന് ചിലർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു.

നളൻ, ഋതുപണ്ണൻ, ഭീമൻ (പച്ച); മേയത്തി; സുഭവൻ; രാജപത്നി, കേശിനി (മിനുക്കം), കാട്ടാളൻ, കലി (കുറുത്ത താടി) ഹംസം, കാർക്കോടകൻ, തുടങ്ങി വേർപെട്ടവയില്ലാത്ത പാത്ര ണ്ടുണ്ടെല്ലാം നളപരിതത്തിൽ സ്ഥാനമുണ്ട്. ഒരു പ്രധാന ക ത്തിവേഷം നളപരിതത്തിലില്ലെന്നുള്ളതു ഒരു വലിയ കുറവു ത ണെയാണ്. ഒന്നാംദിവസത്തിൽ അല്പസമയം പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്ന യമൻ കത്തിവേഷമാണെന്ന കാര്യം വിസ്മയിക്കുന്നില്ല. ഒന്നാം ദിവസത്തിലെ ഹംസമൃത്യം, രണ്ടാം ദിവസത്തിലെ 'ഭയിതേ നീ കേരം' കലിപ്രവേശം, ചുരുക്കം, കാട്ടാളന്റെ പദം മേയത്തിവി ലാപം, മൂന്നാം ദിവസത്തെ, കാർക്കോടക നള സംവാദം, യാമി യാമി-എന്നപദം സുഭവൻ അയോധ്യയിൽച്ചെന്ന നടത്തുന്ന

(a) ഇതുന്നഭിനയിക്കാൻ ചിട്ടപ്പെടുത്തിയ ആശാന്മാരല്ല ഇതിനു കുറുക്കൻ? വാര്യരല്ലല്ലോ, (വി. ജി. പി),

വർത്തി നിവേദനം, കൂലി നൽകുന്ന വിദ്യാഭ്യാസ രംഗം നിലവിൽ
 ഭവനത്തെ 'എങ്ങനെയുണ്ടാ കണ്ടു.' എന്ന ഭയത്തിലൂടെയും
 ആനന്ദ തുടിലനായി വന്നിത്താ ശാൻ എന്ന ബാഹ്യകർമ്മ
 യും പദങ്ങൾ, മുതലായവയൊക്കെ പണ്ഡിതപാത്രമേതെന്നു
 സ്വകലരേയും രസം പ്പിക്കാൻ പോന്ന രംഗങ്ങളാണ്. സംഭോഗ
 ശൃംഗാരത്തെ പച്ചയായിട്ടു പതരിക്കുന്നതിൽ മാറ്റമില്ലാത്ത
 കാരണം ഒരു മടിയല്ല, ഔചിത്യബോധമായ വാസ്തവത്തിന്റെ
 കൃതിയിൽ അതിനു സ്ഥാനമേ കൈക്കൊള്ളൂ. സമുദയത്വവും
 നല്ല പാണ്ഡിത്യവും, തികഞ്ഞ ഔചിത്യബോധവും ഉള്ള നട
 നമാക്കേ നളചരിതം വിജയകരമായി രംഗത്തുവെരിപ്പിക്കാൻ
 പറ്റും.

മാവേലിക്കര
 1-7-1974.

വട്ടപ്പറമ്പിൽ
 ഗോപിനാഥപിള്ള.

നളചരിതം

(ആട്ടക്കഥ)

-ഒന്നാം ദിവസം-

പുറപ്പാട്

ശ്ലോകം 1

തോടി—ചമ്പട

ആസീൽ പുരാ പരമപാവന കീർത്തിഭൂമാ
നാകോപമേ നിഷധനീവൃതി നീതിശാലീ
രാജാ രതീശസുഭദ്രാ ജഗദേകവീരഃ
ശ്രീവീരസേനതനയോ നളനാമധേയഃ
[ലളിതാർത്ഥ ദീപിക]

പുരാ - പണ്ടു, നാകോപമേ - സ്വർഗ്ഗതുല്യമായ, നിഷധ
നീവൃതി - നിഷധരാജ്യത്തു, പരമപാവനകീർത്തിഭൂമാ - ഏറെ
വു പരിശുദ്ധമായ കീർത്തി ബാഹുല്യത്തോടു കൂടിയ ചന്ദ്രം, നീതി
ശാലി - നീതിശാലിയും, രതീശസുഭദ്രാ - കാമദേവനെപ്പോലെ
സുന്ദരനും, ജഗദേകവീര - ലോകൈകവീരനും, ശ്രീവീരസേന
തനയ - ശ്രീവീരസേനന്റെ പുത്രൻ, നളനാമധേയ - നളൻ
എന്ന പേരുള്ളവനും ആയ, രാജാ - രാജാവു, ആസീൽ - ഉണ്ടാ
യിരുന്നു.

രതീശൻ - രതിയുടെ ഭർത്താവു (കാമദേവൻ) നീച്ചതു -
രാജ്യം 'നീച്ചജനപദം' എന്നർത്ഥം.

പണ്ടും സ്വർഗ്ഗതുല്യമായ നിഷ്കാരജ്യത്തും അതിപരിശുദ്ധമായ കീർത്തിബാഹുല്യത്തോടുകൂടിയ പന്തളം, നീതിനിഷ്ഠത, കർമ്മഭയനേപ്പോലെ സുന്ദരത, പ്രോത്സാഹകർമ്മങ്ങൾ, വിദേശനഗരരാജാവിന്റെ പുത്രനും, നൂറ്റാണ്ടു പഴക്കമുള്ള പന്തളമായ ഒരു രാജാവുണ്ടായിരുന്നു.

നാമോപമേ നിഷ്കരിച്ചതി, രാജാസുരഭഃ എന്നീ ഭാഗങ്ങളിൽ അലങ്കാരം ഉപമ.

വൃത്തം: വസന്തതിലകം

“പൊല്ലാം വസന്തതിലകം തഭജജഗഗ്ഗ”

നിലപ്പദം

(പല്ലവി)

അരമതാമിതകത്തുകമാലഭര
നരപതി നൈഷധ വീരൻ

(അനുപല്ലവി)

ചിരമവനി മനുശാസഭനാകലം

ശീതഗു വംശ കരീരൻ. അരമതാ

നിലപ്പദം നടന്നു അഭിനയിക്കാനുള്ളതല്ല നായകന്റെ ഗുണഗണങ്ങളാണു് നിലപ്പദത്തിൽ വിവരിക്കപ്പെട്ടതു്.

നരപതി നൈഷധവീരൻ - രാജാവായ നളൻ. ആചാര്യ - കൊട്ടാരത്തിൽ, അമിതകത്തുക - അതുപോലെ സന്തപ്തനത്തോടു കൂടി, അരമത - സുഖിച്ചു.

ചിരം - വളരെക്കാലം, അപനി - അപനിയ (ഭൂമിയെ) അനാകലം - ക്ഷേമത്തോടുകൂടി, അനുശാസനം - ഭരിച്ചുകൊണ്ടു്. ശീതഗു വംശ കരീരൻ - ചന്ദ്രവംശത്തിൽ ജനിച്ചവൻ(ഇദ്ദേഹം അനുപല്ലവിയും തുടർന്നുള്ള പുറംഭാഗങ്ങളും പല്ലവിയോടു ചേർത്തവയിക്കണമെന്നു്)

ശീനഗ്ര - ശീതകിണറുള്ള പർവ്വതം (പർവ്വതം), കരീരം - മുളയുടെ പൊടിപ്പ്, 'വേശാങ്കുര കരീരോഷ്ണി' എന്ന ര.

ചരണം 1

പെരിയൊരു ദേവർബല പാവകഭേവന
വിരകാക്കീ വിമതയലൊ
പരിമിത സരണി വിദൂരഗ ഗുണഗണ—
പരിമളപൂരിത ലോകൻ അരമത

ചരണം 2

വിശ്വ മനോഹര പാദ ശരീരൻ
വിശുത സവിചസ്മതൻ
വിദ്യാജലനിധി വിസ്മയനീയൻ
വിഷ്ടപ പാലന ശീലൻ..... അരമത

ചരണം 3

കലിശമനശ്ചയ രസമയ പരിതൻ
കലിശയരോപമ വീരൻ
ശാർദ്ദൂഗി പിനാകി പദാർച്ചന ശീലൻ
വർണ്ണമനസാതി വിദൂരൻ അരമത

ചരണം 4

പെരിയ - വലിയ, ദേവർബല പാവക ഭേവൻ - കൈയ്ക്കു ക്കുന്ന അഗ്നി (രൂപം), വിമതയല - ശത്രുസമൂഹം, തന്റെ കൈയ്ക്കു ക്കുന്ന അഗ്നിക്ക് ശത്രു പലാത്ത വിരകാക്കിത്തീർത്തു. പരിമിതസരണിയിൽനിന്ന - ഇത്രയെന്ന നിഷ്ഠയിക്കാൻ കഴിയുന്ന വലിയ 'തീനിൽ', വിദൂരമായ - അകന്നിരിക്കുന്ന, ഗുണഗണത്തിന്റെ - ഗുണസമൂഹത്തിന്റെ, പരിമളംകൊണ്ടു - സൗരഭ്യംകൊണ്ടു, പുരിതമായ - നിറഞ്ഞ, ലോകത്തോടു കൂടിയവൻ.

സദഗുണങ്ങളായ സൗഭൃതങ്ങളെ കവി സന്ദേശം,

ചരണം 2

വിശ്വമനോഹര - എല്ലാവരുടേയും മനസ്സിനെ ആകർഷിക്കുന്ന, ചാരു ശരീരൻ - സുന്ദരമായ ശരീരത്തോടു കൂടിയവൻ, വിശ്രുത സചിവ സമേതൻ - പ്രസിദ്ധരായ മന്ത്രിമാരോടു കൂടിയവൻ, വിദ്യാജലനിധി - വിദ്യയ്ക്ക് സമൃദ്ധമായിട്ടുള്ളവൻ, വിസ്തൃതനീയൻ - വിസ്തൃതമുള്ളവനായവൻ, വിഷ്ണുപാലന ശീലൻ - ലോകപാലനം, പ്രതാപിതനായവൻ.

ചരണം 3

കലിശമ -.....ചരിതൻ - കലിയെ നശിപ്പിക്കുന്ന ഭയങ്കരവുമു, രസമയവുമായ ചരിതത്തോടു കൂടിയവൻ; നളകഥയുടെ ശ്രവണവും കീർത്തനവും കലിഭോഷശമനത്തിനതകമെന്നാണ് പൗരാണിക വിശ്വാസം.

“കാർക്കോടകസ്യ നാഗസ്യ
മേയന്ത്യോ നളസ്യ ച
ഋതുപണ്ണസ്യ ഭൂപസ്യ
കീർത്തനം കലി നാശനം”

കലിശം - വജ്രായുധം, കലിശധരൻ - ഇന്ദ്രൻ, കലിശധരോപമൻ - ഇന്ദ്രൻ തുല്യൻ, കലിശധരൻ - വജ്രായുധം ധരിച്ചവൻ, കലിശം.....വീര്യൻ - ഇന്ദ്രൻതുല്യം പരാക്രമമുള്ളവൻ, ശാർണ്ഗി-ശാർണ്ഗം എന്ന വില്ലു കൈയിലുള്ളവൻ(വിഷ്ണു), പിനാകി - പിനാകം എന്ന വില്ലു ധരിച്ചവൻ (ശിവൻ), ശാർണ്ഗിശീലൻ - വിഷ്ണു പിൻറയും ശിവൻറയും പണ്ടൊരു ആരാധിക്കുക ശീലമായിട്ടുള്ളവൻ, വാങ്'.....വിഭൂതൻ - വാക്കിനും മനസ്സിനും വളരെ അകലെയുള്ളവൻ, (അനിർവചനീയവും അചിന്ത്യവുമായ പ്രഭാവത്തോടുകൂടിയവൻ)

അംഗം 1

നളന്റെ രാജധാനി

ശ്ലോകം 2

(മുഖരി . അടന്ത)

നളനരവരനേവം ഭൂതലം കാത്തു വാഴ-
ന്നുവിധവനിധേററം പ്രീതികൈക്കൊ-

ണ്ടൊരുനാൾ

മിളിതരസമഴുന്നളീടിനാൻ തത്സമീപേ

നളിന ഭവതന്തുജൻ നാരദൻ മാമുനീന്ദ്രൻ

നളനരവരൻ - നളഹാരാജാവ്, ഏവം - ഇപ്രകാരം, ഭൂതലം കാത്തു വാഴുന്നളവ് - രാജ്യം ഭരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നപ്പോൾ, അവനിധേററം പ്രീതി കൈക്കൊണ്ടു - രാജാവിൽ വളരെയധികം പ്രീതിഭാവത്തോടെ, തത്സമീപേ - അടുത്ത സമീപത്തു്, നളിനഭവതന്തുജൻ - ബ്രഹ്മചരനായ നാരദൻ, മാമുനീന്ദ്രൻ - മുനിശ്രേഷ്ഠൻ, മിളിതരസം - സന്തോഷത്തോടുകൂടി, ഏഴുന്നളീടിനാൻ - ഏഴുന്നളി.

നളിന ഭവൻ - ബ്രഹ്മവ്യം, തന്തുജൻ - മകൻ.

വൃത്തം: മാലിനി

“നനമയ യുഗമെട്ടിൽ തട്ടന്ന മാലിനി”ക്കു്

പദം 1. നളൻ

(പല്ലവി)

ഭഗവൻ നാരദ ! വന്ദേ ഹം

(അനുപല്ലവി)

അഹവം നീങ്ങി മേ സർവം

ഗ്രഹവും പൃതമായിപ്പോയിപ്പോൾ..... ഭഗവൻ

വന്ദേഹം = അഹം (ഞാൻ) വന്ദേ (വന്ദിക്കുന്നു)

അലം = പാപം, സർവം = എല്ലാം, മേ = എന്തോ, പുതമാ
 ത്തി = പരിശുദ്ധമായി,

ചരണം 1

അരവിന്ദ ഭവ യോനേ
 വരവിന്നെങ്ങു നിന്നിപ്പോൾ
 ഹരിമന്ദിരത്തിൽ നിന്നോ,
 പുരിയിന്നോ നിലിമ്പാനാം?... ഭഗവൻ

ചരണം 2

മുടിതം മനസം മമ
 ഭവ ഭംഗ ദർശനേന
 മുഴുകിക്കളയേന
 കമുദമെന്നതുപോലെ... ഭഗവൻ

ചരണം 3

എന്തിനിച്ഛയ്ക്കേണ്ടു ഞാൻ
 നിന്തിരുവടി ചൊല്ലാൽ
 എന്നതരൾ ചെല്ലേണ-
 മുന്നത തപോനിയേ .. ഭഗവൻ

ചരണം 1. അരവിന്ദഭവയോനി = നാരദൻ, അരവിന്ദഭവൻ = ബ്രഹ്മാവു്. യോനി = ഉല്പത്തിസ്ഥാനം, ഹരിമന്ദിരം = ചിഷ്ണുവിന്റെ വാസസ്ഥാനം (ചൈകുണ്ഠ) നിലിമ്പാനാം, പുരി = ദേവന്മാരുടെ നഗരി (അമാവാതി)

ചരണം 2 മുഴുകിക്കളയേന കമുദം എന്നതുപോലെ = പൂർണ്ണവശോഭയം കൊണ്ടു് ആവൻ എന്നതുപോലെ, ഭവഭംഗദർശനേന = അങ്ങമുട ശരീരം കണ്ടതുകൊണ്ടു്, മമ മാനസം = എന്തോ മനസ്സ്, മുടിതം = സതുഷ്ടമായിരിക്കുന്നു. അപകാരം ഉപമ.

ചരണം 3. നിന്തിരുവടിയുടെ ആജ്ഞയനുസരിച്ചു് എന്താണു്

ഞാൻ ഇനി ചെയ്യുന്നതും. ഇന്നത തപാന്നിയി = ഉത്തമ യുദ്ധ
തപസ്സിൻ ഇരിപ്പിടമായവൻ.

പദം 2. നാരദൻ

ചരണം 1

ഭീഷിത രിപുനികര! നൈഷധ! നീ കേൾക്ക വീര!
ഉരഗിതൻ നായകനാം നീ പാഴിലാക്കിക്കൊല്ലാ ജനം

ചരണം 2

നാഴിക തികച്ചൊരുനാൾ
വാഴ്വേനിലൊരേടത്തും;
ഏഷണിക്കായ് നടപ്പേൻ ഞാൻ
ഏഴരണ്ടു ലോകത്തിലും

ചരണം 1. ഭീഷിതപുനികരൻ = ശത്രു സമൂഹത്തെ ഭയപ്പെടുന്ന
വൻ, ഉരഗി = ഭൂമി

ചരണം 2. ഏഴരണ്ടു ലോകം = പതിനാലുലോകം, നാരദൻ ദ
ക്ഷന്റെ പതിനേറായിരം പുത്രന്മാരെയും തത്ത്വപാദമേശ്വരന്മാർ
ഭഗവത് സായുജ്യം പ്രാപിപ്പിച്ചു. അതുകൊണ്ട് കുചിതനായ
ദക്ഷൻ; ഒരിടത്തു തന്നെ സ്ഥിരമായി കഴിയാതെ പോകാട്ടു എന്നു
ശപിച്ചു. ഇതൊരുഗ്രഹമായിട്ടാണ് നാരദൻ കരുതിയത്. അ
തിനാലാണ് "നാഴിക.....ടത്തും" എന്നു നാരദൻ പറയുന്നത്.

ഏഷണിക്കു "ഏഷണ" എന്ന പദം സ്വീകരിച്ചുകൊ
ണ്ടു ഈ ഭാഗം ശ്രീ. എം. എച്ച്. ശാസ്ത്രി ഇങ്ങനെ വ്യാഖ്യാനി
ക്കുന്നു.

'നാരദൻ സ്വതഃ ഏഷണിക്കാരനാണെന്നുള്ള ധാരണയെക്കൊ
ണ്ടുണ്ടായ അപപദമാണ്' 'ഏഷണിക്ക നടപ്പേൻ ഞാൻ' എ
ന്നുള്ളതു. പ്രകൃതത്തിൽ താൻ ഏഷണിക്കാരനാണെന്നു പ്രസ്താ
വിച്ചുകൊണ്ടു, നാരദൻ അനന്തര ഭാഗത്തിലേയ്ക്കു കടക്കുന്നത്
സാരഥ്യമല്ലെന്നു മാത്രമല്ല, അനന്തരം കൂടിയാണ്, 'ഏഷണി
ക്കാരന്റെ വാക്കു വിശ്വസിച്ചു കൂടാ' എന്നുള്ള ഒരു താക്കീതമുണ്ട്.

കൂടി പുറപ്പെട്ടുവീക്കുന്ന ഒരു മനുഷ്യം നാരദനിൽ നിന്നും എങ്ങനെ നമുക്കു പ്രതീക്ഷിക്കാം. ആ പാഠത്തിൽ ഈ അനൗചിത്യത്തെ പരിഹരിപ്പാനായിട്ട് കാന്താരതാരകത്തിൽ ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു രിക്കുന്നു. 'ഏഷണിക്കു നടപ്പേൻ ഞാൻ' എന്നും നേരം പോക്കായി പറയുന്നതാകുന്നു; വാസ്തവത്തിൽ നാരദൻ ജനങ്ങളുടെ ഹിതത്തിനായിട്ടാണ് സർവത്ര സഞ്ചരിക്കുന്നതും. ഇക്കാലത്തു വർത്തമാനപത്രങ്ങളാലുണ്ടാകുന്ന ഉപയോഗം അന്നു നാരദനാലുണ്ടായിരുന്നു എന്നു പറയാം.

ഏഷണിയ്ക്കു' = ധർമ്മാധികാരാധിപവെന്നർത്ഥം.

ചരണം 3

കണ്ഡിന പരിയിലുണ്ടു
സുന്ദരി മെയന്തിതി
കന്യകാ രത്ന മഖളിൽ
വൃന്ദാരകന്മാർക്കും മോഹം

ചരണം 4

രത്നമെല്ലാം നിനക്കുള്ള;
യജ്ഞമേ ദേവകൾക്കുള്ള
യത്നമേ തടവർ ഹൃപ-
സത്തമ! നിനക്കയോഗ്യം

മെയന്തി ഇതി : മെയന്തി എന്നു പ്രസിദ്ധമായ, വൃന്ദാരകന്മാർ. ദേവന്മാർ

ഓരോ വർഗ്ഗത്തിലും ശ്രേഷ്ഠമായിട്ടുള്ളതാണ് രത്നം. 'രത്നം സ്വജാതി ശ്രേഷ്ഠിനി' 'ജാതം ജാതം യദന്ത്യേഷം തദ' രത്നം ഇതി കഥ്യതേ'. യജ്ഞം : യാഗം, യത്നം : പ്രയത്നം ഏതദർത്ഥം : ഇതിലേയ്ക്കു വേണ്ടി (മെയന്തിപരിഗ്രഹത്തിനു വേണ്ടി)

രത്നമെല്ലാം രാജാവിനവകാശപ്പെട്ടതാണ്. മെയന്തി കന്യകാരത്നമാണല്ലോ. ദേവന്മാർക്കു മനുഷ്യർ നടത്തുന്ന യാഗത്തിലെ ഹവിസ്സിനു മാത്രമേ അവകാശമുള്ളൂ. അതിനാൽ രാജാവി

നിലഭിക്ഷേണ കന്യകാരത്നമായ മേയന്തിയെ ദേവന്മാർ ആഗ്രഹിക്കുന്നത് ശരിയല്ലെന്നു സാരം.

‘മേയന്തിയിൽ വൃന്ദാകന്മാർക്കു മോഹമുണ്ടെന്നു പറഞ്ഞതു് അവളുടെ ചാരതപാതിശയത്തെ വൃണ്ജിപ്പിക്കുവാനാണു്. അല്ലാതെ ആ പ്രസ്താവത്തിന്നു് സ്വാർത്ഥത്തിൽ താല്പര്യമില്ല. ദേവന്മാർ (ഇന്ദ്രാദികൾ) മേയന്തിയെക്കുറിച്ചു് അറിഞ്ഞതു തന്നെ സ്വയംവരം നിശ്ചയിച്ചതിന്നു ശേഷമാണു്. അതിനാൽ മേയന്തിയിൽ ദേവന്മാരുടെ അപകാശത്തെ തിരസ്സുവിച്ചുകൊണ്ടു് നളന്റെ അവകാശത്തെ ഉറപ്പിക്കുന്ന ഒരു തീർപ്പു് ആവശ്യകമല്ല തന്നെ’.... ‘യതമേതദേതം’ എന്നു പിരിക്കുന്ന പക്ഷം ‘അതിലേക്കു് വേണ്ടി യതം മാത്രമേ കർത്തവ്യമായിട്ടുള്ളു. പുണ്യഫലം നിശ്ചിതമാണു്. (എം. എച്ച്. ശാസ്ത്രി)

ശ്ലോകം. 3

കല്യാണി—ചെമ്പട

ഏവം ശ്രുതവാ ഭാരതീം നാരദീയാം
പൂർവ്വം തസ്യാം പാണ്ഡവോക്താമുദതായാം
സകതം ചിത്തം തസ്യ വൈദർഭ്യപുത്രാം
ജാതം സാതകാതിരേകാതി ഭൂതം

ഏവം ; ഇപ്രകാരം, നാരദീയാം : നാരദന്മാർ പറയപ്പെട്ട, ഭാരതീം : വാക്കിനെ, ശ്രുതവാ : കേട്ടിട്ടു്, പൂർവ്വം : മുൻപുതന്നെ പാണ്ഡവോക്താ : വഴിപോക്കിൽ നിന്നും, ശ്രുതായാം : കേൾക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള; തസ്യാം : ആ, വൈദർഭ്യപുത്രാം : വിദർഭരാജപുത്രിയിൽ, സകതം : ചെന്നുചെന്നിരിക്കുന്ന, തസ്യ : അപരിത, ചിത്തം : മനസ്സു്, സാതകാതിരേകാതിഭൂതം : ഏകരവ, ഉത്കണ്ഠയോടുകൂടിയതും വളരെ ദുഃഖിതവും; സാതകാതിരേകം : ഏകരവ, ഉത്കണ്ഠയോടുകൂടിയതു്, അതിഭൂതം : വളരെ തളന്നതു്, ജാതം : ആയിത്തീർന്നു.

പല ലോകവാർത്തകളുടെയും കൂട്ടത്തിൽ മേയന്തിയെപ്പറ്റി വഴിയാത്രക്കാർ വെണ്ണിക്കുന്ന കേൾക്കാൻ ഇടവന്നിട്ടുള്ള നളനു്

അവളിൽ നേരത്തേക്കെന്ന താല്പര്യമുളവായിരുന്നു. നാരദൻ കൂടി മേയന്തിയുടെ സുഷമാവൈശിഷ്ട്യം പറഞ്ഞയുകേട്ട് തനിക്കു മേയന്തിയിൽ തോന്നിയ അഭിനിവേശം, യുക്തമന്ത ബോധ്യപ്പെട്ടപ്പോൾ, ആ കന്യകാരത്നത്തെ എങ്ങനെ നേടണമെന്ന ഉത്കണ്ഠയും അപ്പോഴത്തെ വിപ്രലംഭാവസ്ഥയിൽ അതിരറ്റ ദുഃഖവും ഉണ്ടായി.

വൃത്തം: ശാലിനി

‘നാലേഴായ് മം ശാലിനി തംതഗംഗം’

പദം 3 (നളന്റെ ആത്മഗതം)

(പല്ലവി)

കണ്ഡിന നായക നന്ദിനിക്കൊത്തൊരു

പെണ്ണില്ല മനിലെന്നു കേട്ടു മുന്നേ

(അനുപല്ലവി)

വിണ്ണലുമില്ല നാനം അന്യലോകത്തിങ്കലും

എന്നു വന്നിതു നാരദേവിതം നിനയ്ക്കുമ്പോൾ

.....കണ്ഡിന

ചരണം 1

അവരവർ ചൊല്ലിക്കേട്ടേനവരതൻ ഗുണഗണങ്ങളു-

ള്ളിതര വനിതാസാധാരണങ്ങളും

അനുഭവമവരം തന്നിലനുരാഗം വളരുന്നു

അനുചിതമല്ലെന്നിന്നു മുമ്പു ചെന്നെ മന്ത്രേ

.....കണ്ഡിന

കണ്ഡിന നായക നന്ദിനി - മേയന്തി, കണ്ഡിനനായകൻ - ഭീമരാജാവ്, വിണ്ണിൽ - സ്വർഗ്ഗത്തിൽ, അന്യലോകം - മറ്റു ലോകം, നാരദേവിതം - നാരദന്റെ വാക്ക്, അവരവർ - ഓരോരുത്തർ, പലരും, അനിതരം...എങ്ങനെയും - മറ്റു സ്ത്രീകളിൽ സാധാരണ

രണങ്ങളല്ലാത്ത, മുനിവചനേന - മുനിയുടെ വാക്കുകൊണ്ട്, അന്ദിനം - ദിനംതോറും, മന്യേ - ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു, അനുചിതമല്ല - ഉചിതമായതു തന്നെ.

ചരണം 2

എന്തൊരു കഴിവിനി ഇന്ദുമുഖിക്കുമെന്നിൽ
അന്തരംഗത്തിൽ പ്രേമം വന്നീടുവാൻ?
പെണ്ണിനൊരാണിലൊരു പ്രേമതാമരയ്ക്കിന്നു
കുന്ദർപ്പൻ ചേണമല്ലോ കുന്ദം സമർപ്പിച്ചിതും

—കണ്ഡിന

ഇന്ദുമുഖി - ചന്ദ്രമുഖി; സുന്ദരി. അന്തരംഗം - ഹൃദയം, പ്രേമതാമര - പ്രേമമാകുന്ന താമര, കുന്ദർപ്പൻ - കാമദേവൻ, കുന്ദംസമർപ്പിച്ചിതും - വിത്തു പാകുന്നതിനും

നളൻ മേയത്തിയിൽ ദൃഢമായ പ്രേമം ഉളവാക്കിക്കഴിഞ്ഞു. ഇനി വേണ്ടതു് സുന്ദരിയായ മേയത്തിയുടെ ഹൃദയത്തിലും തന്നെ കുറിച്ചു് പ്രേമമുളവാക്കുകയാണു്. അതിനുള്ള മാർഗ്ഗമെന്താണെന്നാണു് നളന്റെ ആലോചന. അതിന്റെ ഫലമായി താൻ ജഗദേക വീരനാണെങ്കിലും, ഒരു സ്ത്രീയ്ക്കു് ഒരു പുരുഷനിൽ പ്രേമോഭയം പരയുവാൻ സാധ്യമല്ലെന്നും അതിനു് ദിവ്യപ്രേരണ ക്ഷിയേ തീത്ര എന്നുമുള്ള നിഗമനത്തിൽ നളൻ എത്തിച്ചേരുന്നു.

ഏതൊക്കെ അജ്ഞാതമായൊഴിച്ചു്, ക്രമേണ വളർന്നു്, വികസ്വരാവസ്ഥയെ പ്രാപിച്ചു്, കറുക്കുകു് സന്തോഷം നല്കുന്ന പ്രേമത്തെ, ജലാന്തർഭാഗത്തുള്ളവായി ആനന്ദയും ദൃഷ്ടിയിൽ പെടാതെ, പകുത്തിൽ നിന്നയന്നു്, ജലോപരി പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്ന, സന്തോഷവാഹിനിയായ താമരപ്പൂവിനോടു പങ്കിച്ചിരിക്കുതു് ആലോചനാ സന്ദർഭം അത്ഥപുഷ്പം കലവുമായിട്ടുണ്ടു്.

ചരണം 3

വിധുമുഖിയുടെ രൂപാധാരത കേട്ടു മമ
വിധാരത വന്നു; കൃത്യമതരത പോയി
മുഖം തതി കുഞ്ചരിപരിചയ പദവിയോ
വിജനേ വസന്തിയോ മേ ഗതിയിനി രണ്ടി

ചൊന്നു - കണ്ഡിന

വിധുഭവി - ചന്ദ്രഭവി, വിധു - ചന്ദ്രൻ, രൂപമധുരത - രൂപ മധുര്യം, സൗന്ദര്യം; വിധുരത - വിരഹിയുടെ അവസ്ഥ, കൃത്യപ തുരത - കൃത്യങ്ങൾ ചെയ്യാനുള്ള സാമർത്ഥ്യം, മുദിര.....പദവി യോ - മുദിരങ്ങളുടെ (മേലങ്ങളുടെ) തതി (കൂട്ടം) പോലെ (കറുത്ത തും ഇടതിങ്ങിയതുമായ) കബറി (തലമുടി)യോടു കൂടിയവളായ മേയന്തിയുടെ പരിചയപദവിയോ (സ്നേഹം നേടാനുള്ള വഴി യേ) വിജനേ വസതി - വിജനത്തിൽ വസിക്കൽ, മേഗതി - എ റ്റെറ ഗതി.

“ഒന്നുകിൽ തന്റെ അഭിലാഷം തുറന്നു പറഞ്ഞു അവളുടെ സ്നേഹം നേടുവാൻ വഴി നോക്കണം. അല്ലെങ്കിൽ ഇംഗിതം മറ ജ്ജുവാൻ വിജനത്തിൽ വസിക്കണം. വികാരപരവശത തന്റെ അനുസ്സന്ദിത യോജിച്ചതല്ലെന്ന വിചാരവും, ദൈവ വശാൽ കാമി തം സാധിക്കാതെ പോയെങ്കിലോ എന്ന ഭയവുമാണ് ഇംഗിതം മറജ്ജുവാൻ നമുനെ പ്രേരിപ്പിക്കുന്നത്”. (ദേശമംഗലം)

രംഗം 2

നളന്റെ ഉദ്യാനം

ശ്ലോകം 4

(വേകട—മുറിയടന്ത)

കഥാസനന മനേ രനേന രാജാ

കടനേ ന സൗ മദനേഷുജേ നിമജ്ജൻ

സചിവേ വിനിയോജ്യ രാജ്യഭാരം

വിജനേ പൃഷ്ഠപവനേ തതാന വാസം

മനേ (മുനിയുടെ) അനേന (ഇപ്രകാരമുള്ള) കഥനേന (വച നത്താൽ) അസൗ രാജാ (ഈ രാജാവ്) മദനേഷുജേ (കാമബാ ണങ്ങളാൽ ഉണ്ടായ) കടനേ (ദുഃഖത്തിൽ) നിമജ്ജൻ (മുങ്ങുന്ന സ്ഥാനം) സചിവേ (മന്ത്രിയിൽ) രാജ്യഭാരം വിനിയോജ്യ

(രാജ്യഭാരം സമർപ്പിച്ചിട്ട്) വിജനേ പുഷ്പപവനേ (വിജനമായ പുത്തോട്ടത്തിൽ) വാസം തതാന (വാസം ചെയ്തു)

വൃത്തം: വസന്തമാലിക

“വിഷമേ സസജം ഗഗ, സമത്തിൽ
സദരോഹം യ വസന്തമാലികസ്തം”

പദം 4 നളന്റെ ആത്മഗതം

പല്ലവി

നിജ്ജനമെന്നതേയുള്ള ഗുണമോ

നിശ്ചയ, മുദ്രാനത്തിൽ

അനുപല്ലവി

ഇജ്ജനത്തോടു പെരികെ വൈരമായ് വന്നി-

തിശ്ചരണമിന്നി ത്യാജകേതനനം

.....നിർജ്ജന

ചരണം 1

ഈക്ഷണയുഗത്തിന് രൂക്ഷവേദനകളു-

ണ്ടാക്ഷപാനതിരോം ഓക്ഷ്യമുള്ള വകളെ

സാക്ഷ്യഭധുനാ ഇന്നു വീക്ഷേ വിധിനാ ഹരി-

ണാക്ഷി, തു വിനാ വിരഹേണാക്ഷീണരുജാ-

വിവശഃ — നിർജ്ജന

നിർജ്ജനം - ജനമില്ലായ്ക, ഉദ്യാനത്തിലുള്ള ഗുണമുകളെ
“ജനങ്ങളില്ലായ്ക” എന്നതു മാത്രമുള്ള, താൻ വിരഹതാപ
ത്തിന് അല്പവും ശ്വപനം വരുത്താൻ ഈ ഉദ്യാനം പാശ്ചാത്യമല്ലെന്നു
സാരം.

ഇജ്ജനത്തോടു - ഈയുള്ളവനോടു (എന്നോടു) പെരികെ
വൈരമായ് വന്നിതു (അധികം ശത്രുത ഉണ്ടായിത്തീർന്നു) ഈശ്വ
രൻ - ശിവൻ (ഈശ്വരൻ ശർവ ഇശ്വരൻ എന്നർത്ഥം) ത്യാജകേത

നൻ - തപഃ (മത്സ്യം) കൊടിയടയാളമായിട്ടുള്ള പൻ 'ശിവനും മന്മഥനും പരസ്സരം വൈരികളാണു്, അ പക്കിരു പക്കും നളന്റെ നേക്കു്' വലുതായ പൈം ഉന്മായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു 'എന്നുള്ള കല്പനത്തിൽ അടങ്ങിയിരിക്കുന്ന സാരസ്യം ശ്രദ്ധയമാണു്' (ഏം. എച്ച്. ശാസ്ത്രി)

ഇരക്കുന്ന യുഗത്തിനു് - രണ്ടു കണ്ണുകൾക്കും, രൂക്ഷ വേദന - കഠിന വേദന, അതിതാപം - ഏറാവും, ദാക്ഷ്യം - സാമത്വം, സാക്ഷാൽ - കൺമുമ്പിൽ, നേരിട്ടു്; അധുനാ - ഇപ്പോൾ, വീക്ഷേ - ഞാൻ കാണുന്നു. വിധിനാ - വിധിയാൽ, അക്ഷിണത - കഠിന ദുഃഖത്താൽ, വിരഹേണ - വിരഹത്താൽ, വിവശ - വലയുന്ന, ഹിണാക്ഷിം - മാനിന്റെ കണ്ണുകൾ പോലുള്ള കണ്ണുകളോടു കൂടിയവളെ, വിനാ - കൂടാതെ.

വിധി ബലത്താൽ കണ്ണുകൾക്കു് കഠിന വേദനയുളവാക്കാൻ സമർത്ഥമായ വസ്തുക്കൾ മാത്രമേ കൺമുമ്പിൽ പെടുന്നുള്ളൂ. ആ സന്ദർഭിയെ മാത്രം കാണുന്നില്ല. ഞാനാകട്ടെ കനത്ത ദുഃഖമുളവാക്കുന്ന വിരഹവേദനയാൽ പരാവശനായിത്തീരുകയും ചെയ്യുന്നു.

ചരണം 2

പടുതമ നിദനന്റെ പട വീടിതേ; വാപീ-
തട വീടപികളേ തത് പടകുടികൾ; കസുര
ഹേതിദ്വ്യതിയും, കയിൽ നാദസ്വരവും, മാരുത-
യോധഭ്രമിയും, വിരഹി ഭീതിസ്ഥലമേ യിതു

.....നിർജ്ജന

പടുതമൻ - അതിസമർത്ഥൻ, മദനൻ - കാമദേവൻ, പടപീടു - സൈന്യസങ്കേതം, ഇത - ഇതു (ഈ ഉദ്യാനം) തന്നെ, വാപീ തട വീടപികൾ - കളക്കുമായിലുള്ള വൃക്ഷങ്ങൾ; ഏതൽ പടകുടികൾ - ഇവന്റെ കൂടാരങ്ങൾ കസുര ഹേതിദ്വ്യതി - കസുരങ്ങൾ (പുഷ്പങ്ങൾ) ആകുന്ന ഹേതികളുടെ (ആയുധങ്ങളുടെ) ദൃതി - (ശോഭ) കയിൽനാദ സ്വരം - കയിലിന്റെ ശബ്ദമാകുന്ന വാദ്യ

പ്രോപ്പം. മാരുത യോഗഭൂമി - കററാകുന്ന ഭേദമാരുടെ കവാതു്
[മാരുത യോഗ ഭൂമി എന്ന പദം സ്വീകരിച്ചുകൊണ്ടു് ശ്രീ ഇളം
കളം ഈ രാഗം ഇങ്ങനെ വ്യാഖ്യാനിക്കുന്നു. "മാരുത യോഗം.
(മാരുതയോഗം - മാരുതസ്തം) ആകുന്ന യോഗഭൂമി (ആക്രമണ
ഭൂമി)യും ഉണ്ടു്. തെന്നൽ വന്ന ഭേദത്തിൽ തട്ടുന്നതിനെ അഭി
യോഗത്തിനുള്ള ഭൂമിയായി കല്പിച്ചിരിക്കുന്നു സൈന്യങ്ങളെ വൃ
ത്താകൃതിയിൽ വിന്യസിക്കുന്നതിനു് ഭൂമി എന്നാണു് പേരു്. ആ
ക്രമണത്തിനും പ്രതിരോധത്തിനും ഭൂമിയുണ്ടു്. പട്ടു പുറപ്പാടിനു
ള്ള കാഹളം വിളി കേട്ടു ഉടനെ നളനെ അഭിയോഗിക്കാൻ ഭൂമി
രൂപീകരിച്ചു. അർദ്ധചന്ദ്രാകൃതിയിലും മറ്റുള്ള സേനാവിന്യാ
സത്തിൽ നിന്നു് രക്ഷാപ്പടാൻ കഴിഞ്ഞെന്നു വരും. ഭൂമിയിൽ
നിന്നു് രക്ഷപ്പെടാൻ സാധ്യമല്ല. വിരഹികൾക്കു് ആപൽക്ക
രമാണു് ഈ സ്ഥലം." യോഗഭൂമി - എന്ന പദം ഏ ആർ.
സ്വീകരിച്ചിട്ടു് ഭേദമാരുടെ ഭൂമി എന്നു് അർത്ഥം പറയുന്നു. വിര
ഹ ഭീതിസ്ഥലമേയിതു് - ഇതു വിരഹികൾക്കു് യേദുളവാകുന്ന
സ്ഥലമത്രെ.

കരമഭേദമെന്ന ഒരു സേനാനായകനായും, മാരുതനെ അവന്റെ
പടയാളികളായും വൃക്ഷങ്ങളെ പടകകിരങ്ങളായും, പുഷ്പങ്ങളെ
ആയുധങ്ങളായും, കമ്പിൽ നാദത്തെ കാഹളമായും രൂപം
ചെയ്തിരിക്കുന്നതിനാൽ അലങ്കാരം രൂപകം.

ചരണം 3

വർണ്ണം പലതായി മിന്നിട്ടു മന്നങ്ങളു-
ളന്നമുദോദമിതന്നു രമിച്ചതിൽ
ഒന്നുണ്ടിവിടെ സ്വപ്നം വണ്ണം തടവുമിവൻ
എന്നോ! സരസ! കണ്ടാൽ നന്നേ നിതരാ മിവൻ

പല്ലവി

കൈയ്ക്കൽ വരുന്നാകിൽ നന്നേനരയും
ചിത്രതരാം ഗുണിവൻ

വണ്ണ് - നിറം, അന്നങ്ങൾ - അയന്നങ്ങൾ, ഉന്നമ്രമോദം -
 വർദ്ധിച്ച സന്തോഷത്തോടുകൂടി, രമിക്ക - ക്രീഡിക്ക, സ്വസ്ഥ
 ണ്ണ് തടവം - സ്വസ്ഥ നിറമുള്ള, നിതരം - വളരെ, ചിത്രതരം
 ഗൻ - വളരെ വിചിത്രമായ ശരീരത്തോടു കൂടിയവൻ എന്നേ!
 സരസി - അതുതദ്യോതകമായ വ്യാക്ഷേപകങ്ങൾ.

അന്നങ്ങൾ സാധാരണമായി മൂന്നു തരത്തിലുണ്ട്. 1. രാജ
 ഹംസങ്ങൾ (വെളുത്ത ഉടലും ചുവന്ന കൊക്കും കാലും ഉള്ളവ).
 2. മല്ലികാക്ഷങ്ങൾ (വെളുത്ത ഉടലും അല്പം ഇരുണ്ട കൊക്കും കാ
 ലും ഉള്ളവ) 3. ധാന്തരാവുങ്ങൾ കുറുത്ത കൊക്കും കാലുമുള്ളവ)
 ഹംസത്തിന് സ്വസ്ഥവണ്ണ് അസാധാരണമാകയാലാണ് സ്വസ്ഥ
 ഹംസം നളന്റെ ശ്രദ്ധയാകർഷിച്ചത്.

ശ്ലോകം 5.

അന്യേഷ്യ വൃക്ഷലതികാദിവ്യ വീക്ഷിതേഷു
 ഖിന്നേ ദൃശ്യേ നീഷധഭൂമിപാതസ്തേഭഃനീം
 ഹംസേ സുവണ്ണ് സുഷമേ ദധതുഃപ്രമോദം
 യാവത് താവ ദശയിഷ്യ രതിശ്രമേണ

തടാനീം (അപ്പോൾ) വൃക്ഷലതികാദിവ്യ (വൃക്ഷം, വള്ളി,
 മുതലായ) അന്യേഷ്യ (നോക്കുക) വീക്ഷിതേഷു (കാണപ്പെട്ട
 പ്പോൾ) ഖിന്നേ (ദുഃഖിതനായിരുന്ന) നീഷധ ഭൂമിപാത (നി
 ഷധ രാജാവിന്റെ) ദൃശ്യേ (കണ്ണുകൾ) സുവണ്ണ്സുഷമേ ഹംസേ
 (സ്വസ്ഥ നിറമുള്ള ഹംസത്തിൽ) പ്രമോദം (സന്തോഷം) ദധതുഃ
 (വഹിച്ചുവോ) താവത് (അപ്പോൾ) സഃ (അവൻ, ഹംസം) രതി
 ശ്രമേണ (കാമകേളിയിൽ ക്ഷിപിച്ചു) അശയിഷ്യ (നിദ്രയെ
 പ്രാപിച്ചിരുന്നു)

വൃത്തം: വസന്തതിലകം

“ചെല്ലാം വസന്തതിലകം തഞ്ജംഗ ഗംഗം”

ശ്ലോകം 6. (ചെണ്ടാരം മുറിയടന്ത)

അനക്കംകൂടാതെ നരവരനണത്താശു കയ്യകാ-
 ഒന്റഗ്ഘ സ്വസ്ഥാഭംശയിത മരയന്നപ്പരി-

വൃദ്ധ

ഇണക്കാമെന്നാൽ അതിമെട്ടേ വീടിപ്പോരം—

ഉവീലേ,

കനക്കും ശോകം പൂണ്ടുചന്ദ്രൻ അഭാഭാതികയണം

നാവരൻ — രാജാവു, അണഞ്ഞു — അടുത്തുവന്നു, ആശു — പെട്ടെന്നു, കയുകാൽ — ആശയാൽ, അനുഭവസമ്പന്നൻ — മറ്റൊരു കൂടിയ സ്വപ്നത്തിന്റെ നിറമുള്ള, ശയിതം — ഉറങ്ങുന്ന, അരയന്ന പ്പരിവൃദ്ധം — അരയന്ന ശ്രേഷ്ഠനെ, ഇതുകൊട്ട് — ഉപദ്രവമുണ്ടാകാത്ത വിധത്തിൽ, അതികരണം അഭാഭ — വളരെ അനീതിയായ വിധത്തിൽ വിലപിച്ചു, കനക്കും ശോകം — വലിയ ദുഃഖം, വൃത്തം: ശിഖരിണി

“യന്തിക്കാരിൽ തട്ടം യമനസ്സലംഗം ശിഖരിണി”

പദം 5

(പല്ലവി)

ഹംസം

ശിവ! ശിവ! എന്തു ചെയ്തോടാൻ? എന്നെ ചതിച്ചു കൊല്ലുന്നിതു രാജേന്ദ്രൻ

അനുപല്ലവി

വിവശം നിരർലബ്ധം മമ കടുബവുമിനി

..... ശിവ! ശിവ!

ചരണം 1

ജനകൻ മരിച്ചു പോയി

തനയൻ ഞാനൊരുത്തനായ”

ജനനി തന്റെ ദശ യിങ്ങനെ

അപി ച മമ ദയിതാ കളിയ.....ശിവ!

പ്രതിപതി സുതാ പ്രാണൻ
കളയ മതിവിധുരാ, എന്നാൽ
കലമിതവിലവു മരുതി വന്നിതു

രാജേന്ദ്രൻ - രാജശ്രേഷ്ഠൻ, വിവശം - സ്വതന്ത്രമായി കഴിയാൻ കെല്പില്ലാത്തതും, നിരവലംബം - മറ്റൊരാളാശ്രയിച്ചാൽ

ജനകൻ - അച്ഛൻ, തനയൻ - മകൻ, ജനനി - അമ്മ, ദശ - അവസ്ഥ, അപിച - അതുമല്ല, ദയിത - ഭാര്യ, അനതി ചിരസുതാ - പ്രസവിച്ചിട്ട്, അധിക ദിവസം കഴിയാത്തവൾ, അതിവിധുരാ - കഠിനമായ വിരഹ ദുഃഖമുള്ളവൾ, അരുതി-നാശം - "എന്നാൽ കലമിതവിലവുമരുതി വന്നിതു" എന്ന ഭാഗം ഉണ്ണായി വാര്യർക്ക് അറമായിത്തീർന്നു എന്ന് ഐതിഹ്യം.

ചരണം 2

ചെറുതും പിഴ ചെച്ചൊതൊരെന്നെക്കൊന്നാൽ
ഭരിതമുണ്ടു തവ ഭൂപതേ!
മനസി രുചിജനക മെൻറെ
ചിറകു മണി കനക മിതുകൊ-
ണ്ടൊക്ക നീ ധനികൻ-അയ്യോ!
തുണവുമനവധി ഭോഷമായിതു-ശിവ! ശിവ!

ചെറുതും പിഴ - അല്പവും തെറ്റും, ബഹു ഭരിതം - വലിയ ഭരിതം, ഭൂപതി - രാജാവു, തവ - നനക്കും, രുചി ജനകം - ആശയമുളവാക്കുന്ന, മണികനകം - ശ്രേഷ്ഠമായ സ്വർണ്ണം, ഇതുകൊണ്ടൊക്ക നീ ധനികൻ - ഇതു കൊണ്ടു നീ ധനികനാകുകയില്ല, (ഇതുകണ്ടാക എന്നു പാഠഭേദം - പൊൻപകിട്ടുള്ള ചിറകു കണ്ടുകൊണ്ടു മാത്രം നീ ധനികനാക)

'ചിറകു മണി കനകം' എന്ന ഭാഗം ചിറകും അണികനകം എന്നു പിരിച്ചിട്ട്, ശ്രേഷ്ഠമായ പെന്റുകൊണ്ടുള്ള ചിറകു എന്നും രണ്ടിടകൂറുക കാരൻ വ്യാഖ്യാനിക്കുന്നു.

ഗുണവുമനവധി ദോഷമായിതു - ഗുണങ്ങളധികമായാലും അവ ദോഷമായിത്തീരും. സ്വർണ്ണവണ്ണാദി ഗുണവിശേഷങ്ങളാണല്ലോ രാജാവിനെ ആകർഷിച്ചതും, അങ്ങനെ താൻ ബന്ധിതനായതും.

ഈ ഭാഗം രസിക കൗതുകകാരൻ ഇങ്ങനെ വ്യഖ്യാനിക്കുന്നു.

“അയ്യോ! (അനൗചിത്യത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു) അനവധി ഗുണവും (രാജാചിതങ്ങളായി നിനക്കുള്ള അരാമില്ലാത്ത സഭ ഗുണങ്ങളും) ദോഷമായി (കെട്ടുപോയി). ഈ നിന്ദ്യമായ ധനാഭിലാഷം ഒന്നു തന്നെ മതി ഹൊരാജാവിന്റെ നീരവധികളായ സഭ ഗുണങ്ങളെയും മചിനിരിക്കുവാൻ എന്നാൽ ഹ.സം നിരൂപണം ചെയ്യുന്നതും” ഈ വ്യാഖ്യാനത്തെപ്പോലെയോർത്തോളിക്കുമെന്നു തോന്നുന്നു.

പദം. നളൻ

സാവേരി - അങ്ങനെ

പരണം

അരികു ഹ.സഭമ! അരുതു പരിഭേവിതം

വിരസഭാവ മില്ല നിന്നിൽ മേ.

ഭോമ മനുപമിതം - കാണാൻ

മോഹഭര മുദിതം; നിങ്കൽ

സ്നേഹമേ വിഹിതം; ന മയാ

ദ്രോഹ മിതുചൊഴു തമരവഗവര! ഗുണ

നിയേ

ഖേദമരുതുതേ; പറന്നി റുളയ്ക്കാത്ത പഴി

ഗുള നി

പരിഭേവിതം - വിലാപം, വിരസഭാവം - നീരസം, വിരോധം, അനുപമിതം - ഉപമയില്ലാത്ത, മോഹഭരം - ഉദ്ധ്രം - അതിയാഴു ആഗ്രഹമുണ്ടായി. നിങ്കൽ സ്നേഹമു വിഹിതം - നി

നിൽ സ്നേഹമാണ് ഉചിതമായിട്ടുള്ളത്. മയാ ദ്രോഹം ന വിഹി
തം - എന്നാൽ ദ്രോഹം ചിന്തിതമേയല്ല. ഇതുപൊഴുത്ത് - ഇ
പ്പോൾ, അമരവഗവര - ദേവപക്ഷികളിൽ വെച്ച് ശ്രേഷ്ഠനായ
ഇവനെ (ഹംസം ബ്രഹ്മവാഹനമാണല്ലോ. തേ വേദമരുത് - നി
നക്ക് ദുഃഖമുണ്ടാകരുത്, ഗച്ഛ - പോയാലും.

ശ്ലോകം 7

(കാമോദനി—ചെമ്പട)

തേ സ തൃപതിനാ വഗോവി സൃഷ്ടോ
നിജ ജന സന്നിധി മേത്യ ജാതമോദം
അഥ വിഗതഭയോ ദയാപയോധിം
നികട ഗതോ നിഷധേശ്വരം നൃഗാഭീത്.

ഇതി (ഇങ്ങനെ) തൃപതിനാ (രാജാവിനാൽ) വിസൃഷ്ട (വി
ടുക്കപ്പെട്ടവനായ) സഃ (ആ) വഗഃ (പക്ഷി) ജാതമോദം (സന്തോഷ
ത്തോടുകൂടി) നിജ ജനസന്നിധിം (സ്വവർഗ്ഗക്കാരുടെ അടുക്കലേ
ക്ക്) എത്യ (ചെന്നിട്ട്) അഥ (അനന്തരം) വിഗതഭയഃ (ഭയമില്ലാ
ത്തവനായി) നികടഗതഃ (സമീപത്തിലെത്തിയവനായി) ദയാ
പയോധിം (ദയാസമുദ്രമായ) നിഷധേശ്വരം (നളനോടു്) നൃ
ഗാഭീത് (പരാഞ്ഞു)

വൃത്തം: പുഷ്പിതാഗ്ര

നേനയ വിഷമത്തിലും സമത്തിൽ
പുനരിഹ നം ജ്ഞാനംഗ പുഷ്പിതാഗ്ര'

പദം 7 ഹാസം

പല്ലവി

ഉദയജിതാശയ! പാതമീവ തവ ഞാ-

നപകാരം ക്ഷുദ്രാ

അനപല്ലവി

കാർത്തു കണ്ടൊളമുത്തമനാം നീ

ഉപമാ നന്ദി തവ മൂന്നു ലകിലും

—ഉൾജ്ജ്വലതാശയ

ഉൾജ്ജ്വലതാശയൻ . ഉത്കൃഷ്ടമായ മനസ്സാഴ്ചയായവൻ, ഉ
കാരം കൂടും . ഉപകാരം ചെയ്യാം . പാത്ഥിപൻ - രാജാവു, ത
വ - നിനക്കു്, തവ ഉപമാ നന്ദി . നിനക്കു് യുദ്ധശിക്ഷ.

ചരണം 1

ഭൂതല മഖിലം ഭൂലതീകാ പരി-

പാതി നൃപാധിപ! തേ;

ആതന സുഷമം വപുരഖിലേക്ഷണ-

കൗതുക മാതന്ദരേ.

ആദരണീയമശേഷമഹോ! തവ

ഭൂതലോപസതേ!

മൃതശരഭ! ഗുണൈരധീതാ ഭയിതാ തവ

ജാത ന മിജിതാ സുലളിതാ

.....ഉൾജ്ജ്വലതാശയ

നൃപാധിപ - രാജാവേ, തേ - അങ്ങനാട, ഭൂലതീകാ -
നിന്റെ പുരികക്കൊടി, ഭൂതലമഖിലം - ഭൂമി മുഴുവൻ, പരിപാ
തി - രക്ഷിക്കുന്നു, ആതന സുഷമം - പുതിയ പ്രായോക്തൃടിയ,
വപുഃ - ശരീരം, അഖില ഉൾക്കണ്ണ കൗതുകം-എല്ലാവരുടെയും ക
ണ്ണകൾക്കു് സന്തോഷം, ആതന്ദരേ - ചെയ്യാൻ (ഉളവാക്കുന്നു) ഭൂത
ലോപസതേ - ഭൂതലത്തു് ഇരിപ്പിടമായിട്ടുള്ളവനേ, തവ - അങ്ങ
നെയുടെ, അശേഷം. ആദരണീയം - എല്ലാം ആദരണീയമായിരിക്ക
ുന്നു, ഹേ! മൃതശരഭ - അല്പയോ കാമഭേദന യുദ്ധം കാത്തിയുള്ള
വനേ, ഗുണൈഃ - ഗുണങ്ങളാൽ, ഉപിതാ - അനുരൂപയും, സുല
ളിതാ-വിലാസവഴിയും ആയ, ഭയിതാ - ഭാര്യ, തവ - നിന
ക്കു്, ജാത - ഒരിക്കലും, മിജിതാ ന - ചേർന്നിട്ടില്ല.

പ്രകൃവർത്തിയും കാമഭേദനയുദ്ധം സർവ്വഗുണോപേതനും കീ

ത്തിമന്നമായ നളന്ദ അനുരൂപയായ ഒരു വധു ഇതേവരെ വന്നു ചേർന്നിട്ടില്ലെന്ന സാരം.

ചരണം 2

ഭർപ്പിത രിപുനൃപ കല്പശാത്രനവി-
ഭർഭ മഹീമണൻ
കെല്പുള്ള ഭീമൻ ചൊല്പെരുമൊരുമക-
ളപ്രതിമാ ഭവനേ
തപസ്വിയയാകി ലനല്പ ഗുണതപം
നിഷ്ഫലമല്ലയി ! തേ
തട്ഘടനായ പ്രഗല്ഭത മേ മതി-
യാ, തരവേണമിന്നതിനായനമതി

—ഉത്തർജ്ജിതാശയ

ഭർപ്പിത രിപുനൃപ കല്പശാത്രന = ഭർപ്പിതരായ (ഗർഭിതന്മാരായ) രിപുനൃപന്മാർക്ക് (ശത്രുരാജാക്കന്മാർക്ക്) കല്പശാത്രം (പ്രളയം ഗതിയായവൻ) കെല്പു = ധീരത, ശക്തി; വിഭർഭമഹീമണൻ = വിഭർഭരാജ്യത്തിലെ രാജാവു്, ചൊല്പെരു = കീർത്തിയുള്ള, ഭവനേ = ലോകത്തിൽ, അപ്രതിമാ = സാദൃശ്യമില്ലാത്തവൾ, തപസ്വിയയാകിൽ = അങ്ങയുടെ ഭാര്യയായിത്തീരുകിൽ, തേ = അങ്ങയുടെ, അനല്പഗുണതപം = പൂർണ്ണഗുണമുള്ളവൻ എന്ന അവസ്ഥ, നിഷ്ഫലമല്ല = ഫലപൂർണ്ണമായിത്തീരും, തതഃഘടനായ = അദ്ദേഹത്തെ (അങ്ങയേടു്) ഘടിപ്പിക്കുവാൻ, മേ = എന്നിങ്ക്, പ്രഗല്ഭത = സാർവ്വത്വം, മതിയാം = മതിയാവും, അതിന് എന്നിങ്ക് അനുവാദം തന്നാലും.

ചരണം 3

കാമിനി രൂപിണി ശീലവതീമണി

ഹേമാമോദ സമാ

ഭീമനരേന്ദ്രസുതാ മേയന്തി

നാമ മമാ നവ മാ

സാമരധാപ ഹൃദമഭ്രമ പി-

രാമദ കോമളിമാ

തപാമനുരാഗിണിയാഃ—അതിനീക്ക ഭരഃ-

അമരധിപതിമഹായ രാഗിണം

ഉഗർജ്ജിതശയ

കാമിനി - യൗവനം തികഞ്ഞവൾ, രൂപിണി - സുന്ദരി
ശീലവതിമണി - സുശീലകളിൽ ശ്രേഷ്ഠ, ഹേമാ മോദസമാ -
ഹേമത്തിന് - സ്വർണ്ണത്തിന്, ആമോദം (സുഗന്ധം) ഉണ്ടായ
ലെന്നപോലുള്ളവൾ, സാ ഭീമനരേന്ദ്രസുതാ - ആ ഭീമരാജാവി
ന്റെ മകൾ, മേയന്തിനാമ-മേയന്തി എന്ന പേരുള്ളവളായവളും,
രാമ അനവമാ - രമ (ലക്ഷ്മി)യേക്കാൾ കുറവല്ലാത്തവളും, (ലക്ഷ്മി
യേക്കാൾ സദൃശ്യം) ലക്ഷ്മി, അസ്ഥിരയും ചപലയുമാണ്. എ
ന്നാൽ ലക്ഷ്മിയുടെ ആ ദോഷം മേയന്തിക്കില്ലെന്നും അങ്ങനെയൊ
രെയേക്കാൾ ശ്രേഷ്ഠയാണ് മേയന്തിയെന്നും ധ്വനി.

അമര.....ളിമാ - അമരധാമത്തിലെ (ദേവലോകത്തിലെ)
വധുക്കളുടെ (സ്ത്രീകളുടെ) മദഭ്രമവിന് (അഹങ്കാരാധിക്യത്തിന്)
വിരാമം (അവസാനം) വരുത്തത്തക്കവണ്ണം, കോമളിമ (സുന്ദ
ര്യം) യേക്കൂടിയ, സാ - അവൾ, രാഗിണം - (അനുരാഗിയായ)
അമരധിപതി - (ദേവേന്ദ്രനെ) അപഹായ (ഉപേക്ഷിച്ച്)
ത്വം (നിന്നെക്കുറിച്ച്) അനുരാഗിണിയാം (അനുരാഗമുള്ളവനാ
യിത്തീരും) അതെന്നീക്ക ഭരം - അതെന്റെ ചുരുതലാണ്.

പദ് 8

നളൻ

(ശോഭി-ചെമ്പട)

പല്ലവി

പ്രിയമാനസ! നീ പോയ് വരേണം

പ്രിയയോടെന്റെ വാൽതകൾ ചൊല് വരേൻ

അനപല്ലവി

പ്രിയമെന്നോർത്തിതു പറകയോ മമ?

ക്രിയകൊണ്ടേവ മിരുന്നീട്ടുമോ നീ?

.. പ്രിയമാനസ

പ്രിയമാനസാ -മാനസസരസ്സിൽ പ്രിയമുള്ളവനേ, ഈ ഹംസം സജ്ജഹംസം എന്ന ഉത്തമചർഗ്ഗത്തിൽ പെട്ടതാണ്. ഇപ്രമാണസസരസ്സിൽ വസിക്കുന്നതും ദിവ്യകൃഷ്ണപരമമത്രം.

എന്റെ മനസ്സിനു പ്രിയപ്പെട്ടവനേ, പ്രിയപ്പെട്ട മനസ്സോടു കൂടിയവനേ, എന്നൊക്കെ ഇതിനു് അർത്ഥം പറയാം.

നീ എന്റെ വാർത്ത പ്രിയയായ മേയ്ക്കിയോടു പറയാൻ പോയിട്ടു വരണം. എന്നിങ്ങനെ ഇതു പ്രിയമാണെന്നു കരുതി ന പറയുന്നതാണോ? അതോ നീ ഇപ്രകാരം പ്രവൃത്തികൊണ്ടു എന്നെ സഹായിക്കുമോ?

ചരണം-1

പലരും ചൊല്ലിക്കേട്ടു നളിനമുഖീതൻ കഥ
ബലവദംഗജാർത്തി പെരുത്തിതു ഹൃദി മേ;
ഒരുവൻ സഹായമില്ലെന്നുരുത്തര വേദനയാ
മരുവുന്ന നേരം നിന്റെ പരിചയം

വന്നു കൈവാത്

-പ്രിയമാനസം

ചരണം 2

അഖിലവും കേട്ടു ധരിച്ചുകൊടു ചൊല്ലുവാനും,
സുഖമാ യങ്ങു മിശ്രം നടന്നെത്തുവാനും,
ന ചലു സന്ദേഹം-വിധി മികവേറും നിന്നെ മമ
സഖിയായിട്ടല്ല നല്ല നിധിയായിട്ടല്ലോ കുന്ന

—പ്രിയമാനസം

നളിനമുഖി - സുന്ദരി, നളിനം - താമര, ബലവദഗന്ധർവ്വത്തി - വലിയ കാമതാപം, പെരുത്തു - വർദ്ധിച്ചു, ഹൃദി - ഹൃദയത്തിൽ, മേ - എന്നിങ്ങനെ, ഉത്തരവേദനയാ - വലിയ ചേദനയോടുകൂടി, ദൈവാത് - ഭാഗ്യവശാൽ.

അഖിലവും - എല്ലാം, നഖല നന്ദോദം - ഉദാസ ശയമിദ്ര, മിക്ഷവും - ഉത്തമനായ, സമർത്ഥനായ; വിധി - പ്രശംസ, സഖി ശബ്ദം സന്യുതത്തിൽ പുപ്പിംഗമാണ്.

മേയത്തിൽ സന്തപിതനായ നളന്ദ, താമര വേദന മേയത്തിലെ അറിയിക്കാൻ ഉപിതനായ ഒരു സ്നേഹിതനെ വലിച്ചു തിരിച്ചുള്ള സന്തോഷാധികൃതമാണ് "വിധി നിധിയാണിട്ടല്ലോ തന്നെ" എന്നീ വാക്കുകളാൽ നളൻ പ്രകടിപ്പിക്കുന്നത്.

ചരണം 3

വചനകൗശലേന കാമിനിമാർമണീയ
വശഗയാക്കി മമ തിരിക സഖേ! നീ;
ഇതിനു പ്രതിക്രിയയോ, വിധിതന്ന തവ

പെയ്യു;

ചരിയല്ല-നിയല്ലാതൊരു ഗതിയില്ലി-

നിനിക്കൊരു

—പ്രീതമാനസ

വചനകൗശലേന - വാക്സാമർത്ഥ്യം കൊണ്ട്, കാമിനിമാർമണി - സ്ത്രീരത്നം, വശഗ - വശപ്പെടുത്തൽ, പ്രതിക്രിയ - പ്രത്യുപകാരം, വശഗയാക്കി മമ തിരിക - എന്നിങ്ങനെ വശപ്പെടുത്തിത്തരിക, ചരിയല്ല - ഞാൻ ചരി പറയല്ല, നളന്ദൻ വികാരപാരവശ്യമാണ് ലജ്ജയില്ലാതെ ഇങ്ങനെ പറയാൻ പ്രേരിപ്പിച്ചത്.

രംഗം 3

കുണ്ഡിനത്തിലെ ഉദ്യോഗം

ശ്ലോകം 8

പുന്നാഗ വരളി—ചെമ്പട

ഇതി നളഗിരായാതേ ഹംസേ വിഭർഭപുരീം ഗതേ
തദ് ഉപവനഭേശാതേ ശാതേ നിഷീദതി കുരൂചിതം
ശ്രുതനളഗുണാ ഭൈമീ കാമാതിഗ്രഹന നിസ്സഹാ
വനമുപഗതാ നീതാ ജാതാദരാഭിരമാളിഭിഃ

അഥ (അനന്തരം) ഇതി (ഇപ്രകാരം) നളഗിര (നള ഉപവന
ത്താൽ) യാതേ (തിരിച്ചുവന്നായ, പുറപ്പെട്ടവനായ) ഹംസേ (അ
രയണം) വിഭർഭപുരി, ഗതേ (വിഭർഗഗരിയെ പ്രാപിച്ചു) ശാ
തേ (ശാന്തമായ) തദ് ഉപവനഭേശാതേ (അവിടത്തെ പുഷ്പാ
ത്തിന്റെ മദ്ധ്യത്തിൽ) കുരൂചിതം (ദരിദ്രത) നിഷീദതി (ഇ
രിക്കുവേ) ശ്രുതനളഗുണാ (നളന്റെ ഗുണങ്ങളേ കേട്ട്) കാമാധി
(കാമതാപം) ഗ്രഹന നിസ്സഹാ (മളിക്കാൻ കഴിവില്ലാതെ) ഭൈ
മി (ഭ്രമയന്തി) ജാതാദരാഭിഃ (ഉളവായ ആദരവോടുകൂടിയവരായ
ആളിഭിഃ നീതാ (സഖിമാരാൽ നയിക്കപ്പെട്ടവളായി) വനം
ഉപഗതാ (പുനോട്ടത്തെ പ്രാപിച്ചു ചളായിത്തീർന്നു.)

‘ഉപവനമുപഗതാ’ എന്നതിന് ഉപവനമുപനീതാ (പു
നോട്ടത്തിലേയ്ക്ക് ആനയിക്കപ്പെട്ടവളായി) എന്നു പരാന്തരം.

നളന്റെ വാക്കനുസരിച്ച് കുണ്ഡിനനഗരത്തിലെത്തിയ അ
രയണം, അവിടെ ഉദ്യോഗത്തിലൊരിക്കൽ തിരിക്കുമ്പോൾ, നള
ന്റെ ഗുണങ്ങളേ കേട്ട് അസഹ്യമായ കാമാർത്തിയോടുകൂടിയ ഭ്ര
മയന്തി തോഴിമാരോടുകൂടി പുനോട്ടത്തിൽ വന്നുചേർന്നു.

വൃത്തം: ഹരിണി

“നന്നമേ ഹരിണിക്കാദഃ പശുനാ മുഹൂർത്തേ രസാലഗ്നഃ”

പദം 9

ചരണം 1

പൂമകനും മൊഴിമാതും ഭൂമിദേവിതാനും
കാർമുകിലൊളിവർണ്ണനും പൂമാതും ജയിക്ക

ചരണം 2

ശ്രീമഹാദേവൻ ജയിക്ക മാമലമകളും
സോമനും രോഹിണിതാനും കാമനും രതിയും

ചരണം 3

ഇന്ദ്രൻ മിന്ദ്രാണിതാനും - ഏന്ത വേണ്ട - സർവ്വ
വൃന്ദാരകദമ്പതികൾ സമ്പദേ ഭവിക്ക

ചരണം 4

അനസൂയ ലോപാമുദ്രയു മന്ദസ്യതി മുൻപാകം
മുനിഗൃഹിണിമാരെല്ലാരുമനുഗ്രഹ്ണന്തുമെ

പൂമകൻ - ബ്രഹ്മാവു, മൊഴിമാതും - വാഗ്ദേവി (സരസ്വതി) കാർമുകിലൊളിവർണ്ണൻ - രോഹിണി, മഹാദേവൻ - ശിവൻ, മാമലമകൾ - ഹിമവാന്റെ പുത്രി, (ശ്രീപാർവ്വതി) സോമൻ - ചന്ദ്രൻ, രോഹിണി - ചന്ദ്രന്റെ ഭാര്യ, രതി - കാമന്റെ ഭാര്യ, ഇന്ദ്രാണി - ഇന്ദ്രന്റെ ഭാര്യ, വൃന്ദാരകദമ്പതികൾ - ദേവദമ്പതികൾ, സമ്പദേ ഭവിക്ക - സമ്പത്തിനായിക്കൊണ്ടു ഭവിക്കട്ടെ. അനസൂയ അത്രിമഹർഷിയുടെയും ലോപാമുദ്ര അഗസ്ത്യന്റെയും അന്ധ്യതി വസുഷാന്റെയും ധർമ്മപത്നിമാരാണ്. മുനിഗൃഹിണിമാർ - മുനിപത്നിമാർ, അനുഗ്രഹ്ണന്തു - അനുഗ്രഹിക്കുമാറാകട്ടെ

ശ്ലോകം 9

(തോടി-ചെമ്പട)

ആകാരൈരവഗതമാളിഭിഃസപവാചാ
നാകാർഷീത് പ്രകടമിയം നളാഭിലാഷം;

ആവിഷ്കാ പ്രമേവനന്തപരോഷതാളീ-

രാഭീപ്തസ്മര പരിതാപ വേപിതാങ്ഗീ

ഇതും (ഇവരും, മേയന്തി) ആളിഭീഃ (ആളിമാരാൽ, സവികളാൽ) ആകാരൈഃ (മുഖഭാഷാഭിക്ഷകളാക്കൊണ്ടു) അവഗതം (ഗ്രഹിക്കപ്പെട്ട) നളാഭിലാഷം (നാളാഭിലാഷത്തെ) സവാചാ (തന്റെ വാക്കുകൊണ്ടു) പ്രകടം (പ്രകടമാക്കി) ന, അകാർഷീൽ (ചെയ്തില്ല) പ്രമേവനം (പ്രമേവനത്തിലേയ്ക്കു ;) അതഃപുരസ്തീകരഃ വിഹരദിവോനളള പുകാവനമാണ് പ്രമേവനം) ആവിഷ്കാതു (എത്തിയപ്പോഴാകട്ടെ) ആഭീപ്തസ്മരപരിതാപ വേപിതാംഗി-ആഭീപ്തരായ (ആളിത്തുടങ്ങിയ) സ്മരപരിതാപത്താൽ (കുറുതാപത്താൽ) വേപിതരായ (വീരയ്ക്കുന്ന) അംഗത്തോടുകൂടിയവളായിട്ടു്, ആളിഃ (തോഴിമാരോടു്) ആരോഷത (പറഞ്ഞു)

മേയന്തി നളനിൽ അനരക്കതയെന്നു് അവളുടെ ചേഷ്ടാവിശേഷങ്ങളിൽനിന്നു് സവികൾ മനസ്സിലാക്കി. എന്നാൽ മേയന്തി ലജ്ജ നിമിത്തം തോഴിമാരോടു് ഇക്കാര്യം പറഞ്ഞിരുന്നില്ല. ഇപ്പോൾ ഉദ്യോഗത്തിൽ എത്തിയപ്പോഴാകട്ടെ അസഹ്യമായ മാതന്താപത്താൽ ശരീരം മുഴുവൻ വിരച്ചുതുടങ്ങിയ മേയന്തി തോഴിമാരോടു് ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു.

വൃത്തം: പ്രഹർഷിണി

“ത്രീപാമിനം മനജരഗം പ്രഹർഷിണിക്കു്,

പദം 10 മേയന്തി

(പല്ലവി)

സഖിമരേ ! നമുക്കു ജനകപാർശേപ

ചെന്നാലല്ലീ കരുതുക?

(അനുപല്ലവി)

സകല ഭൂതലഗതകഥകൾ ചിലർ പറയും

സമയം കഴിപ്പതിനു സദുപായമിതു നല്ലു-

സഖിമാരേ

ജനകപാർശ്വേ - അച്ഛന്റെ സമീപത്തു്, ചൊന്നാലല്ലി - ചൊന്നാലല്ലിയോ; സകലഭൂതലോകകഥകൾ - എല്ലാരാജ്യത്തെയും കഥകൾ, സദുപായം - നല്ല മാർഗ്ഗം.

രാജപാർശ്വത്തിൽ പലരും വന്നു് പലയിടത്തെയും കഥകൾ പറയും. അക്കൂട്ടത്തിൽ നട്ടുന്റെ കഥയും അവർ പറയും. അതു കേൾക്കാനുള്ള ആഗ്രാഹാണിവിടെ മേയന്തി പരോക്ഷരായി പ്രകടിപ്പിക്കുന്നത്.

ചരണം

സഖിമാർ:-

പോക പൂങ്കാവിലെന്നു പുതുമധുവചനേ !
വലിയ സീർബന്ധം തവ വാഴുന്നേരം ഭവനേ
പോവാൻ തന്നെയോ വന്നു? പൂണ്ണേടു വദനേ!
കാമിനിമാർമനേ! പൊൽകക തരനയനേ!

(പല്ലവി)

സുഖമായി നമുക്കിന്നിവിടെ നന്നം
തേഴി! ഭൈരി! കാഞ്ചക

പുതു മധുവചനേ - പുതിയ തേൻപോലെ മധുരമായ വാക്കോ കൂടിയവളേ, ഭവനേ(ഗൃഹത്തിൽ; ഇവിടെ കൊട്ടാരത്തിലെന്നർത്ഥം)കാതരനയനേ - അധീരമായ(ഭയപ്പെട്ട; പഞ്ചലമായ)കണ്ണുകളോടുകൂടിയവളേ, പൂണ്ണേടുവദന - പൂർണ്ണചന്ദ്രാവി, കാമിനി മരലി - സ്ത്രീത്വം, പോകാൻ തന്നെയോ വന്നു - ഇതു ചെട്ടെന്നു പോകുന്നുണ്ടോ നാം ഇങ്ങോട്ടു വന്നതു്.

പദം 11 മേയന്തി

(ദ്രിജാവന്തി-ചെമ്പട)

ചരണം 1

ചലഭട്ടിത്വംകാരം ചെവികളിലംഗാരം
കോകിലപ്രജിതങ്ങൾ കൊടിയ കുർണ്ണശൃംഗങ്ങൾ

കുസുമസുതരഭം നാസാകഹരസരസൈസ്സരിഭം അതിഭുഖകാരണമിന്നാരാമ സഞ്ചരണം

ചലഭളിത്യാംകാരം - പരന്ന നടക്കുന്ന വണ്ടുകളുടെ മുളൽ, അംഗാരം - തീക്കെൽ, കോകിലകൂജിതം - കൂയിൽനാദം, കണ്ണശ്രവം - കർണ്ണശബ്ദം, കുസുമസുതരഭം - പൂമണം, നാസാകഹരസരസൈസ്സരിഭം - നാസാഭാരങ്ങളാകുന്ന സരസ്സിലെ പോത്തു്, സൈരിഭം - കാട്ടുപോത്തു്. നാസാകഹര സര സൈരിഭം എന്ന പദം സ്വീകരിച്ചാൽ മൂക്കിന്റെ ദ്വാരമാകുന്ന ഗുഹയിൽ സഞ്ചരിക്കുന്ന പോത്തു് എന്നർത്ഥം പറയാം.

[‘ഭവയതിയുടെ നാസാഭാരങ്ങളാള സരസ്സായിട്ടും സുതരഭത്തെ സൈരിഭമായിട്ടും രൂപണം ചെയ്ത കാണുന്നതു ഏകമല്ലായ്കയാൽ ഇതു’ അബദ്ധപാഠമായിരിക്കണം, ‘കഹരാസാര സൈരിഭം’ എന്നാണു ഗ്രന്ഥത്തിൽ കാണുന്നതു്. ഇതും പ്രയോജനകരമല്ല. ‘നാസാകഹര ശര സന്നിഭം’ എന്ന പാഠംകല്പിച്ചാൽ തരക്കേടില്ലെന്നു് എന്നിങ്ങ തോന്നുന്നു. പൂമണം നാസഭാരങ്ങളെ നോവിച്ചുകൊണ്ടു് തുളച്ചു കയറുമ്പെന്ന് സാരം.”—ദേശമംഗലം.]

അഭിയുടെ സ്വകാരത്തെ അംഗാരമായും, കോകിലകൂജിതത്തെ കണ്ണശ്രവങ്ങളായും നാസാഭാരങ്ങളാള സരസ്സായും കുസുമസുതരഭത്തെ സൈരിഭമായും രൂപണം ചെയ്തിരിക്കുന്നതിനാൽ അലങ്കാരം രൂപകം.

ചരണം 2

മിന്നൽക്കൊടിയിറങ്ങി മന്നിലേ വരികയോ?
വിധുമണ്ഡലമിറങ്ങി ക്ഷിതിയിലേ

പോരികയോ ?

സപർണ്ണവർണ്ണമാമനം പറന്നിങ്ങ വരികയോ?
കണ്ണുകൾക്കിതു നല്ല പീയൂഷസ്ഥരികയോ?

വിധുമണ്ഡലം - ചന്ദ്രബിംബം, ക്ഷിതി - ഭൂമി, പീയൂഷസ്ഥരിക - അതുതധാര.

ദൂരനിന്നും പറന്നുവരുന്ന ഹംസത്തിന്റെ ഉജ്ജ്വലവർണ്ണ

കണ്ടു മിന്നൽക്കൊടിയായെന്നോ എന്നും, ക്രമേണ ആ പ്രകാശത്തിന്റെ മദ്ധ്യത്തിൽ ഒരു സാന്ദ്രത അനുഭവപ്പെടുന്നതിനാൽ ചന്ദ്രബിംബമായെന്നോ എന്നും സംശയിക്കുന്നു. തുടർന്ന് അത് അദൃശ്യ പൂർവ്വമായതും സ്വർണ്ണ ചണ്ഡികലന്തുമായ ഒരു ഹാസമാണെന്നും തീർച്ചയായി. അതിന്റെ ദർശനം അമൃതയാർയാലെന്നവണ്ണം അവളെ ആനന്ദിപ്പിക്കുകയും അതുതപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യുന്നു.

അലങ്കാരം: സസന്ദേഹം.

“സന്ദേഹമാകും സാദൃശ്യം-

ജന്യകായുള്ള സംശയം”

പദം 12 മേയന്തി

ആശ്ചര്യം—അഭിനയം

ചരണം 1

കണ്ടാലെത്രയും കൗതുകമുണ്ടിതിനെപ്പണ്ടു
കണ്ടില്ല ഞാനേവം വിധം കേട്ടുമില്ല.

ചരണം 2

സ്വപ്നവർണ്ണമരയന്നം മഞ്ജുനാഭമിതു
നിർണ്ണയമിനിക്കിണങ്ങുമെന്നു തോന്നും.

ചരണം 3

തൊട്ടേടന ഞാൻ കൈകൾകൊണ്ടു

തോഴിമാരേ കൈയ്ക്കൽ

കിട്ടുകിൽ നന്നായിരുന്നു കേളി ചെയ്വാൻ.

ചരണം 4

കൂരനല്ല സാധുവത്രേ ചാരുരൂപൻ, നിങ്ങളും
ഭൂത നില്പിനെനരികിലാഭം വേണ്ടാ.

ഏവം വിധം - ഇപ്രകാരം, കേട്ടിട്ടുമില്ല, മഞ്ജുനാഭം -
മനോഹരമായ നാഭം, കേളി ചെയ്വാൻ - കളിക്കാൻ, ചാരു
രൂപൻ - മനോഹരാംഗം

ശ്ലോകം 10

(കല്യാണി-അടങ്ങ)

ഇനിയൊരടി നടന്നാൽ കിട്ടുമേ കൈയ്ക്കുചെന്നും
പ്രതിപദമപി നോന്നമ്മേ മന്ദം നടന്നു
അഥ ബതദമയന്തി മാളിമാരോടു വേദാ-
മതുപൊഴുതരയന്ന പ്രശസ്തരോപ സഹാസം

പ്രതിപദം - പദം തോറും, ദേശം അടിവയ്ക്കുവില്ല, അഥ-
അനന്തരം, മേയന്തി - മേയന്തിയോടു, ആളിമാർ - സഖിമാർ
അതുപൊഴുത് - അപ്പോൾ, അയന്നപ്രശസ്തർ, ശ്രേഷ്ഠനായ അ-
രയനം, സഹാസം - ചിരിച്ചുകൊണ്ടു, ഉദാഹരണം.

വൃത്തം: മാലിനി

പദം 13 ഹാസം

പല്ലവി

അങ്ഗനമാർമയലേ! ബാലേ!
അശയെന്തയി! തേ

അനുപല്ലവി

എങ്ങനെ പിടിക്കുന്നു നീ
ഗഗന ചാരിയാമെന്നെ

.....അങ്ഗനമാർമയലേ

ചരണം 1

യൗവനം വന്നുഭിച്ചിട്ടും ചെറുതായില്ല ചെറുപ്പം
അവിവേക മിതു കണ്ടാലറിവുള്ളവർ
പരിഹസിക്കും ചിലർ പഴിക്കും
വഴി പിഴയ്ക്കും തവ നിനയ്ക്കുമ്പോൾ

..... അംഗനമാർ മയലേ

ചരണം 2

ബന്ധനം ചെയ്യേണ്ട നീ മാം
ബന്ധുവത്രേ തവ ഞാൻ;
സഖിമാരിലധികം വിശ്വസിച്ചിട്ടേതന്നെ
ജഗത്പതിയും രതിപതിയും
തവ കൊതിയുള്ളൊരു പതി വരുമേ!

..... അംഗനമാർ മരുമുഖ

അംഗനമാർമുഖേ - സ്ത്രീരണമേ, അയി ബാലേ - അപ്പുരോ
കുമാരി, നേ ആശയേതു - നിന്റെ ആശയങ്ങളെ, ഗാന
ചാരി - ആകാശചാരി

ഏവനം.....പെറ്റപ്പം, യൗവനപ്രപഞ്ചമായിട്ടും ബാല്യസ
ഹജമായ ചാപല്യങ്ങൾ കൂടും കാഞ്ഞിരിപ്പും പാക്കാൻ കഴിവുള്ള
പക്ഷിയെ പിടിക്കാൻ അതിന്റെ പിന്നാലെ പറക്കുന്നത് അവി
വേകമാണല്ലോ. ഒരു യുവതി ബാല്യസഹജമായ ഈ അംഗനാ
വേകം കൂട്ടുന്നത് ആക്ഷേപാഹേമാണെന്നു ഭാവാ.

അവിവേകം - ആലോചനാശൂന്യമായ പ്രവൃത്തി, പഴികൾ -
കുറം പറയും, നിനക്കുന്വേദം - ചിന്തിക്കുമ്പോൾ, തവ - നി
നക്കു്.

വിവേകശൂന്യമായ നിന്റെ ഈ പ്രവൃത്തി കണ്ടു് ആളുകൾ
നിന്നെ പരിഹസിക്കും; ചിലർ കുറം പറയും; നി തിരികെ പോ
കാൻ വഴിയറിയാതെ വിഷമിക്കുകയും ചെയ്യും. കലീനയായ
ഒരു സ്ത്രീയ്ക്കു് ഇത്തരം ചാപല്യംകൂടും സന്തർദ്ദിതംകൂടും വന്നു
പോകും എന്നൊരർത്ഥം കൂടി 'വഴി പിഴയ്ക്കും' എന്നീ വാക്കുകൾ
കണ്ടു്.

മാം - എന്നെ, തവ - നിനക്കു്, ജഗത്പതി - ലോകനാ
ഥൻ, രതിപതി - കമദേവൻ, ജഗത്പതി.....വരുമേ - ലോ
ക നാഥനും, കമദേവനെപ്പോലെ സന്ദർശനം, നീ ആഗ്രഹിക്ക
ുന്നവനുമായ ഒരു ഭർത്താവും നിനക്കുണ്ടാകും. പ്രഭാവാനിശയവും

സൗന്ദര്യാനിരേകവും നിഷ്കളങ്ക പ്രേമവും ഉള്ള ഒരൊരു മേയ്ക്കനീ
ക്ഷം ഭർത്താവായി വരുമെന്നു സാരം.

“തവ കൊതിയുള്ളൊരു പതി”യ്ക്കും “നീ കൊതിച്ചിട്ടുള്ള
വന്നുമായ ഒരു പതി” എന്നും കാന്താര താരക വ്യാഖ്യാനം.

ചരണം 3

നള നഗര വഴുത ഞാൻ

നളിനജന വചസാ

നളിനമിഴിമാക്കുല്ലാം നട പരിപ്പാൻ

മല്ലളിതം, മുല്ലളിതം, ഗുണമിളിതം

ഇതു കളിയല്ലേ! — അംഗനമാർമുഖല

നളിന ജന വചസാ - ബ്രഹ്മാവിന്റെ വാക്കനുസരിച്ചു,
നളനഗരം - നളന്റെ നഗരത്തിൽ, നളിന മിഴിമാർ - സുന്ദരിമാർ
മല്ലളിതം - മടക്കൊണ്ടുലഞ്ഞ, ലളിതം - തളൻ, ഉലഞ്ഞ,
മുല്ലളിതം - മുല്ലവ, മനോഹരവുമായ, ഗുണമിളിതം - ഗുണം
കലൻ, ഇവ മൂന്നും നടയുടെ വിശേഷണങ്ങൾ. നളനഗരത്തി
ലെ സുന്ദരിമാർക്കു ഭരണനട പഠിക്കാൻ ഞാൻ ബ്രഹ്മാജ്ഞമൂലം
നളനഗരത്തിൽ കഴിയുന്നു."

പദം 14 മേയ്ക്കനീ

കാരോദരി-പെമ്പട

(പല്ലവി)

കണ്ടേൻ നീകടേ നിന്നെ;

കളിവാക്കു തവ കേട്ടേനേ!

അനുപല്ലവി

കണ്ടുവെന്നുടെ വാമനമേ!

കമരൂപമതിരമു മാടുവചനം

.....കണ്ടേൻ നീകടേ

നീകടേ - അടുത്തു, കേട്ടേനെ - ഞാൻ കേട്ടല്ലോ, കണ്ടുവന്നു - കണ്ടു (താമര) വേനമായിട്ടുള്ളവൻ (ബ്രഹ്മാവു) കമരൂപം - സുന്ദരമായ ആകൃതി, അതിരമ്യം - മനോഹരമായ, ചാടുചപനം - പ്രിയമായ വാക്കുകൾ (കളിവാക്കുകൾ), കമരൂപം, അതിരമ്യ ചാടുചപനം ഇവ രണ്ടും "നിന്നെ" എന്നതിന്റെ വിശേഷണമാണ്. സമുച്ചയമില്ലാതെ വിശേഷണങ്ങളെ പ്രയോഗിക്കുന്ന സംസ്കൃത ശൈലിയാണിവിടെ പ്രയോഗിച്ചിരിക്കുന്നത്.

ബ്രഹ്മാവിന്റെ വാഹനമായിട്ടുള്ളവനേ, മനോഹരമായ രൂപവും അത്യധികം മനോഹരമായ നമ്ബ് വാക്കും ഉള്ള നിന്നെ ഞാൻ അടുത്തു കാണുകയും നിന്റെ കളിവാക്കുകൾ കേൾക്കുകയും ചെയ്തു.

"നിന്നെ ഞാനടുത്തു കണ്ടു. നിന്റെ കളിവാക്കുകളും കേട്ടു. ബ്രഹ്മഹരണമേ, മനോഹരമായ നമ്ബ് വാക്കും നിനക്കുണ്ടല്ലോ", എന്നാണ് എ. എച്ച്. ശാസ്ത്രിയുടെ വ്യാഖ്യാനം.

ചരണം 1

പ്രേക്ഷകനായതു കമലജനോ തവ

നൈഷധപുരമോ പരമ പദം?

മധുരാകൃതേ! തുണവാരിയേ! ഖന-

സാർവഭൗമ! ജയ! നന്ദി തേ ചരിതം

—കണ്ടൻ നീകടേ

ചരണം 2

നളിനാസന വരവാഹന! നീ മമ

നളനൃപ തുണഗണ മോതുകെടോ!

തവ വാചിക അഭ്യർത്ഥം ചകര മമ

കണ്ഠമാരവേ പണ്യലേശ യതം

—കണ്ടൻ നീകടേ

ചരണം 3

സന്തതമുള്ള മനോരഥവും പുന-
രിന്നു ഭവാനൊട്ടു ഞാൻ പറയാം!
ഇണയാകിലോ ഗുരുകൃപാകലാശയ!
ഭീനയാമിനിക്കു മാനനീയ ഗുണ!

—കണ്ടേൻ നികടേ

പ്രേഷകൻ - അയച്ചവൻ, കമലജൻ - ബ്രഹ്മാവു, നൈഷ-
ധ പുരം - നിഷധ രാജധാനി, പരമപദം - മുഖ്യസ്ഥാനം, മധുര
കൃഷ്ണ - മധുരമായ രൂപത്തോടു കൂടിയവനെ, ഗുണവാരിയേ - ഗു-
ണങ്ങൾക്കിരിപ്പിടമായിട്ടുള്ളവനെ, ഖഗ സാർവഭൗമൻ - പക്ഷി
ശ്രേഷ്ഠൻ, ഭരത ചരിതം - നിന്റെ ചരിതം, നന്മ - ഞാൻ നമി-
ക്കുന്നു. ['ഗുണവാരിയേ' എന്നതിന്നു "കരുണാനിധേ" എ-
ന്നും പാഠം]

നളിനാസന വരവാഹനം - നളിനാസനന്റെ (ബ്രഹ്മാവി-
ന്റെ) വര വാഹനം (വിശിഷ്ടമായിട്ടുള്ള വാഹനം), നളനൃപ ഗുണ-
ഗണം - നളഭാരതാജാവിന്റെ ഗുണഗണങ്ങൾ, ഓതുക - പറ-
യുക, തവ വാചികം - നിന്റെ വചനം, അഴൽ മോചകം -
ഭുഖനാശകം, മമ കണ്ഠം - എന്റെ ചെവികളെ, പുണ്യലേശയു-
തം ആരവയ - പുണ്യലേശമുള്ളവയാക്കിത്തീർത്താലും.

സന്തതം - എല്ലായ്പ്പോഴും. ഗുരു കൃപാകലാശയ - വലിയ
ഭയക്കൊണ്ടു നിറഞ്ഞ കനസ്സോടു കൂടിയവൻ, ഇണ - സഹായം,
മാനനീയ ഗുണ - മാനിക്കത്തക്ക ഗുണങ്ങളോടു കൂടിയവനെ. ഭീ-
നമായ എന്നിക്കു ഇടയാക്കിരിക്കുമെങ്കിൽ എന്റെ ആഗ്രഹ
മെല്ലാം ഞാനങ്ങയോടു പറയാം.

ശ്ലോകം 11

(ശങ്കരാഭരണം—ചെമ്പട)

പുത്തൻതരുമഴിമൻ കലത്തിനമിഴുവാ-

ഭരണസമം ചെങ്കുമിതൻ

ചീത്തം താനഥ പത്തിനഞ്ചവനി-
 ണ്തിതമഃ കൃശാങ്ഗ്യാ ഗിരാം
 അത്യന്തം ബത മുശലയോടനുസരി-
 ചെല്ലാമറിഞ്ഞീടുവാ-
 നദ്യോഗിച്ചു വിദഗ്ദ്ധനാം ഖഗവരൻ
 വൈദർഭീയോടുകൂതവാൻ.

പുത്തൻ തേൻമൊഴി - പുതിയ തേൻപോലുള്ള വാക്കുകളോടു കൂടിയവരും, അരിയോരു - ശ്രേഷ്ഠമായ, ഉത്തംസം - ശിരോലങ്കാരം, മൈമി - മെയ്ത്തി, കൃശാംഗ്യാ - സുന്ദരിയുടെ, ഇതം - ഇപ്രകാരം, ഗിരാം - വാക്കിനാൽ, മുശല - യുദ്ധവനാരംഭത്തോടു കൂടിയവളും ലജ്ജകൊണ്ടു കാമവികാരത്തെ ഗോപനം ചെയ്യുന്നവളും, "ഉദയഭ്യുത്ഥനാ മുശല, ലജ്ജാവിജിത മന്ദമാ" എന്ന് മുശലയുടെ ലക്ഷണം. അനുസരിച്ചു - ഏറ്റവും യോജിപ്പോടെ പെരുമാറി, ഉദ്യോഗിച്ചു - ഒരുമ്പെട്ടു, വിദഗ്ദ്ധനാം ഖഗവരൻ - സമർത്ഥനായ പക്ഷിശ്രേഷ്ഠൻ, വൈദർഭീയോടു - മെയ്ത്തിയോടു, ഉക്തവാൻ - പറഞ്ഞു.

സുന്ദരിമാരിൽ രത്നമായിട്ടുള്ള ചളയ മെയ്ത്തിയുടെ ഹൃദയസ്ഥിതി പകുതിയോളം മാറിഞ്ഞിട്ടു, അതിസമർത്ഥനായ ആ പക്ഷിശ്രേഷ്ഠൻ, ലജ്ജാവതിയായ അവളോടു, കൂടുതൽ യോജിപ്പോടെ, ഏല്പാക്കാര്യങ്ങളും ഗ്രഹിക്കുവാൻ സന്നദ്ധനായിട്ടു വീണ്ടും ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു.

വൃത്തം: ശാർദ്ദൂല വിക്രീഡിതം.

"പത്രാജാൽ മസജു സതത ഗുരുവം
 ശാർദ്ദൂല വിക്രീഡിതം."

പദം: 15 ഹംസം

(പല്ലവി)

പ്രീതി പുണ്യങ്ങളുകയേ ! ചിന്തിതമെല്ലാം
 ജീമന്തപതി തനമേ !

അനുപല്ലവി

വീത വിശങ്കം സചിമാരിലൊന്നെന്നെന്നെ

ഉറച്ചു നീലജ്ജാലാരം കുറച്ചു നിരാകലം

—പ്രീതി പുണ്ടരുളുകയേ

ചരണം 1

കാതര മിഴിമാർ മഴവി മാലികേ ! ദമ

സോദരി ! നിനക്കു ബാലിക !

ഏതൊരു പുരുഷനിന്നുള്ളിൽ കരുതുക പാരി -

ലാഭരണീയം തസ്യ ജാതകം.

ഏണമിഴി ! പറവാൻ മടിയ്ക്കരുതേ;

നാനും കൊണ്ടിനിയേതും മറയ്ക്കരുതേ

ഞാനുണ്ടതിനു തുണ തവ സുതനോ

മാനഹാനി തവ വരുത്തുവനോ?

ഹസ്തഗതം തവ വിദ്ധി മനീഷിത-

മകതമിദം മമസത്യമിദാനിം

—പ്രീതിപുണ്ടരുളുകയേ

പ്രീതി - സൗന്ദര്യം, ഭീമവൃത്തിതന്യ - ഭീമരാജാവിന്റെ മകളേ, പിന്തിതം - വിപാരം, വിതവിശങ്കം - സംഗ്രഹം കൂടാതെ, നിരാകലം - യേപ്പെടാതെ

കാതര.....മാലികേ - അധീരങ്ങളായ മിഴികളോളം കൂടിയവരുടെ ശിരസ്സിൽ അണിയത്തക്ക മാലയായുള്ളവളേ (സുന്ദരി അഥോ) ദമസോദരി - ദമന്റെ സഹോദരി, പാരിൽ തസ്യ ജാതകം ആദരണീയം - ലോകത്തിൽ അവന്റെ ജാതകം ആദരിക്കത്തക്കതു തന്നെ; നളൻ ഭാഗ്യവാനാണെന്നു സാരം.

ഏണമിഴി - സുന്ദരി, സുതനോ - സുന്ദരി, തവ മനീഷിതം - നിന്റെ ആഗ്രഹം, ഹസ്തഗതം വിദ്ധി - കൈയിൽ കിട്ടിയതാ

യറീഞ്ഞാലും. മമ . എൻറ.ഇടം - ഇറ, ഉടതം - വാറേ, ഇ
ദാനിം - ഇപ്പോൾ.

പദം 16 ദേയന്തി

(ശങ്കരാഭരണം—ചെമ്പട)

പല്ലവി

അരയന്നമന്നവ ! നീന്നോടേതു ഞാൻ പറവു?

അനപല്ലവി

കലകന്യകമാരാൽ റുദ്രി

ഗ്രഹനീയം വസ്തു പായാമോ

.....അരയന്നമന്നവ

ചരണം 1

പേർത്തു പേർത്തു ജനകീർത്തുമാന നള -

പാത്ഥിവോത്തമസത കീർത്തികൾ കേട്ടേൻ;

ഭാർത്തവന്ദസൽ കൂർത്തുമൂർത്തംഗജാസ്രമേര

നേർത്തുകൻ നെടുതായി വീർത്തു ഞാനാർത്തയ -

യേൻ—അരയന്നമന്നവ

കലകന്യകമാരാൽ, റുദ്രി (ഏകാന്തിയിൽ) ഗ്രഹനീയം വസ്തു
(മറച്ചവയ്ക്കുവെക്കേണ്ട കാര്യം) പറയാമോ!

പേർത്തു പേർത്തു' - വീണ്ടും വീണ്ടും, ജനകീർത്തുമാന ന
ളൻ - ജനങ്ങളാൽ കീർത്തിക്കപ്പെടുന്ന നളൻ, പാത്ഥിവോത്തമൻ -
രാജ ശ്രേഷ്ഠൻ, ഭാർത്തവന്ദസൻ - അവന്റെ രൂപം ഭാർത്തു, കൂർത്തു
ത്തംഗജാസ്രം - കൂർത്തും മുർച്ചയുള്ളതുമായ കാമശരം, നേർത്തു - മെ
ലിഞ്ഞു, വീർത്തു' - നെടുപിർപ്പിട്ടു, ആർത്തയായി - ഭാവിത
യായി.

പദം 15 ഹിംസം

ചരണം 2

ഉജ്ജ്വലിപ്പാന്നതിതെന്നാലന്യനം നവ

പല്ലവ തുല്യംഗി! തവ കല്യാണം;

നല്ലതു നല്ലതിനോട ചേരേണം തവ
 വല്ലഭനേപരൻ തുല്യൻ നന്മി ന്നനം.
 മേഘവാഹനനെക്കാൾ ബലവാൻ
 മോഹനാംഗനവ നതിഗുണവാൻ
 കമനീ, നേന കനകങ്ങളുടെ
 ഘടനയേ ഘടന നിങ്ങളുടെ;
 വിഷ്ണു മെയ്യും; നിശ്ശയ്യശശങ്കം;-
 നമയ്യുഹരൻ; നളനോക്കിൽ നിനക്കും;

—പ്രീതി പുണ്ടരുളുകയേ

അന്യനം - കാവിലാത്തതു (പ്രതിപണ്ണം) നവ വല്ലവതുല്യം
 ഗി - പുത്തർ തട്ടിരുട്ടേപാലുള്ള ശരീരത്തു കൂടിയവര, കല്യാ
 ണം - മംഗളം. തവ വല്ലഭനപരൻ തുല്യൻ നന്മി ന്നനം - നിന
 ക്കു ചേർന്ന പന്റായിട്ട് മാറാൻ വല്ലഭൻ ഇല്ല; നിശ്ചയം തന്നെ.
 [തവ വല്ലഭന തുല്യൻ അപരൻ നന്മി - നിന്റെ കരുതകത്തിന്റേ
 വിഷയീഭൂതനായ ആ പുരുഷൻ (നളൻ) സദൃശനായി മറ്റൊ
 രവൻ ഇല്ല; നിശ്ചയം. (വല്ലഭൻ + അപരൻ എന്നു സന്ധി)
 എം. എച്ച്. ശാസ്ത്രി]

മേഘവാഹനൻ - ഇന്ദ്രൻ, മോഹനാംഗൻ - സുന്ദരൻ. രത്ന
 നിങ്ങളുടെ - നിങ്ങളുടെ ചേർച്ച രത്നവും സ്വർണ്ണവും തമ്മി
 ലുള്ള ചേർച്ച തന്നെ. ഇവിടെ വിശിഷ്ട ധർമ്മങ്ങൾ തമ്മിൽ
 ഐക്യം കല്പിച്ചിരിക്കുന്നതിനാൽ നിർദ്ദേശാലങ്കാരം. രമ - ല
 ക്ഷ്മി, നിശ - രാത്രി, ശശങ്കൻ - പറ്റൻ, ഉമ - പാർവ്വതി,
 ഹരൻ - ശിവൻ, ഓക്കിൽ - ആലോചിച്ചാൽ.

പദം. 16 മേയന്തി

ചരണം. 2

നാളിൽ നാളിൽ വരുമായിരവമിദേ-
 മാളിമാരൊടു മിരുന്നതിത പുറും.

കാലമേ ചെന്നു നീ മുരാള! പറക നര
പാലനാടൊല്ലാം പ്രതിപാലിതാവസരം

— അരയന്ന മന്നച

നാളിൽ നാളിൽ - ദിവസം തോറും, ഇടം - ഇതു. ആധി
മുഖം - ദുഃഖം നിമിത്തം, അനാദിത പൂർവ്വം - മുന്പു പറയപ്പെടാ
ത്തതു്, കാലമേ - താമസിച്ചാതെ, മുരാളം, അന്നം; നരപാ
ലൻ - രാജാവു്, പ്രതിപാലിതാവസരം - സ്ഥയവും സന്ദർഭ
വും നോക്കി.

പദം. 15 ഹംസം

ചരണം 3.

ചെന്നിതുപറവൻ റൂപനോഭിലാഷം - എന്നാൽ
നിന്നിലുമുണ്ടാമവനും പരിതോഷം
അന്യനിലയിൽ വരുമോ സന്തോഷം - എന്നാൽ
മന്നവരണ്ടാമെന്നിൽ ബഹുരോഷം
താതനൊരു വരൻ കൊടുക്കും നിന്നെ;
പ്രീതി നിനക്കു മുണ്ടാമവനിൽത്തന്നെ;
വിഹ്വലമിന്നു പറയുന്നതൊല്ലാം;
ചപലനെൻ പുനരെന്നെച്ചൊല്ലാം
ഇത്ഥമനസ്സു മുദിതപരമാ മതി -
നന്തരമോതുക സത്വരമിപ്പോൾ

— പ്രീതി പൂണ്ടുളകയേ

പരിതോഷം - സന്തോഷം, ബഹുരോഷം - വലിയ കോ
പം, താതൻ - അച്ഛൻ, പ്രീതി - താത്പര്യം, ഇത്ഥം -
ഇപ്രകാരം, അനസ്ഥം - ആപത്തു്, ഉദിതപരം - ഉണ്ടായേക്കാം.
സത്വരം - പെട്ടെന്നു്.

ഒരുത്തരുടെ നിലയിൽ ഹംസം പ്രകടിപ്പിക്കുന്ന സാ
മ്യവും ശ്രദ്ധിക്കുക.

പദം. 16 മേയന്തി

ചരണം 3

ഹന്ത ഹംസഭ! ചിന്തയെന്തു തേ?

എന്നുടെ ഹൃദയമന്യനിലാമോ?

അണ്ണുപം തന്നിലല്ലോ നിമ്നഗ ചേൻ ഞായം;

അന്യഥാ വരുത്തുവൻ കന്ന മുതിന്നിടുമോ?

— അരയന്നമന്നവ

തേ - നിന്റെ, അവണ്ണം - സമുദ്രം, നിമ്നഗ - നദി, അന്യഥാ - മറ്റൊരു തരത്തിൽ. ചേൻ ഞായം - ചേരു (ചേരൻ)

നദി സമുദ്രത്തിൽ ചെന്നു ചേരുകയാണല്ലോ പതിവ്. പശ്ചാത്തം അതു മറ്റൊരു തരത്തിലാക്കിത്തീർക്കാൻ ഒരുങ്ങാമോ? തനിക്ക് നൂറ്റിലുള്ള അഭിലാഷത്തിനെതിരായി, തന്നെ മറ്റൊരാൾക്കു നഷ്ടംകാൻ താൻ അപഹർ ഒരിക്കലും മുതിരുകയില്ലെന്നു സാരം.

“അണ്ണുപം.....മുതിന്നിടുമോ” എന്ന അപ്രസ്തുതത്തിലൂടെ തന്റെ ഹിതത്തിനു വിപരീതമായി അച്ഛൻ തന്നെ മറ്റൊരാളുടെ നഷ്ടംകാൻ തുനിയുകയില്ല എന്ന പ്രസ്തുതം സൂചിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നതിനാൽ അലങ്കാരം അപ്രസ്തുത പ്രശംസ.

എന്നുടെ ഹൃദയം മുതിന്നിടുമോ

തന്റെ ഹൃദയം നൂറ്റാണ്ടുകളെ മറന്നൊളിയിൽ പതിയുകയില്ലെന്ന വിശേഷാൽ ഏതു നദിയും സമുദ്രത്തിലേ ചേരുകയുള്ളൂ, അതിനേക്കാൾ അർത്ഥമുള്ളൂ; എന്ന സാമാന്യം കൊണ്ടു സമർത്ഥിച്ചിരിക്കുന്നതിനാൽ അലങ്കാരം അർത്ഥാന്താന്യസം.

“സാമാന്യം താൻ വിശേഷം താൻ

ഇവയിൽ പ്രസ്തുതത്തിനു

അർത്ഥാന്താന്യസമരം

മന്യം കൊണ്ടു സമർത്ഥനം”.

ഇവിടെ കൺ ഭായനിയുടെ പിതാവിനെയും, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭൗനതയും, ഗാഢീര്യം എന്നിവയെയും, നിമ്നഗ, മേയനിയുടെ അഗാധബുദ്ധിതം ദ്രവനിശ്ചയത്വം എന്നിവയെയും അണ്ണപ. നളന്റെ ഗാഢീര്യം, ഗുണബലവ്യത്യാസം മുതലായവയെയും വ്യത്ജിപ്പിക്കുന്നു.

രംഗം 4. നിഷ്ഠോദ്യാനം.

ശ്ലോകം 12

സാമേരി-അടന്ത

ഇതിവാചികാനി മധുവാണി തന്നതേ
വദനോദിതാസി ഹൃദയേ വഹനാസത
തപരിതാ പറന്ന നിഷ്ഠോദ്യാന സന്നിയത
സകലം ജഗാദ മൃഗലോചനാ മതം.

മധുവാണിതന്നതേ - തേൻ മൊഴിയാളായ മേയനിയുടെ, വദനോദിതാനി - വദനത്തിൽ നിന്നുദിച്ച, ഇതി വാചികാനി - ഇപ്രകാരമുള്ള വാക്യങ്ങളെ, ഹൃദയേ വഹൻ (ഹൃദയത്തിൽ വഹിക്കുന്നവനായ) അസത (ഇവൻ) തപരിതം (വേഗത്തിൽ) പറന്നു നിഷ്ഠോദ്യാന സന്നിയത (നളന്റെ സന്നിധിയിൽ) മൃഗലോചനാ മതം (മാൻ കണ്ണിയുടെ - സുന്ദരിയുടെ അഭിപ്രായം) സകലം ജഗാദ - മുഴുവൻ പറഞ്ഞു.

മേയനിയുടെ നിന്നും അവളുടെ അഭിപ്രായങ്ങൾ ഗ്രഹിച്ചുകൊണ്ടു, ആ ഹംസം വളരെ വേഗത്തിൽ പറന്നു നളന്റെയടുത്തത്തി സകല വിവരവും അദ്ദേഹത്തെ അറിയിച്ചു.

വൃത്തം: മഞ്ജുഭാഷിണി.

“സജസം കഴിഞ്ഞ ജഗ മഞ്ജുഭാഷിണി”

പദം 17 ഹംസം

പല്ലവി

നരപാത ഭവഭിലാഷിതമെന്നാൽ

സാധിത പ്രായമിദം.

അനുപല്ലവി

നിരവധി മാറാധി നിരധിയിലേ നീന്തി
നിയതം നീ തളരൊല്ലാ; പിളരൊല്ലാ മന മിനി

—നരപതേ.

നരപതേ - രാജാപേ, ഇട, ഭവഭിലാഷിതം - അങ്ങയുടെ ഈ ആഗ്രഹം, എന്നാൽ സാധിത പ്രായം - എന്നാൽ നിറവേറാപ്പട്ടതായിരിക്കുന്നു.

നിരവധിയായ - അതിരറ്റ, മാറാധി നിരധിയിലേ - കാര്യമാകുന്ന സമുദ്രത്തിൽ തന്നെ, നീന്തി നീ; നിയതം - ഇടവിടാതെ, തളരൊല്ലാ - തളരേണ്ടതില്ല; ഇനി മനം പിളരൊല്ലാ - ഇനിമേൽ മനസ്സ് പിളരുകയും വേണ്ട.

പദം 18 നളൻ
(പല്ലവി)

ഖഗപതേ! തവ കരഗതമേ മമ
കാമിതം ജീവിതവും

അനുപല്ലവി

കഥയ കഥയ പുനരേങ്ങനെ നീ ചെന്നു
കമനിയെക്കണ്ടതും പറഞ്ഞതു മളിമതം

—ഖഗപതേ

ഖഗപതേ - പക്ഷിശ്രേഷ്ഠ, മമ കാമിതം ജീവിതവും - എന്റെ ആശയും ജീവിതവും, തവകരഗതമേ - നിന്റെ കൈയിൽ തന്നെയാണു്.

"കാമിതം ജീവിതം" എന്നിടത്തു് 'കാമിതമായ ജീവിതവും' എന്നു വിശേഷണ വിശേഷ്യങ്ങളായെടുത്തു് ജീവിതമാണല്ലോ ഏറ്റവും പ്രധാനമായി ആഗ്രഹിക്കപ്പെടുന്നതു്; അതുപോലും ഹംസത്തിന്റെ കരഗതമാണു് എന്നു നളൻ പറയുന്നതായും അർത്ഥം ധരിക്കാം. (ഏ. എച്ച്. ശാസ്ത്രി)

കഥയ - പറഞ്ഞാലും, നീ പുനഃ - നീയാക്കട്ടെ, കമനി -
കാമുകി, അഭിമതം - ആഗ്രഹം.

പദം 17 ഹംസം

ചരണം 1

അതുവുമൊ ജപം പൂണ്ടുത്പതിച്ചു കണ്ഡിനപുരം
ഗമിച്ചു തടുപവന മതിൽ ചെന്നു വസിപ്പേൻ
അകിൽച്ചെങ്കുങ്കമച്ചൊരും ധരിച്ചു തോഴിമാരോടും
യദൃച്ഛയാ മെയന്തി കളിച്ചു വന്നിതു തത്ര.

.. നരപതേ

അതുകൂടം - നിസ്സാരമല്ലാത്ത, പരിപൂർണ്ണമായ; ജപം പൂണ്ണം -
വേഗത്തിൽ, ഉത്പതിച്ചു - ഉയർന്നു, തടുപവനം - അവിടെ(ക
ണ്ഡിനം)യുള്ള ആരാമത്തിൽ, വസിപ്പേൻ - ഞാൻ വസിച്ചു.
തത്ര - അവിടെ. അകിലും ചെങ്കുങ്കമച്ചൊരും ധരിച്ചിരിക്കുന്ന
തു് മെയന്തിയുടെ അലങ്കരണ കൗതുകത്തെയും മാരതാപാധികൃ
ത്തെയും സൂചിപ്പിക്കുന്നു.

ചരണം 2

തടഞ്ഞുകൊള്ളു വാനെന്നോടണ -

ഞൊളങ്ങവരം അനേ

പിടഞ്ഞീല ദ്രവം; ഞാനോ നടക്കുന്നേ സുമന്ദം
പിണഞ്ഞു വഞ്ചനമെന്ന തിരിഞ്ഞങ്ങു നട -

പ്രാനായ് -

ഇതിഞ്ഞപ്പോൾ കനിഞ്ഞൊന്നു പറഞ്ഞെൻ

ഞാനവളോടു

.. നരപതേ

തടഞ്ഞുകൊള്ളുവാൻ - എന്നെ തടഞ്ഞു നിർത്തുവാൻ, അങ്ങു്
അവിടെ; തനിമയ - ഒറ്റത്തൂ, പിടഞ്ഞീല - പിടിച്ചില്ല, ഭ
യപ്പെട്ടില്ല; സുമന്ദം - സാവധാനം, വഞ്ചന - ചതി.

ചരണം 3

രാജപുംഗവ! തവ വാചാ, കൗശലത്താലേ.
 പേശലാംഗി തന്നുടെ ആശയമറിഞ്ഞെൻ
 ആചാരൈരരികയല്ലാശ നിങ്കലെന്നതും
 വാചാപി പറയിച്ചൊന്നിളക്കി വച്ചുറപ്പിച്ചേൻ
 ...നരപതേ

രാജപുംഗവ - രാജശ്രേഷ്ഠ, തവ - നിന്റെ, വാചാ - വാക്കുകൊണ്ടു്, പേശലാംഗി - സുന്ദരി, ആചാരൈഃ - ചേഷ്ടകൾകൊണ്ടു്, വാചാപി പറയിച്ചു - വാക്കുകൊണ്ടു പറയിക്കുവോലും ചെയ്തു. അവളുടെ പെരുമാറ്റം കൊണ്ടു് നിന്നിൽ അവൾക്കു് അനുരാഗമുണ്ടെന്നു് ഞാനുഹിക്കുക മാത്രമല്ല, അക്കാര്യം അവളെക്കൊണ്ടു തന്നെ പറയിച്ചു് ഉറപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. [രാജപുംഗവകൗശലത്താലേ എന്നതിനു് "രാജപുംഗവ ! വാചാ കൗശലത്തിനാലേ ഞാൻ" എന്നു പാഠഭേദം]

ശ്ലോകം 13

സന്ധിപ്പിച്ചേൻ തവ ചമ്ര മനഃ ഭൈരിതൻ
 മാനസത്തോ—
 ടീന്ദ്രൻ താനേ വരികിലിളകാ, കാ കഥാസ്രേഷ്ട
 രാജൻ
 ചിന്തിക്കുമ്പോൾ വരുവ നിമ നിന്നന്തികേ
 നിണ്ണയം തൊ—
 നെന്നും ചൊല്ലിപ്പിഴവഗപതി പറന്നുംബരേ
 പോയ് മറഞ്ഞാൻ

സന്ധിപ്പിച്ചേൻ - ഞാൻ കൂട്ടിച്ചേർത്തു, തവ മനഃ - നിന്റെ മനസ്സ്, അന്യേഷ - മറുതള്ളു ചന്ദ്രനെ കാര്യത്തിൽ, കാ കഥാ - എന്തു കഥയാണു്, അംബരേ - ആകാശത്തിൽ,

“അല്ലയോ രാജാപേ, അങ്ങനെയൊരു ദായത്തിനോട് മനസ്സിനോട് ദൃഢമായി സംയോജിപ്പിച്ചു. ഇനി ദേവേന്ദ്രൻ വന്നാൽ പേലു, അവൻ ഇളകുകയില്ല. പിന്നെ മറ്റുള്ളവരുടെ കാര്യം പറയാനുണ്ടാ. അവിന്നു വിചാരികമ്പോൾ വീണ്ടും ഞാനിവിടെ വന്നുകൊള്ളാം.” എന്നു പറഞ്ഞു ആ ഹംസരാജൻ പറന്നു ആകാശത്തിൽ മറഞ്ഞു.

വൃത്തം: മന്ദക്രാന്താ.

“മന്ദക്രാന്താ മന തതാം നാലുമാറ്റേഴുമാരു ഗ.”

ശ്ലോകം 14

അഥ തദാ ശതമന്യു രഖീന്നധീ-
രഖിലദൈവത യൗവതസേവിതഃ
സഥ പുലോമജയാപ്യനുലോമയാ
നിജഗൃഹേ ജഗൃഹേ സസുഖാസികാം

അഥ - അനന്തരം, തദാ - അപ്പോൾ, ശതമന്യു - ദേവേന്ദ്രൻ അഖീന്നധീ - മനസ്സിൽ വേദം കൂടാതെ, അഖില ദൈവത യൗവത സേവിത - എല്ലാദേവസ്ത്രീകളാലും സേവിക്കപ്പെട്ടു കൊണ്ടും (യൗവത - യൗവതികളുടെ കൂട്ടം) അനുലോമയാ - അനുലോമയായ, പുലോമജയാ അപിസന്ദ - പുലോമജയോടു കൂടി, നിജഗൃഹേ - സ്വന്തം ഗൃഹത്തിൽ, സസുഖാസികാം - സുഖവാസത്തെ ജഗൃഹേ - ചെയ്തു.

അപ്പോൾ സത്തുഷ്ട ചിത്തനായ ദേവേന്ദ്രൻ സകല ദേവസ്ത്രീകളാലും സേവിക്കപ്പെട്ടവനായി, ഇഷ്ടാനുവർത്തിനിനിയായ ഇന്ദ്രാണിയോടുകൂടി സ്വഭവനമായ വൈജയന്തി എന്ന കൊട്ടാരത്തിൽ വസിച്ചു.

വത, ലോമ, ജഗൃഹേ, എന്നീ ശബ്ദങ്ങൾ അർത്ഥഭേദത്തോടെ ആവർത്തിച്ചിരിക്കുന്നതിനാൽ ‘യമകം’ എന്ന ശബ്ദാലങ്കാരം.
വൃത്തം: ഭൂതവിളംബിതം.

‘ഭൂതവിളംബിതമാം നഭവും ഭരം’

ശ്ലോകം 15

ഇഭാരിണാ ഗുഹാ യഥാ
നഭോ യഥാ സുധാശുനാ
അഭാജി സാ സഭാ തഭാ
വിലാസിനാ വലാരിണാ.

തഭാ - അപ്പോൾ, സാ സഭാ - ആ സഭ(സുഗമം എന്നാണ്
ദേവസഭയുടെ പേര്) വിലാസിനാ - വിശേഷണ ശോഭിക്കുന്ന
വനായ, വലാരിണാ - വലന്റെ ശത്രുവിനാൽ (ഇന്ദ്രനാൽ) ഗു
ഹാ - ഗുഹ, ഇഭാരിണാ - ഇന്ദ്രന്റെ(ആനയുടെ) ശത്രുവിനാൽ
(സി.ഹത്താൽ) യഥാ - എങ്ങനെയോ, നഃ - ആകാശം, സുധാ
ശുനാ - അമൃത കിരണനാൽ (ചന്ദ്രനാൽ) യഥാ - എങ്ങനെയോ
(തഥാ) - അഭാജി - അങ്ങനെ സേവിക്കപ്പെട്ടു.

സി.ഹത്താൽ ഗുഹ എന്ന പോലെയും, ചന്ദ്രനാൽ ആകാ
ശം എന്ന പോലെയും ഇന്ദ്രസഭ, ദേവേന്ദ്രനാൽ സേവിക്കപ്പെട്ടു.
ഇന്ദ്രസഭയെ ഒന്നിലധികം ഉപമാനങ്ങളോടു ഉപമിച്ചിരിക്കുന്ന
ന്നതിനാൽ അലങ്കാരം മാലോപമ.

“മാലോപമയൊരണ്ണത്ത -
പ്രലതേഭേപമിപ്പതം.”

വൃത്തം: പ്രമാണികാ

“പ്രമാണികാ ജനംലഗം.”

ശ്ലോകം 16

ഇതാശനൻ പ്രജാന്തകൻ
ജയേശനെന്ന മുവരം
രേസുശ്ചരേണ ഭാസുരേ
പുരാജിരേ വിരേജിരേ.

ഇതാശനൻ - അഗ്നി, പ്രജാതകൻ കാലൻ, ജലേശൻ - വരുന്നൻ, എന്നീ മൂന്നുപേരും; സുരേശരേണ - ദേവേന്ദ്രനാകൂട്ടി, ഭാസുര - മനോഹരമായ, പുരാജിരേ - ഗൃഹാങ്കണത്തിൽ, വിരേജിരേ - വിളങ്ങി. (അങ്കണം, ചതപം അജിരം-എന്നി പദങ്ങൾ അങ്കണ പദ്യങ്ങളാകുന്നു)

വൃത്തം: പ്രമാണികാ

(15-ാം, 16-ാം ശ്ലോകങ്ങൾ പ്രക്ഷിപ്തങ്ങളാണെന്ന് അഭിപ്രായമുണ്ട്.)

രംഗം 5. ദേവലോകത്തിലേയ്ക്കുള്ള വഴി

ശ്ലോകം 17

നമേ f അഷ്ടാമവബുദ്ധ്യ പുത്രീം
സ്വയംവരോദ്യോഗിനി ഭീമഭൂപേ
സുപർവ ലോകാഭിമുഖം പ്രയാന്തം
സുപർവതോ നാമഭ മാണ്ഡഭാഷേ

പുത്രീം - മകളെ, നമേ - നളനിൽ, അഷ്ടാമം - മനസ്സു വെച്ചുവെക്കുന്നു, അഷ്ടാമവബുദ്ധ്യ : അറിഞ്ഞിട്ട്, ഭീമഭൂപേ : ഭീമരാജാവ്, സ്വയംവരോദ്യോഗിനി : സ്വയംവരത്തിനുവേണ്ടി ഒരുക്കം കൂട്ടുമ്പോൾ, സുപർവലോകത്തിലേയ്ക്കു - ദേവലോകത്തേയ്ക്കു, പ്രയാന്തം : സഞ്ചരിക്കുന്ന, നാമഭം - നാരദനേക്ക്, സുപർവതം : ആ പർവതൻ, മാണ്ഡഭാഷേ : സംസാരിച്ചു.

സ്വപുത്രിയായ മേയന്തി നളനിൽ അനരകതയെ നാറിത്തു ഭീമരാജാവ് അപ്പമുടെ സ്വയംവരത്തിനൊരുങ്ങുമ്പോൾ, ദേവലോകത്തിലേയ്ക്കു പോകുന്ന നാരദമഹർഷിയെക്കണ്ടു, പർവതൻ എന്ന താപസൻ ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു.

വൃത്തം: ഉപേന്ദ്രവക്ത്ര

"ഉപേന്ദ്രവക്ത്ര ജതഃജഗംഗഃ"

പദം 19

പവ്തൻ: നാരദ! ഭവാനെന്തു ഭാവമിപ്പോൾ?
നാരദൻ: നാകായ ഗമിക്കുന്നേൻ പവ്തൻ! ഞാൻ
പവ്തൻ: ഏതൊരു കാര്യമിപ്പോൾ നാകലോകേ?
നാരദൻ: ഇന്ദ്രനെക്കണ്ടു ചില വാത്ത് ചൊല്പവാൻ
പർവതൻ: എന്തതെന്നോടിപ്പോൾ, ചൊല്ലിടാമോ?
നാരദൻ: ഹന്ത! ഭവാൻ കൂട പോന്നു കാരക
പർവതൻ: നിഷ്പ്രയോജനമുണ്ടോ പോയന്നു ഞാൻ?
നാരദൻ: സദഭദ്രണോന്മേഷം ചെയ്യാമല്ലോ
പർവതൻ: സമരം ഭൂമിയിലിപ്പല്ല ഭൂപാലാനാം?
നാരദൻ: മേയന്തി കാമുകന്മാർ രാജാക്കന്മാർ.

നാകായ - നാകത്തിലേക്കു, നാകം - സ്വർഗ്ഗം, നിഷ്പ്രയോജനമുണ്ടോ - പ്രയോജനമുണ്ടാതെ, സന്ദഭദ്രണോന്മേഷം - നല്ല ഭേദമാരുടെ യുദ്ധാന്തരക്കുറിച്ചുള്ള അന്വേഷണം, സമരം - യുദ്ധം, ഭൂപാലാനാം - രാജാക്കന്മാർ, മേയന്തികാമുകന്മാർ രാജാക്കന്മാർ - ഭൂമിയിലെ രാജാക്കന്മാരെല്ലാം മേയന്തിയെ ആഗ്രഹിച്ചു കൊണ്ടിരിക്കുന്നതാകകൊണ്ടു അവിടെ യുദ്ധമാണുണ്ടല്ല.

രംഗം 6. ഇന്ദ്രലോകം

ശ്ലോകം 18

മുഖാരി-ഭദ്രേന്ത

പ്രദീപ്ത പശ്യൻ നാരദം പർവതം ച
പ്രീത്യാ ചെയ്താ നിന്ദ നാതിമൃമാദ്യോ
ശ്രോത്രാനന്ദം വായുമാരേവ മൂഢവേ
ഗോത്രാദാതിർ നാരദം സേവീപിചൈനം

പ്രാപ്തം - വന്നെത്തിയ, നാരദം പർവതം ച - നാരദനെയും പർവതനെയും, പശ്യൻ - കണ്ടിട്ട്, പ്രീതാ - പ്രീതിയോടുകൂടി, ആദ്യം - ഇവർ ഇരുവർക്കും, ആതിഥ്യം ചെയ്യാൻ - അതിഥിസ്വതന്ത്രം ചെയ്തു. ഗോത്രരാതി - ഗോത്രങ്ങളുടെ (പർവതങ്ങളുടെ) അരാതി (ശത്രു) - ഇന്ദ്രൻ, നാരദം - നാരദനോട്, സം - അർദ്ധൻ (നാരദൻ) ഏനം അപി ച - ഇദ്ദേഹത്തോടും, ശ്രോത്രാനന്ദവായ്ക്കുമാർ - ചൈവിക്കുക്കാനന്ദം വളർത്താൻ, ഏവം ഉപേ - ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു.

സ്വസന്നിധിയിൽ വന്നെത്തിയ നാരദനെയും പർവതനെയും ഇന്ദ്രൻ യഥേച്ഛിതം സ്മരിച്ചു. അനന്തം കണ്ണാനന്ദകരമാവിയം ഇന്ദ്രൻ നാരദനോടും നാരദൻ ഇന്ദ്രനോടും ഇപ്രകാരം സംസാരിച്ചു.

പുത്തം: ശാലിനി

"നാലേഴയ" മം ശാലിനി തംതഗംഗം."

പദം 20. ഇന്ദ്രൻ

പല്ലവി

പുരിതപരസുഖ! നാരദ! മുനിവര!
നീരജഭവ നന്ദന!

അനുപല്ലവി

ഭൂരിതരതപസാ ഭൂരിത ഭൂരിതത്വം!
ശാരദമുദിതേഷാ! സ്വാഗതം തവ

—പുരിതപരസുഖ

പുരിതപരസുഖ - അന്യർക്ക് പൂർണ്ണസുഖമാകുന്നവനേ, നീരജഭവനന്ദന - ബ്രഹ്മപുത്രം.

ഭൂരിതരതപസാ - ഭൂരിതരമായ (വളരെ) തപസ്സുകൊണ്ട്, ഭൂരിതഭൂരിതത്വം - ഭൂരികരിക്കപ്പെട്ട ഭൂരിതസമൃദ്ധത്തോടുകൂടിയവനേ, ശാരദ മുദിത രമ്യ - ശരീരംകൊണ്ടു മുദിതത്തിന്റെ (മേഘ

ത്തിന്റെ) രചി (ശോഭ) യോടുകൂടിയവനെ, (ശരത്കാലമോല
ത്തിന്റെ നിറം വെളുപ്പുണ്) തവ സ്വാഗതം - അങ്ങയ്ക്കു സ്വാ
ഗതം.

പദം 21. നാരദൻ

(ദധ്യമാവതി-അന്തേ)

(പല്ലവി)

ഓ! സകലലോക നാഥ! വാസവ! സുമതേ

അനുപല്ലവി

ത്രാസിത രിപുകല! തേ

ഭാസുര ഗുണവസന്തേ ! കശലം?

— 30 സകലലോകനാഥ

വാസവൻ - ഇന്ദ്രൻ, ത്രാസിതരിപുകല - ത്രാസിതമാ
(ശത്രുക്കൾ) തോടുകൂടിയവനെ, ഭാസുര ഗുണവസന്തേ - സഭഗുണ
ങ്ങൾക്കിരിപ്പിടമായിട്ടുള്ളവനെ, തേ കശലം? - നിനക്കു സൗഖ്യ
മല്ലേ?

പദം 20. ഇന്ദ്രൻ

ചരണം 1

കശലമെന്നതേ വേണ്ടു സകലം മേ

നിനയ്ക്കു വോരം

സഫലം ദർശനമിന്നു തേ;

വിപുലസംശയം ചിത്തമതിലൊന്നുണ്ടി-

നിക്കിപ്പോരം

ശിഥിലമാക്കുക വചസാ താപസവര്യ!

മേ - ഏനിഷ്ഠ, തേ - അങ്ങയുടെ, ദർശനം - സഫലം - ദർ
ശനം ഫലപ്രദംതന്നെ, വിപുലസംശയം - വലിയ സംശയം,
ശിഥിലമാക്കുക - ഇച്ഛിക്കാക്കുക, വചസാ - വാക്കുകൊണ്ടും.

പദം 21 നാദൻ

ചരണം 1

ഇനിക്കെന്റെ മനക്കാമ്പിലിരിക്കുന്നോ-

രഭിലാഷം

നിനയ്ക്കു നോക്കി നിനക്കുണ്ടോ ഫലിപ്പിപ്പാ-

നെയ്യപ്പം?

അനർഗ്ഗമൊരു സമരം കാണാത്തുള്ളിൽ

കനക്കേയുണ്ടാൽ പ്രചാരം; അതു സാധിക്കിൽ

പ്രതിക്രിയയായ് പകരം, എന്തു ചെയ്തു ഞാ-

നനുഗ്രഹം തരുവേൻ പരം, മഹേന്ദ്ര!

...മേൽ സകലലോകനാഥ

അഭിലാഷം - ആഗ്രഹം, അനർഗ്ഗമം - ഇടതടവില്ലാത്ത,
അഴൽ പ്രചാരം - വലിയ ദുഃഖം, പ്രതിക്രിയ - പ്രത്യുപകാരം,
മഹേന്ദ്രൻ - ദേവേന്ദ്രൻ.

[“അനുഗ്രഹം.....മഹേന്ദ്ര” എന്നതിന് അനുഗ്രഹം തരുവൻ വരം” എന്ന പാഠഭേദം]

പദം 20. ഇന്ദ്രൻ

ചരണം 2

അനുജന്റെ സുഖർശനം ഭ്രമജരെ അമർത്താൽ
മുനിവര്യ! രണം മുൻപഭം.

മനുജന്മാർ മിഥോ ജന്മം തുനിയുന്നോർ-

മരിച്ചാരും

ത്രിദിവത്തിൽ വർണ്ണീലഭാരം! എന്തതിൻമൂലം ?

-പൂരിതപരസുഖ

അനുജന്റെ സുദർശനം - വിഷ്ണുവിന്റെ സുദർശനചക്രം, വാ മനനായിട്ട് വിഷ്ണു അവതരിച്ചത് ഇത്രപിതാക്കളായ അഭിതി കശ്യപന്മാരുടെ പുത്രനായിട്ടാണ്. അങ്ങനെ വിഷ്ണു ഇത്രാജനായി. ഒന്നു - രാക്ഷസർ, മിഥഃ - പരസ്സം, ജന്യം - യുദ്ധം, മനുജന്മാർ - മനുഷ്യർ, ത്രിഭിംഗം - സ്വർഗ്ഗം, മനുഷ്യരാൽ പരസ്സം യുദ്ധം ചെയ്തു മരിച്ച സ്വർഗ്ഗത്തിലെത്താത്തതിന്റെ കാരണം ഇത്രൻ നാരദനോടൊരായുന്നു.

പദം 21. നാരദൻ

ചരണം 2

വിദർഭമെന്നവന്മുഖമേവ സദ്ഗുണകന്യാ
വികല്പമില്ലവര തന്നോടെതിർപ്പാനി-
ല്ലൊരു നാരി

കേൾക്കുന്നു സ്വയംവരവു മുണ്ടെന്നു നീളേ-
പ്പാർക്കുന്നിതാർ വരവും രാജാക്കന്മാർ
നോക്കുന്നു കോപ്പതരവും, തത്പ്രാപ്തിക്കു
നോല്ക്കുന്നു പകലിരവും എല്ലാവരും.

വിദർഭമെന്നവൻ - ഭീമരാജാവ്, അനല്പസദ്ഗുണകന്യാ - അധികം സദ്ഗുണങ്ങളോടുകൂടിയ കന്യക, വികല്പം - സംശയം, നീളേ - എങ്ങും, പാർക്കുന്നിതാർ വരവും - ആളുകൾ വരുന്നതു കാണുന്നുണ്ട്. രാജാക്കന്മാർ, ക്ഷണിക്കുവാനുള്ള ആൾ വരവും കാത്തിരിക്കുന്നു; കോപ്പതരം - ആടയാഭരണാദികളുടെ താങ്ങും, നോക്കുന്നു ; കന്യകാപ്രാപ്തിക്കു വ്രതമാവരിക്കുന്നു. രാജാക്കന്മാരെല്ലാം ഇങ്ങനെ കന്യകാവിഷയത്തിൽ ഒത്തുചിത്തമായതുകൊണ്ട് ഭൂമിയിൽ യുദ്ധമില്ല.

പദം 20. ഇത്രൻ

ചരണം 3

കേൾക്കേണമവളെയിന്നാർക്കു ലഭിച്ചു ഞായ്?
ഭാഗ്യവാനവ നല്ലകിൽ

ഗ്രാമ്യങ്ങൾ ചെവീകൾക്കു ലേഖ്യങ്ങൾ

തദ്ഗുണങ്ങൾ—

ഉദ്യോഗങ്ങളിൽ വർണ്ണിക്കാം വാക്യങ്ങൾകൊണ്ടു

..... പൂരിതപരസ്യം!

ലഭിച്ചു ഞായം - ലഭിക്കും, അവളെയിന്നാർക്കു ലഭിക്കണം എന്നു കേൾക്കണം. അവനാണ് ലോകത്തിൽ ഭാഗ്യവാൻ, തദ്ഗുണങ്ങൾ - അവന്റെ ഗുണങ്ങൾ, ഗ്രാമ്യങ്ങൾ ചെവീകൾക്കു ലേഖ്യങ്ങൾ - അറിഞ്ഞിരിക്കേണ്ടവയും ചെവീകൾക്കു ആനന്ദകരവുമാണ്. ഉറപ്പിക്കാൻ കഴിയുമെങ്കിൽ അവന്റെ ഗുണങ്ങൾ ഏതാനും വാക്യങ്ങൾകൊണ്ടു വർണ്ണിക്കാം.

പാഠം 21. നാരദൻ

ചരണം 3

ഉറപ്പുള്ളൊരനുരാഗമവർക്കുണ്ടെന്നൊരുത്തനിൽ
ധരിപ്പതിനശകൃ മതിനിക്കുണ്ടോ വചിക്കാവു?
ലഭിച്ചിടുമവനവളെ; ഇണൈരവർ
ജയിപ്പവർ സുരസ്ത്രീകളെ-ആസ്സാമിദം.
ഗമിക്കുന്നേനവനീതലേ തത് സ്വയംവരേ
മിളിതമാം നൃപതികലേ കലഹമുണ്ടാം.

—വേദ സകല ലോകനാഥ

അശകൃം - കഴിയാത്തതു്, ഇണൈഃ - ഇണങ്ങളാൽ, ഇദം - ആസ്സാമം - ഇതു് ഇരിക്കട്ടെ, സുരസ്ത്രീകൾ - ദേവസ്ത്രീകൾ, അവ അനവനീതലേ - ഭൂമിയിൽ, തത്സ്വയംവരേ - അവളുടെ സ്വയംവരത്തിൽ, മിളിതമാം നൃപതികലേ - സമ്മളിക്കുന്ന രാജസമൂഹത്തിൽ, കലഹമുണ്ടാം - യുദ്ധമുണ്ടാകും.

ശ്ലോകം 19

സ്വപർവതേ ഗതപതി നാരദേ ഭൂവാ

സ്വപർവരാഡപി-നിരഗാത്ത് ഊവിഷ്ഠപർവത

തമിഴ്നാട് ശിവി യെ പാശ്ചാത്യർ

കുമാരിയെക്കുറിച്ചു കേൾക്കുക.

സപരവതേ - പർവതസമേതനായ, നാരദ - നാരദർ,
ഭുവംഗതവതി - ഭൂമിയിലേക്കു പുറപ്പെട്ടപ്പോൾ, സുപർവ്വതം
അപി - ദേവേന്ദ്രൻ, ത്രിവിഷുപാത - സർഗ്ഗത്തിൽനിന്നു, നി
രഗത - നിർഗ്ഗമിച്ച, തപോമുഖം, ശിവ - അഗ്നി, യമൻ -
കാലൻ, പാശ്ചാത്യർ - വരണൻ, അനന്ത - പരിശുദ്ധൻ
അഥ - അനന്തൻ, അമി - ഇവർ, കുമാരി - ക്രമേണ, കണ്ഡി
നാരിക - കണ്ഡിനത്തിൽ സമീപം, യയു - ഏതാണു.

നാരദമഹർഷി പർവതനോടു കൂടി ഭൂമിയിലേക്കു തിരിച്ചു
പോയ ഇവർ സർഗ്ഗത്തിൽനിന്നു പുറപ്പെട്ടു. യമനിവരണ
ന്തർ ഇത്രാണ അനുഗമിച്ചു. അർവ്വതം പാശ്ചാത്യർ കണ്ഡിനപാ
ത്തിൽ സമീപം എത്തി.

വൃത്തം: അതിരവിര

“ചതുർവിധ്യതിരവിര ജസജം”

(നാലിൽ യതി, ജസജം ഞ്ഞു വന്നാൽ അതിരവിര)

രംഗം 7

കണ്ഡിനത്തിനടുത്ത സ്ഥലം.

ശ്ലോകം 20

(ഏകാദശി-ചെമ്പട)

ദിക്പത്രേ മഖരീകൃതേ നൃപ തതി പ്രസ്ഥാന

ഭേദീ രവൈർ-

നിശ്ചക്രാമ നളോപി നിശ്ചിത മനാ ഭൂതോ-

പഹുത സ്വയം

ആഗച്ഛന്ത മമിം രഥേന മഹതാ ഭൂഷാ-

വിശേഷോജ്വലം

തേഷാമേഷഃ വൃഷാഃ ജഗാദ കരുകീ തത്

പ്രേഷണേ താം പ്രതി.

ദീക്പത്രേ . ദിങ്മണ്ഡലം, നൃപത്തി പ്രസ്ഥാനത്തോര
 വൈ. നൃപത്തിയുടെ (രാജസമൂഹത്തിന്റെ) പ്രസ്ഥാനത്തിലുള്ള
 (പ്രാപ്തിയിലുള്ള) ഭേദിക്കപ്പെട്ടവ (പെരുമ്പാടോടും ശബ്ദത്താൽ)
 മുഖമിതരേ (സതി) - മുഴങ്ങുന്നവരും, നള അപി - നളം, ഭൂതോ
 പര്യന്തനായി (ക്ഷണിക്കപ്പെട്ടവനായി) സ്വയം - തനിയേ, നി
 ശ്ചിതമനഃ - നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ട മനസ്സോടുകൂടിയവനായിട്ടും (മേ
 യന്തി തന്നെ വരികമെന്നു ഉള്ളിലുറപ്പിച്ചുകൊണ്ടു) നിശ്ചിതാ
 മ - പുറപ്പെട്ടു. മഹത് - മഹത്തായ, രഥേന - മഥത്തിലൂടെ
 ആഗച്ഛന്തം - ആഗമിക്കുന്നതും, ദ്രോണിഭയോജ്ജ്വലം - അല
 കരണങ്ങൾകൊണ്ടു ഉജ്ജ്വലം, ആനം, അശ്വം - ഇവയോടും (നള
 നോടു) തേഷാം - അവരിൽ (ഇന്ദ്രദിക്കളിൽ) ഏഷഃ - ഇവ,
 വൃഷാഃ - ഇന്ദ്രൻ, താം - അവളെ (മേയന്തിയെ) പ്രതി - ലക്ഷ്യമാ
 ക്കി, തത്പ്രേഷണേ - അപനെ (നളനെ) പ്രേഷണത്തിൽ
 (അയയ്ക്കുന്നതിൽ) കരുകീ - സന്തോഷവാനായിട്ടും, ജഗാദ -
 പറഞ്ഞു.

മേയന്തി സ്വയംവരത്തിനു തയ്യാറായി പുറപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന
 രാജാക്കന്മാരുടെ പെരുമ്പറയടികൊണ്ടു, ദിങ്മണ്ഡലം മുഴങ്ങ
 ബോധം, മേയന്തിയെ തനിക്കു ലഭിക്കുമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു നള
 നും അതിനായി പുറപ്പെട്ടു. വിശേഷദ്രോണാലംകൃതനായി, മഹ
 തായ ഒരു തേരിപ്പേരി വരുന്ന അഭ്യർത്ഥനകളോടു, സസ
 നോഷം ആ മേയന്തിയുടെ അടുത്തുവെക്കു ഭൂതനായഭ്യർത്ഥന,
 വേണ്ടി മുൻപറഞ്ഞ നാലു ദേവന്മാരിൽ പ്രധാനിയായ ദേവേ
 ധ്രുൻ, അഭ്യർത്ഥനയോടു ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു.

പദം 22 ഇന്ദ്രൻ

പല്ലവി

മിളിതം പദയുഗളേ നിഗളതയാ

മാഗ്നിതയാ ലതയാ

അനുപല്ലവി

നളനികടം പ്രതി ചലിതാ വയം
ഉപഗതവാൻ നളനിമ നികടേ

—മിളിതം

മാർഗ്ഗിതയാ ലതയാ - അനേഷിക്കപ്പെട്ട വള്ളിയാൽ, പദ
യുഗളേ - കാലുകളിൽ, നിഗളതയാ - നിഗളം (ചങ്ങല) എന്ന വ
ണ്ണി, മിളിതം - വേരുകയുണ്ടായി "തേടിയ വള്ളി കാലിൽ ചു
റ്റി" എന്ന പഴഞ്ചൊഴിയുടെ സംസ്കൃത തർജ്ജമയാണിത്.

വയം - നാം, നളനികടം പ്രതി - നളന്റെ സമീപത്തിലേ
യ്ക്ക്, ചലിതാം - തിരിച്ചുവരാം. നളൻ, ഇമ - ഇവിടെ, (ഈ
വഴിയിൽ) നികടേ - അടുത്തേ, ഉപഗതവാൻ - വന്നെത്തിയി
രിക്കുന്നു.

ചരണം 1

വീരസേനൻ നിഷധാധീശൻ
വൈരിഘടാവന ദവഭരനൻ
അതിപരിചിതനതിനാൽ നിന്നെയു-
മറിവനഹം നളനല്ലയോ നീ

—മിളിതം പദയുഗളേ

വൈരിഘടാവന ദവഭരനൻ - വൈരിഘടകളാകുന്ന
ശത്രുസമൂഹമാകുന്ന വനത്തിന്, ദവഭരനൻ - കാട്ടുതീയായിട്ടുള്ള
വൻ, അഹം - ഞാൻ, അറിവൻ - അറിയും.

പദം. 23 നളൻ

സാവേരി-ഏകതാളം

(പല്ലവി)

അടിയിണ പണിയുന്നേനടിയൻ, ഈശ്വരന്മാരേ!
അടിയിണ പണിയുന്നേനടിയൻ

അനുപല്ലവി

അറിഞ്ഞരുളിയതും നേ -

രഹം നളൻ ഭഗവാനേ -

അടിയീണ പണിയുന്നേൻ

അടിയീണ - കാലിണ, അറിഞ്ഞരുളിയതും നേരു - ഞാൻ
നളനാണെന്നു പറഞ്ഞതും നേരു തന്നെ. അഹം - ഞാൻ.

പദം 22 ഇന്ദ്രൻ

ചരണം 2

ശമനനീവൻ, ദഹനനീവൻ താൻ

വരണനീവൻ, വലമഥനൻ ഞാൻ

അമര തരൂനകലെ വെടിഞ്ഞു നി -

ന്നരികിൽ വന്നു വയ മൊന്നിരപ്പാൻ

- മീളിതം പരയുഗളേ

ശമനൻ - കാലൻ, ദഹനൻ - അഗ്നി, വലമഥനൻ - ഇ
ന്ദ്രൻ, അമരതരൂൻ - കല്പവൃക്ഷങ്ങളെ (സർവ്വാഭീഷ്ട പ്രദങ്ങളായ
വയാണം കല്പവൃക്ഷങ്ങൾ) അവയെപ്പോലും ഉപേക്ഷിച്ചിട്ടാ
ണ് ഞങ്ങൾ നിന്നോടൊരു കാര്യം യാചിക്കാൻ വന്നിരിക്കു
ന്നതും. ദാനകർമ്മത്തിൽ നളന്റെ പ്രശസ്തി സൂചിപ്പിക്കുന്നു.

പദം 23 നളൻ

ചരണം 1

ഉമ്പർ പരിവൃഡന്മാർ നിങ്ങളെനെ

സമ്പ്രതി പരീക്ഷിപ്പാനല്ലി?

ഡിംഭനാ മെന്നോടോരോ

ഭരമരുതേ സ്വാമിൻ

ഭംഭോളിധര! ചൊന്നു—

തൻപോട്ട ചെച്ചൊം ഞാൻ.

അടിയിണ

ഉമ്പർ പരിവൃദ്ധന്മാർ - ദേവശ്രേഷ്ഠന്മാർ, സമ്പ്രതി - ഇപ്പോൾ, ഡിംഭൻ - കുട്ടി, ഭംഭം - ചതി, സൂത്രം, അഹങ്കാരം. ഭംഭോളി - വളരെയധം, ഭംഭോളിധരൻ - ഇന്ദ്രൻ, അൻപോട്ട് - വേഗം, അല്ലീ - അല്ലയോ.

പദം 22 ഇന്ദ്രൻ

ചരണം. 3

പാൽപൊഴിയും മൊഴി മെയ്ത്തിയെ
കേൾപ്പതിനായി രാപ്പകൽ പോരാ;
താത്പര്യം വേൾപ്പതിനുള്ളതു
ചേർപ്പതിനായ് നീ തുടരേണം.

.....മിളിതം

പാൽപൊഴിയും മൊഴി മെയ്ത്തിയെ - പാൽപൊഴിയുന്ന മൊഴിയേക്കേ കൂടിയ മെയ്ത്തിയെക്കൊണ്ടിച്ച്, കേൾപ്പതിനായി - ചോദിക്കുവാൻ, കേൾക്കുവാൻ (സുന്ദരിയായ മെയ്ത്തിയുടെ ഗുണഗണങ്ങൾ വെണ്ണിച്ചു കേൾക്കുന്നതിന് ഇനി സമയമില്ല എന്നും, സുന്ദരിയായ മെയ്ത്തിയെ വിവാഹം കഴിച്ചു തരുവാൻ ചോദിക്കുന്നതിന് ഇനി സമയമില്ല എന്നും ഈ ഭാഗം വ്യക്തമാക്കുന്നു) വേൾക്കുവാൻ ; പരിഗ്രഹിക്കാൻ, ചേർപ്പതിനായ് - സഹലമാക്കുവാൻ.

[“പെണ്ണിനെ ചോദിക്കുവാനും വേൾക്കുവാനുമൊന്നും ഇനിയുള്ള രാപ്പകൽ സമയം കൊണ്ടു സാധ്യമല്ല. (രാപ്പകൽ - ഒരു രാത്രിയും ഒരു പകലും)”—ഇളങ്കുളം.]

പദം 23 നളൻ

ചരണം 2

ഭൈമികാമകനല്ലോ ഞാനും, ദേവ-
സ്വാമികളേ കരുണ! വേണം;
മാ മീഹ നിയോഗിക്കിലാകാ; ചെന്നാൽ
കാണാൻ കഴിവരാ പറവാനു മഭിമതം

— അടിയിണ പണിയുന്നേൻ

ഭൈമികാമകൻ - ദേവസ്വാമികൾ, ദേവസ്വാമികൾ, ഇഹ - ഇക്കാര്യത്തിൽ, മാം - ഏതെ, നിയോഗിക്കിൽ ആകാ - നിയോഗിക്കുന്ന പക്ഷം സാധ്യമല്ല. കഴിവരാ - കഴിവുണ്ടാകയില്ല. അഭിമതം - ആഗ്രഹം.

പദം 22 ഇന്ദ്രൻ

ചരണം 4

ചെയ്വനെൻ മുന്നമേ ചൊന്നതു
ചെയ്തില്ലെന്നു കിലധിക മധർമ്മം
മാരശരെ രാകലമതിയായ്
മാ കരു നീ വംശ കളങ്കം.

— മിളിതം

ചെയ്വനെൻ - ഞാൻ ചെയ്യാമെന്നും, മാരശരെ - കാര്യം ബാണങ്ങളെക്കൊണ്ടു, ആ രാകലമതിയായ് - ബുദ്ധി കെട്ടുവനായിട്ട്, വംശകളങ്കം മാ കരു - വംശത്തിന് കളങ്കം വരുത്തരുത്.

പദം: 23 നളൻ

ചരണം 3

നീറയന്നു ബഹുജനം നഗരേ; ഒന്നു
പറവാനും കഴിവുണ്ടോ വിജനേ ?

അരുൾ ചെയ്തു കേട്ടില്ലെന്നുതേ കോപം!
 ആകുന്നതിനെച്ചെയ്യാം! ആവതെന്തതിലേററം?
 —അടിയിണ

നഗരം - നഗരത്തിൽ, ബഹുജനം നിറയുന്നു - ദമയന്തി സ്വ
 യംവരം പ്രമാണിച്ചു വന്ന ബഹുജനങ്ങൾ ധാരാളം വന്നു നി
 റയുന്നു. അതിനാൽ വിജയന (ഭാർത്തൃ) ദമയന്തിയെ കണ്ടു എ
 ന്തെങ്കിലും പറയാൻ പ്രയാസമാണ്. അനുസരിക്കുന്നില്ലെന്നു
 ചിന്തിച്ചു കോപിക്കുകയും കഴിയും വിധം ശ്രമിക്കാം.

പാദം 22 ഇന്ദ്രൻ

ചരണം 5

“വരിക്കണം നീ ഞങ്ങൾ നാലരി—
 ലൊരുത്തനെ”യെന്നരയ്ക്കു ഭവാനു പോയ്,
 തിരസ്സരണി തവ തരുന്ന ഞങ്ങൾ,
 ഇരിക്കുമത്രേ നീ യിഹ വരുവോളം.

—മിളിതം

നാലരിലൊരുത്തനെ - നാലുപേരിൽ ഒരാളെ ഉറയ്ക്ക - പറ
 യുക, (വരിക്കണം നീ ഞങ്ങളിൽ“ എന്നു പാഠഭേദം.)
 തിരസ്സരണി: അന്യരുടെ ദൃഷ്ടിയിൽ പെടാതെ സഞ്ചരിക്കാൻ
 ഉള്ള ഒരു വിദ്യ. നീ ദമയന്തിയെ കണ്ടു തിരിയെ വരുന്നതു വ
 രെ മാത്രം ഈ തിരസ്സരണി നില നില്ക്കും.

ദണ്ഡകം. പാദം 1

ദൈത്യാരി പൂർവ്വജൻ ഭൂതം സമേതൃ നിജ —
 സാധ്യം വെടിഞ്ഞു നിഷധേന്ദ്രൻ
 സേനയിഹ നിത്തി, താനഥ നടന്നു.
 ദാതാ ദമ ഭഗിനിയുടെ കാന്തിനദി യതിൽ മുഴുകി
 നീന്തുവതി നശി മിഴി രണ്ടും.

ദൈത്യന്ദി പൂർണ്ണൻ - വിഷ്ണുവിന്റെ ജ്യേഷ്ഠൻ (ഇന്ദ്രൻ)
 ഭൃത്യം സമേത്യ - ഭൃതന്റെ ഭാവം പ്രാപിച്ചിട്ട്, നിജ സാധ്യം -
 തന്റെ കാര്യം (ഭയത്തിനെ പരിഗ്രഹിക്കാമെന്ന വിചാരം)
 പെടിഞ്ഞു - ഉപേക്ഷിച്ചു, നിഷ്ഠേന്ദ്രൻ - നളൻ, ഇഹ - ഇ
 ഞ്ഞാദികളെ ക്ഷണത്തിൽ സ്ഥലത്തു് സേനയെ നിർത്തിയിട്ട്,
 അഥ - അനന്തരം, ഭാത മേ ഗോനി - ഭാതന്റെയും മേന്റെയും
 സഹോദരിയുടെ (ഭയത്തിലൂടെ) കാന്തിനദിയിൽ - സന്ദർശനം
 കന്ന നദിയിൽ, മുഴുകി നീന്തു ചാനായി, ഉഴറി - തിടുക്കംകൂട്ടി.

പാദം 2

ബഹളേ ജനേ പഥിഷ്ട സബലേഷു ഭൂപതിഷ്ട
 ചപലേ മഹീസുര സമുദേ,
 പലരെയു മുരമ്മി പ്പരിചൊടു നടന്നു
 പെരിയ പരിചയ മുടയ പരിഷയുടെ നടുവിലുട-
 നവിളിത്ത കതുകമവനാസീത്;

പഥിഷ്ട - വഴികളിൽ, ബഹളേ ജന - കൂട്ടമായി നിൽക്കു
 ന്ന ജനങ്ങളിലും, സബലേഷു ഭൂപതിഷ്ട - സൈന്യസമേതര
 യ രാജാക്കന്മാരിലും, ചപലേ മഹീസുര സമുദേ - ചപലരാ
 യ ബ്രാഹ്മണ സമൂഹത്തിലും, അവിളിത്തം - ആരാലും അറിയാ
 ള്ലൊത്തവൻ, പരിഷ - ആളുകൾ, കൂടും ആസീത് - കൂത്തു
 കം ഉണ്ടായി. അവിടേതും അവനും എന്നനാധം. ഇവിടെ
 സംസ്കൃതരീതിയനുസരിച്ച് വിഭജിപ്പിച്ചുവെക്കണം ചെയ്തിരിക്കുന്നു.

വഴികളിൽ ആളുകൾ തിങ്ങി നിൽക്കുന്നിടത്തും, രാജാക്ക
 ന്മാർ സൈന്യസമേതം സ്ഥിരപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ളതും, ചപലരെയും
 ഭേദത്തും ഉരുമ്മിക്കൊണ്ടു നളൻ വേഗത്തിൽ നടന്നു. വളരെ
 പരിചയമുള്ള ആളുകളുടെ ഇടയിൽ കൂടി നടക്കുമ്പോൾ പോലും
 തന്നെ ആരും തിരിച്ചറിയത്തക്കതിനാൽ നളൻ വളരെ അത്ഭുതം
 തോന്നി,

പാദം 3

യന്ത്രോ **f** മ രക്ഷിജന കണ്ണാ ലക്ഷ്യതന-
കന്യാപുരത്തിനു കടന്നു
കണ്ണിനഴൽ തീൻ, കണ്ടു ദമയന്തിം
താമര നവനീരകരം മുതൽ പുഞ്ചികര തതി-
യരുതി

വാങ്ങരുതൊടു നികുട ഭൂവി കണ്ടു.

അഥ - അനന്തരം, ധന്യഃ - സുതൃതിയായ നളൻ, രക്ഷിജ
നകണ്ണാല ലക്ഷ്യതന - കാവൽക്കാരുടെ കണ്ണിനു കാണാൻ ക
ഴിയാത്ത ശരീരത്തോടു കൂടിയവൻ, കന്യാപുരം - അന്തഃപുരം,
കണ്ണിനഴൽ തീൻ - തന്റെ കണ്ണിന്റെ ഭംഗം തിരഞ്ഞെടുക്കുവണ്ണം
അപളകുക്കണ്ടു. താമര - അപളകുക്കണ്ടു, നവനീരകര മുതൽ
പുഞ്ചികരതതിയരുതി - അടിക്കൊടു മുടിവരെ, പുഞ്ചികരതതി
യരുതി - തലമുടിക്കുട്ടം വരെ, വഞ്ചര - ആഗ്രഹം, നികുട
വി - അടുത്തു.

പാദം 4

അമരേന്ദ്രഭൃതനിവ നപരായ മോത്തു മന-
മുപരോധനേന വശമാക്കി
മറവകുലവാനായ മനസി കൊതി പുണ്ടു
അതി മധുരതരവപുഷ മരീകിലുടനൊരു പുഷ്പം
മമൃതമൊഴി സഖികളൊടു കണ്ടു.

അമരേന്ദ്ര ഭൃതൻ - ദേവേന്ദ്രന്റെ ഭൃതൻ, അപരായം ഓത്തു -
ഭൃതയത്നം പാഴുപിച്ചാലുള്ള അയത്നത്തെ ഓത്തു, മൂപരോധനേ
ന - സംയമം കൊണ്ടു, മനഃ - മനസ്സിനെ, വശമാക്കി - നി
യന്ത്രിച്ചു. മറവു - തിരസ്സരണി അതി മധുരതര വപുഷം
അതിസുഖമായ ദേഹത്തോടു കൂടിയ പുഷ്പം. പുഷ്പം നൂ, അ
മൃതമൊഴി - അമൃത തുല്യമൊഴിയോടു കൂടിയവരും, (ദമയന്തി)
സഖികളൊടു - സഖികളോടു കൂടി.

ഒരു പാദത്തിൽ ഇരുപത്താക്ഷരത്തിൽ കൂടുതലുള്ള സമവൃത്തങ്ങൾക്കാണ് ഭണ്ഡകങ്ങൾ എന്നു പറയുന്നതു്. ആട്ടക്കഥയിൽ ഭണ്ഡകത്തിനുള്ള സ്ഥാനത്തെക്കുറിച്ചറിയാൻ അവതാരികയിലെ സാഹിത്യ സ്വരൂപം എന്ന വിഭാഗം നോക്കുക).

വൃത്തം: ഇക്ഷുദണ്ഡിക.

തലേങ്ങര മുന്നരു, ഗഗാന്ന മാദിമം
 ഭയ ചേർന്ന രണ്ടു കുറിയും ദ്വിതീയകം
 നേനങ്ങര മുന്നരു, ഗഗം തൃതീയവും
 വിഷമത്തിൽ മൂന്നു ദലമിപ്രകാരമാം
 സജലംല മുന്നരു ഗഗാന്ന മാദിമം
 നസഗങ്ങര രണ്ടു കുറിയും ദ്വിതീയകം
 നന്നനംല മുന്നരു, ഗഗം തൃതീയവും
 സമ ഖണ്ഡമായ് വരികി ലിക്ഷുദണ്ഡിക.

വാഷ്പ പാദങ്ങളിൽ ഒന്നാം ഖണ്ഡം; തലേ, തലേ, തലേ ഗഗ; രണ്ടാം ഖണ്ഡം. ഭയ, ഭയ എന്നും മൂന്നാം ഖണ്ഡം. നേന, നേന, നേന ഗഗ എന്നും, സമപാദങ്ങളിൽ ഒന്നാം ഖണ്ഡം, സജലല, സജലല, സജലല, ഗഗ എന്നും, രണ്ടാം ഖണ്ഡം, നസഗ നസഗ എന്നും, മൂന്നാം ഖണ്ഡം. നന്നനല, നന്നനല, നന്നനല ഗഗ എന്നും മുറയ്ക്ക് ഗണകമാം.

രംഗം 8. കന്യാസ്നേഹം.

ശ്ലോകം 21

ചാരവി—ചെമ്പട

ചിരശ്ശുതി ദ്രധീകൃത പ്രിയ നളാഭനന്നാകിലും
 തിരസ്കരണി കാൺകയാലിവ നമസ്തുനൈ—

നോതുതൻ

നിരസ്ത വീപുലരൂപാ നിറയുമാരോശ്വശൃംഗം—
 ഭ്രമഞ്ഞൊടു ദമസ്തസാ നിദ്രിത മേവ മുമ്പേ സ്വയം

ചിന്ത.....നളാഭൻ - വളരെക്കുറച്ചുത്ത ശ്രുതി(കേരവി) കൊണ്ടു ട്രഡീക്കരിക്കപ്പെട്ട പ്രിയനായ നളനാപ്പാലുള്ളവൻ, (വളരെക്കാലത്തെ കേട്ടുകൾ കൊണ്ടു താൻ മനസ്സിൽ സങ്കല്പിച്ചുറപ്പിച്ചിട്ടുള്ള നളനാപ്പാലുള്ളവൻ) അമർത്തൻ - അമാന്തൻ, ദിവ്യൻ, നിരസ്സ വിപുലതപാ - നിരസ്സമായ (ഉപേക്ഷിക്കപ്പെട്ട, ഇല്ലാതായ) വിപുലമായ - വലിയ, രൂപ(ലക്ഷ്യ)യോടു കൂടിയവരും, മേന്മയാ - മേന്മയുടെ സഹോദരി (മേയ്ക്കൽ) നിത്യം - വിനയത്തോടെ, "നിത്യതപിനീത പ്രശ്നീതാസമാ" എന്നതും. സ്വയം ഏകം ഉപേ - താൻതന്നെ(പരപ്രേരണയില്ലാത്തതെന്നതും) ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു.

ഈ വനിതിക്കുന്ന ആരും, താൻ കേട്ടറിഞ്ഞിട്ടുള്ളവനും, തന്റെ സങ്കല്പത്തിലുള്ളവനുമായ നളനാപ്പാലുള്ളവനെകിലും, നിരസ്സാബി മൂലം ഏതോ ദിവ്യനായിരിക്കും എന്ന് വിചാരിച്ചു, ലക്ഷ്യകൂടാതെ തന്നെ അതുതാദാപരിഭ്രമങ്ങളാടെ മേയ്ക്കൽ ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു.

വൃത്തം: പൃഥ്വി

"ജസംജസയലങ്ങളും ഗുരുവുമെട്ടിനാൽ പൃഥ്വിയാം."

പദം 24 മേയ്ക്കൽ

(പല്ലവി)

മേർ മഹാനഭാവ! തേ സ്വാഗതം! കിമധുനാ?

അനുപല്ലവി

കാമനോ സോമനോ നീ ?

നിന്നാഗമനം കിംനിമിത്തം ?

—മേർ മഹാനഭാവ!

മഹാനഭാവൻ - മഹത്തായ പ്രഭാവങ്ങളോടു കൂടിയവൻ, തേ സ്വാഗതം - അങ്ങയ്ക്കു സ്വാഗതം, അധുനാ കിം - ഇപ്പോൾ എന്താണ് ?

സോമൻ - ചന്ദ്രൻ, കിം നിമിത്തം - എന്തുകാരണം.

(“ഹേ മഹാനഭാവ ! ഭവതേ സ്വാഗതം കി മധുനാ” എന്ന പാഠമാണ് ദേശമംഗലം സ്വീകരിച്ചിരിക്കുന്നത്. ഭവതേ - ഭവാനും)

പദം 25 നളൻ

കല്യാണീ—ചെമ്പട

(പല്ലവി)

ഭീമാവനീരമണ നന്ദനേ! എന്നെ
ദേവദൂതനെന്നു ധരിച്ചു കൊൾക!

അനുപല്ലവി

ശ്രീമാനമരപതി തന്നുടെ ചില
വാചികങ്ങളുണ്ടുപകൾ
നീ ചെവിക്കൊള്ളേണ്ടമ

—ഭീമാവനീരമണ

ഭീമാവനീ രമണൻ - ഭീമൻ എന്ന അവനീരമണൻ, അവ
നീരമണൻ - രാജാവു, ഭീമ.....നന്ദനേ - മെയന്തി, അ
മരപതി - ദേവേന്ദ്രൻ, വാചികം - സന്ദേശം, ചെവിക്കൊ
ള്ളുക - കേൾക്കുക.

പദം 24 മെയന്തി

ചരണം 1

ഏതൊരു കലമലങ്കരിച്ചു ജന്മനാ
ഉരച്ചെയ്തിടണം! എന്തു തവ നാമധേയം
ദൂതനെന്നു കേട്ടതിങ്ങു ബോധം വന്നീല, ജഗ—
ന്നാഥനെന്നെന്നിക്കു തോന്നി ചേതസി, നീ നന്നെ

—ഹേ മഹാനഭാവ

അങ്ങു ജന്മം കൊണ്ടു് ഏതൊരു വംശത്തെയാണലങ്കരിച്ചു

തു്. അങ്ങയുടെ ചോരത്താണു് ? പറഞ്ഞാലും. ഏതെന്നു പറഞ്ഞതു് എന്നിങ്ങ വിശ്വസിക്കാൻ കഴിയുന്നില്ല. പ്രഥമദൃഷ്ടിയിൽ നിന്നെ (അങ്ങയെ) ലോകനാഥനെന്നു് എന്നിങ്ങ തോന്നി. ചേരസി - മനസ്സിൽ

ചലം 25 നളൻ

ചരണം 1

അപരകല നമേങ്ങരം കേൾപ്പതോ യോഗ്യമാർത്തിഭാജി വാസ്തോഷ്വതത്?
അഖില ഭൂവനനാഥൻ വാസവൻ പറ—
ഞ്ഞജ്ഞസാ മാമയച്ചിതു കേൾക്ക നീ
അമരംഗനമാരെയു മമരാധിപൻ വെടിഞ്ഞു;
തവ ദാസനായെഴിഞ്ഞില്ല ലർബ്ബാണ—

കോപശാന്തി

—ഭീമാവനിരമണ.....

അപരകല നമേങ്ങരം - മാറ്റമില്ലാത്ത കലവും പേരും. വാസ്തോഷ്വതത് - ഇത്രയും ആത്മീയഭാജി - ആത്മീയ ഭജിച്ചിരിക്കുമ്പോൾ, (ദുഃഖിതനായിരിക്കുമ്പോൾ) അഖിലഭൂവനനാഥൻ - എല്ലാ ലോകങ്ങളുടെയും നാഥൻ, വാസവൻ - ഇന്ദ്രൻ, അജ്ഞസാ - പെട്ടെന്നു്, മാം - എന്നെ, അമരംഗന - ദേവസ്ത്രീ, അമരാധിപൻ - ഇന്ദ്രൻ, അലർബ്ബാണ കോപം - കാര്യമേവന്റെ കോപം.

ഇന്ദ്രൻ നിന്നിൽ കാമാർത്തി പുണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ നിനക്കു് മറ്റൊരാളുടെ വശവും പേരും കേൾക്കതു യോഗ്യമല്ല. സർവ്വലോകനാഥനായ ഇന്ദ്രനാണു് എന്നെ അയച്ചതു്. ഇന്ദ്രൻ ഇപ്പോൾ ദേവസ്ത്രീകളെക്കൂടി ഉപേക്ഷിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇനി നിന്റെ ദാസനായിത്തീർന്നാലല്ലാതെ അവന്റെ നേരെയുള്ള കാമദേവന്റെ കോപം ശമിക്കയില്ല. കാമാർത്തി തീരാൻ ഇന്ദ്രൻ ഒക്കെയുള്ള ദാസനാകാൻ വരെ തയ്യാറാണെന്നു് ഭാവി.

പാഠം 25. നളൻ

ചരണം 2

അനലനും നിൻ ഗുണങ്ങൾ കേൾക്കയാൽ
മദനാധിയിലേ ചൊതു നിറുന്ന്;
അവനിവിന്ധന മെന്നപോലവേ, ഇപ്പോ—
ഉഭിമത യല്ലവൻ സ്വാഹയും
സുമബാണ ബാണമേറു, യമനും മൃതിയടുത്തു
വരുണൻ മാരാമയം ബഡപാമുഖാഭധികം.

—ഭിമാവനിരമണ

അനലൻ - അഗ്നി, മദനാധി - കാമത്തി, അവനി - ഭൂമി
ഇന്ധനം - വിറപ്പ്, അഭിമത - പ്രിയപ്പെട്ടവൻ, അവനിൽ -
അഗ്നിയിൽ ('അവനിൽ' എന്നതിന് 'അവനിയിൽ' എന്ന
പാഠം രസിക കൗതുകകാരൻ സ്വീകരിച്ചിരിക്കുന്നു. "ഇന്ധന
ത്തിനും സ്വാഹയ്ക്കും, ദായതിക്കും, ഭൂ സംബന്ധിതം കൊണ്ടും
സദൃശത്വമുണ്ടെങ്കിലും, ദായതീപ്രപ്തസ്വപായ അഗ്നിക്ക് മുൻ
പ് പ്രീതിപത്രങ്ങളായിരുന്ന ഇന്ധനവും സ്വാഹയും, രസിക്കാ
തായിത്തീർന്നു." എന്ന് ഈ ഭാഗം അദ്ദേഹം വ്യാഖ്യാനിക്കുന്നു)
സ്വാഹ - അഗ്നിയുടെ ഭാര്യ. സാമ്പാണ ബാണം - കാമ ബാ
ണം, മാരാമയം - കാമതാപം; ബഡപാ മുഖാഭധികം - ബഡ
വാഗ്വിഷ്ണുക്കാര കൂടൽ, ബഡവ - പെൺ കുതിര. ബഡവമു
ഖത്തോടുകൂടിയ ഭരണി സമുദ്രാന്തർ ഭാഗത്തു് സഭാ ജലവിച്ചുകൊ
ണ്ടിരിക്കുന്നു വെന്ന് പൂർണ്ണ പ്രസിദ്ധം.

"നിന്റെ ഗുണഗണങ്ങൾ കേൾക്കുകയാൽ, അഗ്നിയിൽ വി
രക്തങ്ങാനയോ, അതുപോലെ അഗ്നി കാമാഗ്നിയിൽ വെത്തു നീ
റുന്നു. പത്നിയായ സ്വാഹയിൽ പോലും അവൻ പ്രിയമില്ലാതാ
യി. കാമബാണമേറു കാലനും ചാവാരായി, വരുണൻ ബ
ഡവാഗ്വിഷ്ണുക്കാര അധികതാപം കാമബാണം നിമിത്തം അ
നുഭവിക്കുന്നു.

കാമബാണമേറ്റു, യമനും മൃതിയടത്തു; അനലർ വെന്തു നീറ്റന്നു, വരണൻ ബദ്ധവാഗ്നിയേക്കാൾ 'മാരാതപം' എന്നീ പ്രസ്താവങ്ങളിൽ നിന്നും അഗ്യാദികളുടെ കാമചരവശ്യാതിശയം വ്യഞ്ജിക്കുന്നു.

പദം 24. ദമയന്തി

ചരണം 2

ഇശശന്മാരൊന്നു വിചാരലേശം കൂടാതെ അതി-
നീചയോഗ്യമാരഭിച്ചതാചാരമിപ്പോൾ ?
രാജപുത്രി ഞാനിന്നൊരു രാജഭാര്യയെ-
ന്നാശയേ ധരിപ്പതിനെന്തു ക്ലേശം ദേവാനാം

—ദേവ മഹാനഭാവാ

ഇശശന്മാർ - ദേവന്മാർ, വിചാരലേശം കൂടാതെ - അല്പം പോലും ആലോചിക്കാതെ, അതിനീചയാഗ്യം ആചാരം - എന്തൊരു അധർമ്മമാക്കും യോജിച്ച പ്രവൃത്തി. ആരയെ - എന്തൊരു ആഗ്രഹത്തെ, ദേവാനാം - ദേവന്മാർക്ക്,

ഇന്ദ്രാദികളായ ദേവന്മാർ വിവേക ശൂന്യരായി, നീചന്മാർക്ക് ചേർന്ന പ്രവൃത്തി തുടങ്ങിയതെന്തു ? രാജപുത്രിയായ ഞാൻ ഇന്ന് ഒരു രാജവീനെ മനസ്സാ വരിച്ച കഴിഞ്ഞ കാര്യം മനസ്സിലാക്കുന്നതിന് ദേവന്മാർക്ക് എന്താണിത്ര പ്രയാസം!

പദം 25. നളൻ

ചരണം 3

അമൃത മതിഃശൂന്യം പീയതേ; കാല-
മനീശം കളികൾകൊണ്ടു നീയതേ
അനവധി ഗുണമനുഭൂയതേ; ചിര-
മായുരനവധി ജായതേ
വൃന്ദാകാധിപതി പൊന്നതിലൊരുവനെ

നന്നായ് വിചാരിച്ചുറച്ചിന്നേ വരിച്ചു കൊൾക.

-ഭീമാവനീ രമണ നന്ദനേ

അതികുറയും അമൃതം പിയതേ - ഏറുമധികം മധുരമായ അമൃതം പാനം ചെയ്യു പ്പെടുന്നു. അനാശം - എപ്പായ് പോഴം, നീയതേ - നയിക്കപ്പെടുന്നു. അനുഭവതേ - അനുഭവിക്കപ്പെടുന്നു. ചിരമായു രണവധി ജായതേ - ദീർഘായുസ്സുണ്ടാകുന്നു. വൃന്ദാരകാധിപതി - ദേവേന്ദ്രൻ ('വൃന്ദാരകാധിപതി'യെന്നതിലൊരുപനെ' എന്നു പ.രാഭം) ഇച്ചുന്നതിൽ - ഇപ്പറഞ്ഞ ദേവഭരതൃണാരിൽ.

ദേവന്മാരിലൊരാളിനെ വരിച്ചാൽ അതികുറമായ അമൃതം ഭുജിക്കാം. സദാസമയവും ലീലാഭാവോല്പയായിക്കഴിയാം. അനവധിശ്രേഷ്ഠഗുണങ്ങളനുഭവിക്കാം. ദീർഘായുസ്സും ലഭിക്കും. നളൻ തന്റെ ഭഗവദ്ഗുണം അതിസാരത്വമാവണ്ണ, തന്നെ നില്ക്കുക.

പദം 24 - ഭമയന്തി

ചരണം 3

വല്ലഭനുണ്ടുള്ളിൽ പുറത്തില്ല കാണൊന്നും; ചാര-
മല്ലലുണ്ടു, വരെപ്പോലെ നല്ല ചന്ദൻ നീയോ
വല്ലഭയ്ക്കു ജീവിപ്പാൻ മമ, തെല്ല നേരം നീ

വാണു

നല്ലവചനം ചൊല്കി ലിപ്യ വൈഷമ്യം.

- ഹേ മഹാനഭാവ

വല്ലഭൻ - ഭക്താവ'. ഞാൻ മനസാ ഒരു ഭക്താവിനെ വരിച്ചുകഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്. അതു് മറ്റുള്ളവർക്ക് അറിയാൻ വയ്യ. ('വല്ലഭനുണ്ടുള്ളിൽ പുറത്തില്ല കാണൊന്നെന്നല്ലലുണ്ടു്'.....' എന്നു പരാഭം)

ഒരു വല്ലഭനെ ഞാൻ മനസാ വരിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ആർക്കു ഈ വിവരമറിയാൻ സാധ്യമല്ല എന്റെ ഉള്ളിലെ ആശയം ദേവ

ന്മാർ മനസ്സിലാക്കത്തക്കതിൽ എനിക്കു ഭയമുണ്ട്. എന്റെ വല്ലഭനെപ്പോലെ നല്ലവനാണു് നീ, ജീവിക്കാൻ തന്നെ എനിക്കു വിഷമം തോന്നുന്നു. നീ അല്പമനഃകൂടെ ഇവിടെ നിന്നു സംസാരിച്ചാൽ എനിക്കു് കറച്ചാശ്വാസം ലഭിക്കും.

“പാരമല്ലെണ്ണം” എന്ന ഭാരത്തിന്റെ ഭിന്ന വ്യാഖ്യാനങ്ങൾ താഴെച്ചേക്കുന്നു. “ഞാൻ മനസാ ഒരാളിനെ ഭർത്താവായി വരിച്ചു കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. ആ പുരുഷനെ ഒരു പ്രത്യക്ഷത്തിൽ കാണുവാൻ ഇത്ര കാലമായിട്ടു കഴിഞ്ഞില്ല. അതിനാൽ എനിക്കു് അത്യധികം ഭയമുണ്ട്” (എം. എച്ച്. ശാസ്ത്രി) “പുറത്തു കടന്നുവന്നില്ലെങ്കിലും ഞാൻ വരിച്ചിട്ടുള്ള വല്ലഭൻ എന്റെ ഉള്ളിലുണ്ട്. അവന്റെ ചുറ്റുമുള്ള നീ ഇങ്ങനെയൊക്കെ സംസാരിക്കുന്നതുകൊണ്ടു് എനിക്കു വളരെ വ്യസനം തോന്നുന്നു. (എ. ആർ.)

പദം 25. നളൻ

ചരണം 4

ഹന്ത! കേൾ ദമയന്തി! നിന്നുള്ളി-

ലന്ധ ഭാവ മനസ്സേ;

വന്ദനീയന്മാരെ ചെടിയുന്നതിൻ മൂലം

മന്ദിരത്തിലേവം വന്നിടുന്നതോ ?

വൃന്ദാരക വരരെ നിന്ദ ചെയ്ക്കുവ നിന-

ക്കിന്നാരൊരുവൻ ബന്ധവെണാലതറിയണം

- ഭീമാവനിർമമണ.....

അന്ധഭാവം - അജ്ഞത, മൂഢത; അനന്തം - അതിരറ്റതു്,
വൃന്ദാരക വരർ - ദേവ ശ്രേഷ്ഠന്മാർ.

അല്ലയോ ദമയന്തി നീ അറിവില്ലാത്തവളാണു്. ദേവന്മാർ വന്ദനാർഹ്യരോ? അവരെ നീ ഉപേക്ഷിക്കണതു് അവർ നിന്റെ ഗൃഹത്തിൽ വന്നു് നിന്നെ യാചിച്ചതു കൊണ്ടാണോ? ദേവശ്രേഷ്ഠന്മാരെ നിന്ദിക്കുന്ന നിനക്കു് ആറാണു് ബന്ധു

വായി വരാൻ പോകുന്നത്. ദേവന്മാരുടെ അപ്രീതി സമ്പാദിച്ചുകൊണ്ട് അവളെ ആരും പരിഗ്രഹിക്കാൻ വരികയില്ലെന്നു ഭാവം.

പദം 25 നളൻ

ചരണം 5

ഇത്ര യമ ശിഖി പാശികളിനു
ചൊന്ന വാക്കി നില്ലാഭം
എന്നു വന്നതിൻ കാരണം വന്നൊ-
രെന്നിലുള്ള നീന്ദ നിർണ്ണയം.
ഇന്ദ്രാദിയൊടു ചൊൽവ-
“നന്യംനിയോഗിയ്ക്കൂ” നാൽ
സന്ദേശ മില്ലവർക്കു
നിന്നെയും കൊണ്ടു പോരേ

—ഭീമാവനീമമണ

ശിഖി - അഗ്നി, പാശി - വരുന്നതി, അന്യം - മറ്റൊരാളിനെ.

ഇത്രയ്ക്കു, യമൻ, വരുന്നതി, അഗ്നി എന്നിവർ പറഞ്ഞ വാക്കിൽ നിനക്കു ആദരമില്ലാത്തതു എന്നു പറയപ്പെട്ടിട്ടുള്ള നിന്ദ തന്നെയാണു്. വിവരം ഞാൻ ചൊൽ ഇത്ര ദിക്കുളോടു പറയാം. മറ്റൊരെയെങ്കിലും അയച്ചാൽ അയാൾ വന്നു നിന്നെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടു പോകുമെന്നതിനു സംശയമില്ല. [“വാക്കിനില്ലാഭം എന്നു വന്നതു സന്ദർശി, നന്നിത, തിന്നൊരു കാരണം വന്നൊരെന്നിൽ ഉള്ളൊരു നിന്ദയിതെന്നതു നിണ്ണയം” എന്നും “സന്ദേശമില്ലവർക്കേ.” എന്നും പാഠഭേദം.]

പദം 24 ദമയന്തി

ചരണം 4

പതീദേവതമാ രനവധി ഭൂവി കേ-
ളതിലൊന്നല്ലോ ഞാൻ;

പതി ദേവതകൾ തുടർന്നിടുകിലോ
 ഗതി, യാമ, വനിതലേ ?
 പതിസമ നന്നോത്തിതുകൾ
 നിന്നോടഭിതം നേരെല്ലാ-
 മിതരനോടിലതു മോത്തവരോട-
 സദശം വദനീ പോയ്

ഹേ! മഹാനഭാവ.....

പതിദേവതമാർ - പതിയാകുന്ന ദേവതയോടുകൂടിയവർ (പതിപ്രതമാർ) ഭൂവി - ഭൂമിയിൽ, അപനിതലേ - ഭൂമിയിൽ, പതിസമൻ - ഭർത്താവിനു തുല്യൻ, നേരെല്ലാം ഉദിതം - സത്യമെല്ലാം പായപ്പെട്ടു. ഇതരനോടില - മറ്റൊരാളോടാണെങ്കിൽ ഇക്കാര്യങ്ങളൊന്നും പറയുകയില്ല. സദശം വദ - യോജിച്ചപോലെ പറയുക. [ഭൂവികളിലതിലൊന്നല്ലാത്തതിന്, ഗതിയാക്കുവനിതലേ" എന്നു പാഠഭേദമുണ്ട്.]

ലോകത്തിൽ പതിപ്രതകൾ അറവധിയാണ്. അതിലൊന്നു മാത്രമാണ് ഞാൻ. ഈ സത്യമറിയാവുന്ന ദേവന്മാർ എന്നെ വഞ്ചിക്കുന്നുണ്ടോവമെങ്കിൽ എന്നെപ്പോലുള്ള അബലകൾക്ക് ആരാണു സ്വരായം ? നീ എന്റെ ഭർത്താവിനു തുല്യനാണെന്നു കരുതിയാണ് ഈ പരമാർത്ഥമൊക്കെ പറഞ്ഞത്. മറ്റൊരാളായിരുന്നെങ്കിൽ ഇതൊന്നും പറയുകയില്ല. ദേവന്മാരോട് യോജ്യമാം വണ്ണം വേണ്ടതു നീ പറയുക.

രംഗം. 9. ഇന്ദ്രാദികളെ കണ്ടെത്തിയ സ്ഥലം.

ശ്ലോകം 22

(മോഹനം...മുറിയടൻ)

ഇന്ത്യയും ദമയന്തിതൻ മൊഴികൾ കേ -

ട്ടുത്തമാശ്വരൂപം,

വാത്സല്യബഹുമാനവും പ്രണയവും
ചീർത്തു നളിനാശയും
ആത്താവേശ മിഥാം പിരിഞ്ഞു തരസാ
പോന്നു തിരോഭൂതനായ്
വാർത്താ മാഹ സസ്രുനത്ര ഹൃതളക്
കിനാശ പാശായുധാൻ

ഇത്യം - ഇപ്രകാരം, അത്യന്തം - വളരെ, ചീർത്തു - വ
ലിച്ചു, ആത്താവേശം - വികാര ഭരിതനായി (ആത്താവേശം
എന്ന പദം - വളരെ വേഗത്തിൽ) ഇഥാം - ഇവളെ, തര
സാ - പെട്ടെന്ന്, തിരോഭൂതനായ് - തിരസ്കാരത്തിൽമാണു്
സഹസ്രനേത്രൻ - ഇന്ദ്രൻ, ഹൃതളക് - അഗ്നി, കിനാശൻ - കാ
ലൻ, പാശായുധൻ - വരണൻ.

ഇപ്രകാരം മേയന്തിയുടെ വാക്കുകൾ കേട്ട് നളൻ അവളെ
ക്കുറിച്ച് അതിരറ്റ ആശ്ചര്യവും, വാത്സല്യവും, ബഹുമാനവും
പ്രണയവും വർദ്ധിച്ചു. അനന്തരം വികാരപരവശ്യത്തോടെ
പെട്ടെന്ന് നളൻ തിരസ്കാരത്തിൽ മാണു് അപ്രത്യക്ഷനായിട്ട്,
ഇന്ദ്രാദികളുടെ അടുക്കൽ ചെന്നു് വിവരം പറഞ്ഞു. മേയന്തി
യുടെ ചിത്തഭാർദ്ദവ്യമോത്തു് ആശ്ചര്യവും. അവളുടെ അശരണ
ത്വത്തിൽ വാത്സല്യവും, ഗംഭീരപ്രകൃതിയിൽ ബഹുമാനവും
നളനുണ്ടായി.

വൃത്തം: ശാർദ്ദൂലവിക്രീഡിതം.

ചടം. 26 നളൻ
(പല്ലവി)

ശരണം ദേവേശ്വര! ഭവദീയം—

ചരണ യുഗളം മേ

അനുപല്ലവി

ഹരിണമിഴി തന്മുടെ അരികിലേ ഗമിച്ചെൻ ഞാ—
നൊരു ഫലമുള്ളവായിലറിയിപ്പതിനിയെന്തു ?

—ശരണം ദേവേശ്വര,

ദേവശ്വരൻ - ദേവരാജൻ, ഭവദീയം - അങ്ങയുടെ, ചരണ
യുഗളം - കാലിണി, മേ - എനിക്കു്, ശരണം - ആശ്രയം,
ഹരിണമിഴി - മാൻ കണ്ണി.

ചരണം 1

ആരും കർണത്തെ കടന്നു ചെന്നെന്നങ്ങു
നാഭിമണിതന്നരികിൽ നിന്നേൻ
വേദോദയം അഭിമതങ്ങൾ ചൊന്നേൻ, പിന്നെ
സാമ സരണിയിലേ ചിരമിരന്നേൻ;
അതിനൊരുത്തരമാഭിമുഖ്യം—
മവരം തരാഞ്ഞതികപിതനാ യഹ-
മകഥയം ചില ദേവാക്കക-
ളരിക ചൊല്ലിയതന്തമല്ലിയ

—ശരണം ദേവശ്വര.

നാഭിമണി - സ്ത്രീത്വം, അഭിമതം - അഭിലാഷം, സാമ
സരണി - അനുജനമാർഗ്ഗം, ആഭിമുഖ്യം - താത്പര്യം, അ-
ഹം - ഞാൻ, ദേവാക്കകരം - ദേവാപായങ്ങൾ, അകഥയം -
പറഞ്ഞു. അന്യതം - കള്ളം.

ചരണം 2

ആകുന്ന ദേവമൊഴി കേട്ടിട്ടുമവരം-
ക്കാകലമുജ്ജിപ്പുണ്ടായില്ലൊട്ടും;
ലോകപാലന്മാരേ! നാകസുഖമാക്കു-
ഭാഗധേയ മില്ലെന്നാകിൽ കിട്ടും ?
അവളൊരുത്തനിൽ വല്ല മാനസ-
മസമസായക ബാണസാക്ഷിക-

മലിഖനസാക്ഷികൾ നിങ്ങളോടൊത്ത് - മഹിളമാർ മണ്ണിനാഹാരമാമപി

-ശരണ ഭേദപ്രശ്നം.

ഭേദമോഴി - ചതുരപാത്രങ്ങളിൽ രണ്ടാമത്തെ മാർഗ്ഗമനുസരിച്ചുള്ള വാക്കുകൾ (ഭീഷണി), ആകുലം - ഇടക്കം, നാകസുഖം - സ്വർഗ്ഗസുഖം, ഭോഗഭയം - ഭോഗ്യം, അസമസായക ബാണ സാക്ഷികം - ക്രമഭേദമന്വേതം അസൂയയെ സാക്ഷിയായിക്കൊണ്ടിരിക്കുക; അസമസായകൻ - ക്രമഭേദം, മഹിളമാർമണ്ണി - സ്ത്രീരത്നം, ന ആഹാരം - പരഞ്ഞിട്ടില്ല, മം അപി - എന്നോടും; ഇത് - അവരും ആരെ ക്രമിക്കുന്നുവോ, മലിഖന സാക്ഷികൾ - എല്ലാം കാരണങ്ങൾ.

എന്നീ ഭേദവാക്കുകൾ കേട്ടിട്ടും അപരം അല്പം ഇടക്കം ഉണ്ടായില്ല. അല്പം ചോദ്യപാത്രങ്ങൾ സ്വർഗ്ഗസുഖം, ഭോഗ്യമുള്ളവർക്കുവേണ്ടി, മറ്റൊന്നും കിട്ടുന്നതും. (മേയ്ക്കുന്നി ഭോഗ്യമിനയാകയാൽ അപരം സ്വർഗ്ഗസുഖം ലഭിക്കുകയില്ലെന്ന സാരം.) അവർ കാര്യപരന സാക്ഷിയായിക്കൊണ്ടിരിക്കാൻ തന്റെ മാതൃസംസ്കാരം സമ്മതിച്ചില്ല. അതാണെന്നും സർവ്വസാക്ഷികളായ നിങ്ങളോട് പാത്രം പോലും ആ സ്ത്രീരത്നം പരഞ്ഞിട്ടില്ല. ഒരു പക്ഷെ ചോദ്യസാക്ഷികളായ നിങ്ങളോട് അക്കാര്യം അറിയാമെന്നതുകൊണ്ടായിരിക്കാം. എന്നാൽ അവർ ക്രമിക്കുന്നതാണെന്നു പറഞ്ഞിട്ടില്ല.

ചരണം 3

അങ്ങിനെച്ചെയ്ത പോലീനെല്ലാം കേട്ടു;
അഗതിക്കിനി യാവതെന്തിപ്പോൾ ?
അപരനെത്തന്നെ നിയോഗിച്ചാലും ഭൂതം -
മഹാമരിച്ചാലുമവളെ വേഗാൽ
“അബലമാക്കി ചപലമാക്കി”തി -
പറവതിന്ന നമ്മി കുറവു കിഞ്ചന.

ലാളനേന വശീകരിച്ചു ര -

മിച്ചു കൊള്ളുക നല്ല വേണ്ടകിൽ.

-ശരണം ഭേദവേശ്വരാ

അരുളിച്ചയ്ക്കേ ചോലിതെല്ലാം - നിങ്ങൾ പറഞ്ഞതു പോലെ, കേട്ടേൻ - ഞാൻ അനുസരിച്ചു. അഗതിക്കെന്നിക്ക് - അഗതിയായ എനിക്കു, ആചരണം - കഴിയുന്നത് എന്താണു്. അപരൻ - മറ്റൊരാൾ, എന്തെങ്കിലും സമത്വം (ദൂതം - വേശ്വരം, അബലമാർ അതിചപലമാർ - സ്ത്രീകൾ എല്ലാം ഏറ്റവും ചപലകളാണു്. ഇതി പറയതിനു് - എന്ത ചൊല്ലിനു്, കറവു നശി - വ്യത്യസ്തമായി. കീഴ്ച - ഒട്ടും, സ്ത്രീകൾ സ്ഥിരതയില്ലാത്തവരാണെന്നു് പറയാറുള്ളതിനു് ഒരാളെ സംബന്ധിച്ചു വ്യത്യസ്തമുണ്ടാവില്ല. ലാളനേന - ലാളനുകൊണ്ടു്, വശീകരിച്ചു് - വശമാക്കി.

പദ്യം 27 ഇത്രുൻ

പല്ലവി

സുമതേ! രാജേന്ദ്ര! നിന്നുടെ മനം

ദ്രവിതസരണി വിമുഖം

സുമതേ - നല്ല ബുദ്ധിയോടു കൂടിയവനേ, രാജേന്ദ്ര - രാജാക്കളോ, ദ്രവിത സരണി വിമുഖം - ചിത്ത വഴിയിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്നത്.

ചരണം 1

പോക ഭവാനം സ്വയംവരത്തിനു; യത്നം

ചെയ്ക നിനക്കവളെ ലഭിച്ചാൻ.

സ്നേഹം കൊണ്ടെവളയമെന്നല്ലോ നാം നമ്മി-

ലേകനേ വേണമവൾക്കു വരൻ.

അപരനെപ്പറയവൾ വരിക്കി-

ലനത്വമവനുവൾക്കു മുണ്ടതി-

നെത്തുമേ വയ മസ്ത സംശയ -

മസ്ഥലത്തിലൊരത്തലെന്നിയേ

ഏകനേ - ഒരത്താനത്താന, വയം - ഞങ്ങൾ, അത്താല
ന്നിയേ - കണ്ണിത. കൂടാതെ, അസ്ത സംശയം - സംശയമി
ല്ലാതെ (നിശ്ചയമായും)

“അങ്ങും സ്വയംവരത്തിനു പോകുക. അവിടെ ലഭിക്കാൻ
പ്രയത്നിച്ചാലും. സ്നേഹം കൊണ്ട് ഇപ്പോൾ നാം അഞ്ചുപേരും
ഒന്നാണല്ലോ. നമ്മളിൽ ഒരാളായിരിക്കണം അവിടെ ഭർത്താവ്.
മറ്റൊരാളാണെന്നു അവർ സ്വീകരിക്കുകയാണെങ്കിൽ അവിടെ രണ്ടു
പേർക്കും അനർത്ഥമുണ്ടാകും. അതിനാൽ സ്വയംവരത്തിനായി
ആ സ്ഥലത്തു് തീർച്ചയായും ഞങ്ങളുമെത്തും.”

വേവനാരുടെ ഈ വാക്കുകളിൽ മറ്റൊരാൾക്കും ധ്വനിക്കു
ന്നുണ്ടു്. “മേയത്തിയെ ലഭിക്കുന്നതിനുപോലീ നീയും സ്വയം
വരമണ്ഡപത്തിലെത്തുക. മേയത്തിയെ വരിക്കുന്ന കാര്യത്തിൽ
നാം അഞ്ചുപേരും തുല്യമായ ആഗ്രഹമുള്ളവരാണ്. അതി
നാൽ നിന്റെ വേഷത്തിൽ (അഞ്ചുപേരും ഒരേ രൂപത്തിൽ)
ഞങ്ങളും അവിടെയെത്തും. നമ്മിലൊരെയെങ്കിലുമല്ലാതെ ആറാ
മത്തെൊരാളെ അവർ വരിക്കുകയാണെങ്കിൽ അവിരിയ്ക്കുവർക്കും അ
താപത്താണു്.”

രംഗം 10 അസൂരലോകം.

ശ്ലോകം 23

നാട്ടുകുറിക്കുന്നതി-അടൻ

തൂർക്കുഷ്ണരേഖം സൂരപരിവൃദ്ധൈ-

കൈർഷ്ണയേന്ദ്ര വിസൃഷ്ടേ

പുഷ്പ മഞ്ചാ ഗതവതി വിഭ-

ഭേദ ഭിഷ്ണു വിശിഷ്ടേ

സപ്ത ഭൂപാധിപ ഗുപകലേ
 സോപദേവ സുരതരേ-
 പുത്രവാപ്തേ നിശിഖരഗണം

പ്രോച രദ്യേത്യു ദൈത്യാൻ

ഏവം - ഇപ്രകാരം, തുടങ്ങും - സന്തുഷ്ടനായ, സുപരി
 വൃദ്ധനായ - ദേവശ്രേഷ്ഠനായാൽ, വിശ്വജിത - വിജയിച്ചവനും,
 ഏവേ - സന്തുഷ്ടനായ, നൈഷധേന്ദ്ര - നൈഷധേന്ദ്രൻ (ന
 ഉൽ) വിദർഭേന്ദ്രദിഷ്ട - വിദർഭരാജാവിനാൽ നൽകപ്പെട്ട, വി
 ശിഷ്ടം മഞ്ചം - വിശിഷ്ടമായ മഞ്ചത്തിൽ, ഗതവതി - പ്രാ
 പിക്കുമ്പോൾ, സപ്തഭൂപാധിപ ഗുപകലേ - ഏഴുഭൂപാധികളുടേയും
 അധിപതിയായ (പുഷ്പകം, ശാകം, ക്രമേയം, കശം, ശാലം
 മലം, പുകഷം, ജംബ എന്നിവയാണു് സപ്തഭൂപാധങ്ങൾ) രാജാ
 കന്മാരുടെ സമുഹവും സോപദേവ - ഉപദേവന്മാരും, സുരതരേ
 അപി - ദേവവർഗ്ഗവും അത്ര പ്രോചപ്തേ - ഇവിടെ വന്നെത്തിയ
 പ്പോൾ, നിശിഖരഗണം - രാക്ഷസസമൂഹം, ദൈത്യാൻ - ദൈ
 ത്യന്മാരെ, അദ്യേത്യു - പ്രാപിച്ചിട്ടു്, പ്രോചഃ - (പ്ര + ഉ + ച)
 പറഞ്ഞു.

ഇപ്രകാരം ദേവന്മാരാൽ വിടപ്പെട്ട നളൻ കണ്ഡിനത്തി
 ലെ മണിമംളികയിൽ സാമസിക്കയും, ഏഴുഭൂപാധികളിലെ രാ
 ജാക്കന്മാരും അവിടെ വന്നെത്തുകയും ചെയ്തപ്പോൾ രാക്ഷസ
 സമൂഹം ഭാനവന്മാരെ പ്രാപിച്ചിട്ടു് ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു.

വൃത്തം: മന്ദാക്രാന്താ.

ഖദം 28 രാക്ഷസന്മാർ

(പല്ലവി)

സമത്മരൈനീവണ്ണം ഭാനവന്മാരേ!

പ്രമത്തരായിരിപ്പതിപ്പോൾ?

അനുപല്ലവി

പുനർമുസാർ നീതി കളത്ര ലാഭം വോളേൻ

ചതുർദ്ദിശാവാസികളെത്ര സംഭ്രമിക്കുന്നു.

—സമത്മരൈനീവണ്ണം

ഭാനവന്മാർ - അസുന്മാർ, പ്രമത്തർ - ശ്രദ്ധയില്ലാത്തവർ, അലസന്മാർ, പുമത്വം സാരനീതികളോ ലോഭനേ - പുമത്വം ഞ്ങളിൽ വെച്ച്, സാരമായ നീതികളോട്കൂടി ലോഭത്തിലുള്ള ലോഭം കൊണ്ടും പുമത്വം - ധർമ്മം, അത്ഥം, കാമം, മോക്ഷം എന്നിവ. നീതികളോ - നീതിയുക്തമായ കളത്രം, നീതി - പ്രാപ്തി, പുമത്വം സാരമായ കാമത്തിന്റെയും നീതിയുടെയും കളത്രത്തിന്റെയും ലോഭത്തിലുള്ള മോഹം എന്നും ഈ ഭാഗം വ്യാഖ്യാനിക്കാം. നീതി - യോഗ്യരായ ഭാനവന്മാർക്കു തന്നെ സുന്ദരിയായ ഭയത്തിനെ ലഭിക്കണം എന്ന നീതി. ലോഭം - ലഭിക്കൽ, ലോഭം - കൊതി. ചതുർദ്വിഗാ വാസികൾ - നാലുഭാഗികളുള്ളവർ ('ചതുർ ദശവാസികൾ' പതിന്നാലു ഭാഗങ്ങളിലുള്ളവർ എന്ന കാന്താരതാരക പാഠം.) 'ചതുർ ദശവാസികൾ' (നാലുഭാഗങ്ങളിലുള്ളവർ എന്ന രസിക കൗതുക കാരന്റെ പാഠം.)

ചരണം 11

ധരിത്രിയിൽ വിദർഭ മന്ദിരത്തിലുണ്ടാരുത്തി

ചോൽ

തരത്തിലില്ലവർക്കാരും സുരസ്ത്രീ നികരത്തിലും;

പ്രവൃത്തം തൽസ്വയംവരം നിമിത്തികൃത്യം

കണ്ഡിന—

പുരത്തിലേ സമസ്തരും നിരത്തിച്ചെന്നിരിക്കുന്നു.

—സമത്വമെന്തിവണ്ണം.

ധരിത്രിയിൽ - ഭൂമിയിൽ, തരത്തിൽ - തുല്യമായി, സുരസ്ത്രീ നികരത്തിൽ - ദേവസ്ത്രീ സമൂഹത്തിൽ, പ്രവൃത്തം - ആരംഭിച്ചിരിക്കുന്ന, തൽ സ്വയംവരം - അവളുടെ വിവാഹം, നിമിത്തികൃത്യം - കാരണമായിട്ട്, സമസ്തരും - എല്ലാ ആളുകളും.

പദം 29. ഭാനവന്മാർ

പല്ലവി

മതി ചുതു ചതുരംഗവും; രാക്ഷസരെതു

ചതിയോ ചൊന്നതു നേരോ?

അനുപല്ലവി

ക്ഷീതിയിലുള്ളൊരു നാരി അതിരൂപണി -

യെന്നാലും

ത്രിദിവവാസികൾക്കേവം രതിവന്നതതികതുകം

—മതി മൂതു

ചരണം 1

മരിച്ചുപോയ് മഹാലക്ഷ്മി മനുഷ്യഭവനേ

പെന്ന്

ജനിച്ചാളല്ലയോ എന്നു നിനച്ചാലുണ്ടവകാശം

തനിച്ച നിദ്ര കണ്ടൊരമനിപ്പു വന്നിതു വിഷ്ണു

ഗുണജന്മൈലിനർഗ്ഗളം ഇണക്കം നിർവികാരനിൽ

... ..മതിമൂതു

ക്ഷീതി - ഭൂമി, അതിരൂപണി - അതിസന്ദർഭം. ത്രിദിവം - സ്വർഗ്ഗം (ത്രിദിവത്തിന് 'ത്രിദേശം' (സ്വർഗ്ഗം) എന്നു പാഠാന്തം) രതി - താല്പര്യം, അതികതുകം - വളരെ കൂടുതലായതെന്നു. മനുഷ്യഭവനേ - മനുഷ്യലോകത്തിൽ, നിനച്ചാലുണ്ടവകാശം - വിചാരിച്ചാൽ അതിനിടയുണ്ടു്. ('നിനയ്ക്കാനുണ്ടവകാശം' എന്നു പാഠാന്തം) തനിച്ച നിദ്ര - കേവലമായ ഉറക്കം, കിറന്ന നിദ്ര (തനിച്ച നിദ്ര എന്നു പാഠഭേദം) അനിച്ഛ - മടുപ്പ്, ആസക്തിയല്ലായ്മ, വിഷ്ണു - വിഷ്ണുവിൽ, ഗുണജന്മ - ഗുണങ്ങളെ അറിയുന്നവൻ, അനർഗ്ഗളം ഇണക്കം ഇല്ല - സ്ഥിരമായ സ്നേഹം ഇല്ല. നിർവികാരൻ - വികാരമില്ലാത്തവൻ.

മഹാലക്ഷ്മി മരിച്ചു മനുഷ്യലോകത്തിൽ പെന്ന് ജനിച്ചു താല്പര്യ ഇവൻ, (മയത്തി) എന്നു ആലോചിക്കാൻ അവകാശമുണ്ടു്. വിഷ്ണുവിന്റെ ഏകാന്തതയുള്ള ഉറക്കത്തിൽ മഹാലക്ഷ്മിക്ക് മടുപ്പുതോന്നിയിരിക്കാം, അതിനാൽ ഗുണം ഗ്രഹിക്കാൻ കഴിവില്ലാത്ത അവർക്കു് നിർവികാരനായ വിഷ്ണുവിൽ സ്ഥിരമായ

സ്കോം തോന്നാനിടയില്ല. (ഗുണവാന്മാരിലേ ലക്ഷ്യസ്ഥിര സ്കോമുള്ളവനെ സാരം.)

വിഷ്ണു സദാ യോഗനിദ്രാ ലീനനാണെന്നു പുറത്തു പ്രസിദ്ധി.

മഹാലക്ഷ്മി മരിച്ചു ഭൂരിയിൽ വന്നു ജനിച്ചുവളാനോരേ യന്തിയെന്നു ശങ്കിച്ചിരിക്കുന്നതിനാൽ അലങ്കാരം ഉത്പ്രേക്ഷ.

എപ്പോഴുള്ള നിദ്ര വിഷ്ണു പിൽ കണ്ടിട്ട് മനസ്സു മടുത്തു ഗുണജന്തയായ ലക്ഷ്മി വികാരഹീനനായ (കാമപിഹീനനായ) വിഷ്ണുവിൽ അനന്തരക്തയായി ഭൂരിയിൽ ജനിച്ചതാണെന്നു സംശയിക്കുന്നു. വിഷ്ണുവിനോടുള്ള വൈരസ്യത്തിനു കാരണം അദ്ദേഹത്തിന്റെ നിർവ്വീകാരതയാണെന്നു, കാരണം പറഞ്ഞു സമർത്ഥിച്ചിരിക്കുവാൻ അലങ്കാരം കാവ്യലിംഗം.

പദം 28. രാക്ഷസന്മാർ

ചരണം 2

വധിക്കേണം നൃപന്മാരെ; ചതിക്കേണം -

സുരന്മാരെ;

ചരിക്കേണമഹികളെ, ഹരിക്കേണമവളെ നാം

കൊതിക്കേണമശക്തന്മാർ; നടക്ക

നാമവിടേയ്ക്കു;

മിനക്കെട്ടിങ്ങിരുന്നാലോ കനക്കേടു വരും പാരം.

-സമത്വമെന്തിവണ്ണം

നൃപന്മാർ - രാജാക്കന്മാർ, സുരന്മാർ - ദേവന്മാർ, അഹികളെ ചരിക്കേണം - സർപ്പങ്ങളെ ഭക്ഷിക്കണം, ഹരിക്ക - അപഹരിക്ക, അശക്തന്മാർ കൊതിക്കേണം - നാം അ പള്ള ബലം പ്രയോഗിച്ചു അപഹരിച്ചു കൊണ്ടുപോയവനായ ദുർബലന്മാർ കണ്ടു കൊതിക്കണം, കനക്കേടു - ഗുരുവക്കേടു.

രംഗം 11 കണ്ഡിനപ്പുര

ശ്ലോകം 24

സംഭാഗം-പെമ്പട

രാക്ഷസ ഭാനവ വീരഃ

രൂക്ഷരവാരോഘോഽഭിഷണം ഗതപാ

കണ്ഡിനപ്പുര പരിമിളിതാൻ

കിന്നര സുര പന്നഗാനവദൻ

രാക്ഷസഭാനവ വീരഃ - രക്ഷസ ഭാനവ വീരന്മാരും, രൂക്ഷ
രവാരോഘാഷണ ഭീഷണം - രൂക്ഷരവത്തിന്റെ (കാിന ശബ്ദ
ത്തിന്റെ) രോഘാഷണം (മുഴക്കം) കൊണ്ടു്, ഭീഷണം (ഭയങ്കര)
മാം വണ്ണം, ഗതപാ - ഗമിച്ചിട്ടു്, കണ്ഡിനപ്പുര പരിമിളിതാൻ -
കണ്ഡിനപ്പുരത്തിൽ, പരിമിളിതന്മാരായ (ചേന്നിരിക്കുന്ന)കി
ന്നരസുര പന്നഗൻ - കിന്നരന്മാർ, ദേവന്മാർ, നാഗങ്ങൾ എന്നിവരോടു്, അവർ - പറഞ്ഞു.

രാക്ഷസവീരന്മാരും അസുരവീരന്മാരും ഉഗ്രമായ അട്ടഹാ
സങ്ങളോടെ കണ്ഡിനപ്പുരത്തിലെത്തിയിട്ടു് അവിടെ ഭയന്നീ
സ്വയംവരാർത്ഥം തിങ്ങിക്കൂടിയിരുന്ന കിന്നരന്മാർ, ദേവന്മാർ,
പന്നഗന്മാർ എന്നിവരോടു് ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു.

വൃത്തം: ആര്യ. (12, 13, 12, 15 എന്നു മാത്രാക്രമം)

ഏഴു ഗണം ഗുരുവെന്നും

വേണം ജഗണം വരാതെയൊരാകളിൽ

ഷഷ്ഠിമിതോ ലാലു മയമോ

വരണമിതാഭ്യസ്ത പുച്ഛാലം

ഷഷ്ഠം ലാലായതാരം-

ലതിൻ മുൻ ലാലു ചികുപിന യതി വദാനം

ഉത്തരമലമതിൽപ്പി-

ന്നാഗംഗണമൊര പാലുമാത്രം.

പാലം 30 രാജ്യസന്മാർ

പല്ലവി

ഹിതമല്ലാമിതനാമേ! യുഷ്ട ഭീഹിതം
ഹിത മല്ലാമിതനാമേ!

അനുപല്ലവി

വിതതം ഗഗനം ക്ഷിതിതലമപി ഹിത-
മഭിഹിതമപി ഹിത വചനം നശുണ്ഡം

—ഹിതമല്ല

ഹിതമല്ല - യോഗ്യമല്ല, അഹിതമാർ - ശത്രുക്കൾ, യുഷ്ട
ഭീഹിതം - (യുഷ്ട + ഇഹിതം) നിങ്ങളുടെ ആഗ്രഹം.

ഗഗനം വിതതം - ആകാശം നിറഞ്ഞിരിക്കുന്നു; ക്ഷിതിത
ലം അപിഹിതം - ഭൂമി മറയ്ക്കാപ്പട്ട. അഭിഹിതം അപി - പറ
യപ്പെട്ടിട്ട പോലും, ഹിത വചനം - ഇഷ്ട വചനം, നശുണ്ഡം -
കേൾക്കുന്നില്ല.

നിങ്ങളാൽ ആകാശവും ഭൂമിയും നിറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു, ഇ
വിടെ നിന്നു പറയാൻ നിങ്ങളോട് പറഞ്ഞാലും നി
ങ്ങൾ കേൾക്കുന്നില്ല.

[“ഗഗനം വിതതം - ആകാശം പരന്നു കിടക്കുന്നു. ക്ഷി
തിതലം അപിഹിതം - ഭൂപ്രദേശം തുറന്നു കിടക്കുന്നു. (ന +
പിഹിതം = അപിഹിതം - തുറന്നു കിടക്കുന്നത്) പരന്ന ആ
കാശത്തിലോ തുറന്ന ഭൂതലത്തിലോ എവിടെയെങ്കിലും പേര
യി നിങ്ങൾ ചാരി നില്പിൻ. അതാണ് നിങ്ങൾക്കു നല്ലത്.
ഇവിടെയൊരും നിൽക്കേണ്ട. നന്മ പറഞ്ഞാലും നിങ്ങൾ കേൾ
ക്കില്ല” എന്ന് ഈ ഭാഗം ദേശമംഗലം വ്യാഖ്യാനിക്കുന്നു]

ചുരുക്കം 1

സ്ഥാനങ്ങളിലെല്ലാം മാനുസ്ഥാനം മാനികളായ
ഭാനവരാജ്യസന്മാർക്കു നന്മ; ബ്രഹ്മനിർമ്മിതം

നമ്മുടെ നാടിപ്രപഞ്ചം; നിമ്ന്യാദികളേ
 നിങ്ങൾ
 നമ്മുടെ മതമറിഞ്ഞു നമ്മെസ്സേവിച്ചിരിക്കേണം
ഹിതമല്ല

ചരണം 2

ഭാരസുഖം പോരാ എന്നു ഞങ്ങൾ ലോകസാമ്രാജ്യ-
 സാരത്തിലുണർത്തി; രസഭദ്രഗമതു കേട്ടപ്പോൾ
 ധാതാവരൾ ചെയ്തു ബഹുപ്രീതിയിൽ ഞങ്ങൾക്കു
 വേണ്ടി
 പുതശരഭഭവതയെ ഭൂതലേ സൃഷ്ടിച്ചെന്നു
 —ഹിതമല്ല

ചരണം 3

ഈശ്വര മതങ്ങളാമറിഞ്ഞു? നിങ്ങളെന്തോർത്തു
 കാഴ്ചകാണാനിരുന്നു തെളിഞ്ഞു? ദൂത്തു നില്പിൻ
 ഈ ഉപപലതകൾ കണ്ടാലീർച്ചയുണ്ടാം
 ഞങ്ങൾക്കേറെ;
 തീർച്ചവെല്ലാം നിങ്ങൾക്കൊക്കെ; വേഴ് വേണ്ടാ
 കന്യകയിൽ ഹിതമല്ല

ചരണം 1

ബ്രഹ്മനിർമ്മിതം ഈ പ്രപഞ്ചം നമ്മുടെ നാട് എന്നുവയം.
 മതം - അഭിപ്രായം, നിമ്ന്യാദികൾ - മര്യാദയില്ലാത്തവർ,
 ഒരു രാജ്യത്തെ പ്രധാന വസ്തുക്കളെല്ലാം "സ്ഥാന"ത്തിൽ ഉൾ
 പ്പെടുത്തണം ഇല്ലെങ്കിൽ വ്യവസ്ഥാവിചിത്രീകളാണ്. മാനുഷസ്ഥാന
 ത്തിന് ശ്രേഷ്ഠ വസ്തുവെന്നാണ് അദ്ദേഹം നൽകുന്ന അർത്ഥം.
 'ബ്രഹ്മനിർമ്മിതമായ ഈ പ്രപഞ്ചം ദാനവ രാക്ഷസന്മാരുടെ

നാടായതിനാൽ ഭയത്തിനെ ലഭിക്കും. തങ്ങൾ മാത്രമാണ് ഹരണത്രേ ഓനവാദികളുടെ സുപന.

ചരണം 2

ഭാര്യസം - ഭാര്യസം, ലോകസംഗ്രാജ്യസാരത്തിൽ - ബ്രഹ്മസന്നിധിയിൽ, രസഭംഗം അതു - ആ ഭാര്യസംഭരവും, ധാരാവും - ബ്രഹ്മവും, ചുതശരഭേവത - കാര്യേവത(സൗന്ദര്യഭേവത) ബ്രഹ്മനിശ്ചേതാനന്ദം ഭൂമിയിൽ ജനിച്ച കാര്യേവതയാണ് മേയത്തി എ നാൻ രാക്ഷസന്മാരായ അഭിപ്രായം. ഭൂതല - ലോകത്തിൽ.

[“ചുതശരഭേവതയെ സൃഷ്ടിപ്പൻ - ഞാൻ കാര്യേവത സ്ത്രീയായി സൃഷ്ടിക്കാം. ഈ വിധത്തിൽ ജനിച്ചവളാണ് മേയത്തി എന്ന താത്പര്യം. വലിയ വിഭാഗത്തെ സരസ്വതിയുടെ പുത്രിയായതായി കല്പിക്കുന്നതുപോലെ, ഇവിടെ സ്ത്രീരത്നമായ ഭൈരിയെ കാര്യേവതൻ പെൺപിറ്റപ്പായി കല്പിച്ചിരിക്കുന്നു. കാര്യേവതൻപോലും ഭേദതയെപ്പോലെ ആരായി ക്ഷണിക്ക ഒരുവളെന്നും അർത്ഥം പറയാം.” ഭേദമംഗലം.]

ചരണം 3

തെളിഞ്ഞു - സന്തോഷത്തോടെ, ഇർഷ്യ - അസൂയ(വെറുപ്പ്) വേള - സ്നേഹം.

രംഗം 11. ഭീമന്റെ കൊട്ടാരം.

ശ്ലോകം 25

(ഭൈരവി-ചെമ്പട)

“മദ് ഭാര്യേയം” മമ ഹി മഹിഷീ-
യം” “മമൈവ പ്രിയേയം”
“സുതം മൂലം” ഇതി കൃത മിഥോ-
രോഷ പോഷൈഃ സ ഫോഷൈഃ

വ്യാപ്തേ ദേവാസുഃ ഫണി നരൈഃ

കണ്ഡിനേ, ഭീതി മുഹ്യദ് -

ഭീമാരാദ്ധ പ്രമുദിതഹരി -

പ്രേരിത വാത്സ്യഭാണീൽ "

ഇതഃ മദ് ഭാര്യ - ഇവര ഏതാ ഭാര്യ. ഇതഃ മമ മഹി
ഷീ ഹി - ഇവര ഏതാ മഹിഷിയാത്ര. ഇതഃ മമ പ്രിയ
ഏവ - ഇവര ഏതാ പ്രിയ അന്നെ, യതഃ മൃഗാ - നിങ്ങൾ
മൃഗന്മാരാകുന്നു, ഇതി - ഇപ്രകാരം, കൃതമിഥോ രോഷപോ
ഷൈഃ - പരസ്പരം ഉന്മേഷ വലിയ വൈരത്തോടുകൂടി, സഖോ
ഷൈഃ - കോലാഹലമുണ്ടാക്കേണ്ടവരും, ദേവാസുഃ ഫണി ന
രൈഃ - ദേവന്മാർ, അസുന്മാർ, സർപ്പങ്ങൾ, നന്മാർ എന്നി
വരാണ്, കണ്ഡിനേ വ്യരപ്തേ - കണ്ഡിനേ നിറഞ്ഞപ്പോൾ, ഭീ
തി മുഹ്യദ് ഭീമാരാദ്ധ പ്രമുദിതഹരിഃ പ്രീതി - ഭീതികൊ
ണ്ടു മോഹിച്ചുപോയ ഭീമന്മാർ ആശ്വസിപ്പോട്ട്, പ്രമുദിത
നായ (സന്തോഷിച്ചുപോയ) ഹരിയർ - വിജയിച്ചവർ, പ്രേ
രിതയായ, വാണി - സാധവി, അഭാണീൽ - പാഞ്ഞു.

വൃത്തഃ മന്ദക്രാന്താ

പദം. 31 സരസ്വതി

(പല്ലവി)

ഭീമകാശ്യപീരമണാ! മാ, മാ, ഭവാനയതു വേദം.

അനുപല്ലവി

മാമധുനാ മധുവൈരി ഭഗവാനജി നിൻ

പുത്രിയാം ദമയന്തിഞ്ച ബോധയിതു മ-

പേതാൻ പുരുഷാ നശേഷാൻ സുവേഷാൻ

— ഭീമ കാശ്യപീരമണ!

കാശ്യപീ - ഭൂമി, കാശ്യപീരമണൻ - രാജാവു്, ഭവൻ
കാ വേദം അയതു - ഭവൻ ദുഃഖം പ്രാപിക്കരുതു്, മാ - അരുതു്.

ഉപേതാൻ - ഇവിടെ എത്തിയിരിക്കുന്ന - സുവേഷാൻ അ
ശേഷാൻ പുരുഷൻ - നല്ലവേഷത്തോടുകൂടിയ എല്ലാ പുരുഷ
ന്മാരെയും, കുറിച്ചു, നിന്റെ പുത്രിയായ ഭാര്യനിയെത്തരിയി
ക്കുന്നതിന്നു, അധുനാ - ഇപ്പോൾ, മധുരവരിയായ ഭഗവാൻ -
(വിഷ്ണു മാം(എന്നോട്) അരുളിച്ചെയ്തു.

ചരണം 1

ചുതസായകൻ ലോകഭേദവും ഭീപഭേദവും
മതുണ്ടോ?
ഭൂതലത്തിലുള്ളവരെല്ലാം മിവിടെയുപഗമി
തരായുരം-
പ്രീതിയൊടു നാകത്തിൽ വസിപ്പവരൊക്കവേ
ഇവിടെ വന്നു
ആദരാതിശയമുൾക്കൊണ്ടസുരന്മാരും
ഹണിവരരുമെല്ലാം
മോദമോടിനിവിടെ വന്നു മുവുലകിലു-
ള്ളവരെല്ലാവരും
ഭീമ കാശ്യപി രമണ.....

ചുതസായകൻ - ഭാരമുപേൻ, ലോകഭേദം - സ്വർഗ്ഗം, ഭൂ
ലോകം, പാതാളം എന്ന ഭേദം, ഭീപഭേദം - ജംബുഭീപാദി
ഭേദം, ഉപഗമിതർ - വന്നു ചേർന്നവർ, നാകം - സ്വർഗ്ഗം, ഹ
ണിവരർ - സർപ്പ ശ്രേഷ്ഠന്മാർ.

ചരണം. 2

ഇന്നു കേളിവിടെ വന്ന പരീഷയുടെ അനന്ധം
ഇന്നവുമെല്ലാം-
മെന്റുടെ മനസി തോന്നുമെന്നിഹ മകന്ദ നേകി
വരവു മേ

നീന്തട്ടെ തനയ തനയെ സഖി യെ നൊക്കെ
 നീ ഹരിക രാജൻ
 വർണ്ണനേ സദസിയെന്നൊടു നേരിട്ടു മത്സ്യനെ-
 നന്മതു ശങ്കാ
 ഭംഗമേതുമില്ലൊന്നിനു മിന്നിപ്പ മനവർ
 മരലേ വൃഥാ മാന്യം
 —ഭീമ കാശ്യപി രമണ

പരിവർ - ആളുകൾ, അന്വയം - വശം, മനസി - മനസ്സിൽ
 മുക്കങ്ങൾ - വിദ്യ, തനയ - മകൾ, സദസി വർണ്ണന - സദസ്സിൽ
 വർണ്ണിക്കുന്നതിൽ, വൃഥാ - വെറുതെ, മാന്യം - മന്ദ്ര, ഭംഗം -
 പ്രമാണം, മന പർമാവേ - ഗാഢാന്തരം, എന്തൊടു നേരിട്ടവ
 ന്നം - എന്തൊടു കൂടെ നില്ക്കുമെന്നും.

ചരണം 3

തുംഗ ഭാഗ്യ വിളമ്പിലമേ! മങ്ങരു-
 തെങ്ങു നിൻ മകളുടേതോ?
 മംഗലാംഗനകൾ ധാത്രികൾ വേതികൾ,
 കിങ്കരാവലിയുടേതോ?
 മംഗലാ പ്ലവനമംഗ! വൈഷ്ണവ;
 സംഗതം ചെല്ലുമുണ്ണിത്തം,
 കങ്കമേലികൾ ഭൂലമേലേണ-
 മിങ്ങുസർവ മുചന്തേതം
 ശംഖ മദ്രു മുദംഗാലികളും ശംഖ-
 മാന തിങ്ങിയിരിക്കുമി ചിടെ

—ഭീമകാശ്യപി രമണ

തുംഗ ഭാഗ്യ വിളമ്പിലമേ - വലിയ ഭാഗ്യത്തിന് വിളമ്പി
 ലഭിക്കാത്തവനേ, മങ്ങരുത് - വിഷാദിക്കരുത്. ഉദാരം - ഉ
 തമം, മംഗലാംഗനകൾ - സുമാംഗലികളായ സ്ത്രീകൾ, ധാത്രി

കൾ - വളർത്തുമാർ, വേട്ടികൾ - വേട്ട (പൂർ) ധരിക്കുന്ന
വർ (രാജ കുടുംബാംഗങ്ങളുടെ എഴുന്നള്ളത്തിൽ ആഘോഷിച്ചു
നിറുത്തുന്നതിനു് നിയുക്തരായ ഭടന്മാർ, ഹാക്കർ) കിങ്കരാ
വലി - ഭൃത്യ സമൂഹം മംഗലാർപ്പാപനം - മംഗലസ്താനം, അംഗം
ആദാദ്യോതകമായി സംബുദ്ധി. മുറ്റുന്തം സംഗതം വലു -
മുറ്റുന്തം അടുത്തല്ലോ. ഒക്കലം - പട്ട, ഉപനേയം - കൊണ്ടു വ
രേണ്ടതാണ് ('ഉപനീതം' എന്നു പരാഭരണം.) ശീര്യം - വേ
ഗം, ആനയിക്ക - കൊണ്ടു വരിക. ശിബിക - പല്ലയക്കു,

പദം 32 ഭീമൻ

(സാവേരി-ചെമ്പട)

പല്ലവി

തീൻ സങ്കടം; സമ്പ്രതം ചന്ദ്രം

ചേൻ മംഗലം പൂണ്ണമായ്

അനുപല്ലവി

പുണ്യപുമാനിൻ ഞാനെൻ തെളിഞ്ഞു മന്ത്രേ

—തീൻ സങ്കടം

ചരണം 1

ഏതൊരുകാര്യത്തിനും വേണം പൂമകൾ കാന്തൻ

പാദ കമല യുഗ ധ്യാനം; എന്നാലൊഴിയും

ബാധകളുണ്ടാകിലും നാനം; ചിന്തിതമെല്ലാം

സാധിക്കും; തീരുമവമാനം; വരുമഭിമാനം

—തീൻ സങ്കടം

സമ്പ്രതം - ഇപ്പോൾ, പുണ്യപുമാൻ - പുണ്യവാൻ, മ
ന്ത്രേ - ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു.

ചരണം 1

പൂമകൾ കാന്തൻ - വിഷ്ണു, പാദകമലയുഗ ധ്യാനം - പാദ
മാകുന്ന താമരയുഗത്തിന്റെ ധ്യാനം. ബാധകൾ - ഉപദ്രവങ്ങൾ
ചിന്തിതം - ആഗ്രഹം,

ചരണം 2

(സരസ്വതിയോട്)

താത്ത്വജ്ഞി രമണൻ തന്റെ ആജ്ഞാകാരിണി!
ആത്തി ഹാരിണി! ദേവി! നിന്റെ കങ്കമ ശോണം
കാപ്തളിരിണ പണിയുന്നേൻ ! വർണ്ണയ ജന-
സാത്വ ഗുണഗണം! ഞാൻ നിന്നെ വിശ്വസിക്കു-
ന്നേൻ

—തീൻ സങ്കടം

താത്ത്വജ്ഞി - ലക്ഷ്മി, രമണൻ - അത്യാവു, താത്ത്വജ്ഞി
രമണൻ - വിഷ്ണു, ആജ്ഞാകാരിണി - ആജ്ഞായ അനുസരി
ക്കുന്നവൾ, ആത്തിഹാരിണി - ദുഃഖനാശിനി, ദേവി - സര
സ്വതി, കങ്കമശോണം - കങ്കമ പോലെ ചെമ്മ, ജനസാർ
ത്ഥം - ജനസമൂഹം, വർണ്ണയ - വർണ്ണിച്ചാലും.

ചരണം 3

(ഭക്തയ്ക്കോട്)

ബാലേ! തനയേ! മമയന്തി! ഹന്ത! നിനക്കൊ-
രാളിയിതല്ലോ വന്ത! കാൺക വന്നിരിക്കുന്ന
മാലോക്കരെ അറിഞ്ഞു ചൊന്നാൽ വേണുന്ന—

വരെ

മാലയിട്ടു വരികെ നന്നായ്; മാൽ തീരുമെന്നാൽ

—തീൻ സങ്കടം ..

തനയ - മകൾ, ആളി - തോഴി, വേണുന്നവർ - വേണ്ട
വർ, മാൽ - ദുഃഖം.

രംഗം 13 സ്വയംവര മണ്ഡപം

ശ്ലോകം 26

താത വാഗ്ഭിരിതി ജാത മോദഭര

മാതൃ ചോദിത വധുജനൈഃ

സ്മിത വാദ്യരവമേഢാരചിത
കൗതുകാപ്പവമനോഹരം
നൃതനാശ്ശക നിവിത മുന്തിമേജാത
രൂപ ശിബികാസ്ഥിതാ
സാതിലോല യുവ യുഗലാ വചന
നാഥയാകമി നൃപാത്മജാ

ഇതി - ഇപ്രകാരമുള്ള, താത വാഗ്ഭിഃ - പിതാവിന്റെ വാക്കുകളിൽ, ജാത മോദ ഭര - സന്തോഷഭാരത്തോടു കൂടിയവളായി, മാതൃ പോദിത വധുജാനൈഃ - മാതാവിനാൽ പ്രേരിതരായ വധുജനങ്ങളാൽ (സ്ത്രീകളാൽ), സ്മിത വാദ്യ രവത്താൽ - വലിയ വാദ്യ രവത്താൽ, മേഢാമായ - മനോഹരമായ വിധം, ആരചിതമായ - നിർവ്വഹിക്കപ്പെട്ട, കൗതുകാപ്പാവനം കൊണ്ടു - മംഗലസ്സാനം കൊണ്ടു; മനോഹരമായിട്ടു, അഥ - അനന്തം, നൃതനാശ്ശക നിവിത മുന്തി - പുതിയ വസ്ത്രത്താൽ ചുറ്റപ്പെട്ട ശരീരത്തോടു കൂടിയവളായും, ജാതരൂപ ശിബികാസ്ഥിതാ - സ്വപ്നപ്പല്ലക്കിൽ ഏറിയവളും, (ജാതരൂപം - സ്വപ്നം) അതിലോല യുവ യുഗലം - അതിരറ്റ കൊന്തിയോടു കൂടിയ യുവജന സമൂഹത്തിലേയ്ക്കു ചെന്നവളായ, ലോല - കൊന്തി (ലോലശ്ചല സതൃഷ്ണയോഃ), സാ നൃപാത്മജാ - ആ രാജകുമാരി, വചനനാഥയാ - വാഗ്ഗേശ്വരിയാൽ (സരസ്വതിയാൽ), അകമി - കമിക്കപ്പെട്ടു.

ഇപ്രകാരമുള്ള പിതൃവചനങ്ങളാൽ സന്തുഷ്ടയായിട്ടു, മാതാവിനാൽ നിയോഗിക്കപ്പെട്ട സ്ത്രീജനങ്ങളാൽ വാദ്യലോഷം മുഴങ്ങവേ നിർവ്വഹിക്കപ്പെട്ട മംഗലസ്സാനം കൊണ്ടു മനോഹരിയായി പുതിയ വസ്ത്രത്താൽ ചുറ്റപ്പെട്ട ശരീരത്തോടുകൂടിയവളായി, സ്വപ്നപ്പല്ലക്കിലേറി കൌതിന്യാൻ യുവാക്കന്മാരോടു കൂട്ടത്തിലൊത്തിയ ആ രാജകുമാരിയോടു വാദ്യപിന്തുടന്നെ പറഞ്ഞു.

[സ്മിത വാദ്യരവ മേഢാരചിത മംഗളാപളുതി വിഭൂഷണം, 'നീത വാദ്യരവ' എന്നിങ്ങനെ പാഠാന്തരങ്ങൾ, മംഗളാപളുതി - മംഗളസ്സാനം.]
 വൃത്തം: കസുമ മഞ്ജരി

“രം നരം നര നരം നിരന്തര വരം-
മെങ്കിലോ കസുമ മഞ്ജരി”

പദം 23 സരസ്വതി

(പല്ലവി)

ബാലേ! സദ്ഗുണലോലേ! മംഗല-
ശീലശാഖിനി! കേരം നീ

അനുപല്ലവി

പ്രാലേയരൂപി മഖി! ഭമയന്തി;

മാലകൊണ്ടൊരുവനെ വരിച്ചീടുക നീ

..... ബാലേ

സദ്ഗുണ ലോല . സദ്ഗുണങ്ങളിൽ തുഷ്ണുള്ളവരും, പ്രാലേ
യരൂപി മഖി . പ്രാലേയ മയമായ(ഹിമ മയമായ) രൂപി(രശ്മി)
യോടു കൂടിയവനെ (ചന്ദ്രാനു)പ്രാപ്ത മയത്തോടു കൂടിയവരും.

ചര:1 സമസ്തജനകൃത യശസ്സേവം ഏക-

മമന്തു പരിഷയിൽ വരിക്ക നീ- അല്ലെ -

നീരിക്കി ലസുരരുണിമിക്കുന്നു ലോക -

മമന്തു സുഖിക്കുന്ന സമത്വരായ്

പന്നഗവരരിതല്ലോ, ചാരണ

കീന്നരുമിതാ യദി

തവ ചൊന്നതിൽ നമി കരുകും

കാൺക നീ മന്നവർപരിഷകളെ

ഇവൻ കേരം പഷ്ക്കര ഭീപാധിപൻ;

ഇവനല്ലോ ശാക ഭീപനായകൻ

കൃഷ്ണഭീപേശപരനോ വാഞ്ചരിതൻ?

ഭജിക്ക നീ കശഭീപനാഥനെ, കണ്ടാലുമെടോ!

ശാപ്തമല ഭീപാധീശാ നിമ്ന ച സുപ്രകാശം

വിക്ഷിതനായോ നിന്നാൽ -പ്ളക്ഷ്യമഹാ-

ദപീപേന്ദ്രൻ?

കൺമനയങ്ങയയ്ക്കു നി കരുമുഖി മമയന്തി

—ബാലേ

സമസ്ത ജനകൃതയശസ്ത്രം - എപ്പാ ജനങ്ങളാലും പ്രശംസിക്കപ്പെടുന്ന, ഏകം - ഒരുവനെ അമർത്യാപരിഷയിൽ - ദേവസ, മുഹത്തിൽ പന്നാ വാർ - നാഗപിരന്ദർ, തപ - നിനക്കു ലോകം അമർത്തു സുഖിക്കുന്ന സമർത്ഥർ - ലോകത്തെ ബലാൽ കീഴടക്കി സുഖിക്കുന്ന സമർത്ഥർ, ഈ ചൊന്നതിൽ കയ്യകം നഹിയദി - ഇപ്പറഞ്ഞതിൽ സന്തോഷം തോന്നുന്നില്ലെങ്കിൽ മന്നവർ പരിഷ - രാജസമൂഹം.

ജംബു, പ്ളക്ഷ്യ, കശ, ക്രാഞ്ച, ശാക, ശല്യമല, പൃഷ്കര എന്നീ ഏഴു ദീപുകളിൽ നിന്നു വന്ന രാജക്കന്മാരെ മമയന്തിക്ക് സാസ്വതി പരിചയപ്പെടുത്തിക്കൊടുക്കുന്നു

ദീപാധിരം - ദീപനാഥന, നിർമ്മല സുപ്രകാശം - പരിശുദ്ധ പ്രകാശത്തോടു കൂടിയ, പ്രേക്ഷിതൻ - കാണപ്പെട്ടവൻ വാഞ്ചരിതൻ - ആഗ്രഹിക്കപ്പെട്ടവൻ, ജേക്ക, വരിച്ചാലു, കരുമുഖി - മനോഹരമായ മുഖത്തോടു കൂടിയവരും.

ചരണം 2

അനന്തഗുണനിധി പരന്തപ നിവ—

നവന്തി ജനാപദ പുന്ദരൻ; നിന—

ക്കിവക ലഭിദേവി ലബം നഭവത് പുന—

രിമം കലിംഗനെ വരിക്ക നി

കാശീരൂപ മഥയാ സുമശര ഭേശീയം കടിമസു—

ഭേശീകലകലികേ! ശാരദ രാജീവാഭ മുഖീ!

ഇവനല്ലോ ഭീനകര കലോഭപരൻ

ഋതുപണ്ണനെൻ ലോക വിശ്രുതൻ

ശൗന്ധത്തുപതി തീവൻ വീര്യവാൻ; ഇവനല്ലോ

ലാടയരണീശ്വരൻ കന്ദർപ്പ നിഭൻ;
പാണ്ഡ്യക്ഷിതിപൻ ചീരൻ; ചോളവിനേതാ,
ശൂരൻ;

ഭീഷിത ഭൈരിസാരൻ നൈഷധനല്ലോ

സോ ഫ യം!

ഇത്ര നഗ്നി യമൻപാശിപ്പൂണ നാലരിതാ നളൻ
തന്നരികിൽ മരുവുണ സുന്ദരി! തത്ത്വപരൂപന്മാർ

.....ബാലേ

അനന്തഗുണനിധി - അന്തമില്ലാത്ത ഗുണങ്ങൾക്ക് ഇരിപ്പി
ടമായിട്ടുള്ളവൻ, പാത്തപൻ - ശത്രുക്കളെ തപിപ്പിക്കുന്നവൻ, അ
വനി ജനപദപുരന്ദരൻ - അന്തവിരാജ്യത്തിന് ഇന്ദ്രൻ; അഭി
രൂപി - താത്പര്യം, ലപം-നൃപൻ - കട്ടം ശന്നെ ഇല്ലെങ്കിൽ
ഇം - ഈ, വപുഷം - ശരീരംകൊണ്ട്, സുമര ഭദ്രശിയാ -
കാമദേവൻ തുല്യൻ, കടില സുകശീകല കലികേ - കടില സു
കേശി കലത്തിന് (ചുരുങ്ങ തലമുടിയുള്ള സുന്ദരി വർഗ്ഗത്തിന്)
കപിക - പൂമാട്ടായിട്ടുള്ളവളേ, ശാരദരാജിവാദ മുഖി - ശരത്
കാലത്തെ രാജീവം (താമര) പോലെ ആഃ (ശോഭ) യോടു കൂടി
യ മുഖമുള്ളവരും, ദിനകര കാലാദ്വന്ദൻ - സൂര്യവംശത്തിലെ
നായകൻ, ദിനകരൻ - സൂര്യൻ, ലോക വിശ്വാൻ - ലോകപ്ര
സിദ്ധൻ, ഗന്ധനൂപതി - ഗന്ധരാജാവ്, ലാടയരണീശ്വരൻ -
ലാടരാജാവ്, കന്ദർപ്പ നിഭൻ - കാമദേവതുല്യൻ, ചോള വി
നേതാ - ചോളരാജാവ്, വിനേതാ - അധിപൻ, ഭീഷിതഭൈ
രി സാരൻ - യോദ്ധ്യ ശത്രുവെട്ടി കൂടിയവൻ, സാരൻ - ശ്രേ
ഷ്ഠൻ, സംഭായം - ആ ഇവൻ, നാലരിതാ - ഇതാ നാലു പേർ
പാശി - വരുന്നതിൽ, തത്ത്വപരൂപന്മാർ - നളന്റെ രൂപം ധരിച്ച
വർ,

പദ്മ 34 മേയന്തി

പല്ലവി

ഇന്ധാനേ ഹൃദി സന്താപേഭ്യം -

മെന്തു ചെയ്തു ഞാനധുനാ?

അധുനം - ഇപ്പോൾ, ഹൃദി - മനസ്സിൽ, സന്താപേ - ദുഃഖം
 ഭൃശം - ഏറെവ്വ, ഇന്ധാനേ - വർദ്ധിക്കുവാൻ,

ചരണം 1

ഹരിത് പ്രഭുക്കളെയൊഴിക്കലു മസത്—
 കരിച്ചതില്ലഹം കിനാവിലു; എന്ന-
 ണിരിക്കവേ പുനഃവിചിന്തയോ നമമ-
 ച്ചതിപ്പതിനു നഹി നിമിത്തവും.
 എങ്കിലൊരപരാധം വരികിലു-
 മിങ്ങനെ തുടരാമോ ത്രിഭുവന-
 സങ്കട ഹര രിവർ പോൽ? ഹര—
 ഹര ശങ്കരഃ കിം കരുതേവ?
 ചെറിയ നാളിൽത്തന്നെ തുടങ്ങി ഞാ—
 നറിവൻ കണവൻ മമ നളനെന്നു
 മറവില്ലതിനിക്കെന്നു വരികിലോ അറിയായ്—
 വരിക മമ രമണനെ—ഒരുനാളും ഞാൻ
 മനസാ വപുഷാ വാചാ ന നളാദിതരം ജാനേ
 അതിനാൽ ദേവാ മുദിതാ ഭദ്രതാം മേതരമണ!

ഇതൊഴിക്ക് വെടിഞ്ഞെന്നുടെ യത്നലൊഴിച്ചുള്ളേണാ
 ഭക്തജനചിത്ത മുണ്ടോ തപ്തമാക്കുമാറീശന്മാർ?

ഹരിത് പ്രഭുക്കൾ - ഭിക്തപങ്കര; കിഴക്കു, തെക്കുകിഴക്കു,
 തെക്കു, പടിഞ്ഞാറു എന്നീ ഭിക്ഷുക്കളുടെ നാമന്മാരാണ് യഥാ
 ക്രമം, ഇന്ദ്രൻ, വഹനി, യമൻ, വരുണൻ എന്നിവർ, അസ-
 ത്കരിക്ക - അവമറിക്ക, അഹം - ഞാൻ, നഹി നിമിത്തം -
 കാരണമില്ല, ത്രിഭുവനസങ്കടഹരരിവർ പോൽ - ഇവരാണത്രേ
 മൂന്നുലോകത്തിലെയും ആളുകളുടെ സങ്കടം തീർക്കുന്നവർ, കിം
 കരുതേവ - ഞാനെന്തു ചെയ്യട്ടെ, ചെറിയ നാളിൽത്തന്നെ തുടങ്ങി-
 ബാല്യകാലത്തിലേ തുടങ്ങി, കണവൻ - ഭർത്താവ്, മറവില്ല -
 വ്യൗജം ഇല്ല ('മറിവില്ല - വ്യത്യസ്തമില്ല, മാറ്റമില്ല' എന്നു
 പാഠഭേദം) മമ രമണൻ - എന്റെ ഭർത്താവ്.

മനസാ - മനസ്സുകൊണ്ടു്, വപുഷാ - ശരീരംകൊണ്ടു്, വാ-
 ചാ - വാക്കുകൊണ്ടു്, നളാത് - നളനിൽനിന്നും, ഇതരം - അ-

നൂനെ, ന ജാനെ - അറിയുന്നില്ല, ദേവം - ദേവന്മാർ, മുദിതം - സന്തുഷ്ടരായി. മേ - എനിക്കു്, തം - ആ, രമണം - ഭക്താചിനെ ദേവം - തരാട്ട; ഇങ്ങനെയായി - ഈ മായാപ്രയാഗം, തപ്താദകേ. മൂട്ട പിടിപ്പിക്കുക.

വഞ്ചിക്കുക എന്ന ഈ പ്രവൃത്തി ഉപേക്ഷിച്ചു് എന്റെ ദുഃഖത്തെ നിശ്ശേഷം ഒഴിവാക്കണം. ദേവന്മാർ ഭക്തന്മാരുടെ മനസ്സിനെ കരിക്കലും ദുഃഖത്തിന്നു് പാത്രമാക്കാറില്ലല്ലോ. തന്റെ ദുഃഖശമനമെന്ന വിശേഷാൽ എല്ലാ ദേവന്മാരും ഭക്തന്മാരുടെ ദുഃഖശമനം വരുത്താറുള്ളതെന്ന സാമാന്യംകൊണ്ടു് സമത്ഥിച്ചിരിക്കയാൽ അലങ്കാരം അത്ഥാന്തരന്യസം.

ശ്ലോകം 27

പുറനിര - ചെമ്പട

അഥബത മേയന്തിചിന്തയാ ദൈവഗത്യാ
സ്വപദിഹാദിഹാ ഭേജിതേ സ്വ സ്വപിഹ്നം;
തദേ നളഗളാനേ ബാലയാ ന്യാസി മാലാ;
പ്രമുദിതമനസഃ സ്തേ വാച മാലക്ഷ്യതൈവാ

അഥ - അനന്തരം, സ്വപദി - വേഗം, ഹാദിഹാ - ദിക് പതികൾ, ദൈവഗത്യാ - ഭാഗ്യംകൊണ്ടു്, മേയന്തി ചിന്തയാ - മേയന്തിചിന്തയൽ, സ്വ സ്വപിഹ്നം - താന്താങ്ങളുടെ അടയാളം ഭേജിതേ - പ്രാപിച്ചു, ബത - ആശ്ചര്യം, തദേ - അനന്തരം, ബാലയാ - ബാലയാൾ, നളഗളാനേ - നളന്റെ കഴുത്തിൽ, മാലാ ന്യാസി - മാല അർപ്പിക്കപ്പെട്ട, പ്രമുദിത മനസഃ - സന്തുഷ്ട ഹൃദയരായ, തേ - അവർ, ഏവ - ഇപ്രകാരം, വാചം - വാക്കിനെ, ആലക്ഷ്യത - പറഞ്ഞു.

അനന്തരം മേയന്തിയുടെ ഭക്തിപൂർണ്ണമായ ചിന്തകൊണ്ടു്. ഇന്ദ്രാഗ്നി യമ വജ്രനന്മാർ അവരുടെ അടയാളങ്ങൾ സ്വീകരിച്ചു. ഉടനെ അവർ നളനെ മാലയിട്ടു. അതിൽ സന്തുഷ്ടരായ ഇന്ദ്രാദികൾ അപ്പോൾ ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു.

വൃത്തം: മാലിനി

‘നനമയ യഗമെട്ടിൽ തട്ടണം മാലിനിക്കു്’

പദം 35 ഇന്ദ്രാദികൾ

(പല്ലവി)

അനളം വാ മന്യു ഭവ്യം മമ പ്രസാദേന

(അനുപല്ലവി)

വിദർഭ നൈഷധ വംശ തിലക യുവാന്ത

—അനല്പം

ചരണം 1 ഇന്ദ്രൻ

ബലിക്കുയമീല്ലേതും ബോധിക്ക! ശുഭചിത്ത-
ശുദ്ധി ക്ഷപിതഭോഷ! ശുഭ! നൈഷധ! ഭ്രമി-
യ്യധുഷ്ണ! നീ ചെയ്യുന്ന യജ്ഞേഷു ഹവിർഭാഗം
പ്രത്യക്ഷം ഭുജിപ്പൻ ഞാൻ; പ്രഥമം തേ

ശിവസായുജ്യം

..... അനല്പം.....

വം. - നിങ്ങൾ ഇരുവർക്കും, മമ പ്രസാദേന - എന്റെ പ്രസാദംകൊണ്ട്, - അനല്പം ഭവ്യം അല്പമല്ലാത്തതും, അസ്തു - ഭവിക്കട്ടെ, വിദർഭനൈഷധവംശതിലക യുവാന്തവിദർഭനൈഷധവംശങ്ങൾക്ക് തിലകങ്ങളായ, യുവാന്ത-യുവാക്കളെ, (അനല്പം ഭവ്യം ഭവിക്കട്ടെ എന്നന്വയം)

ശുഭ ചിത്ത ശുദ്ധിക്ഷപിതഭോഷൻ - ശുഭമായ ചിത്തശുദ്ധിക്കൊണ്ട്, ക്ഷപിതമായ (ഇല്ലാതായ) ഭോഷങ്ങളോടുകൂടിയവൻ, നൈഷധഭ്രമിയ്യധുഷ്ണൻ - നിഷേധശരൻ, യജ്ഞേഷു - യജ്ഞങ്ങളിൽ, ഹവിർഭാഗം - ഹവിസ്സിന്റെ ഭാഗം, പ്രത്യക്ഷം - പ്രത്യക്ഷമായി, ഭുജിപ്പൻ - ഭുജിക്കും, തേ - നിനക്കു, ശിവസായുജ്യം - ശിവനിൽ ആത്യന്തിക ലയം, പ്രഥമം - ലഭിക്കട്ടെ.

ചരണം 2

അഗ്നി

പാരിൽ ഞാനാഗ്രഹിച്ച ഭൈമി നിന്നെ വരിച്ചു
വരണമില്ലിനിക്കേതും, പ്രത്യുത മുദിതോ ിസ്മി

പചന ഭവനങ്ങളിൽ ഭവതഃ സ്വാധീനൻ

ഞാനെ-

നാരിക, നീ വല്ലുണ്ടാക്കും കുറികളുമതിനൊക്കും

.....അനല്പം

മൈമി - മേയന്തി, പരഷം - പരിഭവം, പ്രത്യുത - നേരേ
മറിച്ചു, മുദിതഃ അസ്തി - ഞാൻ സന്തുഷ്ടനായി, പചന ഭവനങ്ങ
ളിൽ - പാകപ്പെടുത്തൽ ഭവിപ്പിക്കൽ ഇവയിൽ, ഭവതഃ - നിന
ക്കു്, സ്വാധീനൻ - ഇഷ്ടമനുസരിക്കുന്നവൻ.

ചരണം 3

യമൻ

മേയന്തിയെ ഞാൻ നിന്റെ ഭയിതയാക്കുവാൻ -

വന്നു;

മമ പിന്തിതം സാധിച്ചു; തരുവൻ -

വരങ്ങളെ ഞാൻ;

ആപത്തിലും നിൻ ബുദ്ധി അധർമ്മ -

വിമുഖിയാകു;

ആയത്ഥമാകും നിങ്കലായുധവിദ്യ യെല്ലാം.

ഭയിത - ഭാര്യ, പിന്തിതം - ആഗ്രഹം, അധർമ്മ വിമുഖി -
അധർമ്മത്തിൽ താത്പര്യമില്ലാത്തതു്, ആയത്ഥമാകും - അധീന
യാകും.

ചരണം 4

വരുണൻ

മതിമുഖി മൈമിയോടും മദനകേളികൾ പൂണ്ടു

മന്ദവുക നൈഷധ! നീ തരുവൻ വരയുഗളും

തരുവല്ലീസുനം കല്പതരുസുനമാം നീ തൊട്ടാൽ
മരുഭൂമിയിങ്കലും തവ ജല മുണ്ടാം വേണ്ടുവോളം
.....അനല്പം.....

മതിമുഖി - പരമേശ്വരി, മനേകേളി - കുമകേളി, വരയുഗളം,
രണ്ടു വരം, തരുവല്ലീസുനം - മരുങ്ങട്ടെയും വള്ളികളുടെയും പൂ
ക്കൾ, കല്പതരുസുനം - കല്പവൃക്ഷത്തിന്റെ പൂവ്, തവ - നി
നക്കു്.

ചരണം 5

സരസ്വതി

കനക്കമതംവും സുധകണക്കെ പ്പമിരയു-
മനർഗ്ഗളം യമകവു മനുപ്രാസമുപമാദി
ഇണക്കം കലനം രമ്യം ജനിക്കും നലു്

സാരസ്വതം

നിനക്കും നിൻ ഭയിതയ്ക്കും, നിനയ്ക്കുന്നവർക്കും
പിന്നെഅനല്പം.....

കനക്കമതം - പ്രൗഢമായ അത്മം, സുധ കണക്കെ, പദ
നിര - അമൃതതുല്യമായ പദസമൂഹം, അനർഗ്ഗളം, യമകം - തട
വററ യമകം, ഇണക്കം കലനം - പരസ്പരമിണങ്ങി, സാരസ്വതം -
സാഹിത്യവിദ്യ; നിനയ്ക്കുന്നവർക്കും - നിങ്ങളെ വിപാരിക്കുന്നവർ
ക്കും (നിനയ്ക്കുന്നവർക്കും പിന്നെ എന്തു പാഠഭരം)

സരസ്വതി നളൻ കൊടുക്കുന്ന വരം ഉണ്ണായിവാദ്യങ്ങളെ പ്ര
ബന്ധ കടാക്ഷമായി നിരൂപകർ കരുതുന്നു. അത്മഗാംഭീര്യത്തി
നും, പദമാധുര്യത്തിനും യമകപരിപൂർത്തിക്കും തുല്യപ്രാധാന്യം
കാവ്യത്തിൽ ഉണ്ടായിരിക്കണമെന്നാണ് ഉണ്ണായി വാദ്യങ്ങളെ
മതം. പ്രൗഢമായ അത്മത്തെ പ്രതിപാദിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി നല്ല
ഒഴുക്കുള്ള പദങ്ങളെ യോജിപ്പിച്ച് യമകത്തെ ജീവനാക്കി കാവ്യ
സൃഷ്ടി നിർവഹിക്കണമെന്നാണ് ആ കലാമർമ്മജ്ഞൻ ഉപദേശം

ശിക്ഷണതു്. യമകത്തെ ശബ്ദാലങ്കാരങ്ങളിലൊന്നായിമാത്രം സ്വീകരിക്കാതെ അതിന്നു് അനർഗ്ഗതവം പ്രകല്പനം ചെയ്തിരിക്കുന്നതു് എത്രയും ശ്രദ്ധേയമാകുന്നു.' (എം. എച്ച്. ശാസ്ത്രി)

ശ്ലോകം 28

ഇത്യുക്താ ത്രിഭുവനാ സ്തീരോബഭൂവു—
സ്തലുക്താ ത്രിഭുവ മിയായ സാപി വാണീ
വൈദർഭോ നിജതനയാം നളേനസാർഭവഃ
വാഭിത്ര ധപനി മുഖരം നിനായ ഗേഹം

ഇതി . ഇപ്രകാരം, ഉക്താ . പറഞ്ഞിട്ടു്, ത്രിഭുവനാ
ദേവപ്രമുഖന്മാർ, തിരോബഭൂവ . തിരോഭവിച്ചു. സാ . ആ,
വാണീ അപി . സരസ്വതീദേവിയും, തദ്യുക്താ . അവരോടുകൂടി
ത്രിഭുവം . സ്വർഗ്ഗത്തിലേയ്ക്കു്, ഇയായ . ഗമിച്ചു, വൈദർഭഃ . വി
ദർഭരോജാവു്, നിജതനയാം . സ്വപുത്രിയെ, നളേന . നളനോടു്
സാർഭവം . കൂടി, വാഭിത്രധപനിമുഖരം . നാലുപിധ വാദ്യഘോഷ
ങ്ങളോടുകൂടി, (തതഃ, ആനന്ദം, സുഷിരം, ഘനം എന്നീ വിഭാ
ഗങ്ങളിൽപ്പെടുന്നവയാണു് നാലുതരം വാദ്യങ്ങൾ) ഗേഹം നനാ
യ . ഗൃഹത്തിലേയ്ക്കു് നയിച്ചു.

വൃത്തം: പ്രഹർഷിണി

“ത്രിച്ചിന്നം മ ന ജ ര ഗം പ്രഹർഷിണിക്കു്”

